

การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA
เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย

โดย
นางสาวธัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(การสอนภาษาไทย) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA
เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย

โดย
นางสาวธัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(การสอนภาษาไทย) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

DEVELOPING A MODEL OF LITERATURE TEACHING
THROUGH ACDEA TO ENHANCE CRITICAL READING SKILL
OF THAI STUDENT TEACHERS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2019

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA
โดย	เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย
สาขาวิชา	ธัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	หลักสูตรและการสอน(การสอนภาษาไทย) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุชบา บัวสมบุญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.อภิมาส มากจ้อย)	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุชบา บัวสมบุญ)	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา कुमारิกษ์)	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์)	

57255907 : หลักสูตรและการสอน(การสอนภาษาไทย) แบบ 2.1 ปรัชญาคุณฐิบัณฑิต

คำสำคัญ : รูปแบบการสอนวรรณคดี, การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

นางสาว ธัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว: การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุชบา บัวสมบูรณ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย 2. พัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย 3. ศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย โดย 3.1 เปรียบเทียบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง และ 3.2 ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมี วิจารณญาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาครุภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบทักษะ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุ ภาษาไทยพบว่าการสอนวรรณคดีควรสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ ผู้เรียนต้องได้ความรู้และทักษะการอ่านอย่าง มีวิจารณญาณ การสอนมุ่งที่วิธีการที่ผู้เรียนรวมกลุ่มกันในการแสวงหาคำตอบ ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน พบว่าการ สอนจะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้สอนและผู้เรียน แหล่งเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่วน ความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดี พบว่ามีปัญหาด้านผู้เรียนมากที่สุด คือ นักศึกษาอ่านแล้ว วิเคราะห์เนื้อเรื่องไม่ได้ รองลงมาคือปัญหาด้านวรรณคดี ควรมีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ปัญหาด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับ บรรยากาศในการเรียน และปัญหาด้านผู้สอนเกี่ยวกับวิธีการสอน ตามลำดับ

2. รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย (3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (4) เนื้อหาที่ใช้และวิธีสอน (5) กระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) Analysis (อ่านวิเคราะห์) (2) Condition (หาเงื่อนไขที่ปรากฏในเรื่อง) (3) Data (หาข้อมูลสำคัญ) (4) Eureka (ค้นพบคำตอบ) และ (5) Apply (บอกข้อคิดและการประยุกต์ใช้)

3. ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการสอน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สอนโดยรูปแบบวรรณคดีด้วย ACDEA มีคะแนนเฉลี่ย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และความคิดเห็นของนักศึกษาครุ ภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

57255907 : Major (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Keyword : LITERATURE INSTRUCTIONAL MODEL/ CRITICAL READING

MISS THANYALAK SANGKAEW : DEVELOPING A MODEL OF LITERATURE TEACHING THROUGH ACDEA TO ENHANCE CRITICAL READING SKILLS OF THAI STUDENT TEACHERS
THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR BUSABA BUASOMBOON, Ph.D.

The purposes of his research were to; 1) determine basic information for developing a model of literature instruction with ACDEA to enhance critical reading skills of Thai teacher students, 2) develop the model of literature instruction with ACDEA to enhance critical reading skills of Thai teacher students, and 3) examine effectiveness of the ACDEA instructional model in enhancing critical reading skills of Thai teacher students. The specific objectives consisted of; 3.1) to compare critical reading skills of the Thai teacher student samples who learned with the ACDEA literature instruction before and after the experiment and 3.2) determine opinions of the students towards the ACDEA literature instructional model to enhance their critical reading skills. The samples of this research were 38 third-year teacher students in Thai Education program in Faculty of Humanities and Social Sciences at Phetchaburi Rajabhat University. The instruments comprised of the ACDEA literature instructional lessons, a critical reading skills test, and a questionnaire asking for students' opinion. The quantitative data were analyzed by mean, standard deviation, and t-test whereas the qualitative data were analyzed with content analysis.

The research results found that:

1. The basic information essential for developing the ACDEA literature instructional model to enhance critical reading skills of Thai teacher students should be in line with the 21st century educational concept. That is, the students have to gain knowledge and critical reading skills, and the instruction emphasizes how students coordinate with peers in seeking for answers. Experts and teachers viewed that successful instruction would be based upon characteristics of the instructors and learners, learning resource, and effective learning practice. The opinion of the Thai teacher students on literature learning and instruction involved some problems; firstly most students themselves had difficulty in learning and they were unable to analyze what they had read, secondly the content of the literature were not in line with the learners' age, followed by the learning atmosphere problem, and lastly the problem of instructors and their instructional methods respectively.

2. The ACDEA model of literature instruction that enhances critical reading skills of Thai teacher students comprises of 8 elements: 1) principles, 2) research framework, 3) objectives, 4) instructional content and method, and 5) learning and instructional process consisting of 5 steps that are (1) Analysis, (2) Condition, (3) Data, (4) Eureka, and (5) Apply.

3. The effectiveness of implementing the ACDEA literature instructional model revealed that the sample group of students gained difference mean scores before and after the experiment with statistic significant level at 0.05, which the post-test mean score was more than the pre-test one. In addition, the opinion of the students towards the ACDEA learning and instructional model in enhancing their critical reading skills and ability was overall at a highest level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาในการให้คำปรึกษา คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบา บัวสมบุญรณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อธิกมาส มากจ้อย ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สุจิตรา คงจินดา รองศาสตราจารย์ประพนธ์ เรืองณรงค์ อาจารย์ ดร.สุชาติ ชิวพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงเพ็ญ สว่างใจ และ ดร.ไพรัช มณีโชติ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิภาคตะวันตก ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรัชญา ปานเกตุ อาจารย์ ดร.ปริญญา ปั่นสุวรรณ และพี่น้องสายรหัส 014 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกคนที่ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้การสอบวิทยานิพนธ์เป็นไปอย่างราบรื่น

ขอขอบพระคุณอาจารย์อรรถวิทย์ รอดเจริญ สำหรับกำลังใจ กำลังสติปัญญาและให้ความช่วยเหลือในทุกขั้นตอนการวิจัย

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณธัญญา คุณลักขณา สังข์แก้ว บิดามารดาผู้ให้ทุนสนับสนุนการศึกษา และครูอาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบูชาแต่บิดามารดา คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ธัญญาลักขณา สังข์แก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน.....	11
กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	14
คำถามการวิจัย.....	17
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	17
สมมติฐานของการวิจัย.....	17
ขอบเขตการวิจัย.....	18
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	19
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	21
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	22
1. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) สาขาวิชาภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559)	23
.....	23
1.1 ปรัชญา.....	23
1.2 ความสำคัญ.....	23

1.3	วัตถุประสงค์.....	23
1.4	หลักสูตรรายวิชาวรรณกรรมกับสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	23
2.	การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical Reading).....	25
2.1	ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ.....	25
2.2	ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ	27
2.3	หลักการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ	28
2.4	การวัดและการประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ	29
2.5	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ.....	34
3.	แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya	40
3.1	ความเป็นมา	40
3.2	แนวคิดทางการศึกษาของ Polya	40
3.3	ชนิดของปัญหาตามแนวคิดของ Polya	41
3.4	บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนตามแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya	41
3.5	กระบวนการแก้ปัญหาของ Polya.....	41
3.6	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
4.	การสอนแบบ Scaffolding.....	49
4.1	ที่มาของแนวคิด Scaffolding	49
4.2	ความหมายของการสอนแบบ Scaffolding.....	49
4.3	แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบ Scaffolding.....	50
4.4	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
5.	เทคนิคแผนผังความคิด (Mind Mapping).....	55
5.1	ความหมายแผนผังความคิด (Mind Mapping).....	55
5.2	ประโยชน์ของแผนผังความคิด	57
5.3	การสร้างแผนผังความคิด.....	58

5.4 รูปแบบของแผนผังความคิด	59
5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	69
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนารูปแบบการสอน (R1 : Needs Analysis).....	70
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการสอน (D1 : Development)	79
ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (R2 : Implementation)	88
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน (D2 : Evaluation)	91
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
1. ผลการวิเคราะห์ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนา รูปแบบการสอน (R1 : Needs Analysis).....	95
2. ผลการวิเคราะห์ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการสอน (D1 : Development).....	135
3. ผลการวิเคราะห์ขั้นที่ 3 การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (R2 : Implementation)	143
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	154
สรุปผลการวิจัย.....	155
อภิปรายผลการวิจัย.....	156
ข้อเสนอแนะ.....	168
รายการอ้างอิง	170
ภาคผนวก.....	188
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	189
ภาคผนวก ข คู่มือการใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่าน อย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย	193
ภาคผนวก ค ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้.....	205
ภาคผนวก ง แบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	225
ภาคผนวก จ การประเมินคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	240

ภาคผนวก ฉ ภาพบรรยากาศการจัดการเรียนรู้.....	252
ประวัติผู้เขียน.....	254

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาของนักศึกษาครุภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการรวมกับสังคม ปีการศึกษา 2554-2558	5
ตารางที่ 2 คุณลักษณะพิเศษของนักศึกษาและกลยุทธ์หรือกิจกรรมของนักศึกษา.....	24
ตารางที่ 3 สรุปการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น (Needs Analysis : R1).....	78
ตารางที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีวิจารณญาณ	82
ตารางที่ 5 สรุปการศึกษาขั้นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน (Development : D1).....	88
ตารางที่ 6 สรุปการศึกษาขั้นการนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation : R2)	91
ตารางที่ 7 สรุปการศึกษาขั้นการประเมินผล (Evaluation : D2)	93
ตารางที่ 8 สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา	123
ตารางที่ 9 สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมี วิจารณญาณ	128
ตารางที่ 10 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นนักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยใน เขตภูมิภาคตะวันตกเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดี.....	133
ตารางที่ 11 ความคิดเห็นด้านการนำแนวคิดมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA	139
ตารางที่ 12 ความคิดเห็นด้านความเหมาะสมของรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA	140
ตารางที่ 12 ความคิดเห็นด้านความเหมาะสมของรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA (ต่อ).....	141
ตารางที่ 13 ความคิดเห็นด้านประโยชน์ของรูปแบบการสอน	142
ตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยก่อน เรียนและหลังเรียนของนักศึกษาครุภาษาไทยที่สอนโดยรูปแบบการสอนวรรณคดีไทยด้วย ACDEA	143
ตารางที่ 15 ข้อเสนอแนะของนักศึกษาต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA.....	144

ตารางที่ 16	เปรียบเทียบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง.....	150
ตารางที่ 17	ความคิดเห็นต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA.....	151
ตารางที่ 18	ขั้นตอนการเรียนการสอนทั้ง 5 ขั้นตอน.....	201
ตารางที่ 19	เกณฑ์การให้คะแนนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ.....	213
ตารางที่ 20	การตั้งคำถามองค์ประกอบวรรณคดี.....	220
ตารางที่ 21	เกณฑ์การให้คะแนนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ.....	237
ตารางที่ 22	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเรื่องสั้น เรื่องราตรีดาวกะพริบ.....	241
ตารางที่ 23	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณนวนิยายเรื่อง หน้าต่างบานแรก.....	242
ตารางที่ 24	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณนวนิยาย เรื่องความสุขของกะทิ.....	243
ตารางที่ 25	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณบทละครนอก เรื่อง สังข์ทอง.....	244
ตารางที่ 26	การประเมินคุณภาพแบบทดสอบก่อนเรียน : การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากเรื่องสั้น เรื่อง “ราตรีมีชีวิต”.....	245
ตารางที่ 27	การประเมินคุณภาพแบบทดสอบหลังเรียน : การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากเรื่องสั้น เรื่อง “สายสัมพันธ์”.....	245
ตารางที่ 28	ผลการประเมินคุณภาพของเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ.....	246
ตารางที่ 29	การประเมินคุณภาพของบทอ่านในการจัดการเรียนรู้.....	246
ตารางที่ 30	ผลการประเมินคุณภาพของบทอ่านในแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ.....	247
ตารางที่ 31	ผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา.....	248
ตารางที่ 32	คะแนนก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง.....	248
ตารางที่ 33	ตารางแสดงคะแนนก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ในชั้นขยายผล.....	250

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	14
แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA.....	16
แผนภาพที่ 3 ผลการสังเคราะห์แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya	45
แผนภาพที่ 4 หลักการของแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอน.....	47
แผนภาพที่ 5 ผลการสังเคราะห์แนวคิด Scaffolding.....	54
แผนภาพที่ 6 หลักการของแนวคิด Scaffolding เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอน.....	55
แผนภาพที่ 7 Mind Mapping ตามวิธีการของ Buzan.....	60
แผนภาพที่ 8 แผนผังรูปแมงมุม (Spider Mapping).....	61
แผนภาพที่ 9 แผนผังรูปขั้นบันได (Time Ladder Mapping).....	61
แผนภาพที่ 10 ผังก้างปลา (fishbone diagram).....	62
แผนภาพที่ 11 ผลการสังเคราะห์แนวคิด Mind Mapping.....	65
แผนภาพที่ 12 หลักการของแนวคิด Mind Mapping เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอน.....	66
แผนภาพที่ 13 แผนภาพแสดงขั้นตอนการวิจัย.....	70
แผนภาพที่ 14 รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมี วิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย.....	138
แผนภาพที่ 15 รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมี วิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย.....	204

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง เนื่องจากการเรียนในห้องเรียนยังเป็นการเรียนแบบสมมุติ ครูจึงจำเป็นต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนในสภาพที่ใกล้เคียงชีวิตจริงมากที่สุด (วิจารณ์ พานิช, 2555: 20) การเรียนรู้จึงจะเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย คือ การที่ผู้เรียนเห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียน เกิดการพัฒนาทักษะการคิด และสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริง ซึ่งทุกรายวิชารวมทั้งวิชาภาษาไทยสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าวได้ดังที่ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2553: 124) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสรุปได้ว่า ครูเป็นผู้บรมสั่งสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ครูควรคำนึงถึงให้ผู้เรียนรู้ เข้าใจ และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณค่าและมีความหมายต่อผู้เรียน

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ นอกจากนี้ยังมีการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อเป็นประโยชน์ในการจรรโลงใจ ทำให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลิน เกิดความคิดและมุมมองที่ช่วยเสริมสร้างสติปัญญา ทำให้ผู้อ่านเข้าใจโลก เข้าใจชีวิต ตลอดจนการอยู่ร่วมกันในสังคม การเรียนการสอนวรรณคดีจึงเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียนทุกยุคทุกสมัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2553: 3) ได้ให้ความหมายของวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้อ่านไว้ใน หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ว่า “วรรณคดี” หมายถึง วรรณกรรมที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาช้านาน เป็นผลงานที่มีคุณค่าควรแก่การศึกษา เพราะมีกาลเวลาเป็นเครื่องตัดสิน และมีกลุ่มบุคคลในอดีตกล่าวยกย่องไว้ ส่วน “วรรณกรรม” หมายถึง ผลงานศิลปะที่ใช้ภาษาเป็นสื่อ เป็นงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากความรู้สึกและความคิดของมนุษย์ ซึ่ง วิภา กงกะนันท์ (2533: 2) ได้ใช้คำว่าวรรณคดีและวรรณกรรมในความหมายเดียวกัน คือ ศิลปะประเภทหนึ่งที่ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสาร เป็นผลงานสร้างสรรค์ประเภทหนึ่งของมนุษย์ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อบรรยายความรู้สึก ความคิด ความฝัน อารมณ์ จินตนาการ หรือประสบการณ์ส่วนตัวออกมาให้ปรากฏในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง อาจเพียงเพื่อแสดงนามธรรมต่าง ๆ ออกมาให้ปรากฏเพื่อตัวของมันเองเท่านั้น หรืออาจเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นใน

งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า “วรรณคดี” ซึ่งกล่าวรวมถึงวรรณกรรมด้วย ตามความหมายที่ วิภา กษะนันท์ ได้กล่าวไว้ข้างต้น

วรรณคดียังมีความสำคัญดังที่ กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ (2558: 93) กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีสรุปได้ว่า วรรณคดีเป็นทรัพย์สินทางปัญญา เป็นผลทางความคิด ความรู้และประสบการณ์ของคนไทย สะท้อนให้เห็นลักษณะความเป็นไทยอย่างเด่นชัด สามารถเชื่อมโยงคนในโลก ในชาติต่างๆ ให้มีความเข้าใจที่ติดต่อกันและนำไปสู่ความสงบสุขหรือสันติภาพ นอกจากนี้ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2549: 116) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีสรุปได้ว่า การแต่งวรรณคดีเกิดจากประสบการณ์ทางอารมณ์ของผู้แต่ง การอ่านวรรณคดีเป็นการสร้างหรือพัฒนาประสบการณ์ทางอารมณ์ของผู้อ่าน นอกจากสุนทรียภาพแล้ววรรณคดีไทยยังทำให้ผู้อ่านรู้จักโลกและชีวิต มีแง่มุมของปรัชญาชีวิตให้ผู้อ่านได้ใคร่ครวญขบคิดอยู่เสมอ จึงกล่าวได้ว่าวรรณคดีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่าน

การศึกษาวรรณคดีมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับทักษะการอ่านดังที่ ดวงมน จิตรจำนง (2556: 190-193) ได้กล่าวถึงการศึกษาวรรณคดีซึ่งสรุปได้ว่า การอ่านสารในวรรณคดีต้องอ่านอย่างพิถีพิถะระหัด อ่านให้แตก ต้องมีการรับรู้หรือสัมผัส (perception) อย่างแหลมคม ถ้ายังมีไม่พอต้องฝึกฝน ผู้อ่านต้องพบสิ่งที่ผู้เขียนต้องการเสนอด้วยการสังเกตและอ่านอย่างพิถีพิถะระหัด ตรงกับ “การอ่านเป็น” คือการอ่านที่ประกอบด้วยการคิด เป็นการอ่านอย่างวิจารณ์ญาณ คือ มิใช่การอ่านตรงตามตัวอักษร ต้องสามารถประเมินค่าเรื่องที่อ่านและใช้ประโยชน์จากการอ่านได้จึงจะเป็นการอ่านที่มีประสิทธิภาพ (สุกัญญา ศรีสืบสาย, 2557: 14) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาวรรณคดีจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ซึ่งเป็นทักษะการอ่านที่ควบคู่ไปกับการใช้ความคิดและเหตุผลในการพิจารณาสิ่งที่ผู้เขียนเสนอไว้ในงานเขียน อันจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอและส่งผลต่อการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวว่า การเรียนต้องเปลี่ยนเป้าหมายจาก “ความรู้” ไปสู่ “ทักษะ” เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชีวิตจริง จึงจะเป็นการเรียนรู้อันมีความหมาย (วิจารณ์ พานิช, 2560) สอดคล้องกับที่ Mctine and Sheef (2013/2556: 252) ได้กล่าวถึงเป้าหมายหลักของการศึกษาว่า การนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในทางที่สร้างคุณค่าในโลกนอกห้องเรียน โดยบูรณาการทักษะในศตวรรษที่ 21 เข้าไปในแก่นของเนื้อหาอย่างเป็นธรรมชาติ ผู้เรียนต้องรู้จักประยุกต์ใช้วิถีคิด ทักษะการสื่อสารให้เข้ากับสถานการณ์จริง เมื่อนำแนวคิดนี้มาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนวรรณคดีจะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนวรรณคดีนั้น ย่อมให้ประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งในแง่ของความรู้และทักษะ กล่าวคือ ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระในวรรณคดีอย่างลึกซึ้ง สามารถนำความรู้และข้อคิด ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ สามารถเข้าถึงแนวคิดสำคัญของเรื่องรวมถึงเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ ผู้เรียนต้องใช้การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และคิดอย่างมีเหตุผลถึง

สิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอ ซึ่งทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนวิชาอื่น หรือการอ่านสารประเภทอื่นได้ ด้วยเหตุนี้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาวรรณคดีและการรับสารประเภทอื่นในชีวิตประจำวัน

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนวรรณคดี แต่จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านซึ่งครอบคลุมถึงเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operative and Development หรือ OECD) เพื่อหาตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาสำหรับประเทศสมาชิกและประเทศร่วมโครงการ ซึ่งมีการประเมินการอ่านของนักเรียน 3 ลักษณะ คือ 1) การเข้าถึงและค้นหาสาระ (Access and retrieve) คือความสามารถที่จะดึงสาระของสิ่งที่อ่านออกมาได้ 2) การบูรณาการและการตีความ (Integrate and interpret) คือความเข้าใจข้อความที่ได้อ่าน สามารถตีความ แปลความสิ่งที่อ่านได้ คิดวิเคราะห์เนื้อหาในรูปแบบของข้อความที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตได้ และ 3) การสะท้อนและการประเมิน (Reflect and evaluate) คือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เนื้อหา ประเมินข้อความที่อ่าน สามารถให้ความเห็นหรือโต้แย้งจากมุมมองของตน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2554: 16) ผลการประเมินของ PISA พบว่าประเทศไทยมีคะแนนด้านการอ่านอยู่ในระดับต่ำ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการประเมินในปี ค.ศ.2009 พบว่า นักเรียนจากประเทศในเอเชียส่วนมากมีความรู้และทักษะการอ่านอยู่ในกลุ่มสูงสุดเกือบทุกประเทศทั้งสิ้น ยกเว้นประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซียที่มีความรู้และทักษะการอ่านอยู่ในกลุ่มต่ำ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2554: 60)

ผลการประเมินในปี ค.ศ.2012 พบว่า ประเทศเขตเศรษฐกิจที่มีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านสูงสุดสิบประเทศเรียงตามลำดับ ได้แก่ เชียงไฮ้-จิ้น (570) ฮ็องกง-จิ้น (545) สิงคโปร์ (542) ญี่ปุ่น (538) เกาหลี (536) ฟินแลนด์ (524) ไอร์แลนด์ (523) จีนไทเป (523) แคนาดา (523) และโปแลนด์ (518) ส่วนนักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน 441 คะแนน จัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2556: 14)

ผลการประเมินในปี ค.ศ.2015 พบว่า ค่าเฉลี่ยของ OECD คือ 493 คะแนน สำหรับประเทศไทยพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน 409 คะแนน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมของทุกประเทศและจากผลการประเมินในกลุ่มประเทศอาเซียนซึ่งเข้าร่วมโครงการ จำนวน 5 ประเทศ ผลการจัดอันดับการประเมินตามลำดับ คือ สิงคโปร์ เวียดนาม ไทย และอินโดนีเซีย (คะแนนของประเทศมาเลเซียจะไม่ถูกนำมาเปรียบเทียบ เนื่องจากอัตราการเข้าสอบน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด) จะเห็นได้ว่าประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าประเทศไทยมีเพียงประเทศอินโดนีเซียเท่านั้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2558: 9)

จากผลการประเมินการอ่านตั้งแต่ปี ค.ศ. 2009 ปี ค.ศ. 2012 และปี ค.ศ. 2015 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่านักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านในระดับต่ำมาก ซึ่งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2559ก : 2) ได้กล่าวถึงผลการประเมินโครงการ PISA ค.ศ. 2015 โดยตั้งข้อสังเกตที่มุ่งเป้าไปที่การอ่านเป็นสำคัญ คือ นักเรียนไทยทั้งกลุ่มที่มีความสามารถสูงและกลุ่มที่มีความสามารถต่ำ มีจุดอ่อนอยู่ที่การอ่าน จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพบว่า ความสามารถด้านการอ่านมีความสัมพันธ์กับความสามารถด้านคณิตศาสตร์และด้านวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ หากความสามารถด้านการอ่านต่ำจะทำให้ผลการประเมินด้านอื่นมีคะแนนต่ำไปด้วย ดังนั้น ระบบการศึกษาไทยจึงต้องยกระดับความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนอย่างเร่งด่วน

จากการศึกษารายงานการประเมินผล PISA ค.ศ. 2015 พบว่า มีผลการวิจัยซึ่งได้กล่าวถึงตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยไว้หลายตัวแปร ไม่ว่าจะเป็นการกระจายทรัพยากร การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศทางระเบียบวินัย ความเป็นธรรมทางการศึกษา และระบบการผลิตครู รวมถึงสิ่งสำคัญที่เป็นหัวใจของการศึกษาคือ การพัฒนาและสร้างครูคุณภาพสูง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559ข: 3) ดังนั้นการพัฒนาระบบการศึกษาในด้านการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน กระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญคือการผลิตนักศึกษาครูภาษาไทยที่มีคุณภาพ เพราะหากนักศึกษาครูภาษาไทยขาดความรู้และทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ก็ไม่สามารถนำความรู้ไปจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลต่อการประเมินการอ่านของนักเรียนในอนาคต

ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นอาจารย์สอนนิพนธ์วรรณกรรมกับสังคม (Literature and Society) สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554-2558 รายวิชานี้มุ่งศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรมที่แต่งดีประกอบด้วยศิลปะของการเรียบเรียงถ้อยคำ มีคุณค่าด้านเนื้อหาและคุณค่าด้านสังคม ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการเรียนการสอนนิพนธ์วรรณคดีควรให้ผู้เรียนสามารถอ่านวรรณคดีถึงระดับการวิจารณ์ เพราะจากการสัมภาษณ์นักศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ (กมลชนก เรียงเรียบ, นาฏกมล มหาทำนุโชค, ภาวิตา ปลาทอง, รัชดาภรณ์ เอี่ยมเมขย, สุทัตตา ต่านสากุล และอติติยา สุทธิ, สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2558) พบประเด็นปัญหา ดังนี้

ประการแรก มีนักศึกษาที่มีความเห็นว่วรรณคดีเป็นวิชาที่เรียนเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องสามารถนำไปเล่าให้นักเรียนฟังได้ว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างไร เนื้อเรื่องเป็นอย่างไร แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าแนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไร เมื่อเป็นเช่นนั้นการเรียนจึงเป็นลักษณะของการเรียนเพื่อสอบให้ผ่านในรายวิชาเท่านั้น ไม่ได้ความรู้และทักษะที่แท้จริง จึงเป็นสาเหตุทำให้นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการเรียนวรรณคดี

อีกประการหนึ่ง คือ มีนักศึกษาจำนวนมากที่ชอบเรียนวรรณคดี เพราะเป็นวิชาที่สนุก ไม่เครียด ได้รับความสนุกสนานจากการอ่าน แต่เมื่ออาจารย์ผู้สอนให้บอกแนวคิดสำคัญของเรื่องหรือ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละคร เหตุการณ์ของเรื่อง ตลอดจนประเมินคุณค่าวรรณคดี นักศึกษากลับไม่สามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวได้ จากประเด็นปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการอ่านวรรณคดีของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับความรู้ ความจำ และความเข้าใจ ยังไม่ถึงระดับของการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ

เมื่อพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการวรรณกรรมกับสังคม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554-2558 ในภาพรวมพบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดี มากที่สุดเป็นอันดับ 1 (ร้อยละ 24.70) รองลงมาคือระดับพอใช้ (ร้อยละ 21.30) และอันดับที่ 3 คือระดับเกือบพอใช้ (ร้อยละ 16.22) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนในระดับดีเยี่ยม (ร้อยละ 11.14) และระดับดีมาก (ร้อยละ 15.98) มีเพียงจำนวนน้อย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาของนักศึกษาครุภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการวรรณกรรมกับสังคม ปีการศึกษา 2554-2558

ระดับ คะแนน	A	B+	B	C+	C	D+	D	E	รวม
ปีการศึกษา	80-100 ดีเยี่ยม	75-79 ดีมาก	70-74 ดี	65-69 พอใช้	60-64 เกือบพอใช้	55-59 อ่อน	50-54 อ่อนมาก	ต่ำกว่า 50 ตก	(คน)
2554	5	5	8	7	4	2	3	-	34
ร้อยละ	14.70	14.70	23.52	20.59	11.77	5.89	8.83	-	100
2555	10	11	12	16	15	7	1	-	72
ร้อยละ	13.88	15.27	16.67	22.22	20.84	9.73	1.39	-	100
2556	7	17	33	21	17	9	-	1	105
ร้อยละ	6.67	16.19	31.43	20.00	16.19	8.57	-	0.95	100

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาของนักศึกษาครูภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการวรรณกรรมกับสังคม ปีการศึกษา 2554-2558 (ต่อ)

ระดับ คะแนน ปีการศึกษา	A	B+	B	C+	C	D+	D	E	รวม
	80-100 ดีเยี่ยม	75-79 ดีมาก	70-74 ดี	65-69 พอใช้	60-64 เกือบพอใช้	55-59 อ่อน	50-54 อ่อนมาก	ต่ำกว่า 50 ตก	(คน)
2557	12	19	30	34	27	8	4	-	134
ร้อยละ	8.96	14.18	22.38	25.37	20.15	5.97	2.99	-	100
2558	12	14	19	10	4	1	1	7	68
ร้อยละ	17.65	20.58	27.94	14.70	5.88	1.48	1.48	10.29	100
รวม	46	66	102	88	67	27	9	8	413
ร้อยละ	11.14	15.98	24.70	21.30	16.22	6.54	2.18	1.94	100
อันดับ	5	4	1	2	3	6	7	8	

ที่มา : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, “รายงานผลการศึกษาของนักศึกษา รายวิชาการวรรณกรรมกับสังคม ปีการศึกษา 2554-2558.” 2560. (ฉบับอิเล็กทรอนิกส์)

จากการสัมภาษณ์คณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 3 คนที่มีประสบการณ์ทางด้านการสอนวรรณคดีไม่ต่ำกว่า 3 ปี เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาสรุปได้ว่า นักศึกษาขาดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือไม่สามารถบอกแนวคิดสำคัญซึ่งเป็นหัวใจของเรื่องได้ หรือนักศึกษาบางคนบอกแนวคิดสำคัญได้ถูกต้อง แต่ขาดเหตุผลรองรับคำตอบของตนเอง เนื่องจากนักศึกษาใช้การสืบค้นจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้ศึกษาไว้ก่อนแล้ว ดังนั้นคำตอบที่ได้มาจึงไม่ใช่คำตอบซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ เพราะไม่ได้เกิดจากทักษะภายในตน ซึ่งไม่ใช่เป้าหมายของการศึกษาวรรณคดีที่คำตอบจากการอ่านสามารถแสดงเหตุผลได้อย่างหลากหลาย และไม่ใช่เป้าหมายของการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพราะขาดกระบวนการทางความคิด ระหว่างการอ่านและหลังจากการอ่านที่ต้องใช้การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าเพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบของปัญหาซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้นักศึกษาคิดว่าการอ่านวรรณคดีเป็นเรื่องยากเมื่อมอบหมายให้อ่านวรรณคดีก็ไม่อ่าน เมื่อไม่อ่านก็เป็น การปิดการเรียนรู้ ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้ (ทงนค์ จันทะมาตย์, ปรัชญา ปานเกตุ, พวงเพ็ญ สว่างใจ, สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2558)

นอกจากนี้คณาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 คน ได้เสนอความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าการแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้สอนควรมีลำดับขั้นตอนการสอนที่ทำให้ให้นักศึกษาได้อ่านและคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบด้วยตัวของผู้เรียนเอง โดยผู้เรียนต้องแสดงเหตุผลหรือที่มาของคำตอบนั้น จึงจะแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจวรรณคดีอย่างลึกซึ้งและเป็นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอย่างแท้จริง

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นสอดคล้องกับคณาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์ โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติมจากคณาจารย์ทั้ง 3 คน กล่าวคือ นอกจากผู้เรียนจะสามารถบอกแนวคิดสำคัญของเรื่องได้แล้ว ผู้เรียนควรบอกข้อคิดและการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม อันจะส่งผลให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของวรรณคดีในแง่ของการเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชีวิตและสังคม และยังทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการอ่านและคิดอย่างเต็มศักยภาพเพื่อนำข้อคิดไปสู่การประยุกต์ใช้ได้จริง จึงเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์นักศึกษาครุภาษาไทยเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนการสอนวรรณคดีสรุปได้ว่า นักศึกษาขาดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คืออ่านแล้วก็ทำได้เพียงเล่าเรื่องโดยสรุป แต่ก็ไม่สามารถบอกแนวคิดสำคัญของเรื่องได้ ผู้เรียนไม่เข้าใจว่าจะพิจารณาได้จากข้อมูลใดบ้างเพื่อที่จะทราบคำตอบคืออ่านแล้วแก้ปัญหาไม่ได้

นักศึกษายังกล่าวถึงกิจกรรมการอ่านในชั้นเรียนว่า เมื่อถึงเวลาที่ต้องแสดงความคิดเห็นก็ไม่สามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้ เพราะไม่สามารถคิดวิเคราะห์ ประเมินค่าและไม่สามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ได้ ส่วนในแง่ของการนำสิ่งที่เรียนไปใช้ประโยชน์ มีนักศึกษาส่วนใหญ่กล่าวว่าวรรณคดีมีประโยชน์ต่อผู้เรียนหากสามารถบอกแนวคิดสำคัญซึ่งเป็นหัวใจของเรื่อง แต่สิ่งสำคัญคือหลังจากอ่านจบแล้ว นักศึกษาไม่สามารถบอกแนวคิดสำคัญของเรื่องได้

นักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า จากประสบการณ์ในการเรียนการสอนที่ผ่านมาพบว่า การตั้งคำถามของผู้สอนมีส่วนช่วยให้นักศึกษาคิดเพื่อหาคำตอบได้ และการที่ผู้สอนสร้างใบงานโดยมีประเด็นคำถามชวนคิดเป็นเสมือนเครื่องนำทางความคิดให้แก่นักศึกษา ทำให้การอ่านมีจุดมุ่งหมายมากขึ้น รวมทั้งบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนก็มีส่วนสำคัญ หากคร่ำเคร่งมากเกินไปก็ทำให้ไม่อยากเรียน นอกจากนี้การใช้กิจกรรมกลุ่มทำให้เพื่อนบางคนที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น สามารถแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้นเพราะบางคนต้องได้ฟังความคิดเห็นของคนอื่นก่อนเพื่อกระตุ้นความคิดของตนเองและมีแนวทางในการคิดหาคำตอบ (กมลชนก เรียงเรียบ, นาฏกมล มหาทำนุโชค, ภาวิตา ปลาทอง, รัชดาภรณ์ เอี่ยมเขย, สุทัตตา ด้านสากล และอติติยา สุทธิ, สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2558)

จากการประมวลปัญหาที่พบในการเรียนการสอนวรรณคดีดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้นสรุปได้ว่า ปัญหาสำคัญที่สุดที่ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาคือการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีเป้าประสงค์ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถอ่านแล้วคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ บอกแนวคิดสำคัญของเรื่องได้อย่างมีเหตุผล

ตลอดจนสามารถนำข้อคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้สิ่งที่เรียนนั้นมีคุณค่าและมีความหมาย

ดังนั้นการสอนวรรณคดีที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้นั้น เมื่อผู้เรียนพบคำถามจากเรื่อง ผู้เรียนต้องสามารถใช้เหตุผลประกอบการให้คำตอบได้ โดยใช้ข้อมูลจากการอ่านเป็นเครื่องสนับสนุนการให้เหตุผล ซึ่งเป็นเป้าหมายของงานวิจัยในครั้งนี้

จากแนวคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 กล่าวถึงการเรียนรู้ที่ไม่มีกรอบ ผู้เรียนมีเสรีภาพทางปัญญา สนใจกระบวนการแสวงหาคำตอบหรือวิธีการที่ผู้เรียนรวมกลุ่มกันในการแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดการแก้ปัญหา พบว่าแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Polya (2014: 4-16) ให้ความสำคัญกับการทำให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวเป็นปฏิบัติการทางสมอง (Mental operation) ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาได้ สำหรับกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Polya คือ การที่ผู้สอนกับผู้เรียนร่วมกันแก้ปัญหา ผู้สอนต้องอยู่ในพื้นที่การเรียนรู้เพื่อพยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในความคิดของผู้เรียน และถามคำถามที่สามารถคาดเดาได้ว่าผู้เรียนนั้นอยู่ในขั้นตอนของการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องคอยติดตาม คอยชี้แนะผู้เรียนให้สามารถต่อยอดความคิดไปที่ละขั้น จนสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง หน้าที่สำคัญของผู้สอนในการสนทนาและสร้างข้อเสนอแนะกับผู้เรียนมี 2 อย่าง คือ ช่วยผู้เรียนแก้ไขปัญหา และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ยังได้เสนอขั้นตอนการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน (Polya 4-Steps Problem-Solving Process) ได้แก่ ขั้นทำความเข้าใจ (Understanding the problem) ขั้นวางแผน (Devising a plan) ขั้นปฏิบัติตามแผน (Carrying out the plan) และขั้นตรวจสอบ (Looking back)

เมื่อพิจารณากระบวนการแก้ปัญหาของ Polya ในขั้นเข้าใจปัญหา (Understanding the problem) ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจคำถามหรือปัญหาก่อนด้วยความใส่ใจ ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นความคิดด้วยคำถามว่า อะไรคือสิ่งที่ไม่รู้ (What is the unknown?) อะไรคือข้อมูล (What is the data?) อะไรคือเงื่อนไข (What is the condition?) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าคำถามสำคัญที่ปรากฏในขั้นตอนแรกนี้ เมื่อนำมาปรับใช้กับการอ่านวรรณคดีอย่างมีวิจารณญาณ สามารถนำมาใช้เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาหรือคำถาม และนำไปสู่การแสวงหาคำตอบที่หลากหลาย จนกระทั่งค้นพบคำตอบได้ คำตอบนั้นไม่ได้เกิดจากการเฉลยคำตอบจากผู้สอน แต่ผู้เรียนต้องแสวงหาคำตอบด้วยตนเองและเป็นคำตอบที่มีเหตุผลที่น่าเชื่อถือ

ในหนังสือ “How to Solve It” (Polya, 2014) นั้น Polya ได้นำเสนอวิธีการแก้ปัญหามทางคณิตศาสตร์ เน้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแก้ปัญหด้วยตัวเอง สิ่งสำคัญคือ คำตอบหรือตัวความรู้ไม่ได้สำคัญมากที่สุด แต่สิ่งที่สำคัญคือ กระบวนการที่จะนำไปสู่คำตอบ หรือกระบวนการนำไปใช้ในการ

แก้ปัญหาก็ต้องผ่านขั้นตอนทางสมอง ผ่านการฝึกฝน ผ่านการสรุป แลกเปลี่ยนความคิดร่วมกับผู้เรียน และผู้สอน เมื่อฝึกฝนจนเกิดเป็นทักษะจะสามารถแก้ไขปัญหาก็ได้โดยไม่ต้องอาศัยผู้สอน

Polya ได้อธิบายถึงนิยามของคำว่าปัญหาไว้อย่างน่าสนใจ โดยได้แยกปัญหาออกเป็น “ปัญหาเพื่อการพิสูจน์” (problem to prove) เป็นปัญหาที่มีคำตอบตายตัว กับ “ปัญหาเพื่อการค้นพบ” (problem to find) เป็นปัญหาที่มีแนวคำตอบได้หลากหลาย สำหรับเป็นกรอบในการแก้ปัญหาก็ได้ (Polya, 2014: 33) ด้วยกรอบนี้เอง จะช่วยให้ทราบว่าตั้งคำถามอะไร คำถามแบบไหน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ วรรณคดี หรือแม้แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนสามารถนำกระบวนการแก้ปัญหามาประยุกต์ใช้ได้

จากการศึกษาแนวคิดของ Polya ที่ได้กล่าวไปข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแนวคิดของ Polya มีส่วนสำคัญที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาก็ได้ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้เพราะให้ความสำคัญในเรื่องของกระบวนการทางสมอง ที่ผ่านการสังเคราะห์จากการตั้งคำถาม การสนทนา ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เมื่อผู้เรียนได้ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาก็ได้ Polya แล้ว จะสามารถนำวิธีการต่าง ๆ ไปเป็นพื้นฐานของการแก้ปัญหาก็ได้ต่อไปในอนาคต

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า บทบาทสำคัญของครูคือทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในการแก้ปัญหาก็ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Barelle (2013/2556: 275-281) เรื่องการเรียนรู้จากปัญหาซึ่งเป็นรากฐานสำหรับทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวถึงบทบาทครูในการเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหาก็ได้ ครูไม่ได้มีหน้าที่นำเสนอข้อมูลฝ่ายเดียว แต่ต้องเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียนและคอยช่วยเหลือผู้เรียนให้เป็นนักแก้ปัญหาก็ได้ เมื่อคิดเช่นนี้แล้ว นักเรียนก็จะไม่ใช่ผู้รอรับความรู้ก็ต่อไป แต่เป็นผู้กำหนดโครงสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองในระหว่างทางแก้ปัญหาก็ได้ ในบทเรียน ผู้เรียนได้ร่วมกันทำงาน ค้นคว้า วิเคราะห์สิ่งที่พบ และหาข้อสรุปของตนเองและกลุ่ม ทั้งหมดนี้มีความจำเป็นต่อประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียน

นอกเหนือจากแนวคิดในการแก้ปัญหาก็ได้ Polya เพื่อนำมาใช้พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ผู้วิจัยยังได้นำแนวคิดการช่วยเหลือทางการเรียนของ Vygotsky นักจิตวิทยาชาวรัสเซีย ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญา โดย Vygotsky เห็นความสำคัญของการสอนหรือการช่วยเหลือผู้เรียนให้พัฒนาความรู้ปัญญาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละคน Vygotsky พบว่าเด็กบางคนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีผู้ใหญ่เข้ามาช่วย เด็กบางคนไม่สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ด้วยตนเอง แต่ถ้าผู้ใหญ่ช่วยเหลือเพียงเล็กน้อยก็สามารถทำได้ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541: 63) จากแนวคิดนี้เชื่อว่า การเรียนสิ่งที่ยากขึ้นจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ แล้วค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนดีขึ้น Vygotsky เรียกว่าวิธีการนี้ว่า “Scaffolding” ซึ่งผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอน

ของการเรียนการสอนและค่อย ๆ ลดบทบาทลงจนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดนี้เข้ามาใช้ในกระบวนการแก้ปัญหาด้วย

เนื่องจากเป้าหมายของการแก้ปัญหาของ Polya คือ การทำให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งเป็นปฏิบัติการทางสมอง (Mental operation) ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาที่สามารถแก้ปัญหาได้ (Polya, 2014: 2) ดังนั้นผู้สอนจำเป็นต้องหาวิธีการที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้สามารถมองเห็นสิ่งที่เกิดจากปฏิบัติการทางสมอง เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาหรือแสดงเหตุผลได้อย่างถูกต้อง จึงเป็นบทบาทของผู้สอนที่ต้องทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในระบบ Scaffolding เพื่อแสวงหาเครื่องมือที่นำมาใช้ให้ความช่วยเหลือผู้เรียน ทั้งนี้ Alber (2014: online) ได้กล่าวถึงเรื่อง graphic organizers หรือแผนผังความคิดไว้ว่าสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือของ Scaffolding ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเครื่องมือนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นความคิดของตนเอง ช่วยจัดการกับข้อมูล และเห็นโมโนทัศน์อย่างเป็นลำดับตามเหตุและผล แผนผังความคิดจะช่วยชี้แนะและตีกรอบความคิดของผู้เรียนได้ดี ผู้เรียนส่วนมากจะได้ประโยชน์จากเครื่องมือนี้สำหรับการอ่านในระดับที่สูงขึ้น

แผนผังความคิดประเภทหนึ่งเรียกว่า Mind Mapping สามารถช่วยจัดกลุ่มแนวคิดเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของความคิดหลักและความคิดรอง มีวงกลมหรือสี่เหลี่ยมบรรจุแนวคิด และมีเส้นโยงแสดงความสัมพันธ์ที่ลัดหล่นไปตามความสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่มองได้ด้วยตาเปล่าหรือให้ความหมายเป็นวาจาไม่ได้ (กาญจนา คุณารักษ์, 2558ก: 353-354) Mind Mapping นั้นสามารถนำไปใช้กับแทบทุกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการคิดเพื่อให้สมองได้เห็นภาพรวมของข้อมูลทั้งหมด เป็นเทคนิคที่ช่วยในการวางแผนการคิด ทำให้ผู้สอนสามารถมองเห็นการคิดของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม (Buzan, 2013: 117) เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งกว้างขวางมากขึ้น การใช้แผนผังความคิดอย่างสม่ำเสมอจะช่วยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น เป็นการใช้สายตาและสมองในเวลาเดียวกัน ทำให้มองเห็นการทำงานของสมองของตนเองชัดเจนยิ่งขึ้น มองเห็นความสัมพันธ์ของคำ ข้อความ สารระได้ชัดเจน สามารถนำมาใช้จัดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มได้ เหมาะสำหรับการเรียนรู้แบบปัจจุบันที่เน้นการเรียนรู้เป็นกลุ่มแบบระดมพลังความคิด เพื่อหาคำตอบหรือหาข้อสรุปที่หลากหลาย นอกจากนั้นยังสามารถใช้ Mind Mapping ในการแก้ปัญหา จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการพัฒนาทักษะการคิด สรุปเรื่องราว ตลอดจนช่วยเหลือผู้เรียนในขั้นวางแผนการทำงานเพื่อหาคำตอบ (วิชรา เล่าเรียนดี, 2549: 53) ผู้วิจัยจึงนำ Mind Mapping มาใช้ร่วมกับแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya และการสอนแบบ Scaffolding เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya มีผู้นำไปใช้ในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์อย่างแพร่หลาย ส่วนใหญ่เป็นการนำขั้นตอนการแก้ปัญหาทั้ง 4 ขั้นตอนของ Polya ได้แก่ ขั้นเข้าใจปัญหา ขั้นวางแผนแก้ปัญหา ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้น

ตรวจสอบคำตอบ มาทดลองใช้ในการเรียนการสอน แต่ยังไม่พบว่ามีภาระที่แนวความคิดการแก้ปัญหาของ Polya เพื่อนำมาใช้ในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณมาก่อน จากการศึกษาแนวความคิดการแก้ปัญหาของ Polya จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับกระบวนการแสวงหาคำตอบมากกว่าผลลัพธ์ โดยกระบวนการแสวงหาคำตอบนั้นจำเป็นต้องอาศัยเรื่องตรรกะหรือการให้เหตุผล ซึ่งเป็นหลักการเดียวกันกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หรือปัญหาทางวรรณคดี ล้วนแต่เป็นเรื่องของกระบวนการทางสมอง เมื่อผ่านการฝึกฝนย่อมเกิดเป็นทักษะหรือความเชี่ยวชาญได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เรียนที่มีความสามารถทางด้านภาษาที่ดีจะส่งผลดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ สอดคล้องกับการประเมิน PISA จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพบว่า ความสามารถด้านการอ่านสัมพันธ์กับความสามารถด้านคณิตศาสตร์และด้านวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ หากความสามารถด้านการอ่านต่ำจะทำให้วิชาอื่นคะแนนต่ำไปด้วย ระบบการศึกษาจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงยกระดับคุณภาพการอ่านของนักเรียน (โครงการ PISA ประเทศไทย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ 2556: 23) นอกจากนี้การนำแนวความคิดการแก้ปัญหาของ Polya มาพัฒนาร่วมกับการสอนแบบ Scaffolding และ Mind Mapping ก็ยังไม่พบว่ามีผู้ศึกษาวิจัยมาก่อน งานวิจัยนี้จึงเป็นการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่ก่อนในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างออกไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวความคิดการแก้ปัญหาของ Polya มาบูรณาการร่วมกับการสอนแบบ Scaffolding และ Mind Mapping มาสร้างรูปแบบการสอนวรรณคดีโดยใช้ชื่อว่า ACDEA (Analysis, Condition, Data, Eureka, Apply) เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครูภาษาไทย และใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนภาษาไทยในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยต่อไป

กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย ประกอบแนวความคิดการแก้ปัญหาของ Polya การสอนแบบ Scaffolding และ เทคนิคแผนผังความคิด รายละเอียดต่อไปนี้

แนวความคิดการแก้ปัญหาของ Polya เป็นกระบวนการแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์ โดยให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การแก้ปัญหาดังกล่าว เป็นการปฏิบัติการทางสมอง (mental operation) ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญา ผู้สอนควรอยู่ในพื้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียน ควรพยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในความคิดของผู้เรียน และถามคำถามที่สามารถคาดเดาได้ว่าผู้เรียนนั้นอยู่ในระดับใดของการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องคอยติดตาม คอยตั้งคำถาม คอยชี้แนะ

ผู้เรียนให้สามารถต่อยอดความคิดที่ละชั้น ไปจนสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเอง ผู้เรียนจะได้ค้นพบว่า คำถามและข้อเสนอแนะที่ถูกต้องนั้นมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหา สิ่งสำคัญกว่าคำตอบหรือความรู้คือ กระบวนการที่จะนำไปสู่ความรู้หรือกระบวนการที่จะนำไปแก้ปัญหาที่ต้องผ่านกระบวนการคิด การเลียนแบบ จนเกิดการเรียนรู้ สามารถการแก้ปัญหาได้โดยไม่ต้องอาศัยผู้สอนในอนาคต (Polya, 2014)

Polya (2014) เสนอวิธีการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นเข้าใจปัญหา (Understanding the problem) ในขั้นนี้ Polya เสนอว่า การแก้ไขปัญห ผู้เรียนต้องเข้าใจตัวปัญหาหรือคำถามด้วยความใส่ใจ และสนใจที่จะแก้ไขปัญหาก่อน ผู้เรียนจะต้องนำเอาคำถามมาวิเคราะห์ ดีความ และสร้างความเข้าใจในข้อความ ผู้เรียนต้องสามารถแยกแยะได้ว่า ส่วนต่าง ๆ ของคำถามนั้น อะไรคือสิ่งที่เขาถาม อะไรคือข้อมูล อะไรคือบริบท โดยผู้สอนต้องใช้คำถามกระตุ้นความคิดว่าอะไรคือสิ่งที่ไม่รู้ (what is the unknown?) อะไรคือข้อมูล (What is the data?) อะไรคือเงื่อนไข (what is the condition?)

2. ขั้นวางแผน (Devising a plan) คือ การเข้าใจความคิดของแผนงานอย่างถ่องแท้ ผู้สอนมีหน้าที่ช่วยขัดเกลาความคิดของผู้เรียนให้ไปถึงจุดสำคัญของการทำงานได้ Polya เสนอว่า การจะสร้างแผนงานที่ดีได้นั้นจะต้องมีประสบการณ์และความรู้เดิมของผู้เรียนและผู้สอน หมายความว่า กระบวนการแก้ไขปัญหาก็เคยกระทำมาก่อนนั้น จะทำให้เกิดมุมมองต่อการแก้ปัญหาใหม่ได้ ซึ่งเมื่อถึงเวลาต้องแก้ปัญหา ความคิดใหม่ก็จะเกิดขึ้นและสามารถแก้ไขปัญหาดตรงหน้าได้

3. ขั้นปฏิบัติตามแผน (Carrying out the plan) คือ ผู้เรียนสามารถจัดการทุกอย่างอย่างเป็นระบบใน 2 ขั้นตอนแรก ในขั้นตอนนี้จะง่ายขึ้นเพราะแผนการที่ได้กำหนดไว้จะช่วยเป็นกรอบในการดำเนินงานแก้ปัญหา สิ่งที่สำคัญคือแผนการจะต้องสร้างขึ้นโดยตัวผู้เรียนเอง ไม่ใช่ผู้สอนเป็นผู้กำหนด

4. ขั้นตรวจสอบ (Looking back) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นของการตรวจสอบแผนการที่ได้ดำเนินการมาแล้วอย่างเป็นระบบทีละขั้นตอน เพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งที่ได้ทำมาทั้งหมดในกระบวนการแก้ปัญหานั้น มีความถูกต้องมากน้อยเพียงใด มีข้อผิดพลาดที่ส่วนใดหรือไม่ อย่างไร

จากการพิจารณาแนวความคิดการแก้ปัญหของ Polya แสดงให้เห็นว่าขั้นตอนแรกนั้นเป็นขั้นที่สำคัญ Polya ใช้คำว่า “ขั้นเข้าใจปัญหา” (Understanding the problem) ดังนั้นจำเป็นที่ผู้เรียนต้องเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้ง โดย Polya (2014: 6-7) เสนอว่า ต้องเข้าใจคำถามหรือปัญหาก่อนด้วยความใส่ใจ ผู้สอนต้องกระตุ้นด้วยคำถามว่าอะไรคือสิ่งที่ไม่รู้ (What is the unknown?) อะไรคือข้อมูล (What is the data?) อะไรคือเงื่อนไข (What is the condition?) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าคำถามสำคัญที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ เมื่อนำมาปรับใช้กับการอ่านวรรณคดีอย่างมีวิจารณญาณ สามารถนำมาใช้เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาหรือคำถาม นำไปสู่การแสวงหาคำตอบที่หลากหลาย จนกระทั่งค้นพบคำตอบ

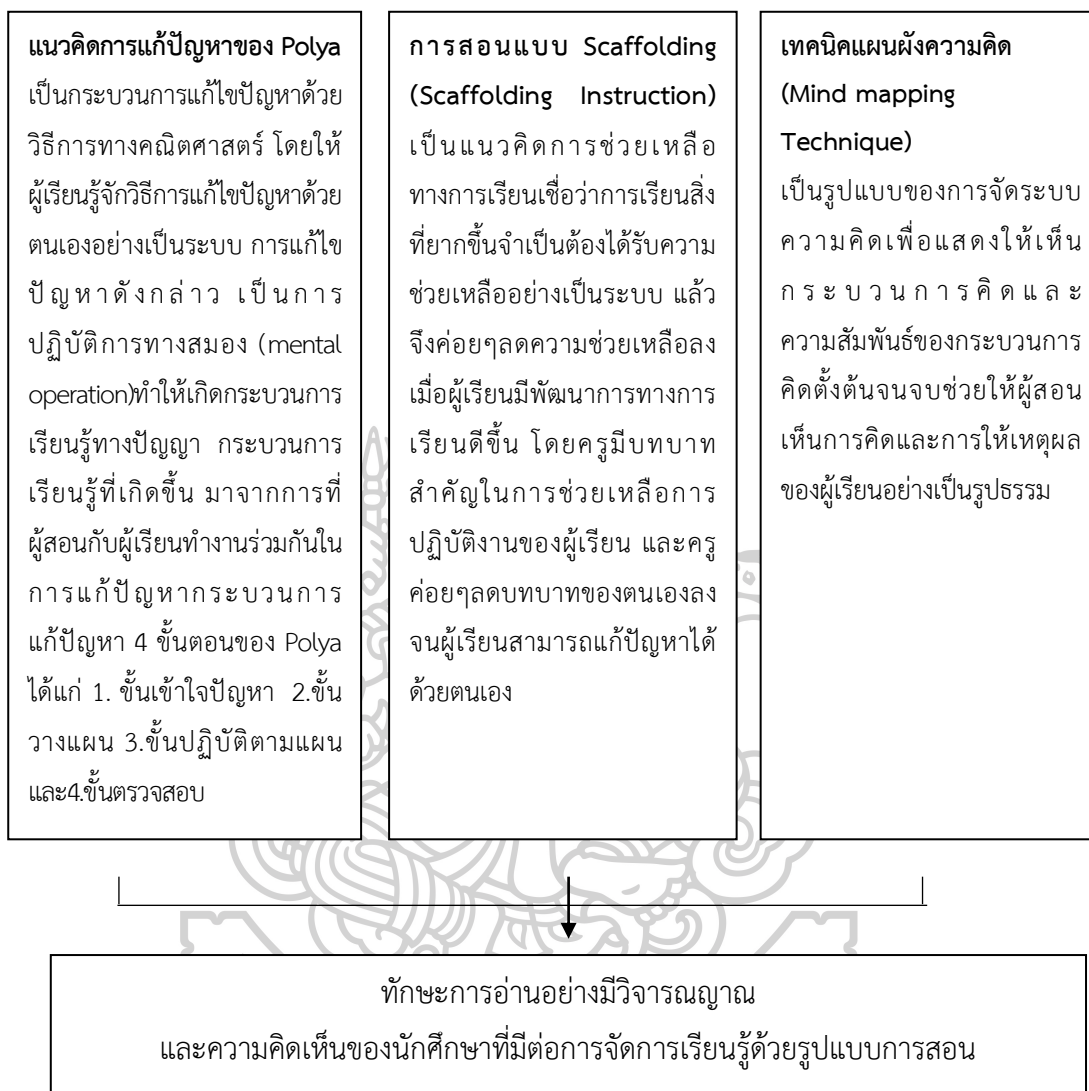
ของคำถามได้ในที่สุด คำตอบนั้นไม่ได้เกิดจากการเฉลยคำตอบจากผู้สอน แต่ผู้เรียนต้องแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง และเป็นคำตอบที่ประกอบด้วยการให้เหตุผล ทั้งนี้คำถามจากการอ่านวรรณคดีต้องเป็นคำถามระดับสูงที่ครอบคลุมเนื้อเรื่องทั้งหมด ได้แก่ แนวคิดสำคัญของเรื่องนี่คืออะไร

การสอนแบบ Scaffolding (Scaffolding Instruction) เป็นแนวทางการช่วยเหลือทางการเรียนของนักการศึกษาชื่อ Vygotsky โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน แนวคิดนี้เชื่อว่า การเรียนสิ่งที่ยากขึ้นจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ แล้วค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนดีขึ้น วิธีการนี้เรียกว่า การสอนแบบ Scaffolding โดยผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้เรียน และค่อย ๆ ลดบทบาทของตนเองลงจนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Polya ที่ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้สอนมีบทบาทให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนของการสอน ดังนั้น การสอนแบบ Scaffolding จึงเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้ขั้นตอนการสอนตามแนวคิดของ Polya เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เทคนิคแผนผังความคิด (Mind Mapping Technique) เป็นรูปแบบการจัดระบบความคิดเพื่อแสดงให้เห็นกระบวนการคิดและความสัมพันธ์ของกระบวนการคิด ช่วยให้ผู้สอนเห็นการคิดและการให้เหตุผลของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ช่วยให้ผู้เรียนเห็นการปฏิบัติการทางสมองทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาที่สามารถแก้ปัญหาได้ ผู้วิจัยนำเทคนิคแผนผังความคิดเป็นเครื่องมือช่วยเหลือผู้เรียนในการวิเคราะห์เรื่องที่อ่านและการแสดงเหตุผลของคำตอบในขั้นตอนของการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยนำแนวทางการแก้ปัญหาของ Polya การสอนแบบ Scaffolding และเทคนิคแผนผังความคิด มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดี ด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ภาษาไทย โดยนำแนวทางการแก้ปัญหาของ Polya มาใช้ออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้แสวงหาคำตอบจากคำถามที่ได้จากการอ่านวรรณคดี ใช้การสอนแบบ Scaffolding มาใช้ช่วยเหลือผู้เรียนในการแก้ปัญหาแต่ละขั้นตอน และนำเทคนิคแผนผังความคิดมาใช้นำเสนอข้อมูลต่าง ๆ จากการอ่านเพื่อให้เห็นกระบวนการคิดอย่างเป็นรูปธรรม ดังแสดงกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

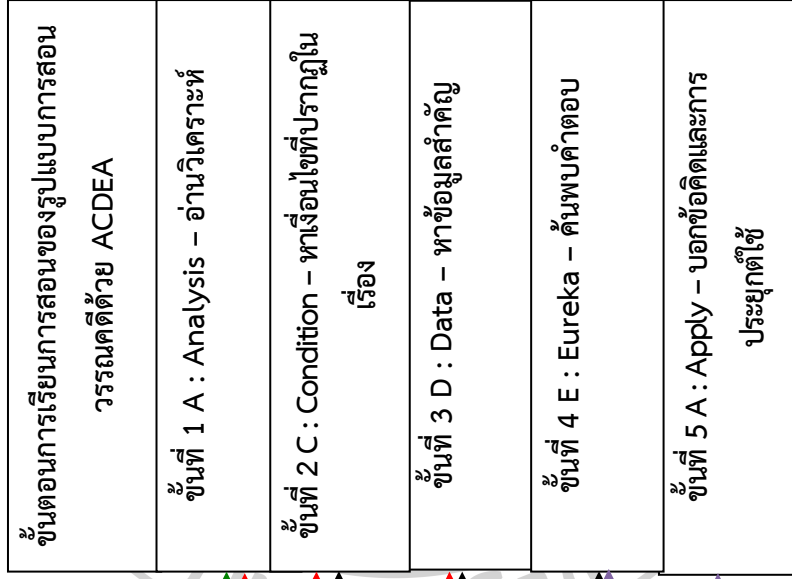
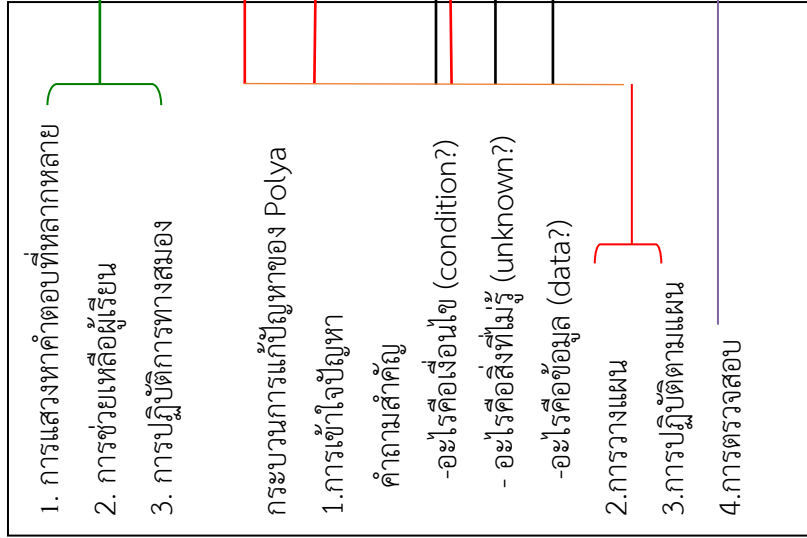
จากแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย เมื่อพิจารณาการแก้ปัญหาของ Polya ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเข้าใจปัญหาค (Understanding the problem) ขั้นวางแผน (Devising a plan) ขั้นปฏิบัติตามแผน (Carrying out the plan) และขั้นตรวจสอบ (Looking back) จะเห็นว่าขั้นตอนแรกคือขั้นเข้าใจปัญหาค เป็นขั้นที่ผู้เรียนจำเป็นต้องทำความเข้าใจปัญหาคอย่างลึกซึ้ง ต้องทำความเข้าใจคำถามหรือปัญหาคก่อนด้วยความใส่ใจ ผู้สอนต้องกระตุ้นด้วยคำถามสำคัญว่า อะไรคือสิ่งที่ไม่รู้ (What is the un known?) อะไรคือข้อมูล (What is the data?) อะไรคือเงื่อนไข (What is the condition?)

จากคำถามสำคัญที่ปรากฏในขั้นตอนแรกนี้ เมื่อนำมาปรับใช้กับการอ่านวรรณคดีอย่างมี วิจารณ์ญาณ สามารถนำมาใช้เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาหรือคำถาม นำไปสู่การแสวงหา คำตอบที่หลากหลาย จนกระทั่งค้นพบคำตอบได้ในที่สุด โดยคำตอบนั้นไม่ได้เกิดจากการเฉลยคำตอบ จากผู้สอน แต่ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำคำถามย่อยในขั้นเข้าใจปัญหา ได้แก่ อะไรคือสิ่งที่ไม่รู้ อะไรคือข้อมูล และอะไรคือเงื่อนไข มาขยายเป็นขั้นตอนหลักในขั้นตอนการ จัดการเรียนการสอน และเนื่องด้วยแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya ให้มีความสำคัญกับเรื่องการทำงาน ร่วมกันของผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้สอนจะต้องคอยติดตาม คอยตั้งคำถาม คอยชี้แนะผู้เรียนให้ สามารถต่อยอดความคิดทีละขั้น ไปจนสามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง ผู้วิจัยจึงนำ แนวคิดการช่วยเหลือทางการเรียนของ Vygotsky ที่เรียกว่า การสอนแบบ Scaffolding เข้ามาใช้ ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยมีแผนผังความคิดมาเป็นเครื่องมือหนึ่ง ของการสอนแบบ Scaffolding ช่วยให้เห็นองเห็นการปฏิบัติการทางสมอง (mental operation) ที่ทำ ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาที่สามารถแก้ปัญหาได้

สรุปได้ว่าแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya สามารถนำไปสู่ขั้นตอนการสอนอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณโดยมีการสอนแบบ Scaffolding เป็นเครื่องมือสนับสนุนให้แต่ละขั้นตอนการสอนเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนเทคนิคแผนผังความคิดนั้นจะนำมาใช้เป็นเครื่องมือของการสอนแบบ Scaffolding เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในการวิเคราะห์เรื่องที่อ่านอย่างละเอียดและใช้แผนผัง ความคิดแสดงการให้เหตุผลของคำตอบซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของการเรียนการสอนวรรณคดีเพื่อพัฒนา ทักษะอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ จากแนวคิดทั้ง 3 ทฤษฎี ผู้วิจัยนำมาบูรณาการเป็นขั้นตอนใหม่เพื่อนำ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชื่อว่า ACDEA มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 Analysis (อ่าน วิเคราะห์) ขั้นที่ 2 Condition (หาเงื่อนไขที่ปรากฏในเรื่อง) ขั้นที่ 3 Data (หาข้อมูลสำคัญ) ขั้นที่ 4 Eureka (ค้นพบคำตอบ) และขั้นที่ 5 Apply (บอกข้อคิดและการประยุกต์ใช้) ดังแผนภูมิแสดงกรอบ แนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA

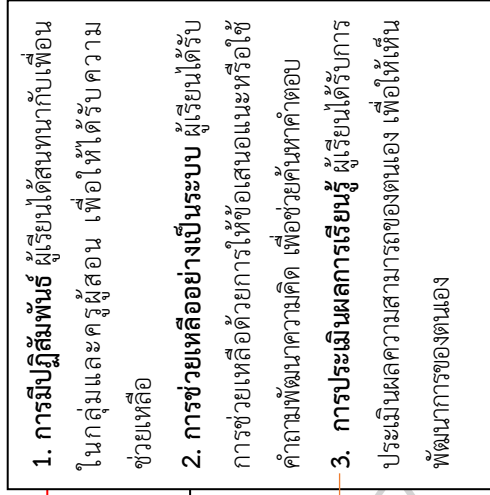
กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA

แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya

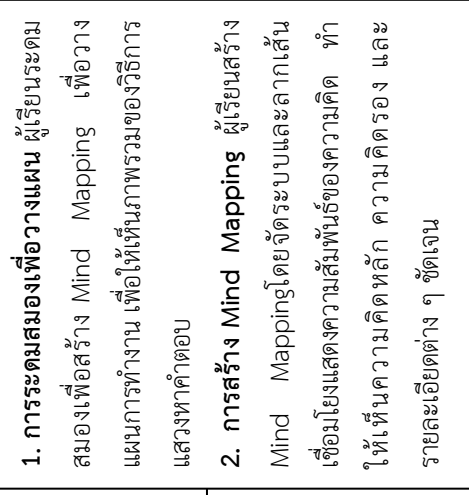

ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
และความคิดเห็นของนักศึกษามีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอน

แนวคิดการสอนแบบ Scaffolding

เทคนิคแผนผังความคิด

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA

คำถามการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยประกอบด้วยอะไรบ้าง
2. รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยมีประสิทธิภาพอย่างไร
3. รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยมีประสิทธิภาพหรือไม่
  - 3.1 นักศึกษาครุภาษาไทยมีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
  - 3.2 ความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย โดย
  - 3.1 เปรียบเทียบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
  - 3.2 ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

สมมติฐานของการวิจัย

ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา วรรณกรรมกับสังคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 68 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวรรณกรรมกับสังคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนนักเรียน 38 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มด้วยการจับฉลาก จำนวน 1 ห้องเรียน จากห้องเรียนทั้งหมด 2 ห้อง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระได้แก่

รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ นักศึกษาครุภาษาไทย

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
2. ความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการทดลองเป็นไปตามโครงสร้างรายวิชาวรรณกรรมกับสังคม ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) สาขาวิชาภาษาไทย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2559 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

วรรณคดีที่ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้แก่

1. เรื่องสั้นเรื่อง ราตรีดาวกะพริบ ของ วินทร์ เลียววาริณ
2. นวนิยายเรื่อง ความสุขของกะทิ ของ งามพรรณ เวชชาชีวะ
3. นวนิยายเรื่อง หน้าต่างบานแรก ของ กฤษณา อโศกสิน
4. บทละครนอกเรื่อง สังข์ทอง พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 2

ระยะเวลาในการทดลอง

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ระยะเวลา 4 สัปดาห์ รวม 12 คาบ คาบละ 50 นาที โดยมีการทดสอบก่อนเรียน 3 คาบ และหลังเรียนจำนวน 3 คาบ รวมทั้งสิ้น 18 คาบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA หมายถึง กระบวนการพัฒนาวัตกรรมการสอนวรรณคดีที่พัฒนาจาก 4 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Needs Analysis) (2) พัฒนารูปแบบการสอน (Development) (3) นำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation) และ (4) ประเมินผล (Evaluation) ได้มาเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาวรรณคดีที่เน้นให้ผู้เรียนแก้ปัญหาจากประเด็นคำถามที่ได้จากบทอ่านโดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนหลัก ซึ่งได้บูรณาการแนวความคิดแก้ปัญหาของ Polya การสอนแบบ Scaffolding และ Mind Mapping ได้แก่

ขั้นที่ 1 A : Analysis (อ่านวิเคราะห์) เป็นขั้นที่ผู้เรียนแบ่งกลุ่มระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดีโดยแสดงในรูปแบบของแผนผังความคิด เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในภาพรวมและรายละเอียด ที่ปรากฏในเรื่อง เขียนแผนผังความคิดลงในใบงาน ACDEA (Analysis , Condition , Data , Eureka , Apply) ช่อง Analysis

ขั้นที่ 2 C : Condition (หาเงื่อนไขที่ปรากฏในเรื่อง) เป็นขั้นที่ผู้สอนตั้งคำถามจากการอ่าน เป็นคำถามย่อยที่นำไปสู่การค้นพบแนวคิดสำคัญของเรื่อง ผู้เรียนเขียนคำถามย่อยลงในใบงาน หากผู้เรียนตั้งคำถามเองสามารถบันทึกคำถามเพิ่มเติมได้ในใบงาน ACDEA ช่อง Condition

ขั้นที่ 3 D : Data (หาข้อมูลสำคัญ) เป็นขั้นที่ผู้เรียนช่วยกันตอบคำถามย่อยในขั้นที่ 2 โดยแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบ เขียนคำตอบที่ได้ลงในใบงาน ACDEA ช่อง Data

ขั้นที่ 4 E : Eureka (ค้นพบคำตอบ) เป็นขั้นที่ผู้เรียนค้นพบคำตอบว่าแนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไรโดยผู้เรียนต้องประมวลความคิดและข้อมูลทั้งหมดจากขั้นที่ 3 เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลนำมาสู่คำตอบที่ต้องการ ผู้เรียนบอกคำตอบและระบุเหตุผลได้ว่าสามารถพิจารณาได้จากข้อมูลใดบ้าง โดยเขียนข้อความลงในใบงาน ACDEA ช่อง Eureka

ขั้นที่ 5 A : Apply (บอกข้อคิดและการประยุกต์ใช้) เป็นขั้นที่ผู้เรียนบอกข้อคิดที่ได้และนำเสนอว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไรโดยนำเสนอในรูปแบบแผนผังความคิด เพื่อเป็นการต่อยอดความคิดหลังจากที่ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวคิดสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ แล้วเขียนแผนผังความคิดลงในใบงาน ACDEA ช่อง Apply

2. แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya หมายถึง กระบวนการแก้ปัญหา เน้นกระบวนการทางสมอง มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนกับผู้เรียนทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหา ผู้สอนจะต้องคอยติดตาม คอยตั้งคำถาม คอยชี้แนะผู้เรียนให้สามารถต่อยอดความคิดที่ละขั้นไปจนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สิ่งสำคัญคือคำตอบหรือความรู้ไม่ได้มีความสำคัญมากที่สุด แต่สิ่งที่สำคัญกว่านั้นก็คือกระบวนการที่จะนำไปสู่ความรู้หรือคำตอบ

3. แนวคิดการสอนแบบ Scaffolding ของ Vygotsky หมายถึง ระบบการช่วยเหลือทางการเรียนของนักการศึกษาชื่อ Vygotsky เข้ามาใช้ในกระบวนการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน แนวคิดนี้เชื่อว่าการเรียนสิ่งที่ยากขึ้นจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ แล้วค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนที่ดีขึ้น โดยครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้เรียน และค่อย ๆ ลดบทบาทลงจนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

4. เทคนิคแผนผังความคิด หมายถึง รูปแบบของการจัดระบบความคิดเพื่อแสดงให้เห็นกระบวนการคิดและความสัมพันธ์ของกระบวนการคิดตั้งต้นจนจบ ช่วยให้ผู้สอนเห็นการคิดและการให้เหตุผลของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม แสดงโครงสร้างของการคิด กระบวนการคิด และความสัมพันธ์ของกระบวนการคิดตั้งต้นจนจบ ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาที่สามารถแก้ปัญหาได้ แผนผังความคิดช่วยให้ผู้สอนเห็นการคิดและการให้เหตุผลของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

5. วรรณคดี หมายถึง งานเขียนประเภทบันเทิงคดีมีเนื้อหาที่สะท้อนความจริงในจิตใจของมนุษย์ มีแนวคิดหรือข้อคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

6. ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การอ่านที่ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทำความเข้าใจกับเนื้อหาและบอกแนวคิดสำคัญของเรื่อง โดยผู้อ่านต้องให้เหตุผลและข้อมูลประกอบการพิจารณาอย่างรอบคอบ และสามารถนำความรู้ ความคิดที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ได้

7. ความคิดเห็นของนักศึกษา หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดี แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านระยะเวลา ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

8. นักศึกษาครุภาษาไทย หมายถึง นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย หลักสูตรครุ-ศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ในรายวิชาการวรรณกรรมกับสังคม

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นการพัฒนานักศึกษาคูรุธาษาไทยให้มีคุณภาพในด้านความรู้และความสามารถด้านการอ่านวรรณคดีอย่างมีวิจารณญาณ สามารถนำความรู้และวิธีการศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
2. ได้แนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) สาขาวิชาภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559)
  - 1.1 ปรัชญา
  - 1.2 ความสำคัญ
  - 1.3 วัตถุประสงค์
  - 1.4 หลักสูตรรายวิชาวรรณกรรมกับสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reading)
  - 2.1 ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
  - 2.2 ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
  - 2.3 หลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
  - 2.4 การวัดและประเมินผลความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
  - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya
  - 3.1 ความเป็นมา
  - 3.2 แนวคิดทางการศึกษาของ Polya
  - 3.3 ชนิดของปัญหาตามแนวคิดของ Polya
  - 3.4 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนตามแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya
  - 3.5 กระบวนการแก้ปัญหาของ Polya
  - 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. การสอนแบบ Scaffolding (Scaffolding Instruction)
  - 4.1 ความเป็นมาของการสอนแบบ Scaffolding
  - 4.2 ความหมายของการสอนแบบ Scaffolding
  - 4.3 แนวทางการจัดการเรียนการสอนด้วยการสอนแบบ Scaffolding
  - 4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. เทคนิคแผนผังความคิด (Mind Mapping)
  - 5.1 ความหมายของแผนผังความคิด

- 5.2 ประโยชน์ของแผนผังความคิด
- 5.3 การสร้างแผนผังความคิด
- 5.4 รูปแบบของแผนผังความคิด
- 5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) สาขาวิชาภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559)

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) สาขาวิชาภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) ที่นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอน เป็นหลักสูตรที่มีระยะเวลาเรียน 5 ปี ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยมีประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 ปรัชญา

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมรอบรู้ทางวิชาการ มีสติปัญญา มีความคิดริเริ่ม รู้จักใช้เหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นครู มีความรัก และความศรัทธาในวิชาชีพครู ตลอดจนมีจิตใจใฝ่สัมฤทธิ์และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

1.2 ความสำคัญ

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มุ่งสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพและมีความรู้ ความสามารถในการศึกษาค้นคว้าและทำการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยและนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมทั้งในด้านการบริการทางวิชาการ รวมทั้งการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

1.3 วัตถุประสงค์

- 1.3.1 มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย
- 1.3.2 ใช้ความรู้ด้านภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและค้นคว้าวิทยการต่าง ๆ
- 1.3.3 นำความรู้ด้านภาษาไทยไปใช้ประโยชน์เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภาษาไทยให้ดำรงบทบาทและความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติ

1.4 หลักสูตรรายวิชาวรรณกรรมกับสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

หลักสูตรรายวิชาวรรณกรรมกับสังคม สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นวิชาเอกเลือก จำนวน 3 หน่วยกิต รายละเอียดของหลักสูตรมีดังนี้

1.4.1 คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ค่านิยมและอื่น ๆ ในวรรณคดีแต่ละยุคสมัย

1.4.2 จุดมุ่งหมายของรายวิชา

- 1) เพื่อให้ให้นักศึกษาเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม
- 2) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ศึกษาสภาพสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรม
- 3) เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์วรรณกรรมในด้านสังคมได้
- 4) เพื่อให้ให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของวรรณกรรมในฐานะเป็นเครื่องบันทึกสังคม

และพัฒนาความคิดของคนในสังคม

1.4.3 การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนักศึกษา

คุณลักษณะพิเศษของนักศึกษาและกลยุทธ์หรือกิจกรรมของนักศึกษามีดังนี้
ตารางที่ 2 คุณลักษณะพิเศษของนักศึกษาและกลยุทธ์หรือกิจกรรมของนักศึกษา

คุณลักษณะพิเศษ	กลยุทธ์หรือกิจกรรมของนักศึกษา
1) มีคุณธรรม จริยธรรม ถ่อมตนและทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านวิชาชีพครู	ส่งเสริมและสอดแทรกให้นักศึกษามีจรรยาบรรณในวิชาชีพ เคารพในสิทธิทางปัญญาและข้อมูลส่วนบุคคลรู้จักนำเทคโนโลยีไปใช้พัฒนาสังคม รวมทั้งจัดอบรมทักษะภาษาไทย เพื่อให้นักศึกษามีโอกาสประยุกต์หรือเผยแพร่ความรู้ที่ได้ศึกษามา
2) มีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบวิชาชีพ และพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้	รายวิชาบังคับของหลักสูตรต้องปูพื้นฐานของศาสตร์และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีปฏิบัติการ แบบฝึกหัด โครงการ และกรณีศึกษาให้นักศึกษาเข้าใจการประยุกต์องค์ความรู้กับปัญหาจริง
3) มีความรู้ทันสมัย ใฝ่รู้ และมีความสามารถพัฒนาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคม	รายวิชาเลือกที่เปิดสอนต้องต่อยอดความรู้พื้นฐานในภาคบังคับ และปรับตามวิวัฒนาการของศาสตร์ มีโจทย์ปัญหาที่ท้าทายให้นักศึกษาแสวงหาความรู้ในการพัฒนาศักยภาพ
4) มองเห็นปัญหา มีกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	ทุกรายวิชาต้องมีโจทย์ปัญหา แบบฝึกหัด หรือโครงการ ให้นักศึกษาได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ฝึกแก้ปัญหาต่าง ๆ
5) มีภาวะผู้นำ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ	โจทย์ปัญหาและโครงการของรายวิชาต่าง ๆ ควรจัดแบบคณะทำงาน เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการทำงานเป็นหมู่คณะ

รายละเอียดของหลักสูตรข้างต้นแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย เป็นหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ คุณธรรม รู้จักการแก้ปัญหา การแสวงหาความรู้ และวิชาวรรณกรรมกับสังคมเป็นวิชาที่เน้นการศึกษาความรู้ด้านวรรณคดีและวรรณกรรมและการแก้ปัญหาเพื่อแสวงหาความรู้หรือแสวงหาคำตอบที่เน้นกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยคิดพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีโดยนำแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya ซึ่งให้ความสำคัญกับวิธีการแสวงหาคำตอบ ร่วมกับการสอนแบบ Scaffolding ของ Vygotsky ที่ให้ผู้สอนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในการแก้ปัญหา และได้นำเทคนิคแผนผังความคิดมาเป็นเครื่องมือตรวจสอบปฏิบัติการทางสมองของผู้เรียน โดยใช้กระบวนการกลุ่มร่วมกันค้นหาคำตอบพร้อมทั้งแสดงเหตุผล จะเห็นได้ว่ารูปแบบการสอนวรรณคดีที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของหลักสูตร ที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม รอบรู้ทางวิชาการ มีสติปัญญา มีความคิดริเริ่ม รู้จักใช้เหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นครู มีความรักและความศรัทธาในวิชาชีพครู ตลอดจนมีจิตใจใฝ่สัมฤทธิ์และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ อีกทั้งยังสอดคล้องกับการพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนักศึกษา โดยเฉพาะด้านการมองเห็นปัญหา มีกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยทุกรายวิชาต้องมีโจทย์ปัญหาให้นักศึกษาได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ฝึกแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ การคิดแก้ปัญหาจำเป็นต้องอาศัยหลักการให้เหตุผล ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ และการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ เข้าใจโลก เข้าใจชีวิต ผ่านการอ่านวรรณคดี สามารถบอกข้อคิดที่เป็นประโยชน์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

2. การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reading)

2.1 ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านที่ต้องอาศัยพื้นฐานหลายประการ เช่น การอ่านเข้าใจเรื่อง อ่านแล้วแยกแยะและตีความ หรือวินิจฉัยสารได้ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงมีหลายความหมาย จากการศึกษาความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พบว่ามีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ ดังนี้

คำว่า “วิจารณญาณ” ราชบัณฑิตยสถาน (2556: 1117) ให้ความหมายไว้ว่า “น. ปัญญาที่สามารถรู้หรือให้เหตุผลที่ถูกต้องได้” ส่วนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั้น สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2550: 98) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการอ่านที่ใช้ปัญญาที่สามารถรู้หรือให้เหตุผลที่ถูกต้องหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการอ่านอย่างระมัดระวังตรวจสอบตราหาเหตุผลที่นอกจากจะให้เกิดความรู้แล้วยังเกิดปัญญาในที่สุด

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยอธิบายให้รายละเอียดที่แสดงถึงลักษณะและวิธีการคิดที่ใช้ประกอบการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังที่ โกซีย์ สาริกบุตร (2541: 56-57) กล่าวถึงลักษณะของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ว่า ผู้อ่านเข้าใจได้หมด รู้เท่าทันทุกความที่ผู้เขียนแสดงความคิด แต่ผู้อ่านมีความคิดเป็นของตนเอง รู้จักวิเคราะห์ วิเคราะห์ เลือกรับแต่ความคิดที่เป็นประโยชน์ จัดความคิดที่เหลวไหลไร้สาระออกไปเรียกว่า อ่านดี คือ อ่านอย่างมีวิจารณญาณ ส่วน เจือจันทร์ ไหวพริบ (2542: 101) และ บันลือ พุกกะวัน (2543: 76) กล่าวถึงการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในทำนองเดียวกันว่า เป็นการอ่านที่ผู้อ่านใช้เหตุผลพินิจพิจารณา วิเคราะห์ ใคร่ครวญ ประเมินค่า สิ่งทีอ่านด้วยความตั้งใจโดยพยายามทำความเข้าใจเนื้อหาสาระ เข้าใจนัยของเรื่อง แล้วใช้ความรู้ ความคิด เหตุผลและประสบการณ์คิดใคร่ครวญให้สามารถรับสารได้ ถูกต้องและนำสารนั้นไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ โดย ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์ และคนอื่น ๆ (2542 : 234) กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องใช้ความคิดวิเคราะห์ ใคร่ครวญ พิจารณาได้ว่าข้อความใดเป็นใจความสำคัญ ข้อความใดเป็นใจความประกอบ และสามารถแยกข้อเท็จจริงออกจากความเห็นของผู้เขียนที่เสนอแก่ผู้อ่าน รวมทั้งประเมินค่าได้ว่า ผู้เขียนสื่อสาร ได้ตามที่ต้องการหรือไม่

สุพรรณิ วราทร (2545: 47-49) กล่าวถึงการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ว่า เป็นการอ่านโดยใช้ความคิด ความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลต่าง ๆ พิจารณาสารที่อ่านอย่างมีเหตุผล เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่อ่านชัดเจน ตรงกับที่ผู้เขียนต้องการสื่อมากที่สุด ก่อนที่จะรับ ไม่รับ โต้แย้ง หรือ กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับสาระที่ได้รับจากการอ่านนั้น การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านอย่างละเอียด ต้องอาศัยทักษะการอ่านหลายอย่างประกอบกัน โดยเฉพาะการวิเคราะห์และการตีความ ผู้ที่สามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการ คือ

1. มีความรู้ทางภาษาดี เช่น เข้าใจความหมายของถ้อยคำได้ถูกต้อง สามารถจำแนก เนื้อหาที่เป็นความรู้ ความคิด และความรู้สึกรวมออกจากกันได้
2. สามารถคิดอย่างมีเหตุผล คือใช้ข้อมูลข่าวสารและความรอบรู้ ซึ่งกลั่นกรองมาจากการศึกษา และประสบการณ์ในชีวิตประกอบการอ่าน สามารถรู้ได้ว่าอะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล ในข้อเขียน และมีความคิดเห็นต่อสิ่งที่อ่านโดยปราศจากอคติหรืออารมณ์ส่วนตัว
3. มีประสบการณ์การอ่าน คือ เคยอ่านผลงานของผู้ที่เขียนเรื่องนั้นมาก่อน เคยอ่านเรื่องในแนวเดียวกัน มีความคุ้นเคยกับแนวเรื่อง ทำนองแต่ง และสำนวนภาษาที่ใช้ในการเขียน ทำให้สามารถตีความและเปรียบเทียบเพื่อเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาต่างชาติที่ได้ให้ความหมายของการอ่านอย่างมี วิจารณญาณไว้เช่นกัน ได้แก่ Harris and Carl (1986: 433) ให้ความหมายของการอ่านอย่างมี วิจารณญาณว่า เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านและรู้เท่าทันความคิดของผู้เขียน

วิเคราะห์ใจความสำคัญ แยกแยะข้อเท็จจริงจากความคิดเห็น ประเมินแหล่งข้อมูลและหลักฐานที่ผู้เขียนใช้ และได้ข้อสรุปของตนเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน ส่วน Deanne (1999: 250) ได้ให้ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า คือการประเมินสิ่งที่อ่านอย่างรอบคอบ ใช้เหตุผลในการอ่าน ไม่เชื่อโดยง่ายและไม่ปฏิเสธเพราะขัดกับความเชื่อของคน และ Lyle (1977: 182) ได้ให้ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นการประเมินหรือตัดสินความเป็นจริงและความถูกต้องของสิ่งที่อ่านจากเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งผู้อ่านสร้างขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์ด้านการอ่านและประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเอง

จากการให้ความหมายของคำว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การอ่านที่ต้องใช้ทักษะการตีความ ประกอบกับการคิดเชิงวิเคราะห์ คิดอย่างใคร่ครวญ และประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้ โดยอาศัยเหตุผลและประสบการณ์ของผู้อ่านพิจารณาบทอ่านอย่างรอบคอบ ทำความเข้าใจเนื้อหา รวมถึงแนวคิดของผู้เขียนก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อ และสามารถนำความรู้ความคิดไปใช้ประโยชน์ได้ จึงจะกล่าวได้ว่าเป็นการอ่านที่นำไปสู่ความรู้และก่อให้เกิดปัญญา

2.2 ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณครอบคลุมพฤติกรรมการอ่านตั้งแต่ระดับต้น คือระดับความเข้าใจตามตัวอักษร สามารถแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น การแปลความ ตีความ จนถึงพฤติกรรมการอ่านในระดับสูง คือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ ดังนี้

ตนยา วงศ์ระชะชัย (2542: 178-180) กล่าวถึงทักษะในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า ผู้อ่านต้องมีความสามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและการอ้างอิงได้ เข้าใจความคิดของผู้เขียน ตีความหมายเกี่ยวกับภาพและภาษาที่มีใช้ตัวอักษรได้ ประเมินค่าความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลว่าเป็นความจริงหรือเป็นการโฆษณาชวนเชื่อ หรือเป็นการเพ้อฝัน ใช้จินตนาการและแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งที่อ่าน ซึ่งประกอบด้วยการใช้ปัญญาและอารมณ์หรือความประทับใจจากข้อความที่อ่าน ตัดสินอย่างมีเหตุผลและสรุปได้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเวลา สถานที่ การลำดับเรื่อง เหตุและผล เข้าใจความคิดหรืออคติของผู้เขียน มีความรู้และปฏิกิริยาต่อวิธีพูดและการเขียนต่าง ๆ กัน เช่น การเสียดสี การถากถาง หรือการเยาะเย้ย

ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์ และคนอื่น ๆ (2542: 69) กล่าวว่า ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีความเกี่ยวเนื่องกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ และวินิจสาร เมื่อผู้อ่านอ่านแล้วต้องสามารถพิจารณาไตร่ตรองตามหัวข้อต่อไปนี้ 1) จุดประสงค์ของการเขียน วิเคราะห์ว่าผู้เขียนมีจุดประสงค์เสนอสารแก่ผู้อ่านอย่างไร เช่น ให้ข้อเท็จจริง ให้ความรู้ เสียดสีสังคม ฯลฯ 2) รูปแบบการนำเสนอสารพิจารณาว่าแต่งเป็นร้อยกรองหรือร้อยแก้ว 3) ทรรศนะในการแต่ง เป็นการวิเคราะห์ความคิดในเรื่อง

ต่าง ๆ และ 4) วิธีเสนอข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น พิจารณาแยกแยะว่าสารตอนใดเป็นข้อเท็จจริง ตอนใดเป็นข้อคิดเห็น ผู้เขียนมีวิธีเสนอแบบใด เช่น อธิบายแบบตรง ๆ อุปมาอุปไมย ฯลฯ

บันลือ พุกษะวัน (2543: 78) กล่าวว่า ผู้อ่านต้องมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือสามารถแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น แยกเรื่องที่เป็นความจริงกับเรื่องเพื่อฟันจินตนาการ สามารถพิจารณาและรู้เท่าทันการโฆษณาชวนเชื่อโดยหาเหตุผลที่ชวนให้เชื่อพิจารณาคุณค่าและความคิดต่าง ๆ ในงานเขียน และต้องสามารถแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตนต่อสิ่งที่อ่าน

Harris and Carl (1984: 435-443) กล่าวถึงทักษะอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ทำนองเดียวกันว่า ผู้อ่านต้องมีความสามารถวิเคราะห์ แยกแยะ ความสัมพันธ์และไม่สัมพันธ์กันของข้อมูล แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น รู้เท่าทันอคติและความลำเอียงส่วนตนของผู้เขียน ประเมินความน่าเชื่อถือของผู้เขียน และรู้ทันการกล่าวอ้างที่ไม่สมเหตุผลต่าง ๆ

สรุปได้ว่า ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การอ่านที่ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ทำความเข้าใจกับเนื้อหาและบอกแนวคิดสำคัญของเรื่อง โดยผู้อ่านต้องให้เหตุผลและข้อมูลประกอบการพิจารณาอย่างรอบคอบ และสามารถนำความรู้ความคิดที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ได้

2.3 หลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

หลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจำเป็นต้องใช้เหตุผลประกอบการพิจารณาเรื่องที่อ่าน ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ ดังนี้

หลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจำเป็นต้องใช้เหตุผลประกอบการพิจารณาเรื่องที่อ่าน ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ ดังนี้

สนิท ตั้งทวี (2529 : 318) กล่าวถึง หลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่าต้องพิจารณาความถูกต้องของภาษาเพราะภาษาแทนความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน พิจารณาความต่อเนื่องของประโยค โดยข้อความนั้นต้องเป็นเหตุผลกัน พิจารณาความต่อเนื่องของความหมาย ผู้อ่านสามารถแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของข้อความนั้น

เปลื้อง ณ นคร (2542: 46 -47) สรุปหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ไว้ดังนี้

1. รู้โลกแห่งหนังสือ ว่าแบ่งออกเป็นประเภทอะไรบ้าง
2. รู้จักรูปแบบและโครงสร้างของหนังสือ
3. รู้ความมุ่งหมายของผู้เขียน
4. รู้จักถ้อยคำภาษาโดยเฉพาะคำเทคนิคหรือคำบัญญัติที่ใช้ในหนังสือ

5. รู้จักการใช้หนังสือประกอบ

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2550: 69) กล่าวถึงหลักการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณไว้ดังนี้

1. พิจารณาความถูกต้องของภาษาที่อ่าน เช่น ด้านความหมาย การวางตำแหน่งคำ การเว้นวรรคตอน

2. พิจารณาความต่อเนื่องของประโยคว่ามีเหตุผลรับกันดีหรือไม่ โดยอาศัยความรู้ด้านตรรกวิทยาเข้าช่วย ความจากประโยคจะต้องไม่ขัดแย้งกัน หรือเรียงตามลำดับไม่สับสนจนอ่านไม่รู้เรื่องหรืออ่านเสียเวลาเปล่า

3. พิจารณาความต่อเนื่องของเรื่องราวระหว่างเรื่องที่เป็นแกนหลักหรือแกนนำกับแกนรอง และส่วนประกอบอื่น ๆ ว่ากลมกลืนกันหรือไม่

4. รู้จักแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากเรื่องการแสดงความรู้สึกและข้อคิดเห็นของผู้แต่ง เพื่อจะได้นำมาพิจารณาภายหลังได้ถูกต้องใกล้เคียงความเป็นจริงยิ่งขึ้น

5. พิจารณาความรู้เนื้อหาตัวอย่างว่า มีส่วนสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมหรือไม่เพียงใด เป็นความรู้ ความคิด ตัวอย่างที่แปลกใหม่หรืออ้างอิงมาจากไหน น่าสนใจเพียงใด การอ่านอย่างใช้วิจาร์ณญาณไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่าย ๆ ผู้ที่จะกระทำได้จะต้องหมั่นฝึกหัดสังเกต จำ และปรับปรุงการอ่านอยู่เสมอ

สรุปได้ว่า หลักการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณ คือ ผู้อ่านต้องพิจารณาข้อความที่อ่านอย่างละเอียด ใช้ความคิดในการวินิจฉัย แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น เข้าใจจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง และประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้

2.4 การวัดและการประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณ

การวัดและประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณ มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้เรียนผู้สอนได้ทราบว่า การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพหรือบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับการวัดและประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณ ดังที่ได้ว่า ทักษะการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณ ประกอบด้วย การอ่านระดับต้นและระดับสูง ต้องอาศัยทักษะการคิดในระดับต่าง ๆ ดังนั้นการวัดและการประเมินผลทักษะการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณจึงสัมพันธ์กับการคิด

Bloom (1971) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การวัดและการประเมินผลตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นจุดประสงค์เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านปัญญา คือ ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด แบ่งออกเป็น 6 ระดับ ซึ่งจะลำดับจากขั้นพื้นฐาน คือ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ ไปสู่การพัฒนาขั้นสูงสุด คือการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และประเมินค่า ซึ่งนักเรียนจำเป็นจะต้องมีความรู้ในขั้นพื้นฐานมาก่อนที่จะพัฒนาถึงขั้นสูงสุด ได้แก่

1.1 ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการจำเนื้อหาความรู้และระลึกได้เมื่อต้องการนำมาใช้ สิ่งที่จำได้ เช่น ความรู้เฉพาะเจาะจง ความรู้เกี่ยวกับวิธีการ และความรู้เกี่ยวกับหลักการ

1.2 ความเข้าใจ หมายถึง การเข้าใจเนื้อหาสาระ ไม่ได้จำเพียงอย่างเดียวสามารถแสดงพฤติกรรมความเข้าใจในรูปแบบของการแปลความหมาย ตีความ หรือสรุปความสำคัญได้

1.3 การนำไปใช้ หมายถึง การนำหลักการเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดทฤษฎีต่าง ๆ ไปใช้ในรูปแบบใหม่และในใหม่

1.4 การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกเนื้อหาให้เป็นส่วนย่อยเพื่อค้นหาค่าประกอบ โครงสร้าง หรือความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยนั้น ซึ่งนักเรียนจะสามารถวิเคราะห์ได้ต่อเมื่อเข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียนมาแล้ว

1.5 การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถที่จะนำองค์ประกอบย่อย ๆ เข้ามารวมกันเพื่อให้เป็นภาพที่สมบูรณ์เกิดความชัดเจนในสิ่งเหล่านั้น

1.6 การประเมินค่า หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยที่ผู้ตัดสินกำหนดเกณฑ์ขึ้นมาเองหรือเกณฑ์ที่ผู้อื่นทำขึ้น

2. จิตพิสัย (Affective Domain) เป็นจุดประสงค์เกี่ยวกับด้านความรู้สึก จิตใจ เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรม ประกอบด้วยการรับและมีปฏิริยาโต้ตอบต่อสิ่งแวดล้อม กระบวนการที่เกิดขึ้นภายในเหล่านี้จะเกิดขึ้นตามลำดับขั้น ดังนี้

2.1 การรับ คือ การที่นักเรียนได้รับประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อม เช่น การยอมรับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมในสังคม

2.2 การตอบสนอง คือ การมีปฏิริยาโต้ตอบกับสิ่งแวดล้อมที่รับเข้ามาด้วยความเต็มใจ เช่น การแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องที่ครูบรรยาย

2.3 การเห็นคุณค่า คือ การยอมรับและสามารถนำค่านิยมนั้นไปปฏิบัติ เช่น ศึกษางานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

2.4 การจัดรวบรวม คือ การพิจารณาและรวบรวมค่านิยมให้เข้าเป็นระบบ เช่น การจัดโครงสร้างทางวัฒนธรรม

2.5 การพิจารณาคูณค่าคุณลักษณะจากค่านิยม คือ การพิจารณาค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดที่ปรากฏในแต่ละบุคคล เช่น การสร้างค่านิยมด้วยวัฒนธรรม

3. ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านการเคลื่อนไหวของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ความคล่องแคล่วว่องไวในการปฏิบัติงาน เช่น การวาดภาพ การทำตามคำสั่ง การอ่านออกเสียง ซึ่งนักเรียนจะต้องปฏิบัติในขณะที่อ่านอย่างมีวิจารณญาณ ครูควรสังเกตและจดบันทึกเพื่อจะได้ประเมินผลนักเรียนได้ถูกต้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการพัฒนาทักษะ ดังนี้

3.1 สามารถเลียนแบบ โดยการทำตามตัวอย่างที่ครูให้หรือดูแบบจากของจริง เช่น สามารถวาดภาพได้เหมือนกับตัวอย่างที่ครูกำหนดสามารถทำอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยการทำตามคำสั่งของครูโดยไม่มีตัวอย่างให้เห็น เช่น สามารถวาดภาพตามที่ครูบอกได้

3.2 สามารถทำอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยที่นักเรียนอาศัยความรู้เดิมมาดัดแปลงใหม่ เช่น สามารถออกแบบภาพได้

3.3 สามารถทำได้ถูกต้องหลายรูปแบบ โดยการทำให้เรื่องที่คล้าย ๆ กันและจำแนกรูปแบบได้ถูกต้อง เช่น สามารถวาดรูปสิ่งมีชีวิตได้หลายประเภท

3.4 สามารถทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ โดยเกิดจากความรู้ความชำนาญและสำเร็จในเวลารวดเร็ว เช่น วาดภาพได้รวดเร็วและถูกวิธี

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Bloom พบว่าทักษะด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังนั้นครูต้องพยายามจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนทักษะด้านพุทธิพิสัย การใช้คำถามเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นความคิดของผู้เรียน ดังนั้นหากครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นการคิดของผู้เรียน ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดที่จะนำไปเชื่อมโยงกับบทอ่าน ทำให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้

ครูมีบทบาทสำคัญในขั้นเตรียมคำถามและถามคำถามขณะจัดการเรียนการสอนซึ่งครูจะต้องรู้จักลักษณะคำถามที่ดี ตลอดจนการใช้คำถามอย่างมีคุณภาพหรือรู้เทคนิคการถามคำถาม

นักเรียนมีบทบาทที่จะต้องตั้งใจฟังคำถามให้เข้าใจแล้วใช้ความรู้ความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ การประเมินความรู้เพื่อตอบคำถามครู บทบาทของนักเรียนจะมีมากขึ้นกับประเภทคำถามที่ครูใช้ ถ้าครูใช้คำถามขั้นต่านักเรียนจะมีบทบาทน้อย แต่ถ้าครูใช้คำถามขั้นสูงนักเรียนจะมีบทบาทมาก

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2558: 128-132) กล่าวถึงวิธีการถามคำถามโดยแบ่งตามประเภทคำถามเป็นเกณฑ์ ดังนี้

1. คำถามขั้นต่า (lower order questioning) เป็นการถามคำถามประเภทที่นักเรียนตอบคำถามโดยใช้ความคิดระดับพื้นฐาน คำตอบของคำถามเป็นข้อเท็จจริงซึ่งได้จากความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม หรือการนำข้อเท็จจริงมาสัมพันธ์กันเป็นคำตอบที่ถูกต้อง

2. คำถามชั้นสูง (higher order questioning) เป็นการถามคำถามประเภทที่นักเรียนต้องใช้ความคิดระดับสูงกว่าพื้นฐานเพื่อหาคำตอบ คำถามชั้นสูงมีคำตอบที่ถูกต้องหลายแนวทาง ทำให้ไม่สามารถทำนายคำตอบล่วงหน้าได้ คำถามประเภทนี้ ช่วยฝึกให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ มากกว่าคำถามชั้นต่ำ นักเรียนมีอิสระในการค้นหาคำตอบโดยไม่กังวลการคาดเดาความต้องการของครู คำถามชั้นสูงแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ คำถามเปิดกว้าง และคำถามประเมิน อธิบายได้ดังนี้

2.1 คำถามเปิดกว้าง (divergent question) เป็นคำถามที่ต้องการให้นักเรียนนำข้อมูลต่าง ๆ มาศึกษาและจัดรูปใหม่ นักเรียนมีโอกาสคิดอย่างอิสระในการวิเคราะห์ข้อมูลหรือสรุปแนวคิดเพื่อตอบคำถาม คำถามเปิดกว้างแบ่งเป็น 3 ชนิด คือ

2.1.1 คำถามให้ทำนายหรือตั้งสมมุติฐาน เป็นคำถามที่กระตุ้นนักเรียนให้ใช้ความคิดเพื่อคาดการณ์ ทำนายเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ จากข้อมูลพื้นฐานที่มีอยู่

2.1.2 คำถามให้วิเคราะห์ เป็นคำถามที่นักเรียนคิดหาคำตอบที่เป็นไปได้หลาย ๆ คำตอบโดยการวิเคราะห์หาสาเหตุ และผลของปัญหาที่เกิดขึ้น

2.1.3 คำถามให้สังเคราะห์ คือคำถามที่ครูต้องการให้นักเรียนสรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลย่อยขึ้นเป็นความรู้ใหม่หรือสิ่งใหม่

2.2 คำถามประเมิน (evaluative question) เป็นคำถามที่ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิดใช้ดุลยพินิจหรือตัดสินสิ่งต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้คุณค่าหรือเหตุผลยืนยันสิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่มีอยู่ เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา ได้แก่ ค่านิยม ความรู้หรือแนวคิดซึ่งเป็นที่เชื่อถือ

นักการศึกษาได้อธิบายถึงคำถามประเภทต่าง ๆ ที่มีลักษณะสอดคล้องกับทักษะทางปัญญาหรือพุทธิพิสัยของ Bloom ดังนี้

สุนันท์ ประสานสอน (2544 : 27-28) กล่าวถึงประเภทคำถามของ Bloom (Bloom's Taxonomy) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. คำถามประเภทความรู้ (knowledge) เป็นการถามเพื่อทดสอบความรู้จำในสาระความรู้ต่าง ๆ การถามได้อธิบายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง บอกคำจำกัดความหมาย

2. คำถามความเข้าใจ (comprehension) เป็นการถามเพื่อทดสอบความเข้าใจสามารถลำดับเหตุการณ์เรื่องด้วยคำพูดของตนเอง การตีความหมายจากภาพ แผนภูมิรูปภาพ ความคิดและภาพการ์ตูนได้

3. คำถามการนำไปใช้ (application) เป็นการถามเพื่อให้ประยุกต์ใช้ความรู้จากการอ่านกับเหตุการณ์ใหม่

4.คำถามการวิเคราะห์ (analysis) เป็นการถามเพื่อให้แจ่มแจ้งแยกแยะสาระความรู้นั้นได้ บอกความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล การลำดับเหตุการณ์ การวิเคราะห์โวหารการเขียน การวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของผู้เขียน

5.คำถามการสังเคราะห์ (synthesis) เป็นการถามเพื่อสรุปเรื่องราวเหตุการณ์นั้น ๆ เป็นมโนทัศน์ คติ สำนวน สุภาษิต การคาดการณ์หรือทำนายผลที่คาดว่าจะเกิดตามมาจากเหตุการณ์หรือการกระทำนั้น ๆ บนพื้นฐานข้อมูลที่มีอยู่ การแก้ปัญหาที่สามารถหาคำตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

6.คำถามการประเมินค่า (evaluation) เป็นการถามเพื่อตัดสินคุณค่าของเรื่องที่อ่านด้านข้อคิด คุณค่า ทรรศนะของผู้เขียน ความน่าเชื่อถือ ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ การกระทำของบุคคลหรือตัวละคร ตลอดจนการประเมินข้อเท็จจริงจากข้อเขียนนั้น ๆ

จากคำถามทั้ง 6 ประเภท สังเกตได้ว่าผู้เรียนต้องใช้ความคิดในระดับต่าง ๆ ตอบคำถามให้ถูกต้อง คำถามประเภทหนึ่งจะนำมาสู่คำตอบประเภทหนึ่ง คำถามและคำตอบจึงมีความเป็นเหตุเป็นผลกัน สามารถนำมาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ วัชรภา เล่าเรียนดี (2549 : 67-68) ได้ให้คำแนะนำในการใช้คำถามสำหรับครู สรุปเป็นประเด็นสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ การถามคำถามของครูและพฤติกรรมของครู

ประการแรก การถามคำถามของครู ครูต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้าในการตั้งคำถาม คำถามนั้นควรแสดงความคิดรวบยอดเพียงประเด็นเดียว ไม่ควรถามคำถามที่ให้ตอบเพียงแคใช่หรือไม่ใช่ หรือเดาคำตอบได้ และควรถามคำถามเพื่อให้หาคำตอบด้วยการเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่าง ควรตั้งคำถามที่หลากหลาย ใช้คำถามที่ท้าทายโดยให้ผู้เรียนพิจารณาจากเหตุและผล

ประการที่สอง พฤติกรรมของครูที่ควรปฏิบัติขณะถามคำถาม คือ หลังจากที่ถามคำถาม ควรหยุดประมาณ 10 นาที เพื่อให้ให้นักเรียนตอบคำถาม สามารถปรับคำถามใหม่ ถ้าผู้เรียนยังไม่ให้คำตอบ อาจถามเรื่องเดิมแต่ปรับให้ง่ายชัดเจนมากขึ้น และควรเสริมแรงให้กำลังใจผู้เรียนที่ตอบคำถาม

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาที่กล่าวถึงการวัดและการประเมินผลทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยสรุปเป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

จรรยา บุญปล้อง (2541: 91-92) สรุปขั้นตอนการวัดผลทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ว่าควรประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 กำหนดคุณลักษณะที่ต้องการวัด เช่น ทักษะการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ จะต้องกำหนดว่าประกอบด้วยความสามารถใดบ้าง เช่น การจับใจความสำคัญ การแยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น ประเมินคุณค่าของเรื่องที่อ่าน เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กำหนดวิธีการที่จะวัดคุณลักษณะนั้น ๆ โดยกำหนดเครื่องมือที่จะวัดหรือแบบทดสอบ เช่น กำหนดว่าจะใช้แบบทดสอบชนิดใด เพื่อจะใช้วัดคุณลักษณะที่ต้องการได้

ขั้นที่ 3 กำหนดมาตรการและเกณฑ์ของคะแนนที่ได้จากการวัดคุณลักษณะ ได้แก่ ข้อสอบที่ถูกต้องควรจะได้คะแนนเท่าใดและเทคนิคที่ใช้วัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ด้วยนั้นก็คือการให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องที่ยกมาและวัดความเข้าใจของนักเรียนโดยการถามประเด็นที่สำคัญในเรื่อง เพื่อทดสอบดูว่านักเรียนเข้าใจในเรื่องนั้นเพียงใด โดยหลักการเลือกข้อความเพื่อนำมาทำแบบทดสอบ มีดังนี้

1. ความยาว เนื่องจากว่าแบบทดสอบนั้นจะมีข้อความต่าง ๆ หลายประเภท ฉะนั้นแต่ละเรื่องควรเป็นเรื่องสั้น ๆ โดยให้มีใจความเพียงพอ สำหรับตั้งคำถามได้ 6-8 ข้อ

2. เนื้อเรื่อง ควรเป็นเรื่องหลายชนิดรวมกัน เช่น ชีวิตประวัติ นวนิยายและบทความ เนื้อเรื่องที่ยกมาควรเป็นเรื่องที่มีความสมบูรณ์ในตัว ไม่ต้องอ่านเพิ่มเติมจากที่อื่นและเนื้อเรื่องต้องไม่เป็นเรื่องที่รู้จักโดยทั่วไปซึ่งนักเรียนสามารถจะตอบคำถามได้โดยไม่ต้องอ่านเนื้อเรื่อง

3. ภาษาที่ใช้ ถ้าเนื้อเรื่องประกอบด้วยคำศัพท์หรือโครงสร้างที่ยากจนเกินไป ผู้ทดสอบควรดัดแปลงให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้สอบ

ดังนั้น สรุปได้ว่านักการศึกษากล่าวถึงการวัดและประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยนำหลักการของ Bloom มาประยุกต์ใช้ในการฝึกอ่านและประเมินผลการอ่าน มีทั้งหมด 6 ชั้น คือ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งการตั้งคำถามมีความจำเป็นต่อการกระตุ้นความคิดของนักเรียนให้ฝึกที่จะตอบคำถามได้ถูกต้องและสมเหตุผล แต่ละชั้นมีลำดับขั้น การคิดที่แตกต่างกัน ชั้นที่ 1-3 เป็นการคิดเบื้องต้น เป็นจุดมุ่งหมายเบื้องต้นของพฤติกรรมการอ่าน ชั้น 4-6 เป็นการคิดขั้นสูงของพฤติกรรมการอ่าน ซึ่งผู้อ่านต้องมีพื้นฐาน 3 ชั้นต้นมาก่อนแล้วเป็นอย่างดีด้วย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

เนื่องจากการเรียนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาวิชาครู จำเป็นต้องมีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นการอ่านในระดับสูง และจากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เมื่อใช้บทอ่านเป็นวรรณคดี ผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ควรบอกได้ว่า สารหรือแก่นเรื่อง (theme) ที่ผู้เขียนต้องการเสนอคืออะไร ข้อมูลที่ผู้เขียนนำมาประกอบการสนับสนุนแก่นเรื่องหรือประเด็นความคิดของตนนั้นถูกต้องหรือมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด จึงจำเป็นต้องมีวิธีการสอนที่นำมาใช้พัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

พบว่า มีผู้ที่ศึกษาวิจัยด้านการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้แนวคิดและวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

แนวคิดหมวกหกใบ

แนวคิดหมวกหกใบ ของ เดอโบโน (De Bono's six Hats) เป็นเทคนิคการคิดด้วยหมวกหกใบ 6 สี โดยเทคนิคหมวกหกใบ สีของหมวกแทนการคิดแต่ละแบบ ช่วยให้คิดได้หลายมุมมอง สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556: 53)

เทคนิคหมวกหกใบสามารถนำมาพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบโดยการใช้คำถาม ที่ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี มีผู้นำไปใช้พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่นำแนวคิดเรื่องหมวกหกใบไปใช้ ได้แก่ วิริยา วิริยารัมภะ (2549: 76) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและวิธีสอนแบบปกติ ปัทมา วิญญูกุล (2551: 108) ศึกษาเปรียบเทียบด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนตามแนวคิดสเตอร์นเบอร์ก และศิริพร ศรีสุวรรณ (2557: 73) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ งานวิจัยข้างต้นมีผลการวิจัยสอดคล้องกันว่า เทคนิคหมวกหกใบทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถทำให้นักเรียนคิดได้หลากหลายแง่มุมและคิดอย่างเป็นระบบ

แนวคิดและวิธีทางวิทยาศาสตร์

แนวคิดและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้คิดแก้ปัญหาโดยการตั้งสมมุติฐาน ผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ นักเรียนเป็นผู้หาวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้แนะนำ

แนวคิดและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีผู้นำมาประยุกต์ใช้สอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณใช้ขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมี 5 ขั้นตอนหลักที่สำคัญ ได้แก่

รัตนภรณ์ คำมูล (2546: 116) ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาพัฒนาเป็นขั้นตอนในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้ ขั้นที่ 1 สร้างข้อสงสัย ขั้นที่ 2 เริ่มต้นอ่าน ขั้นที่ 3 ค้นหาจุดสำคัญ ขั้นที่ 4 อ่านส่วนสำคัญ และขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล

พานุพงศ์ แสงดี (2549: 79) ศึกษาผลการใช้วิธีวิทยาศาสตร์พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรูปแบบการสอนประกอบด้วยขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นสังเกตการณ์ และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ ฌฐนน แก้วกันจร (2553: 53) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขั้นตอนในการสอนอ่านมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นปัญหา ขั้นวิเคราะห์ปัญหา ขั้นกำหนดคำทำนาย ขั้นรวบรวมข้อมูล และขั้นสรุป และชาญชัย หมั่นประสงค์ (2556 : 68) ศึกษาเรื่องการศึกษผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีวิทยาศาสตร์ กำหนดขั้นตอนในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา เป็นขั้นตอนที่นักเรียนกำหนดปัญหาจากข้อบทความว่า กล่าวถึงปัญหาอะไร อย่างไร ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา เป็นขั้นพิจารณาแล้ววิเคราะห์ปัญหาให้ชัดเจน ขั้นที่ 3 ตั้งสมมติฐาน เป็นขั้นกำหนดสมมติฐาน และการคะเนคำตอบ ขั้นที่ 4 รวบรวมและวิเคราะห์ปัญหา รวบรวมข้อมูลจากบทอ่านอย่างละเอียด สำหรับตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ และขั้นที่ 5 สรุปผล งานวิจัยข้างต้นมีผลการวิจัยสอดคล้องกันว่า ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่สอนด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เทคนิคการสืบเสาะหาความรู้

เทคนิคการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Based learning Technique) เป็นที่รู้จักกันมานานจากพื้นฐานปรัชญาการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Learning by Doing) ของ John Dewey การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสืบเสาะหาความรู้มีองค์ประกอบสำคัญ คือ การถามคำถาม (Asking Questions) เป็นคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนหาคำตอบ ตรวจสอบ และอธิบายว่าการสรุปลงความเห็นเหมาะสมหรือสมเหตุสมผลหรือไม่ (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556: 101)

การเรียนรู้ด้วยวิธีสืบเสาะหาความรู้ นั้น เป็นวิธีแก้ปัญหาที่ผู้เรียนจะต้องมีการสังเกต รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล และลงข้อสรุป จึงมีผู้นำไปใช้ในการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

งานวิจัยที่นำเทคนิคการสืบเสาะหาความรู้ไปใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมี วิจารณญาณ ได้แก่ รจนา ซาติโสสม (2554: 97) ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมี วิจารณญาณวิชาภาษาไทยและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนแบบสืบ เสาะหาความรู้ ซึ่งประกอบด้วย ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบาย และลงข้อสรุป ผลการวิจัยพบว่าผลการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทย นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 83.72 และนักเรียนมี ความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ อยู่ในระดับมาก

มยุรา เมืองฮาม (2556: 95) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการสืบสอบร่วมกับเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ โดยกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนการอ่านแบบสืบสอบ มี 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 ชั้นเสนอปัญหา (ผู้เรียนตั้งประเด็นปัญหาข้อสงสัยจากหัวเรื่อง) ชั้นที่ 2 การตั้งสมมุติฐาน (ผู้เรียนได้อ่านบทอ่านแล้ว ตั้งสมมุติฐาน และคาดเดาคำตอบที่เป็นไปได้จากประสบการณ์เดิมและข้อมูลที่มีอยู่) ชั้นที่ 3 การรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบสมมุติฐาน (ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลทั้งหมดโดยการอภิปราย แสดงความคิดเห็น แล้วรวบรวมข้อมูลที่สมเหตุสมผล ในขั้นนี้ใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบหมวกหกใบ) และ ชั้นที่ 4 การนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ (ผู้เรียนนำหลักการกฎเกณฑ์และเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับวิธีแก้ปัญหาที่ค้นพบไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์หรือปัญหาใหม่ ๆ ที่คล้ายคลึงกัน) ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสืบสอบร่วมกับเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ คิดเป็นร้อยละ 71.31 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 77.50 ของนักเรียนทั้งหมด และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านความรู้ที่ได้รับ

เทคนิค KWL PLUS

KWL Plus โดย Car and Ogle (1987) เป็นเทคนิคที่พัฒนามากจาก KWL ซึ่งประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ชั้น K (What do you know?) ระบุสิ่งที่รู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำหนด ชั้น W (What do you want to know?) อยากรู้อะไรจากสิ่งหรือเรื่องที่กำหนดในชั้นแรก ชั้น L (What do you learned?) เรียนรู้อะไรบ้างจากเรื่องที่กำหนดหลังจากอ่านเสร็จแล้ว ส่วน KWL Plus มีการเพิ่มขั้นตอนการทำแผนผังโน้ตส์ (Mind Mapping) และการสรุปเรื่องที่อ่าน (Summarizing) โดยในแต่ละขั้นตอนของเทคนิค KWL Plus จูงใจให้นักเรียนอ่านวิเคราะห์อย่างละเอียด จากการถามคำถามและเสริมแรงของครูช่วยให้นักเรียนอยากรู้อยากแสวงหาคำตอบที่หลากหลาย (วิชรา เล่าเรียนดี, 2556: 126) สามารถนำไปใช้ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้

มีผู้ที่นำเทคนิค KWL Plus ไปใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ ศุภร จินดาเวช (2549: 127) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus นักเรียนมีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับพอใช้ และหลังจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับดี นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้

ด้วยเทคนิคแบบ KWL Plus ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนมีความสนใจกิจกรรมระดมความคิด มีโอกาสคิดอย่างอิสระ มีความสนุกเพลิดเพลินในการร่วมทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอนอย่างมีความสุข

บรรจง แสงนภาวรรณ (2556: 113) การพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน KWL Plus ผลการวิจัยพบว่าทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์หลังการจัดการเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน KWL Plus สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน KWL Plus อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน KWL Plus ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อรอุมา ศรีลาศักดิ์ (2556: 107) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับเทคนิคการสอนอ่าน KWL Plus ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ คิดเป็นร้อยละ 77.37 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 72.50 ซึ่งผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับเทคนิค KWL Plus ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านรูปแบบการสอน ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT (4 MAT System) ของ McCarthy (1980) ครูชาวอเมริกันซึ่งมีประสบการณ์ด้านการสอนมาเป็นเวลานาน ได้ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับสมองและการเรียนรู้ของมนุษย์ของนักวิทยาศาสตร์และนักจิตวิทยาหลายท่าน McCarthy เชื่อว่ามนุษย์สามารถเรียนรู้ได้ และมีรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ที่แตกต่างกัน นอกจากนั้นได้จำแนกผู้เรียนเป็น 4 ลักษณะ และศึกษาวิจัยพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบ 4 MAT ขึ้น โดยผู้เรียนจะได้ใช้สมองซีกขวาและซีกซ้ายอย่างสมดุล ผู้สอนจะต้องมีความรู้และเข้าใจการทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวาซึ่งทำงานแตกต่างกัน (วัชรา เล่าเรียนดี, 2556: 81)

การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ได้มีผู้นำไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ อำพร วิจิตสูงเนิน (2553: 100) ศึกษาเรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้กิจกรรมแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะเห็นว่าวิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และฝึกฝนการคิดอย่างมีเหตุผลซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรม

แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้นักเรียนยังสนุกสนานกับการทำกิจกรรม มีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น สามารถตอบคำถามและทำกิจกรรมรวมกันอย่างมีความสุข

จากแนวคิดทางการศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ได้กล่าวไปข้างต้น ยังมีผู้ที่สนใจนำวิธีการอื่น ๆ ไปทดลองใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พบว่าสามารถพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้ เช่น นิภาพรรณ พิศอ่อน (2550: 119) ได้ศึกษาการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้รูปแบบซิปปา และเทคนิค Jigsaw ส่วน ขวัญชนก นัยเจริญ (2551: 109) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม และ วาริต เจริญราษฎร์ (2554: 30) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในรายวิชาการอ่านเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม นอกจากนี้ ยุพรพรรณ ตันติสตัยานนท์ (2555: 228) ศึกษาเรื่องการพัฒนาโมดูลการอ่านภาษาอังกฤษธุรกิจที่เน้นจริยธรรมธุรกิจเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความตระหนักด้านจริยธรรมทางธุรกิจสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และ ชลธิชา หอมพุง (2557: 170) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดและวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า กระบวนการแสวงหาคำตอบที่เน้นการคิดอย่างเป็นระบบหรือเรียกว่ากระบวนการแก้ปัญหา ทำให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเมื่อพิจารณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากงานวิจัยต่าง ๆ พบว่ากิจกรรมกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น การให้ผู้เรียนได้ร่วมกันระดมความคิด และเปิดโอกาสให้คิดอย่างอิสระมีส่วนช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้มีความสุข สนุกสนาน เป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียน

ดังนั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงมีความสัมพันธ์กับกระบวนการแก้ปัญหา ผู้วิจัยจึงศึกษากระบวนการแก้ปัญหา พบว่าแนวคิดแก้ปัญหาของ Polya (2014: 5-16) ได้กล่าวถึงกระบวนการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นทำความเข้าใจ (Understanding the problem) ขั้นวางแผน (Devising a plan) ขั้นปฏิบัติตามแผน (Carrying out the plan) และขั้นตรวจสอบ (Looking back) สิ่งที่สำคัญที่สุดไม่ใช่คำตอบ แต่คือกระบวนการที่จะนำไปสู่ความรู้หรือคำตอบ หรือกระบวนการที่แสวงหาคำตอบที่ต้องผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ทางความคิด ผ่านการฝึกฝน ผ่านการเรียนรู้ร่วมกับผู้สอน จนได้กระบวนการคิดที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวความคิดการแก้ปัญหาของ Polya ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในวิชาวรรณคดีไทย ผ่านการตั้งคำถาม การสนทนา การให้ข้อเสนอแนะของผู้สอน เมื่อผู้เรียนได้ผ่านกระบวนการแก้ไขปัญหตามแนวคิดของ Polya แล้วสามารถนำเอาวิธีการต่าง ๆ ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสิ่งที่สนใจต่อไปในอนาคต

3. แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya

3.1 ความเป็นมา

Polya นักคณิตศาสตร์ชาวฮังการี ผู้เชี่ยวชาญการสอนคณิตศาสตร์ด้วยวิธีการที่ได้รับการยอมรับมายาวนาน เรียกว่า “Polya 4-Steps Problem-Solving Process” หรือ กระบวนการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน

ในหนังสือ “How to Solve It” Polya ได้นำเสนอวิธีการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ มีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้รู้จักวิธีการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวเป็นกระบวนการปฏิบัติการทางสมอง (mental operation) ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาที่สามารถใช้แก้ปัญหา และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในปัญหาอื่น ๆ ได้ด้วยวิธีการดังกล่าว

3.2 แนวคิดทางการศึกษาของ Polya

Polya ได้นำเสนอแนวคิดทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ว่า กระบวนการการเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้สอนกับผู้เรียนทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหา โดยผู้สอนควรอยู่ในพื้นที่ของสิ่งที่ผู้เรียนกำลังเรียนรู้ พยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในความคิดของผู้เรียน และถามคำถามที่สามารถคาดเดาได้ว่าผู้เรียนนั้นอยู่ในระดับใดของการเรียนรู้ เป็นการทำงานร่วมกันของผู้สอนและผู้เรียน มากกว่าแยกให้ผู้เรียนไปแก้ปัญหาด้วยตัวเองเป็นหลัก ผู้สอนมีหน้าที่พัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการแก้ปัญหด้วยการติดตาม ตั้งคำถาม ชี้แนะผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง (Polya, 2014: 1-4)

คำถามสำคัญสำหรับการแก้ไขปัญหของ Polya คือ อะไรที่ผู้เรียนยังไม่รู้ (what is the unknown?) อะไรคือข้อมูล (what is the data?) และอะไรคือเงื่อนไข (what is the condition?) คำถามลักษณะนี้จะกระตุ้นผู้เรียนให้ทำความเข้าใจปัญหา เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา ผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่ต้องเข้าไปร่วมสนทนากับผู้เรียนให้เข้าใจ ร่วมกันจัดหมวดหมู่คำถามย่อย ๆ ของคำถามใหญ่ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ถูกต้อง

3.3 ชนิดของปัญหาตามแนวคิดของ Polya

ชนิดของปัญหาตามแนวคิดของ Polya แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่ ปัญหาเพื่อการค้นพบ (problem to find) และปัญหาเพื่อการพิสูจน์ (problem to prove) สำหรับเป็นกรอบให้ผู้ศึกษานำไปใช้แก้ปัญหาด้วยกรอบนี้เองจะช่วยให้ทราบว่าตั้งคำถามอย่างไร โดยปัญหาทั้ง 2 ชนิดมีเป้าหมายแตกต่างกัน ดังนี้

1) เป้าหมายของปัญหาเพื่อการค้นพบ คือ การหาที่สิ่งผู้เรียนยังไม่รู้ในคำถามนั้น หรือสิ่งที่กำลังค้นหาหรือต้องการจะรู้ อาจเป็นทฤษฎีหรือข้อปฏิบัติ สิ่งที่เป็นนามธรรมหรือรูปธรรมก็ได้ (Polya, 2014: 154)

2) เป้าหมายของปัญหาเพื่อการพิสูจน์ คือ การแสดงให้เห็นบทสรุปเพื่อยืนยันถึงบางสิ่งว่าถูกหรือผิด และต้องสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยการพิสูจน์ให้เห็นว่าข้อเสนอดังกล่าวถูกหรือผิด (Polya, 2014: 154)

3.4 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนตามแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya

Polya ได้เปรียบเทียบการแก้ปัญหาวาเหมือนกับการว่ายน้ำที่จะต้องมียกซะ ทั้งที่กซะจากการฝึกในด้วยตนเองและการเลียนแบบผู้อื่น เพื่อจะได้ทราบว่าวิธีการว่ายน้ำทำอย่างไร จากการดูคนอื่นและหลังจากนั้นก็มาปฏิบัติด้วยตัวเอง การแก้ปัญหาด่าง ๆ ก็เช่นเดียวกัน บทบาทของผู้เรียนคือการฝึกสังเกตและเลียนแบบสิ่งที่ผู้อื่นใช้แก้ปัญหาดพร้อมกับการฝึกฝนด้วยตนเองจึงจะเกิดเป็นทักษะการแก้ปัญหาดได้ด้วยตนเอง (Polya, 2014: 5)

หน้าที่ของผู้สอน คือ การพยายามพัฒนาผู้เรียนให้มีภาพในใจในการมองปัญหาดฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาดในแบบของตนเอง ในกรณีที่ผู้สอนจะเข้าไปช่วยผู้เรียนแก้ปัญหาดจะต้องใช้คำถามแบบเดียวกับเคยทำมาก่อนหน้า เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อวคำถามและข้อเสนอแนะที่ถูกต้องนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการนำไปสู่การค้นพบคำตอบ (Polya, 2014: 5)

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นวา บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนตามแนวคิดของ Polya เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยในการแก้ปัญหาด โดยผู้สอนเป็นผู้ฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหาดและผู้เรียนเป็นผู้สังเกตวิธีการแก้ปัญหาดประกอบการฝึกฝนการแก้ปัญหาดด้วยตนเอง

3.5 กระบวนการแก้ปัญหาดของ Polya

กระบวนการแก้ปัญหาด 4 ขั้นตอน ของ Polya คือ

1) ขั้นเข้าใจปัญหาด (Understanding the problem) ในขั้นนี้ผู้เรียนต้องเข้าใจปัญหาดหรือคำถามนั้น ๆ ก่อน ผู้เรียนจะต้องนำคำถามมาวิเคราะห์ ดีความ สร้างความเข้าใจอย่าง

ลึกซึ้ง Polya (2014: 6-7) กล่าวว่า ผู้สอนต้องกระตุ้นด้วยคำถามว่าอะไรคือสิ่งที่ไม่รู้ (What is the unknown?) อะไรคือข้อมูล (What is the data?) อะไรคือเงื่อนไข (What is the condition?) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าคำถามสำคัญที่ปรากฏในขั้นตอนแรกนี้ เมื่อนำมาปรับใช้กับการอ่านวรรณคดีอย่างมีวิจารณญาณ สามารถนำมาใช้เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาหรือคำถาม นำไปสู่การค้นพบคำตอบได้ โดยคำตอบนั้นไม่ได้เกิดจากการเฉลยคำตอบจากผู้สอน แต่ผู้เรียนต้องแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง และเป็นคำตอบที่แสดงการให้เหตุผล ทั้งนี้คำถามต้องเป็นคำถามระดับสูงที่ครอบคลุมเนื้อเรื่องทั้งหมด

2) ขั้นวางแผน (Devising a plan) ในขั้นนี้เป็นการเข้าใจความคิดของแผนงานอย่างถ่องแท้ ผู้สอนมีหน้าที่ช่วยขัดเกลาความคิดของผู้เรียนให้ไปถึงจุดสำคัญของการทำงานให้ได้ Polya เสนอว่า การจะสร้างแผนงานที่ดีได้นั้น จะต้องมีการประสพการณ์และความรู้เดิมของผู้เรียนและผู้สอน หมายความว่า กระบวนการแก้ไขปัญหาที่เคยกระทำมาก่อนนั้น จะทำให้เกิดมุมมองต่อการแก้ปัญหาใหม่ได้ ซึ่งเมื่อถึงเวลาต้องแก้ปัญหา ความคิดใหม่ก็จะเกิดขึ้นมาทำให้แก้ปัญหาได้

3) ขั้นปฏิบัติตามแผน (Carrying out the plan) ในขั้นนี้ผู้เรียนปฏิบัติทุกอย่างอย่างเป็นระบบใน 2 ขั้นก่อนหน้าแล้ว ไม่ว่าจะป็นสิ่งที่โจทย์ถาม ข้อมูล และบริบทต่าง ๆ ในขั้นตอนนี้จะสะดวกขึ้น เพราะแผนการที่ได้กำหนดไว้นั้นจะช่วยเป็นกรอบการดำเนินงานแก้ปัญหา สิ่งที่สำคัญคือแผนการต่าง ๆ จะต้องสร้างขึ้นโดยตัวผู้เรียนเอง ไม่ใช่ผู้สอนเป็นผู้กำหนด

4) ขั้นตรวจสอบ (Looking back) ในขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบแผนการที่ได้ดำเนินการมาแล้วอย่างเป็นระบบทีละขั้นตอน เพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งที่ทำมาทั้งหมดในกระบวนการแก้ปัญหานั้น มีความถูกต้องหรือไม่ มีข้อผิดพลาดส่วนใด การตรวจสอบคือการย้อนกลับไปในแต่ละขั้นว่าทำอย่างไรถึงได้คำตอบนั้นมา และการได้คำตอบเดียวกันนั้นไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการเดียวกันเสมอไป

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีผู้นำกระบวนการแก้ปัญหาของ Polya ไปใช้พัฒนารูปแบบการสอนโดยประยุกต์ใช้ร่วมกับแนวคิดอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะนำมาใช้ในวิชาคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะการแก้ปัญหาจากโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ดังนี้

ณัฐพร โพธิ์เอี่ยม (2550: 117) ศึกษาการพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือเป็นรายบุคคล (TAI) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของ Polya มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือเป็น

รายบุคคล (TAI) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของ Polya 2) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือเป็นรายบุคคล (TAI) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของ Polya 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือเป็นรายบุคคล (TAI) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของ Polya ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาที่จัดการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือเป็นรายบุคคล (TAI) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของ Polya พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนมีผลการเรียนรู้หลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ 2) พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน ในภาพรวมพบว่านักเรียนมีระดับการปฏิบัติของพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือเป็นรายบุคคล (TAI) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของ Polya โดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับปานกลาง

สุกัญญา สุขสบาย (2556: 123) ได้ศึกษาเรื่องผลการใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับแผนผังรูปเพชรและมุมทั้งสี่ที่มีต่อเจตคติและผลสัมฤทธิ์ในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ : กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับแผนผังรูปเพชรและมุมทั้งสี่ที่มีต่อเจตคติและผลสัมฤทธิ์ในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับแผนผังรูปเพชร และมุมทั้งสี่มีเจตคติและผลสัมฤทธิ์ในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์แบบปกติ

นิตยา ศรีดาราร (2557: 131) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาเรื่องอสมการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA MODEL) ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาเรื่องอสมการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องอสมการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป 3) ศึกษากระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาเรื่อง อสมการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนกุดดู่พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 28 คน ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีขั้นตอนการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นทบทวนความรู้เดิม 2) ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ 3) ขั้นศึกษาและสร้างความเข้าใจข้อมูลและเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) ขั้นสรุป

และจัดระเบียบความรู้ 6) ชั้นแสดงผลงาน และ 7) ชั้นประยุกต์ใช้ความรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.57) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การศึกษาเฉพาะที่กระบวนการแก้ปัญหาที่ Polya ได้เสนอไว้แล้ว 4 ขั้นตอน จากนั้นนำกระบวนการมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์ แต่ยังไม่มีการศึกษาที่เน้นไปที่การสังเคราะห์แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya ในภาพรวมทั้งหมด เพื่อนำมาสู่การเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

แต่จากการศึกษางานวิจัยของ มัณฑนา พรหมรักษ์ (2556: 161) ที่ศึกษาเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โมเดลการแก้ปัญหาที่เน้นกระบวนการกำกับทางปัญญา ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยงานวิจัยนี้ใช้โมเดลการแก้ปัญหาที่เน้นกระบวนการกำกับทางปัญญาตามรูปแบบของยิมเมอร์และแอลเลอร์ตัน ซึ่งพัฒนามาจากกระบวนการแก้ปัญหาของ Polya โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โมเดลการแก้ปัญหาที่เน้นกระบวนการกำกับทางปัญญา 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โมเดลการแก้ปัญหาที่เน้นกระบวนการกำกับทางปัญญากับการเรียนแบบปกติ 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โมเดลการแก้ปัญหาที่เน้นกระบวนการกำกับทางปัญญา 4) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โมเดลการแก้ปัญหาที่เน้นกระบวนการกำกับทางปัญญากับการเรียนแบบปกติ และ 5) เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โมเดลการแก้ปัญหาที่เน้นกระบวนการกำกับทางปัญญา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนหอวังจำนวน 108 คน โดยนักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โมเดลการแก้ปัญหาที่เน้นกระบวนการกำกับทางปัญญา ผลการวิจัยสรุปว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีพัฒนาการในการแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปในทางที่ดีขึ้น

ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากระบวนการแก้ปัญหาของ Polya สามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ ซึ่งเป็นทักษะที่สัมพันธ์กับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังนั้น

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวคิดของ Polya มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการสอนวรรณคดีเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณสำหรับนักศึกษาครุภาษาไทย ดังแผนภาพต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหาของ Polya	สาระสำคัญกับการเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหาของ Polya
<p>การทำให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ไขปัญหาด้วยตัวของเขาเอง ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวจะเป็นปฏิบัติการทางสมอง (Mental operation) ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทั้งปัญหาที่สามารถแก้ปัญหาคิดได้ (Polya, 2014)</p>	<p>1. ผู้สอนเสนอแนะวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนแก้ปัญหาคิดได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้เห็นกระบวนการทางสมอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาคิด</p>
<p>กระบวนการเรียนรู้ คือ การที่ผู้สอนกับผู้เรียนทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหา ผู้สอนควรวางตัวอยู่ในพื้นที่ของสิ่งที่ผู้เรียนกำลังเรียนรู้ ควรพยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในใจผู้เรียน และถามคำถามที่สามารถคาดเดาได้ว่าผู้เรียนนั้นอยู่ในขั้นใดของการเรียนรู้ การทำงานร่วมกันของผู้สอนและผู้เรียน มากกว่าแยกให้ผู้เรียนไปศึกษาแก้ปัญหาคิดด้วยตัวเองเป็นหลัก เพราะผู้สอนจะต้องคอยติดตาม คอยตั้งคำถาม คอยชี้แนะผู้เรียนให้สามารถต่อยอดความคิดที่ละชั้น ไปจนสามารถแก้ปัญหาคิดได้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง หน้าที่สำคัญของผู้สอนในการสนทนาและสร้างข้อเสนอแนะกับผู้เรียนมี 2 อย่าง คือ “ช่วยผู้เรียนแก้ปัญหาคิด และ พัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการแก้ปัญหาคิดอื่น ๆ ได้ด้วยตัวของเขาเอง” (Polya, 2014)</p>	<p>2. ผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถแก้ปัญหาคิดได้ โดยคอยชี้แนะสนทนา ตั้งคำถาม ผู้เรียนให้สามารถต่อยอดความคิดที่ละชั้น ไปจนสามารถแก้ปัญหาคิดได้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง</p>
<p>ผู้เรียนจะได้ค้นพบว่า คำถามและข้อเสนอแนะที่ถูกต้องในการฝึกแก้ปัญหานั้น มีความสำคัญ สิ่งสำคัญคือ เขาไม่ได้มองว่าคำตอบ หรือตัวความรู้มีความสำคัญมากที่สุดที่เราจะต้องให้ความสนใจ แต่สิ่งที่สำคัญกว่านั้นก็คือ กระบวนการที่จะนำไปสู่ความรู้ หรือ กระบวนการที่จะนำไปแก้ปัญหาคิด ที่ต้องผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ทางจิตใจ ผ่านการเลียนแบบ ผ่านการฝึกทำตาม ผ่านการสรุปถกเถียงร่วมกับผู้สอน จนได้กระบวนการทางสมองอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาคิดอื่น ๆ ได้ โดยไม่ต้องอาศัยผู้สอนในอนาคต(Polya,2014)</p>	<p>3. ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ให้ความสำคัญกับกระบวนการแสวงหาคำตอบมากกว่าคำตอบ โดยกระบวนการหาคำตอบนั้นอาจเกิดจากการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน</p>
<p>การเข้าใจปัญหา (Understanding the problem) Polya เสนอว่าการจะแก้ปัญหาคิด เราต้องเข้าใจตัวปัญหาหรือคำถามนั้น ๆ ก่อน ด้วยความใส่ใจ และสนใจที่จะแก้ปัญหาคิด แม้ว่าผู้เรียนจะไม่มีความรู้อะไรมาก่อนก็ตาม ดีกว่าการไม่สนใจ ซึ่งจะทำให้ขั้นตอนนี้ทำไม่ได้ สิ่งแรกที่จะต้องทำก็คือ ผู้เรียนจะต้องนำเอาคำถามมาวิเคราะห์ ตีความสร้างความเข้าใจในข้อคำถาม หรือ จะเรียกว่า การตีโจทย์ให้แตก ผู้เรียนต้องสามารถที่จะแยกแยะได้ว่า ส่วนต่าง ๆ ของคำถามนั้น อะไรคือสิ่งที่ถาม อะไรคือข้อมูล อะไรคือบริบท โดยผู้สอนต้องใช้คำถามกระตุ้นว่า อะไรสิ่งที่ไม่รู้ อะไรคือข้อมูล อะไรคือเงื่อนไข (Polya,2014)</p>	<p>4. ผู้เรียนทำความเข้าใจปัญหาหรือคำถาม ผู้เรียนจะต้องนำเอาคำถามมาวิเคราะห์ ตีความสร้างความเข้าใจในข้อคำถาม ผู้เรียนต้องสามารถที่จะแยกแยะได้ว่า ส่วนต่าง ๆ ของคำถามนั้น อะไรคือสิ่งที่ถาม อะไรคือข้อมูล อะไรคือบริบท</p>

แผนภาพที่ 3 ผลการสังเคราะห์แนวคิดการแก้ปัญหาคิดของ Polya

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหาของPolya	สาระสำคัญกับการเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหาของ Polya
<p>การวางแผน (Devising a plan) สิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาคือ การเข้าใจความคิดของแผนงานของเราอย่างถ่องแท้ ผู้สอนมีหน้าที่เข้าไปช่วยเกลาความคิดของผู้เรียนให้ไปถึงจุดสำคัญของการทำงานให้ได้ การจะสร้างแผนงานที่ดีได้นั้น จะต้องมีประสบการณ์และความรู้เดิมของผู้เรียนและผู้สอน นั่นก็แปลว่า กระบวนการแก้ไขปัญหาก็ที่เราเคยทำมาก่อนนั้น จะทำให้เราเกิดมุมมองต่อการแก้ปัญหาใหม่ได้ ซึ่งเมื่อถึงเวลาต้องแก้ปัญหา ความคิดของเราจะช่วยสร้างความคิดใหม่ๆขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาดังหน้าได้ โพลยาให้ตั้งคำถามว่า Do you know a related problem? ยิ่งเราฝึกแก้ปัญหามากเท่าไร เราจะมีวิธีคิดแก้ไขปัญหาก็ยิ่งมีมากขึ้น (Polya, 2014)</p>	<p>5. ผู้เรียนร่วมกันวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาคือ บอกวิธีการแสวงหาคำตอบ โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ช่วย คอยให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เรียนไปมีทิศทางในการแสวงหาคำตอบเพื่อให้ไปถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้</p>
<p>การปฏิบัติตามแผน (Carrying out the plan) เป็นการปฏิบัติตามระบบใน 2 ขั้นก่อนหน้าแล้ว ไม่ว่าจะเป็สิ่งทีเ็จยถำมข้อมูล บริบท และความตั้งใจแล้ว ในขั้นตอนนี้จะง่ายมาก เพราะแผนการที่ได้จัดตั้งไว้จะช่วยเป็นกรอบในการดำเนินงานแก้ไข ปัญหา สิ่งสำคัญคือ แผนการต่าง ๆ จะต้องสร้างขึ้นโดยตัวผู้เรียนเอง ไม่ใช่จากสิ่งที่ผู้สอนต้องการให้เป็น หากโจทย์ที่เราต้องแก้ปัญหานั้นมีความสลับซับซ้อนมาก จำเป็นจะต้องแยกคำถามเหล่านั้นออกมา แล้วพิจารณาทีละข้อ ซึ่งจำเป็นต้องมีข้อมูลย่อย ๆ มาเสริมด้วย ก่อนจะสังเคราะห์รวมกันเป็นคำตอบชุดเดียวกัน (Polya,2014)</p>	<p>6. ผู้เรียนดำเนินการแก้ปัญหาตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ต้องเป็นแผนการที่สร้างขึ้นด้วยตัวผู้เรียนเอง เพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ เป็นการแสวงหาคำตอบที่หลากหลาย โดยใช้ความรู้ หลักการทางด้านทฤษฎีการดำเนินการดำเนินการ</p>
<p>การตรวจสอบ (Looking back) คือการตรวจสอบแผนการที่เราได้ดำเนินการมาแล้วอย่างเป็นระบบทีละขั้นตอน เพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งที่เราได้ทำมาทั้งหมดในกระบวนการแก้ปัญหานั้น มีความถูกต้องมากน้อยเพียงใด มีข้อผิดพลาดตรงไหนหรือไม่ (Polya,2014)</p>	<p>7. ผู้เรียนพิจารณาเพื่อตรวจสอบการดำเนินการแก้ปัญหาในแต่ละขั้นว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ หากยังดำเนินการไม่ครบตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้หรือดำเนินการไม่ตรงตามแผนที่วางไว้ ต้องย้อนกลับไปดำเนินการแก้ปัญหาใหม่ ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนๆในชั้นเรียน เพื่อตรวจสอบคำตอบ และขยายขอบเขตความรู้ให้กว้างขวางขึ้น</p>

แผนภาพที่ 3 ผลการสังเคราะห์แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya (ต่อ)

หลักการของแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอน สรุปลงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหาของ Polya	สาระสำคัญกับการเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหาของ Polya
1. ผู้สอนเสนอแนะวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้เห็นปฏิบัติการทางสมอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา	1. การแสวงหาคำตอบที่หลากหลาย ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันระดมสมองเพื่อค้นหาคำตอบ คำตอบแต่ละกลุ่มอาจมีความแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับการให้เหตุผล
2. ผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้ โดยคอยชี้แนะ สนทนา ตั้งคำถาม ผู้เรียนให้สามารถต่อยอดความคิดที่ละชั้น ไปจนสามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง	2. การช่วยเหลือผู้เรียน ผู้สอนให้การช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้ โดยคอยชี้แนะ สนทนา ตั้งคำถาม ไปจนสามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง
3. ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ให้ความสำคัญกับกระบวนการแสวงหาคำตอบมากกว่าคำตอบ โดยกระบวนการหาคำตอบนั้นอาจเกิดจากการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน	3. การปฏิบัติการทางสมอง แสดงวิธีการแสดงเหตุผล ผู้สอนเสนอวิธีการเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงกระบวนการทางสมองอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ การสร้างแผนผังความคิด

แผนภาพที่ 4 หลักการของแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอน

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยการ แก้ปัญหาของ Polya	สาระสำคัญกับการเรียนการสอนโดย การแก้ปัญหาของ Polya
4. ผู้เรียนทำความเข้าใจปัญหาหรือคำถาม ผู้เรียนจะต้องนำเอาคำถามมาวิเคราะห์ ตีความสร้างความเข้าใจในข้อความคำถาม ผู้เรียนต้องสามารถที่จะแยกแยะได้ว่า ส่วนต่าง ๆ ของคำถามนั้น อะไรคือสิ่งที่เขาถาม อะไรคือข้อมูล อะไรคือบริบท	4. การเข้าใจปัญหา ผู้เรียนทำความเข้าใจคำถามโดยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ สิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ จากนั้นรวบรวมข้อมูลที่ได้พร้อมทั้งพิจารณาข้อมูลที่ได้เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่โจทย์กำหนดให้กับสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ คำถามสำคัญคือ อะไรคือเงื่อนไข อะไรคือสิ่งที่ไม่รู้ และอะไรคือข้อมูล
5. ผู้เรียนร่วมกันวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา บอกวิธีการแสวงหาคำตอบ โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ช่วย คอยให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เรียนไปมีทิศทางในการแสวงหาคำตอบเพื่อให้ไปถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	5. การวางแผน นักเรียนร่วมกันอภิปรายการแสวงหาคำตอบ วางแผนการคิดอย่างไรเป็นขั้นตอนที่เหมาะสม เพื่อให้ได้องค์ความรู้จากประเด็นคำถามหรือสิ่งที่โจทย์ต้องการ โดยเขียนแสดงลำดับขั้นตอนในการแสวงหาคำตอบ
6. ผู้เรียนดำเนินการแก้ปัญหาตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ต้องเป็นแผนการที่สร้างขึ้นด้วยตัวผู้เรียนเอง เพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ เป็นการแสวงหาคำตอบที่หลากหลาย โดยใช้ความรู้ หลักการทางด้านการอ่านวรรณคดีในการดำเนินการ	6. การปฏิบัติตามแผน ผู้เรียนดำเนินการแก้ปัญหาตามแผนที่ได้กำหนดไว้เพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ โดยใช้ความรู้ หลักการทางด้านการอ่านวรรณคดีในการดำเนินการ ในระหว่างการแก้ปัญหาหากไม่สามารถดำเนินการหาคำตอบตามสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบได้ สามารถหยุดการดำเนินการตามแผนเพื่อปรับแก้แผนที่ใช้หรือเปลี่ยนแผนใหม่ได้เมื่อจำเป็น
7. ผู้เรียนพิจารณาเพื่อตรวจสอบการดำเนินการแก้ปัญหาในแต่ละขั้นว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ หากยังดำเนินการไม่ครบตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้หรือดำเนินการไม่ตรงตามแผนที่วางไว้ ต้องย้อนกลับไปดำเนินการแก้ปัญหาใหม่ ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนๆ ในชั้นเรียน เพื่อตรวจสอบคำตอบ และขยายขอบเขตความรู้ให้กว้างขวางขึ้น	7. การตรวจสอบ ผู้เรียนตรวจสอบการดำเนินการแก้ปัญหาในแต่ละขั้นว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ พิจารณาความสมเหตุสมผลของผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา สรุปการคิดและประเมินผลการคิดหลังการอ่าน จากนั้นแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนๆ ในชั้นเรียน เพื่อตรวจสอบคำตอบ และขยายขอบเขตความรู้ให้กว้างขวางขึ้น

แผนภาพที่ 4 หลักการของแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอน (ต่อ)

4. การสอนแบบ Scaffolding

4.1 ที่มาของแนวคิด Scaffolding

Vygotsky นักจิตวิทยาชาวรัสเซียได้วิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญา เนื่องจาก Vygotsky เห็นความสำคัญของการสอนหรือการช่วยเหลือเด็กให้พัฒนาเขาวนปัญญาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละคน จากการวิจัยของ Vygotsky ในเรื่องนี้พบว่าเด็กบางคนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีผู้ใหญ่เข้ามาช่วย เด็กบางคนไม่สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ด้วยตนเอง แต่ถ้าผู้ใหญ่ช่วยเหลือเพียงเล็กน้อยก็สามารถทำได้ (สุรางค์ ไคว้ตระกูล, 2541: 63) ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดนี้มาใช้ในกระบวนการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนโดยแนวคิดนี้เชื่อว่า การเรียนสิ่งที่ยากขึ้นจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ แล้วค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนดีขึ้น Vygotsky เรียกวิธีการนี้เรียกว่า Scaffolding โดยครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้เรียน แล้วค่อย ๆ ลดบทบาทลงจนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

Scaffolding เป็นวิธีการสอนที่ได้แนวคิดมาจาก Vygotsky ซึ่งเชื่อว่า การทำงานของสมองในขั้นที่ซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นการจดจำ การตั้งใจอย่างแน่วแน่ และการขบคิด ล้วนเป็นพฤติกรรมที่ต้องมีสื่อกลางในการช่วยนำบริบทจากภายนอกเข้ามา ทำให้เกิดเป็นความหมายขึ้นภายในความคิดของผู้เรียน ในการนี้ ผู้สอนในฐานะที่เป็นสื่อกลางภายนอกที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากภายนอกเข้าสู่ภายใน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิด การวิเคราะห์ที่ซับซ้อน ผู้สอนต้องมีบทบาทในการให้คำแนะนำหรือเป็นแบบอย่างในการคิดวิเคราะห์ หรือกระตุ้นจนทำให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการทำงานภายในความคิดตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การให้ผู้เรียนคิดคำถามขึ้นมาจากบทเรียนที่อ่านได้ ผู้สอนจะต้องเริ่มจากการให้ข้อเสนอแนะ หรืออธิบายเหตุผล หรือตั้งคำถามขึ้นเป็นตัวอย่างก่อน แล้วจึงโยนบทบาทดังกล่าวให้ผู้เรียนดำเนินการด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิดและวิจารณ์ญาณ รวมทั้งควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองในที่สุด นั่นคือสามารถตั้งคำถามที่เหมาะสมได้ด้วยตนเอง (นุชลี อุปภัย, 2555: 176)

4.2 ความหมายของการสอนแบบ Scaffolding

จากแนวคิดของ Vygotsky เรื่อง The Zone of Proximal Development มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนแบบ Scaffolding ดังนี้

Wood, Bruner and Ross (1976: 90) ได้ให้ความหมายการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนแบบ Scaffolding ว่าเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการแก้ปัญหาได้ตามเป้าหมายที่อยู่เหนือความสามารถของผู้เรียน แต่สามารถกระทำได้หากได้รับความช่วยเหลือจากครูผู้สอนหรือผู้ใหญ่ด้วยการทำให้ผู้เรียนใส่ใจ สามารถทำงานต่าง ๆ ได้สำเร็จ

Dixon (1996: 195) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนแบบ Scaffolding ว่าเป็นการสอนที่ผู้สอนเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะ โดยการพูดคุย สนทนา เกี่ยวกับแนวทางในการทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จ

Larkin (2001: 30-34) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนแบบ Scaffolding ว่าเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถทำงานให้สำเร็จ หากงานที่ทำนั้นเป็นงานที่เหนือไปกว่าความสามารถของผู้เรียน ผู้สอนจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือและหากผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้สำเร็จ การให้ความช่วยเหลือจะค่อย ๆ ลดลงจนกระทั่งหยุดให้ความช่วยเหลือ

นุชลี อุภักย์ (2555: 63) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนแบบ Scaffolding ว่าเป็นการช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนสิ่งที่ยาก จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ แล้วจึงค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนดีขึ้น โดยครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้เรียน ค่อย ๆ ลดบทบาทลงจนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่ได้กล่าวไปข้างต้นสรุปได้ว่า Scaffolding เป็นกระบวนการช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยผู้สอนมีบทบาทในการเป็นผู้ให้การช่วยเหลือให้สามารถทำงานที่อยู่เหนือความสามารถของตนเองให้ประสบความสำเร็จ และเมื่อผู้เรียนสามารถทำงานต่าง ๆ ได้แล้ว การช่วยเหลือจะค่อย ๆ ลดลงจนกระทั่งหยุดให้การช่วยเหลือ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวิธีการแบบ Scaffolding ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya (Polya, 2014: 4) ที่เน้นเรื่องการทำงานร่วมกันของผู้สอนและผู้เรียน มากกว่าแยกให้ผู้เรียนไปศึกษาแก้ปัญหาด้วยตัวเองเป็นหลัก เพราะผู้สอนจะต้องติดตาม ตั้งคำถาม ชี้แนะผู้เรียนให้สามารถต่อยอดความคิดไปที่ละขั้น จนสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง

4.3 แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบ Scaffolding

แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางความคิดของ Vygotsky ได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบ Cooperative Learning และ Scaffolding ในปัจจุบัน โดย Cooperative Learning เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนได้ด้วยตนเองจากการพูดคุยสนทนาปัญหาร่วมกับผู้อื่น เป็นการนำกระบวนการทางสังคมมาใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการปรับแต่งและพัฒนาความคิดของตนเอง และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ในการเรียนการสอนจะแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ๆ ซึ่งแต่ละกลุ่มประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันไป โดยผู้เรียนจะร่วมกันและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการเรียนรู้หรือแก้ปัญหาที่ผู้สอนกำหนด ส่วน

Scaffolding เป็นการสอนที่เน้นบทบาทครูในการให้คำแนะนำหรือเป็นแบบอย่างในการคิดวิเคราะห์ รวมทั้งกระตุ้นจนทำให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการทำงานภายในความคิดได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีสอนแบบ Cooperative Learning เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง หรือเกิดการเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนได้ด้วยตนเองจากการพูดคุยสนทนาร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Vycotsky ที่เน้นว่ากระบวนการทางสังคมมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้บุคคลเกิดการปรับแต่งและพัฒนาความคิดของตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ (นุชลี อุปถัย, 2555: 51)

กมล โปธิเย็น (2547: 79) กล่าวว่า การเสริมต่อการเรียนรู้เป็นกระบวนการของการช่วยเหลือ สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยมีผู้สอนให้การช่วยเหลือหรือผู้เรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถือเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียน ผู้สอน หรือผู้ที่มีศักยภาพมากกว่า เป้าหมายของการช่วยเหลือคือการให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานที่ผู้เรียนไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ด้วยตนเองให้เสร็จสมบูรณ์ วิธีการช่วยเหลือจะค่อย ๆ เปลี่ยนไปตามระดับความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้เรียน โดยการช่วยเหลือจะค่อย ๆ ลดลง ในขณะที่ผู้เรียนค่อย ๆ เพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงาน และเมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองอย่างอิสระแล้ว การช่วยเหลือในการทำกิจกรรมนั้นจะยุติลง

มีนักศึกษานำวิธีการของ Scaffolding ไปใช้ในการเรียนการสอนและได้เสนอเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธี Scaffolding ดังนี้

Alber (2014: online) ได้เสนอวิธีการช่วยเหลือผู้เรียน 6 วิธี (6 Scaffolding Strategies to Use With Your Students) สรุปได้ดังนี้

1. Show and tell คือ การที่ผู้สอนแสดงให้ผู้เรียนเห็นมากกว่าบรรยายว่าอะไรเป็นอย่างไรนั้น จะง่ายต่อการเลียนแบบ แม้จะเป็นเรื่องที่เข้าใจยากก็สามารถแสดงให้เห็นได้โดยการใช้แผนผัง การแสดงแล้วอธิบาย เป็นการสร้างจินตนาการ และสร้างภาพในสมองของผู้เรียน จะช่วยให้คิดเป็น คิดแบบสร้างสรรค์ และแก้ปัญหาเองได้

2. Tap in prior knowledge คือ การใช้ความรู้เดิมของผู้เรียนมาออกแบบแผนการเรียนที่สอดคล้องกับความรู้เดิมของเขา โดยค่อย ๆ ขยายความรู้ออกไปทีละนิดจากสิ่งที่เขารู้ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจความรู้ใหม่ในแบบของตนเอง

3. Give time to talk คือ ผู้เรียนทุกคนต้องการเวลาในการคิดและต้องการเวลาในการขยายความคิดและข้อมูลใหม่ ๆ ซึ่งต้องให้เวลาทบทวน โดยเฉพาะการทบทวนกับคนอื่น ๆ ที่ผ่านการเรียนรู้ในแบบเดียวกันมา ควรให้ได้จับกลุ่มคุยกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ผู้สอนอาจตั้งคำถามที่มีโครงสร้างให้แต่ละกลุ่มได้อภิปรายร่วมกัน

4. Pre-teach vocabulary คือ วิธีการให้คำศัพท์ใหม่ ๆ แก่เด็ก ผ่านรูปภาพหรือผ่านสิ่งที่เขาสนใจ ด้วยการให้การเปรียบเทียบเชิงอุปมา ให้เขาสร้างสัญลักษณ์ หรือวาดรูปคำเหล่านั้นออกมาในแบบที่เขาต้องการ จากนั้นให้อภิปรายกัน เพื่อสร้างคำใหม่ ๆ ต่อไป

5. Graphic organizers คือการใช้รูปหรือแผนผังต่าง ๆ ซึ่งเป็นเครื่องมือของ Scaffolding เครื่องมือนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นความคิดของเขา จัดการกับข้อมูล และเข้าใจโมโนทัศน์ต่าง ๆ อย่างเป็นลำดับ ตามเหตุและผล เครื่องมือเหล่านี้จะช่วยชี้แนะและตีกรอบความคิดของเด็กได้ดี ผู้เรียนบางคนอาจไม่ต้องใช้เครื่องมือใดเลย แต่เด็กส่วนมากจะได้ประโยชน์จากเครื่องมือสำหรับการอ่านระดับสูง

6. Pause, Ask Questions, Pause, Review คือ "หยุด-ถามคำถาม-หยุด-ทบทวน" เป็นวิธีการที่ดีในการทดสอบความเข้าใจในขณะที่ผู้เรียนกำลังอ่านบทยาก ๆ ที่ผู้สอนเตรียมไว้ หรือเรียนรู้โมโนทัศน์ใหม่ ๆ

Fisher and Frey (2010: 45) กล่าวถึง Scaffolding ว่าสามารถช่วยให้ผู้เรียนคิดขั้นสูงได้ โดยได้เสนอหลักการเรียนแบบ scaffolding สรุปได้ดังนี้

1. สิ่งที่มีอบหมายต้องมีจุดประสงค์ที่ชัดเจนครอบคลุมทุกส่วน
2. งานด้านการสอนจะต้องทำให้เกิดปัญหาที่สามารถแก้ได้ด้วยการช่วยเหลือ ผู้เรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้
3. รูปแบบการสอนและคำถามที่ใช้จะต้องมีโครงสร้างที่สอดคล้องไปกับงานและลำดับความคิดที่จะเกิดขึ้น
4. ผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้ให้ความร่วมมือสำหรับการสร้างมุมมองใหม่ ๆ และขยายความรู้ของเขา โดยที่ไม่ขัดขวางสิ่งที่ผู้เรียนทำได้สำเร็จด้วยตัวเขาเอง
5. เมื่อรูปแบบที่กำหนดไว้นั้น ฝังลงไปในตัวผู้เรียนแล้ว การสอนแบบ Scaffolding ก็ไม่มีจำเป็นอีกต่อไป

4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กมล โพธิเย็น (2547: 197) ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้แนวคิดทฤษฎีไตรอาร์จิกและวิธีการแบบ Scaffolding มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างเสริมความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้แนวคิดทฤษฎีไตรอาร์จิกและวิธีการแบบ Scaffolding และ 2) ประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้าน

ทักษะการเขียนความเรียงภาษาไทยและด้านการคิดเป็นระบบของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นและนักศึกษาที่เรียนตามปกติ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยหลักการคือ การช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบโดยการวางแผนความคิดอย่างเป็นระบบและชัดเจนก่อนที่จะลงมือเขียนและมอบหมายงานให้แก่ผู้เรียนต้องเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างเสริมความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาไทย ขั้นตอนการเรียนมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สร้างความน่าสนใจและให้เสรีในการฝึก 2) ใช้ประสบการณ์และปรับบริบทในการเรียนรู้ 3) สร้างความชัดเจนทางความคิด 4) ตรวจสอบทบทวนความคิด 5) ลงมือปฏิบัติงานตามผังโครงร่างความคิด 6) ตรวจสอบผลงานเพื่อการปรับปรุง การวัดประเมินผลการเรียนการสอนทั้งระหว่างและภายหลังการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอน ส่วนผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนพบว่า 1) คะแนนความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาไทยของกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 และกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 หลังการทดลองสูงกว่าการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) คะแนนความสามารถด้านทักษะการเขียนความเรียงภาษาไทยของกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 และกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 หลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) คะแนนความสามารถด้านการคิดอย่างเป็นระบบของกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 และกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) คะแนนความสามารถด้านการคิดอย่างเป็นระบบของกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 และกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 หลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 5) การวิเคราะห์เนื้อหาจากบันทึกผลการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นส่งเสริมการพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบและพัฒนาความสามารถด้านทักษะการเขียนความเรียงภาษาไทย อันเป็นผลจากการที่ผู้เรียนได้สร้างแผนผังโครงร่างความคิดก่อนลงมือเขียน ได้มีปฏิสัมพันธ์ทำงานร่วมกันและช่วยเหลือการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

บุษบา บัวสมบุรณ์ (2561: 128) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีโดยการบูรณาการศิลปะของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต โดยได้นำแนวคิดการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีและศิลปะต่างแขนง และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ Scaffolding มาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนในรูปแบบการสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีโดยบูรณาการศิลปะ และ 2) ศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการศิลปะ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ประมวลสารบูรณาการศิลป์ กำหนดงานสร้างสรรค์ และแบ่งปันความคิด 2) ผลการทดลองพบว่า ผู้เรียนมีความรู้เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีและศิลปะ และมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีโดย

บูรณาการศิลปะอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้เรียนที่เรียนวรรณคดีด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการศิลปะมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีโดยบูรณาการศิลปะในระดับมากที่สุด

ผลการสังเคราะห์แนวคิด scaffolding แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหาของ Polya	สาระสำคัญกับการเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหาของ Polya
เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาที่อยู่เหนือความสามารถของผู้เรียน แต่สามารถกระทำได้เมื่อได้รับความช่วยเหลือ (Wood, Bruner, and Ross, 1976) (นุชรี อุปภัย, 2555: 63)	1. ผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ความสามารถกับบุคคลที่มีความสามารถมากกว่า
ผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีการแนะนำ ชี้แนะ โดยการพูดคุยสนทนา เป็นเป็นแนวทางในการเรียนรู้งานนั้น ๆ (Dixon-krauss,1999 : 78-79)	2. ผู้เรียนได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบและเหมาะสมเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ เมื่อผู้เรียนสามารถทำได้การช่วยเหลือนั้นจะยุติลง
เป็นการช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถทำงานให้สำเร็จ เมื่อผู้เรียนเริ่มจะทำงานนั้นให้สำเร็จด้วยตนเองได้แล้ว การช่วยเหลือสนับสนุนนั้นจะค่อยๆลดลงจนกระทั่งผู้เรียนสามารถรับผิดชอบหรือทำงานนั้นได้ด้วยตนเอง จึงหยุดให้ความช่วยเหลือ (Larkin , 2001: 30-34) (นุชรี อุปภัย, 2555: 63)	3.ผู้สอนประเมินความสามารถของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อพิจารณาถึงระบบการให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนหยุดให้ความช่วยเหลือในที่สุด

แผนภาพที่ 5 ผลการสังเคราะห์แนวคิด Scaffolding

หลักการของแนวคิด Scaffolding เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอน
สรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยการ แก้ปัญหาของ Polya	สาระสำคัญกับการเรียนการสอนโดยการ แก้ปัญหาของ Polya
1. ผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อให้มี โอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ความสามารถกับบุคคลที่มีความสามารถมากกว่า	1. การมีปฏิสัมพันธ์ ผู้เรียนได้สนทนากับ เพื่อนในกลุ่มที่มีความสามารถ และ ครูผู้สอนเมื่อตนยังไม่มีคำตอบชัดเจน เพื่อให้ ได้รับความช่วยเหลือ
2. ผู้เรียนได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และเหมาะสมเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่าง เต็มศักยภาพ เมื่อผู้เรียนสามารถทำได้การ ช่วยเหลือนั้นจะยุติลง	2. การช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ ผู้เรียน ได้รับการช่วยเหลือด้วยกลวิธีที่มีความ เหมาะสม เพื่อช่วยให้การค้นหาคำตอบ ประสบความสำเร็จ
3. ผู้สอนประเมินความสามารถของผู้เรียนอย่าง ต่อเนื่องเพื่อพิจารณาถึงระบบการให้ความ ช่วยเหลือ ตลอดจนหยุดให้ความช่วยเหลือใน ที่สุด	3. การประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนได้รับ การประเมินผลความสามารถของตนเอง เพื่อให้เห็นพัฒนาการและความสามารถ ทำงานด้วยตนเองในที่สุด

แผนภาพที่ 6 หลักการของแนวคิด Scaffolding เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอน

5. เทคนิคแผนผังความคิด (Mind Mapping)

5.1 ความหมายแผนผังความคิด (Mind Mapping)

แผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นเทคนิคที่ช่วยวางแผนการคิด ทำให้
ผู้สอนมองเห็นการคิดของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ดังที่ Buzan (2013: 117) นักวิชาการชาวอังกฤษ
ผู้ริเริ่ม Mind Mapping กล่าวว่า Mind Mapping สามารถนำไปใช้กับแทบทุกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการ
คิดเพื่อให้สมองได้เห็นภาพรวมของข้อมูลทั้งหมด

ในประเทศไทยผู้ที่นำมาแนวคิดเรื่อง Mind Mapping มาเผยแพร่ให้คนไทยรู้จัก
อย่างเต็มรูปแบบและถูกต้องตามวิธีการของ Buzan คือ ธัญญา ผลอนันต์ (2544: 11) โดยเป็นผู้ที่ได้

เข้าอบรมหลักสูตร Buzan Licensed Instructors และเป็นผู้แปลหนังสือ “ใช้หัวลุย” (Get Ahead) ซึ่งต่อมาปรับปรุงแก้ไขเป็นหนังสือชื่อ “ใช้หัวคิด” (Use your head by Tony Buzan) โดยัญญา ผลอนันต์ ได้อธิบายว่า “ในภาคภาษาไทยนั้น อาจมีคำอธิบายขยายความเป็นภาษาไทยว่า แผนที่ความคิดหรือคำอื่น ๆ ได้ แต่ในการเรียกทางเทคนิคที่ Tony Buzan คิดขึ้น จะใช้คำว่า Mind Mapping เพื่อเป็นที่เข้าใจร่วมกันในหมู่ผู้ใช้ทั่วโลก

Buzan (2013) ได้อธิบายถึง Mind Mapping ในหัวข้อ What is a Mind Mapping? ว่าผังความคิดเป็นเทคนิคทางกราฟิกที่ทรงพลังในการปลดปล่อยพลังสมองที่ใช้กันอย่างสากล ในแต่ละชุดจะประกอบไปด้วยทักษะต่าง ๆ มากมาย เช่น คำ รูปภาพ ตัวเลข ฯลฯ เมื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนหรือประยุกต์เข้ากับการใช้ชีวิตแง่มุมต่าง ๆ ก็จะช่วยให้เกิดความคิดที่ชัดเจนและมีคุณภาพ

ส่วนนักวิชาการของไทย ได้แก่ ชาตรี เกิดธรรม (2545: 22) กล่าวว่า แผนที่ความคิด (Mind Mapping) เป็นการแสดงโครงสร้างของการคิด กระบวนการคิด และความสัมพันธ์ของกระบวนการคิดตั้งต้นจนจบ ช่วยให้เห็นภาพรวมของความคิดและเค้าโครงของความคิดในเรื่องที่กำลังคิด ทำได้โดยเขียนความคิดหลักไว้ตรงกลางและโยงเส้นให้สัมพันธ์กับความคิดรอง ความคิดย่อย และความคิดที่แยกย่อยที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และสามารถขยายต่อไปได้อีกไม่มีทิศทางที่กำหนดตายตัว

วัฒนา วิจิตชาญ (2546: 13) กล่าวว่า แผนที่ความคิด หมายถึง การสร้างภาพรวมจากหัวข้อหนึ่งโดยอาศัยคำหลัก (Keywords) เป็นศูนย์กลางที่ก่อให้เกิดความคิดเสริมต่อแตกแขนงออกไปเป็นคำเกี่ยวข้อง (Trigger Words) อีกจำนวนมาก ซึ่งโยงใยให้เห็นสัมพันธ์ภาพเชิงบูรณาการของข้อมูลทั้งหมดอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ คชานนท์ สุวรรณพันธ์ (2543 : 6) และ ศิริมณฑา ขุนศิริ (2547: 18) ที่กล่าวว่า แผนที่ความคิด หมายถึง การเขียนแผนผังเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์อย่างเป็นทางการลำดับจากความรู้ความเข้าใจของแต่ละบุคคลในเรื่องนั้น ๆ โดยมีคำเชื่อมระหว่างมโนทัศน์แต่ละมโนทัศน์

วัชร เล่าเรียนดี (2549: 52) กล่าวว่าแผนที่ความคิด มีลักษณะเป็นแผนผังหรือแผนภาพที่สร้างขึ้นจากความเข้าใจ หรือความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ด้วยแผนผังแผนภาพ หรือแผนภูมิ ระหว่างมโนทัศน์ต่าง ๆ หรือสาระสำคัญ และแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2556: 64) ใช้คำว่า “ผังกราฟิก (graphic organizers)” และได้อธิบายว่า ผังกราฟิก คือ แบบของการสื่อความหมายเพื่อให้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจง่าย กระชับ กะทัดรัด ชัดเจน ผังกราฟิกได้มาจากการนำข้อมูลดิบ หรือความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาทำการกระทำข้อมูล ในการจัดกระทำข้อมูลต้องใช้ทักษะ

การคิด เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบ การแยกแยะ การจัดประเภท การเรียงลำดับ การใช้ตัวเลข เช่น ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และการสรุป เป็นต้น จากนั้นจึงมีการเลือกแบบผังกราฟิกเพื่อนำเสนอข้อมูล ที่จัดกระทำแล้วตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ผู้นำเสนอต้องการ

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า แผนผังความคิด หรือ Mind Mapping หมายถึง แผนผังหรือแผนภาพที่แสดงโครงสร้างของกระบวนการคิดของผู้เรียน ทำให้มองเห็น ความสัมพันธ์ของความคิด ทำได้โดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ คำ ประโยค วลี และเส้นเชื่อมที่แสดงถึง ความสัมพันธ์ของข้อมูลหรือคำสำคัญนั้น ๆ

5.2 ประโยชน์ของแผนผังความคิด

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2544: 21) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิด (Mind Mapping) กับการใช้งานด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำแผนผังความคิด มาใช้จัดบันทึกความรู้ การสรุป การอภิปราย ทบทวนความรู้เดิม การจัดระบบข้อมูลที่กระจัดกระจายให้เป็นระเบียบ ตลอดจนการวางแผนการทำงาน การเสนอผลงาน และการเขียนรายงาน

2. ด้านผู้สอน ครูผู้สอนสามารถนำแผนผังความคิด มาใช้เป็นเครื่องมือวางแผนการ สร้างหลักสูตร แผนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินโครงการ การเตรียมบทเรียน การเสนอผลงาน การบันทึกการประชุม การสรุป การอภิปราย ใช้ในการระดมความคิด การ ตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนและให้ผู้เรียนสรุปความเข้าใจจากบทเรียน

น้ำผึ้ง มีนิจ (2545: 30) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิดในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือที่ใช้สำรวจความรู้เดิมของผู้เรียน ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ สำหรับการสอนของครู

2. เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดและแสดงแบบของการคิดที่เข้าใจ ง่าย สามารถอธิบายและมองเห็นได้อย่างเป็นระบบชัดเจน

3. เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ โดยใช้ผังกราฟิกสรุปสิ่งที่เรียนเพื่อจะก่อให้เกิด ความคงทนของการเรียนรู้เพราะผู้เรียนจะเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่เรียนทั้งหมด

4. ช่วยพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาของผู้เรียน

นอกจากนี้ วัชรภา เล่าเรียนดี (2549: 53) กล่าวถึงแผนผังความคิดว่าเป็นวิธีหนึ่ง ที่ช่วยในการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งกว้างขวางมากขึ้น ช่วยการจำ ช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดโดย สร้างแผนผังเชื่อมโยงความคิดที่ชัดเจน สามารถใช้ในการเรียนรู้ทุกสาระวิชา ถ้าฝึกใช้แผนผังความคิด อย่างสม่ำเสมอ จะสามารถช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ ผลการปฏิบัติงานได้ และสามารถเรียนรู้ได้เร็ว

ขึ้น การใช้แผนผังความคิดเป็นการใช้สายตาและสมองในเวลาเดียวกัน ช่วยทำให้มองเห็นการทำงานของสมองของตนเองชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมองเห็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของคำ ข้อความ สารต่าง ๆ ได้ชัดเจน สามารถนำมาใช้จัดการเรียนการสอน ใช้กับรายบุคคลหรือรายกลุ่มได้ สำหรับการเรียนรู้ปัจจุบันที่เน้นการเรียนรู้เป็นทีมหรือเป็นกลุ่ม แผนผังความคิดเป็นเครื่องมือการเรียนรู้สำหรับการทำงานที่มีประสิทธิภาพ โดยจะต้องมีกิจกรรมกลุ่มแบบระดมความคิด (Brainstorming) เพื่อหาคำตอบหรือหาข้อสรุปที่หลากหลาย นอกจากนั้นยังสามารถใช้แผนผังความคิดในการแก้ปัญหา และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาร์ ยินดีสุข (2556: 65) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการให้ผู้เรียนใช้ผังกราฟิกนำเสนอ ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาการคิดในระดับสูง
2. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เรียน
3. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจำได้เป็นความจำแบบถาวร
4. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลาย (multiple intelligences) เช่น
  - 4.1 ปัญญาด้านภาษา (verbal intelligence)
  - 4.2 ปัญญาด้านความคิดและคณิตศาสตร์ (local / mathematical)
  - 4.3 ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (visual / spatial intelligence)

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของแผนผังความคิด (Mind Mapping) คือ สามารถนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมต่อครูและนักเรียน กล่าวคือ ครูนำแผนผังความคิดมาใช้สำหรับการวางแผนการจัดการเรียนรู้และตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน สำหรับผู้เรียน แผนผังความคิดเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิด ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนความรู้เดิม เพื่อวางแผนการทำงานเพื่อหาคำตอบ และสรุปเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

5.3 การสร้างแผนผังความคิด

Buzan (2013: 1-4) ได้กล่าวถึงสิ่งที่จำเป็นต้องใช้สำหรับการสร้าง Mind Mapping ได้แก่

1. กระดาษเปล่า ไม่มีเส้น
2. ปากกาสีและดินสอ
3. สมองของเรา
4. จินตนาการของเรา

เมื่อฝึกใช้ Mind Mapping แล้วจะพบว่าผลผลิตทางความคิดจะสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพราะไม่ได้จำกัดความคิดที่ใช้ แต่สามารถใช้ความคิดได้หลากหลาย ซึ่งหมายความว่าสามารถใช้ Mind Mapping ได้ในหลายวิธีเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ Buzan (2013: 1-4) ยังได้เสนอ 7 ขั้นตอนในการสร้าง Mind Mapping ดังนี้

1. เริ่มจากตรงกึ่งกลางของกระดาษเปล่า เพื่อให้อิสระแก่สมองในการวางและกำหนดทิศทางได้สะดวก
2. ใช้รูปภาพเป็นหลักสำหรับความคิดหลัก เพราะรูปนั้นจะสรรค์สร้างจินตนาการสร้างคำได้มาก โดยเฉพาะรูปตรงกลางของ Mind Mapping จะช่วยทำให้จดจำและมีสมาธิได้มากที่สุด
3. ใช้สีให้ทั่วทั้งหมด เพราะสีจะทำให้เกิดความน่าสนใจ เป็นการกระตุ้นสมองและสร้างพลังสมองได้เป็นอย่างดี
4. เชื่อมโยงสาขาหลักของ Mind Mapping ลดหลั่นลงไป จากรูปที่เป็นศูนย์กลาง ขยายออกไปจากชั้นที่ 1 ไปชั้นที่ 2 ไปชั้นที่ 3 เนื่องจากสมองจะเกิดการเชื่อมโยง คล้าย ๆ กับการเชื่อมของสองสิ่งเข้าด้วยกัน ถ้าเชื่อมโยงกันเป็นระบบแล้ว การทำความเข้าใจและจดจำจะง่ายยิ่งขึ้น
5. ทำให้กิ่งก้านสาขาเป็นลักษณะโค้งมากกว่าเป็นเส้นตรง เพราะการทำเป็นเส้นตรงนั้นจะทำให้สมองเกิดอาการเบื่อหน่าย
6. ใช้คำสำคัญคำเดียวต่อเส้น เพราะคำเดียวนั้น ทำให้ Mind Mapping ไม่ยุ่งยากและซับซ้อน
7. ใช้รูปภาพตั้งแต่ต้นจนจบ เพราะรูปภาพแต่ละรูป ให้เราคิดคำได้เป็นพันคำ ถ้ามี 10 รูป จะสามารถสร้างคำได้ถึง 10,000 คำ

5.4 รูปแบบของแผนผังความคิด

แผนผังความคิดมีหลายรูปแบบ การจะเลือกใช้รูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับข้อมูลของเนื้อเรื่องทีอ่าน โดยเลือกใช้รูปแบบของแผนผังความคิดที่แสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องทีอ่านและถูกต้องเหมาะสม โดย Schmidt (1986: 112-117) ได้จำแนกแผนผังความคิดไว้ 5 รูปแบบ ได้แก่ แผนผังรูปใยแมงมุม (Spider Mapping) แผนผังรูปขั้นบันได (Time Ladder Mapping) แผนผังแสดงเหตุผล (Cause / Effect Mapping) แผนผังแสดงการเปรียบเทียบ (Comparison / Contrast Mapping) และแผนผังแบบผสมผสาน (Combined Mapping)

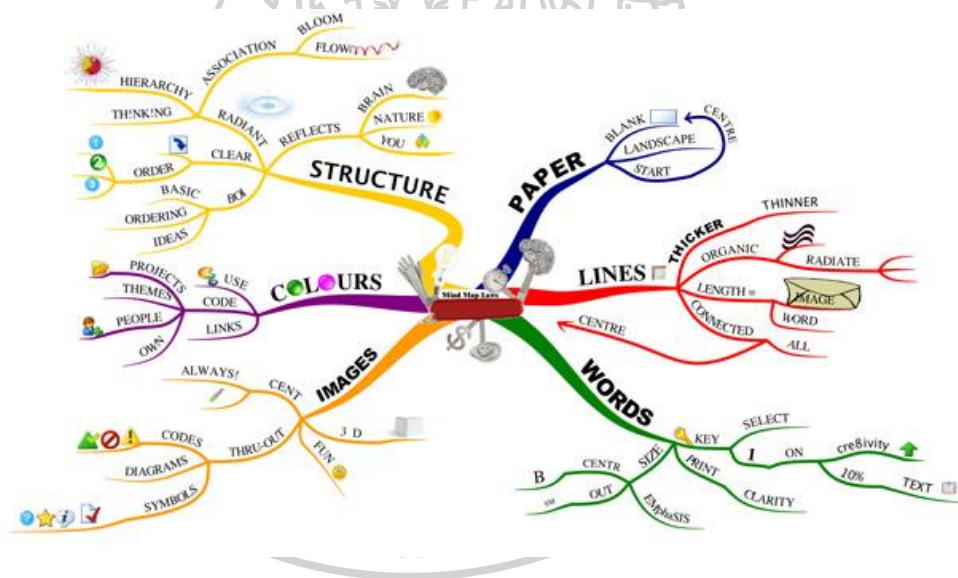
พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข (2556: 65-68) ได้จัดประเภทของผังกราฟิก ได้แก่ 1) แผนผังวงวนน์ ไตอะแกรม (Venn diagram) หรือผังเปรียบเทียบ 2) ผังกราฟิกเสนอ

การจัดประเภทและจำแนกประเภท (categorize/classify organizers) 3) ผังสำคัญ (word web) 4) ผังมโนทัศน์ (concept Mapping) 5) Mind Mapping และ 6) ผังกราฟิกเสนอความสัมพันธ์ (relational organizers)

แผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นการจัดระบบความคิดโดยเรียงเรียง ร้อยรัด แล้วทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดได้ชัดเจน เป็นการช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดมากมาย จากประสบการณ์การสอนของผู้เขียนที่ได้ให้นักศึกษารูปความรู้ที่ได้รับจากการบรรยาย จากการศึกษาเอกสารคำสอน หรือจากประสบการณ์ที่ได้แลกเปลี่ยนกับเพื่อนและบุคคลอื่นแล้วเขียนเป็นแผนผังความคิดนั้น นักศึกษาสะท้อนว่าทำให้การจัดระบบความรู้และข้อมูลเป็นหมวดหมู่หรือมีระเบียบมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างรูปแบบแผนผังความคิด ดังนี้

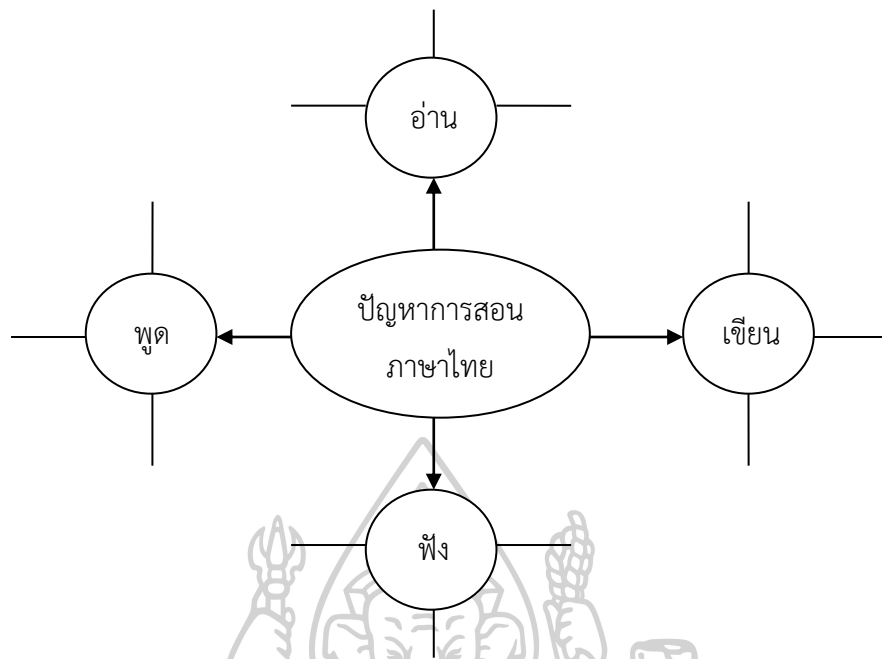
1. Mind Mapping ตามวิธีการของ Buzan

แผนภาพที่ 7 Mind Mapping ตามวิธีการของ Buzan

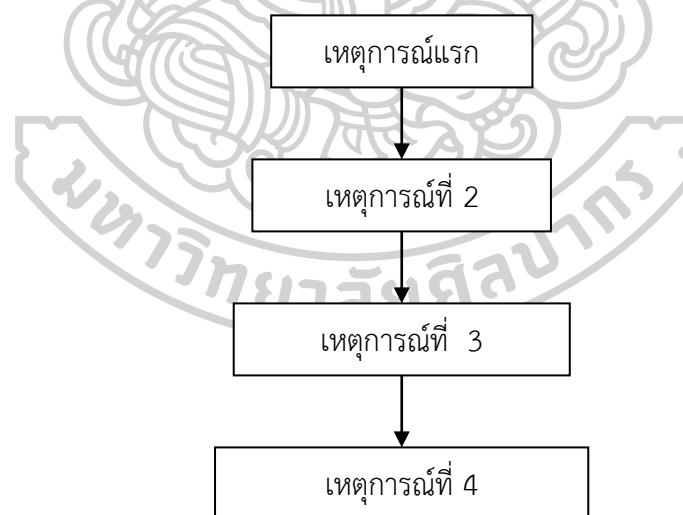
(ที่มา : <http://www.tonybuzan.com/about/mind-Mapping/>)

2. แผนผังรูปแมงมุม (Spider Mapping) สำหรับข้อความที่มีใจความสำคัญและรายละเอียดสนับสนุนไว้ชัดเจน

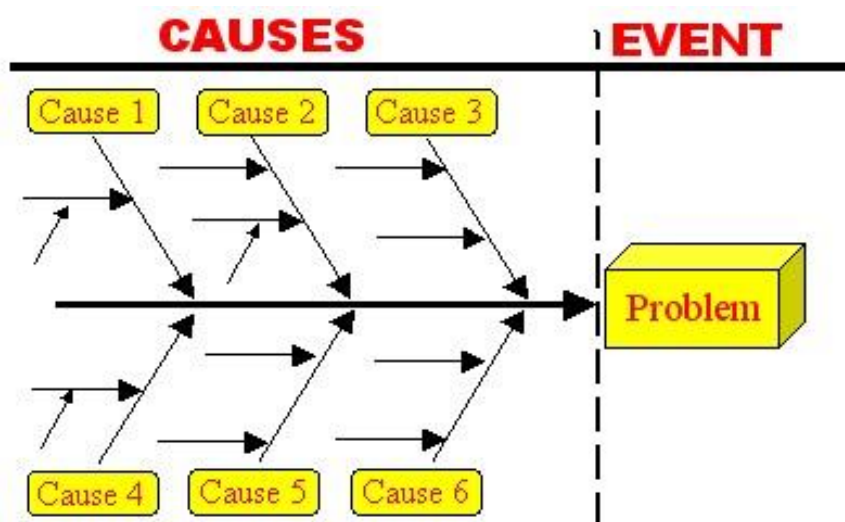
แผนภาพที่ 8 แผนผังรูปแมงมุม (Spider Mapping)

3. แผนผังรูปขั้นบันได (Time Ladder Mapping) สำหรับข้อความที่แสดงลำดับเวลา กระบวนการหรือขั้นตอน

แผนภาพที่ 9 แผนผังรูปขั้นบันได (Time Ladder Mapping)

4. ผังก้างปลา (fishbone diagram) หรือ แผนผังสาเหตุและผล เป็นแผนผังที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา (Problem) กับสาเหตุทั้งหมดที่เป็นไปได้ที่อาจก่อให้เกิดปัญหานั้น

แผนภาพที่ 10 ผังก้างปลา (fishbone diagram)

(ที่มา <http://www.biz-development.com/>)

จากที่กล่าวไปข้างต้น สรุปได้ว่าแผนผังความคิดเป็นเครื่องมือของ Scaffolding ซึ่งให้ความช่วยเหลือผู้เรียนแสดงโครงสร้างของการคิด กระบวนการคิด และความสัมพันธ์ของกระบวนการคิดตั้งต้นจนจบ ช่วยให้เห็นปฏิสัมพันธ์ทางสมอง ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาที่สามารถแก้ปัญหาได้ตามแนวคิดของ Polya แผนผังความคิดช่วยให้ผู้สอนเห็นการคิดและการให้เหตุผลของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้วิจัยจะนำเทคนิคแผนผังความคิดเป็นเครื่องมือช่วยเหลือผู้เรียนในการวิเคราะห์เรื่องที่อ่านและการแสดงเหตุผลของคำตอบ ในขั้นตอนของการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนผังความคิด มีผู้นำเทคนิคแผนผังความคิดไปใช้ในการเรียนการสอนวรรณคดี ได้แก่ วันดี วิภาตนาวัน (2559: 76-81) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดรวบยอดด้วยการสร้างแผนภูมิโน้ตส์โดยใช้เทคนิคกลุ่มร่วมมือในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะความคิดรวบยอดด้วยการสร้างแผนภูมิโน้ตส์ในการเรียนวรรณคดี ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนางรองก่อนและหลังใช้แบบฝึกทักษะความคิดรวบยอด ตลอดจนสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะความคิดรวบยอดด้วยการสร้างแผนภูมิโน้ตส์โดย

เทคนิคกลุ่มร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบฝึกทักษะความคิดรวบยอดด้วยการสร้างแผนภูมิโมโนทัศน์โดยใช้เทคนิคกลุ่มร่วมมือในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.67/93.55 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะความคิดรวบยอดด้วยการสร้างแผนภูมิโมโนทัศน์โดยใช้เทคนิคกลุ่มร่วมมือในการเรียนวรรณคดีไทยอยู่ในระดับมาก

ผู้วิจัยได้กล่าวถึงการสอนโดยใช้แผนภูมิโมโนทัศน์หรือแผนผังความคิดว่า เป็นเทคนิคกลุ่มร่วมมือในการเรียนวรรณคดีไทยที่ทำให้นักเรียนเข้าใจและสร้างความคิดรวบยอดของเรื่องราวในวรรณคดีได้ แผนผังความคิดช่วยแสดงผลของการคิดที่มองเห็น อธิบายได้อย่างเป็นระบบชัดเจนและเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ ธัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว (2552: 77-80) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสรุปความการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยวิธี KWL PLUS กับวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยวิธี KWL PLUS กับวิธีสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผลสัมฤทธิ์การเขียนสรุปความของนักเรียนที่สอนโดยวิธี KWL PLUS สูงกว่าผลสัมฤทธิ์การเขียนสรุปความของนักเรียนที่สอนโดยวิธีสอนแบบปกติ และผลสัมฤทธิ์การเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยวิธี KWL PLUS ก่อนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผลสัมฤทธิ์การเขียนสรุปความของนักเรียนที่สอนโดยวิธี KWL PLUS หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผู้วิจัยได้กล่าวถึงการสอนเรื่องการเขียนสรุปความโดยวิธี KWL PLUS ในขั้นกิจกรรมหลังการอ่าน คือขั้นตอนการสร้างแผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นขั้นที่นักเรียนนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการอ่านมาจัดประเภทและแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยนำเสนอในรูปของแผนผังความคิด ผู้วิจัยพบว่าในขั้นตอนนี้ช่วยให้นักเรียนสามารถจัดระเบียบข้อมูลในสมองที่เป็นนามธรรม แล้วแสดงความคิดนั้นออกมาเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน ทำให้ครูสามารถมองเห็นความคิดและช่วยตรวจสอบความคิดของนักเรียนได้ ซึ่งขั้นตอนนี้จะส่งเสริมการฝึกกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และจากการที่ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนพบว่า นักเรียนบางคนที่มีพฤติกรรมไม่ค่อยสนใจการเรียนได้หันมาสนใจการสร้างแผนผังความคิดโดยการวาดภาพและการใช้เส้น สี ให้เกิดความสวยงาม จากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ พบว่านักเรียนรู้สึกเหมือนได้เรียนวิชาภาษาไทยควบคู่ไปกับการทำงานศิลปะ ทำให้ไม่น่าเบื่อและรู้สึกชื่นชอบกับการทำกิจกรรมนี้ นอกจากนี้แผนผังความคิดยังช่วยให้นักเรียนมองเห็นภาพรวมของข้อมูลได้อย่างชัดเจนขึ้น ดังที่ วณิชา เรช (2551: 38) กล่าวว่า แผนผังความคิดคือการนำความรู้มาสรุปเป็นหมวดหมู่เพิ่มการใช้สีและรูปภาพประกอบ ช่วยให้เห็น

ภาพรวมของข้อมูลได้ชัดเจน ที่สำคัญคือแผนผังความคิดจะช่วยให้ฝึกคิดเป็นรูปภาพ จำเป็นภาพและสี ซึ่งตรงกับลักษณะการจำตามธรรมชาติของสมอง

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้นสรุปว่าแผนผังความคิดเป็นเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย ทั้งการสอนวรรณคดีหรือการสอนด้านทักษะการสื่อสาร เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ ช่วยให้เห็นการคิดอย่างเป็นรูปธรรม สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียน ผู้วิจัยจึงนำเทคนิคแผนผังความคิดมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย โดยแผนผังความคิดเป็นวิธีการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในวิธีการเรียนแบบ Scaffolding เพื่อให้ขั้นตอนการสอนตามแนวคิดของ Polya เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะนำมาใช้ในขั้นตอนที่ 1 คือขั้นอ่านและสร้างแผนผังความคิด วิเคราะห์องค์ประกอบวรรณคดีโดยใช้ Mind Mapping ในขั้นนี้หลังจากที่ผู้เรียนอ่านวรรณคดีจบแล้ว ให้แบ่งกลุ่มระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดี โดยแสดงในรูปแบบของ Mind Mapping และในขั้นตอนที่ 4 คือ ขั้นค้นพบคำตอบ (Eureka) ให้แสดงเหตุผลด้วย Mind Mapping เพื่อค้นหาคำตอบ ผลการสังเคราะห์แนวคิด Mind Mapping แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยการ แก้ปัญหาของ Polya	สาระสำคัญกับการเรียนการสอนโดยการ แก้ปัญหาของ Polya
Mind Mapping เป็นวิธีที่ช่วยทำให้มองเห็นการทำงานของสมองของตนเองชัดเจนยิ่งขึ้น การเรียนรู้ปัจจุบันที่เน้นการเรียนรู้เป็นทีมหรือเป็นกลุ่ม เป็นเครื่องมือการเรียนรู้สำหรับการทำงานที่มีประสิทธิภาพ โดยจะต้องมีกิจกรรมกลุ่มแบบระดมสมอง (Brainstorming) เพื่อใช้ในการคิดแก้ปัญหาหรือการหาคำตอบหรือหาข้อสรุปที่หลากหลาย (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2549 : 53)	1. ผู้เรียนระดมสมองเพื่อสร้าง Mind Mapping เป็นเครื่องมือที่ช่วยในพัฒนาทักษะการคิด ช่วยเหลือผู้เรียนในชั้นวางแผนการทำงานเพื่อหาคำตอบและสรุปข้อมูลต่าง ๆ
Mind Mapping เป็นการทำงานร่วมกันของสมองซีกซ้ายและซีกขวาในการเชื่อมโยง ต่อ ผู้คน ข้อมูลทั้งหมดเข้าด้วยกัน ซึ่งโครงสร้างหรือการทำงานของสมองในการติดต่อ จัดการ รวบรวม บันทึก เชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ นั้น ควรเริ่มที่ความคิดหลักที่จุดกลางแล้วแตกสาขาย่อยออกไป แล้วแต่ความคิดของแต่ละคน (Buzan, 1991: 106-107)	2. ผู้เรียนสร้าง Mind Mapping โดยจัดระบบและลากเส้นเชื่อมโยงแสดงความสัมพันธ์ของความคิดต่าง ๆ ทำให้เห็นความคิดหลัก ความคิดรอง และรายละเอียดต่าง ๆ ชัดเจน

แผนภาพที่ 11 ผลการสังเคราะห์แนวคิด Mind Mapping

หลักการของแนวคิด Mind Mapping เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอน แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหาของ Polya	สาระสำคัญกับการเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหาของ Polya
1. ผู้เรียนระดมความคิดเพื่อสร้าง Mind Mapping เป็นเครื่องมือที่ช่วยในพัฒนาทักษะการคิด ช่วยเหลือผู้เรียนในชั้นวางแผนการทำงาน เพื่อหาคำตอบ และสรุปข้อมูลต่าง ๆ	1. การระดมความคิดเพื่อวางแผน ผู้เรียนระดมความคิดเพื่อสร้าง Mind Mapping เพื่อวางแผนการทำงาน เพื่อให้เห็นภาพรวมของวิธีการแสวงหาคำตอบ
2. ผู้เรียนสร้าง Mind Mapping โดยจัด ระบบ และลากเส้นเชื่อมโยงแสดงความสัมพันธ์ของความคิดต่าง ๆ ทำให้เห็นความคิดหลัก ความคิดรอง และรายละเอียดต่าง ๆ ชัดเจน	2. การสร้าง Mind Mapping ผู้เรียนสร้าง Mind Mapping โดยจัดระบบและลากเส้นเชื่อมโยงแสดงความสัมพันธ์ของความคิดต่าง ๆ ทำให้เห็นความคิดหลัก ความคิดรอง และรายละเอียดต่าง ๆ ชัดเจน

แผนภาพที่ 12 หลักการของแนวคิด Mind Mapping เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอน

จากการศึกษาแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya หลักการของแนวคิด Scaffolding และเทคนิคแผนผังความคิดที่ได้กล่าวไปข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya ให้ความสำคัญกับการทำให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหาด้วย โดยผู้สอนควรอยู่ในพื้นที่การเรียนรู้ พยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในความคิดของผู้เรียน และถามคำถามที่สามารถคาดเดาได้ว่าผู้เรียนนั้นอยู่ในระดับใดของการเรียนรู้มากกว่าแยกตัวออกไปเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง เพราะผู้สอนจะต้องคอยติดตาม คอยชี้แนะผู้เรียนให้สามารถต่อยอดความคิดที่ละชั้น จนสามารถแก้ไขปัญหาได้ (Polya, 2014: 1-4)

แนวคิดของ Polya มีส่วนสำคัญสามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ เพราะการแก้ปัญหาเกิดขึ้นจากปฏิบัติการทางสมองทำให้เกิดการเรียนรู้ทางปัญญา ที่ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์จากการตั้งคำถาม การสนทนา การถกเถียง ในเรื่องที่อ่านร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนร่วมกับผู้เรียนจนสามารถค้นพบคำตอบได้ในที่สุด

เนื่องด้วยแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya ซึ่งให้ความสำคัญกับบทบาทของครูในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนระหว่างการแก้ปัญหา ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการช่วยเหลือทางการเรียนของ Vygotsky ที่ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือผู้เรียนให้พัฒนาเขาวนปัญญาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ เนื่องจากผู้เรียนบางคนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยที่ไม่ต้องมีผู้ใหญ่เข้ามาช่วย แต่บางคนไม่สามารถเรียนรู้

สิ่งใหม่ด้วยตนเอง แต่ถ้าผู้ใหญ่อะไรช่วยเหลือเพียงเล็กน้อยก็สามารถทำได้ (สุรางค์โก้วตระกูล, 2541: 63) ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดนี้ที่เรียกว่าการสอน Scaffolding มาใช้ในการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน แล้วจึงค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนดีขึ้น

นอกจากนี้เป้าหมายของการแก้ปัญหาของ Polya คือ การทำให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ดังนั้นผู้สอนจำเป็นต้องหาวิธีการที่เป็นรูปธรรมที่ทำให้สามารถมองเห็นสิ่งที่เกิดจากปฏิบัติการทางสมอง เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาได้ ซึ่งเป็นบทบาทของผู้สอนที่ต้องทำหน้าที่ผู้ช่วยเหลือในระบบของ Scaffolding เพื่อแสวงหาเครื่องมือที่จะนำมาใช้ให้ความช่วยเหลือผู้เรียน ทั้งนี้ Alber (2014) ได้กล่าวถึงเรื่อง “graphic organizers” หรือแผนผังที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือของ Scaffolding ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเครื่องมือนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความคิดของตนเอง ช่วยจัดการกับข้อมูล และเห็นมโนทัศน์ต่าง ๆ อย่างเป็นลำดับตามเหตุและผล เครื่องมือเหล่านี้จะช่วยชี้แนะและตีกรอบความคิดของผู้เรียนได้ดี ผู้เรียนส่วนมากจะได้ประโยชน์จากเครื่องมือนี้สำหรับการอ่านในระดับสูง นอกจากนี้ Buzan (2013: 117) ผู้เป็นต้นคิดเรื่อง “Mind Mapping” หรือ “แผนผังความคิด” ได้กล่าวว่า Mind Mapping สามารถนำไปใช้กับแทบทุกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการคิด เพื่อให้สมองได้เห็นภาพรวมของข้อมูลทั้งหมด เป็นเทคนิคที่ช่วยวางแผนการคิด ทำให้ผู้สอนมองเห็นการคิดของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำแนวทางการแก้ปัญหาของ Polya การสอนแบบ scaffolding และเทคนิคแผนผังความคิด (Mind Mapping) มาใช้พัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครุภาษาไทย ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่ช่วยแสวงหาคำตอบที่หลากหลาย อาศัยการคิดอย่างมีเหตุผล อันจะส่งผลให้การศึกษาวรรณคดีเกิดประโยชน์ในการพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่าน กล่าวคือทั้ง “ความรู้” และ “ทักษะ” สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริง ทำให้เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาปัจจัยพื้นฐานอื่น ๆ ที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ ปัจจัยด้านระบบสังคม ปัจจัยด้านหลักการตอบสนอง และปัจจัยด้านระบบสนับสนุน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปัจจัยด้านระบบสังคม (Social System) คือ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน กล่าวคือ ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม โดยจัดกลุ่ม สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีบทบาทหน้าที่ของตนเอง ได้แก่ หัวหน้ากลุ่ม เลขานุการ ผู้ประสานงาน และผู้นำเสนอ สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์วรรณคดีและอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกันและกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและมีเหตุผล ส่วนผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมให้กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เป็นผู้ตั้ง

คำถามกระตุ้นความคิด สรุปประเด็นสำคัญในการนำเสนอผลการอภิปรายของแต่ละกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถขยายความคิดของตนออกไปได้มากขึ้น

ปัจจัยด้านหลักการตอบสนอง (Principle of Reaction) คือ วิธีการที่ผู้สอนใช้ตอบสนองต่อพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน สำหรับรูปแบบการสอนวรรณคดีตามแนวคิดของ Polya เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย ใช้วิธีสอน 3 วิธี ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม การอภิปราย และแผนผังความคิด ซึ่งวิธีสอนเหล่านี้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ สื่อสารกันภายในกลุ่มอย่างเป็นกันเอง เมื่อผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ครูให้ผลย้อนกลับ (feedback) เชิงบวก เช่น กล่าวชื่นชม ปรบมือ ให้ความสำคัญกับทุก ๆ คำตอบ ไม่บอกว่าใครถูกหรือผิด ขึ้นอยู่กับการให้เหตุผลของแต่ละกลุ่ม จะทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก เกิดความภูมิใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวรรณคดี

ปัจจัยด้านระบบสนับสนุน (Support System) คือ สิ่งจำเป็นอื่น ๆ ที่ทำให้การใช้รูปแบบการสอนประสบผลสำเร็จ สำหรับรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย ระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรม ผู้สอนจะคอยสังเกตเพื่อให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนพบอุปสรรค ตั้งคำถามนำความคิด เพื่อให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบได้อย่างมีทิศทางที่ถูกต้อง เนื่องจากการเรียนสิ่งที่ยากขึ้นจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ โดยครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนของการเรียนการสอน และค่อย ๆ ลดบทบาทลงจนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย 2) เพื่อพัฒนาารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย และ 3) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย โดย 3.1) เปรียบเทียบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวรรณคดีก่อนการทดลองและหลังการทดลอง และ 3.2) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

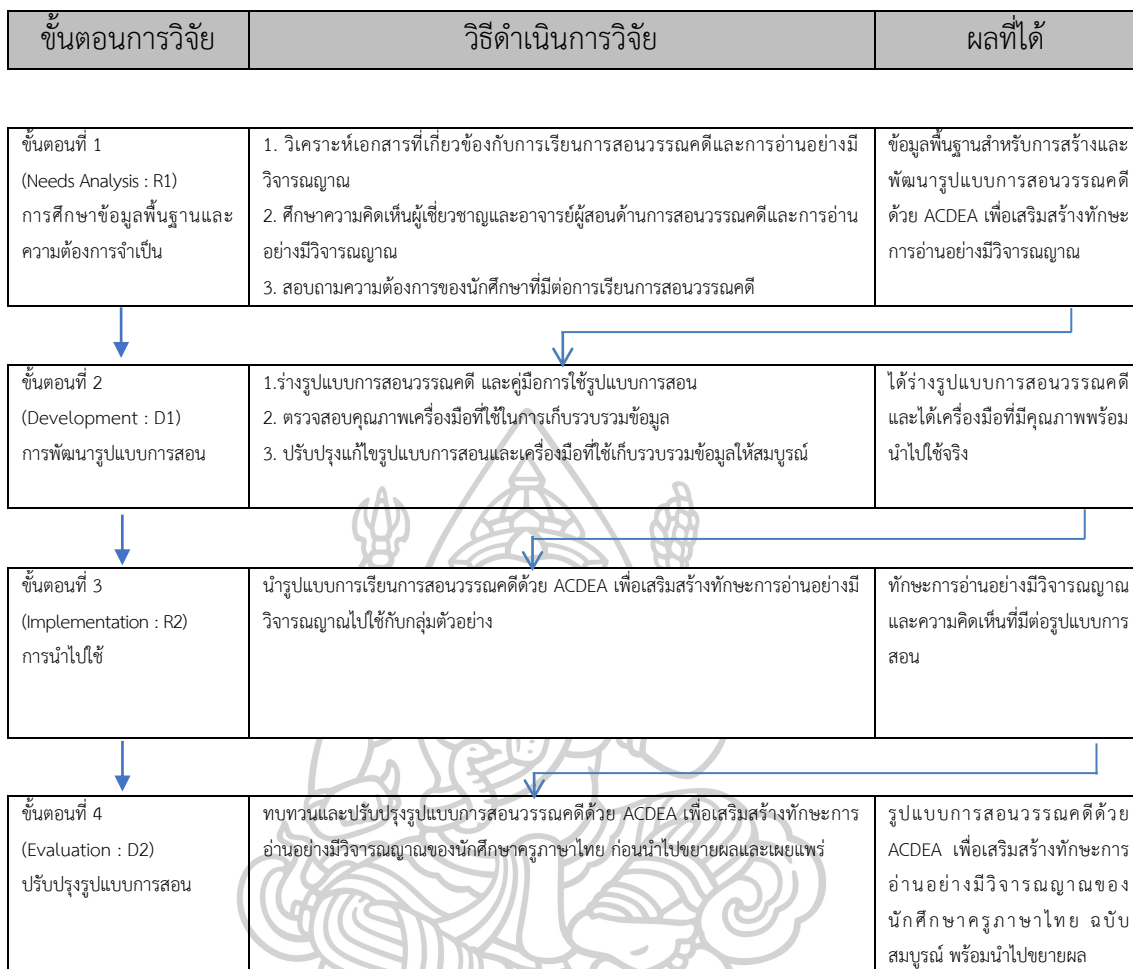
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนาารูปแบบการสอน (R1 : Needs Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาารูปแบบการสอน (D1 : Development)

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (R2 : Implementation)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน (D2 : Evaluation)

ขั้นตอนดังกล่าวมีรายละเอียดแสดงดังแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 13 แผนภาพแสดงขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนารูปแบบการสอน (R1 : Needs Analysis)

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูล
พื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมี
วิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย

วิธีการดำเนินการ การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร และสภาพการเรียนการสอนวรรณคดีในปัจจุบัน ปัญหาหรือการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งผู้วิจัยศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการจำเป็นและข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำมาใช้สร้างรูปแบบ การสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครู ภาษาไทย จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน จำแนกเป็น ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดี 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 3 คน จากการ สัมภาษณ์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิภาคตะวันตก จำนวน 10 คน จำแนกเป็น ผู้สอน วรรณคดี 5 คน และผู้สอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 5 คน และจากการสอบถามนักศึกษาครู ภาษาไทยชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิภาคตะวันตกที่ผ่านการเรียนรายวิชาด้านวรรณคดีมา ก่อนเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีในปัจจุบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 63 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 29 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 57 คน และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำนวน 53 คน รวมทั้งสิ้น 202 คน นอกจากนี้ยังศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในปัจจุบัน

2. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) สาขาวิชาภาษาไทย (หลักสูตร ปรับปรุง พ.ศ. 2559)

3. ศึกษาความต้องการจำเป็นและข้อมูลพื้นฐานด้านปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีจากการศึกษา เอกสาร ตำรา และงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาแบบการ สอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครู ภาษาไทย ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวรรณคดีและการอ่านอย่างมี วิจารณญาณ

1.1 การสร้างเครื่องมือ แบบวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน วรรณคดีและการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบวิเคราะห์แบบปลายเปิด มีการกำหนดประเด็น สำหรับศึกษาข้อมูล และมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1.1 ศึกษาเอกสารและตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

1.1.2 กำหนดประเด็นการวิเคราะห์เอกสารและสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

1.1.3 นำแบบวิเคราะห์เอกสารเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการศึกษา นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

1.1.4 นำแบบวิเคราะห์เอกสารเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และประเด็นคำถาม โดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) และวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยระดับความคิดเห็นมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าระดับคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงจะยอมรับได้

ผลจากการให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และประเด็นคำถามมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.60 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.34 แสดงว่าแบบวิเคราะห์เอกสารดังกล่าวมีความสอดคล้องเหมาะสมในระดับมากสามารถนำไปใช้ได้จริง

1.1.5 นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญแล้วไปใช้วิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอน

2. การศึกษาความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาครุภาษาไทย การศึกษาความคิดเห็นนี้ แบ่งออกเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

2.1 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่

1) ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดี จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน โดยมีคุณสมบัติคือสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก มีความรู้ มีประสบการณ์ ด้านการสอนด้านวรรณคดี และด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีผลงานทางวิชาการแพร่หลายในระดับชาติ

2) ผู้สอน ได้แก่ ผู้สอนวรรณคดีจำนวน 5 คน และผู้สอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 5 คน เป็นผู้สอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิภาคตะวันตก ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยมีคุณสมบัติคือสำเร็จการศึกษาด้านภาษาไทยหรือการสอนภาษาไทยในระดับปริญญาโทขึ้นไป มีความรู้ มีประสบการณ์ด้านการสอนวรรณคดีและด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านวรรณคดีและการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ใน

การเก็บข้อมูลจากจากผู้เชี่ยวชาญเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดี

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอนเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวรรณคดี

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

2.1.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน เป็นแบบสัมภาษณ์โดยการกำหนดประเด็นคำถาม มีรายละเอียด ดังนี้

2.1.3.1 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ แบบสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดี และแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เกี่ยวกับ

สภาพปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ และแนวทางแก้ไขปัญหา มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

- 1) ศึกษาวิธีสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารตำราและงานวิจัยต่าง ๆ
- 2) กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์และสร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง
- 3) นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำนวน 3 คน

เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของประเด็นการสัมภาษณ์และภาษาที่ใช้

4) นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องของประเด็นการสัมภาษณ์และความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ โดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) และวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยระดับความคิดเห็นมีเกณฑ์ดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าระดับคะแนน ดังนี้

ที่สุด	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49	หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย
	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49	หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย
กลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49	หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปาน
	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49	หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก
ที่สุด	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00	หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงจะยอมรับได้

ผลจากการให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คนตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.50 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.50 ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และ

ประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.46 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.42 และความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.46 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.45 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ มีความสอดคล้องเหมาะสมในระดับมาก สามารถนำไปใช้ได้จริง

5) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ

2.1.3.2 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ผู้สอน ได้แก่ อาจารย์ที่สอนสาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิภาคตะวันตก ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน จำแนกเป็น แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวรรณคดี และแบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ การสร้างเครื่องมือมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาวิธีสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารตำราและงานวิจัย
- 2) กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์และสร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง
- 3) นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของประเด็นการสัมภาษณ์และภาษาที่ใช้
- 4) นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องของประเด็นการสัมภาษณ์และความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ โดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert) และวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยระดับความคิดเห็นมีเกณฑ์ดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าระดับคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องใน

ระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องใน
ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องใน
ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องใน
ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องใน
ระดับมากที่สุด

ผลการประเมินต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงจะยอมรับได้

ผลจากการให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความ
สอดคล้องของวัตถุประสงค์และประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์ผู้สอนด้านวรรณคดีมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
คือ 4.60 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.42 และความถูกต้องและความสอดคล้องของ
วัตถุประสงค์และประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์ผู้สอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
คือ 4.60 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.45 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์ผู้สอนดังกล่าวมีความ
สอดคล้องเหมาะสมในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ได้จริง

5) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญไปสัมภาษณ์อาจารย์ด้านวรรณคดี

2.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้สอน
วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอด้วยการบรรยายความ

2.2 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

2.2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ภาษาไทย ประกอบด้วยนักศึกษาคณะ
ครุศาสตร์ภาษาไทยชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ผ่านการเรียนรายวิชาด้านวรรณคดีมา
ก่อน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 63 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
จำนวน 29 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 57 คน และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
จำนวน 53 คน รวมทั้งสิ้น 202 คน

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจาก
นักศึกษา เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่
แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ภาษาไทยเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดี

2.2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แบบสอบถามความต้องการของนักศึกษา

ครูภาษาไทย ใช้สอบถามนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตภูมิภาคตะวันตก เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามความต้องการจากเอกสารตำราและงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบสอบถามแบบปลายเปิด

2) กำหนดประเด็นของแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

3) นำแบบสอบถามความคิดเห็นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำนวน 3 คนตรวจสอบความถูกต้องของข้อความและการใช้ภาษา

4) นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความสอดคล้องของประเด็นคำถามและวัตถุประสงค์ โดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) แล้ววิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยระดับความคิดเห็นมีเกณฑ์ดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าระดับคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงจะยอมรับได้

ผลจากการให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และประเด็นคำถามมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.28 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.61 แสดงว่าแบบสอบถามความคิดเห็นดังกล่าวมีความสอดคล้องเหมาะสมในระดับมากสามารถนำไปใช้ได้จริง

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญไปสอบถามนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภูมิภาคตะวันตก

6) วิเคราะห์แบบสอบถามความต้องการของนักศึกษาชนิดมาตราส่วนประเมินค่า โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยระดับความคิดเห็นมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ทั้งนี้ขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) สามารถสรุปวิธีดำเนินการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลและการสร้างเครื่องมือได้ดังตารางต่อไปนี้ ตารางที่ 3 สรุปการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น (Needs Analysis : R1)

วัตถุประสงค์เฉพาะ	วิธีการ	กลุ่มตัวอย่าง/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
เพื่อการศึกษาข้อมูลพื้นฐานความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการสอนวรรณคดีและการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	1. การศึกษาความต้องการจำเป็นและข้อมูลพื้นฐานด้านปัญหาการสอนวรรณคดีและการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการสัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวรรณคดีไทยจากสถาบันต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษา	แบบสัมภาษณ์	วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
	2. ศึกษาความต้องการจำเป็นและข้อมูลพื้นฐานด้านปัญหาการสอนวรรณคดีและการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการใช้	นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560	แบบสอบถามแบบปลายเปิด	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

	แบบสอบถาม			
--	-----------	--	--	--

ตารางที่ 3 สรุปการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น (Needs Analysis : R1) (ต่อ)

วัตถุประสงค์เฉพาะ	วิธีการ	กลุ่มตัวอย่าง/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
เพื่อศึกษาจุดเน้นของหลักสูตรนำไปสู่การออกแบบรูปการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและรายวิชา	การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย (5 ปี) (ฉบับปรับปรุง 2554)	แบบวิเคราะห์เอกสาร	วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
เพื่อศึกษาข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการสอน	ศึกษาวิเคราะห์หลักการแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอน การอ่าน อย่างมีวิจารณญาณ	งานวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอน การอ่าน อย่างมีวิจารณญาณ	แบบวิเคราะห์เอกสาร	วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการสอน (D1 : Development)

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย

วิธีดำเนินการ การดำเนินการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทยมีรายละเอียดดังนี้

1. ออกแบบร่างรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย กระบวนการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 Analysis (อ่านวิเคราะห์) เป็นขั้นที่ผู้เรียนแบ่งกลุ่มระดมความคิด วิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดีโดยแสดงในรูปแบบแผนผังความคิด เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเห็น

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในภาพรวมและรายละเอียดที่ปรากฏในเรื่อง เขียนแผนผังความคิดลงในใบงาน ACDEA (Analysis , Condition , Data , Eureka , Apply) ช่อง Analysis

ขั้นที่ 2 Condition (หาเงื่อนไขที่ปรากฏในเรื่อง) เป็นขั้นที่ผู้สอนตั้งคำถามจากการอ่าน เป็นคำถามย่อยที่จะนำไปสู่การค้นพบแนวคิดสำคัญของเรื่อง ผู้เรียนเขียนคำถามย่อยลงในใบงาน หากผู้เรียนตั้งคำถามเองสามารถบันทึกคำถามเพิ่มเติมได้ในใบงาน ACDEA ช่อง Condition

ขั้นที่ 3 Data (หาข้อมูลสำคัญ) เป็นขั้นที่ผู้เรียนช่วยกันตอบคำถามย่อยในขั้นที่ 2 โดยแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบ เขียนคำตอบที่ได้ลงในใบงาน ACDEA ช่อง Data

ขั้นที่ 4 Eureka (ค้นพบคำตอบ) เป็นขั้นที่ผู้เรียนค้นพบคำตอบว่าแนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไรโดยผู้เรียนต้องประมวลความคิดและข้อมูลทั้งหมดจากขั้นที่ 3 เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลนำมาสู่คำตอบที่ต้องการ ผู้เรียนบอกคำตอบและระบุเหตุผลได้ว่าสามารถพิจารณาได้จากข้อมูลใดบ้าง โดยเขียนสื่อความลงในใบงาน ACDEA ช่อง Eureka

ขั้นที่ 5 Apply (บอกข้อคิดและการประยุกต์ใช้) เป็นขั้นที่ผู้เรียนบอกข้อคิดที่ได้และนำเสนอว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไรโดยนำเสนอในรูปแบบแผนผังความคิด เพื่อเป็นการต่อยอดความคิดหลังจากที่ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวคิดสำคัญของเรื่องที่ได้แล้วเขียนแผนผังความคิดลงในใบงาน ACDEA ช่อง Apply

2. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย

3. นำเสนอรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครุภาษาไทย ฉบับร่าง ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จำนวน 3 คน

4. นำเสนอการพัฒนาการเรียนการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย ฉบับร่างจากผลที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลในขั้นที่ 1

2. คู่มือการใช้รูปแบบ

3. แผนการจัดการเรียนรู้

4. แบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน

5. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดี

หลักการสร้างเครื่องมือ

1. การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจรรย์ญาณสำหรับนักศึกษาครูภาษาไทย มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาทบทวนข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการ องค์ประกอบ และรายละเอียดต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ หลักการ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาที่ใช้ วิธีสอนที่ใช้ ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผล

1.2 สังเคราะห์และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฉบับร่างที่ชัดเจนเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจน ถูกต้อง และเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

1.3 นำรูปแบบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความคิดเห็นในด้านความสมเหตุสมผลในเชิงทฤษฎี ความเหมาะสมของรูปแบบตามแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya และด้านประโยชน์ของรูปแบบการสอน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบวัดของ ลิเคอร์ท (Likert) ดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ปานด้วยปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

วิเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ผลการประเมินต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงจะยอมรับได้

ผลจากการให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินความคิดเห็นด้านความสมเหตุสมผลในเชิงทฤษฎี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.88 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.27 ความสอดคล้องเหมาะสมของรูปแบบการสอนตามแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.85 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.14 และด้านประโยชน์ของรูปแบบการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.67 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.41 แสดงว่าความคิดเห็นด้านความสอดคล้องเหมาะสมในเชิงทฤษฎี ความสอดคล้องเหมาะสมกับแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya และประโยชน์ของรูปแบบการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำรูปแบบการสอนไปใช้ได้จริง

1.4 ปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2. แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีรายละเอียด ได้แก่ ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ เวลาเรียน สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์ การจัดการเรียนรู้ เครื่องมือการวัดและการประเมินผล และบันทึกหลังสอน ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด หลักการเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

2.2 ศึกษาหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา เพื่อกำหนดเนื้อหาที่นำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน

2.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นขั้นตอนตามรูปแบบการสอนวรรณคดี มี 5 ขั้นตอน คือ ได้แก่ 1) ขั้นอ่านและสร้างแผนผังความคิด วิเคราะห์ตามองค์ประกอบวรรณคดีโดยใช้แผนผังความคิด 2) ค้นหาเงื่อนไข (Condition) ที่ปรากฏในเรื่อง 3) ค้นหาข้อมูลสำคัญ (Data) จากเงื่อนไขในขั้นที่ 2 4) ขั้นค้นพบคำตอบ (Eureka) และแสดงผลด้วยแผนผังความคิด และ 5) ขั้นบอกข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีโดยรายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

สัปดาห์ที่	ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้	จำนวน (ชั่วโมง)
1	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากเรื่องสั้นเรื่องราตรีดาวกะพริบ	3
2	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากนวนิยายเรื่อง หน้าต่างบานแรก	3
3	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากนวนิยายเรื่อง ความสุขของกะทิ	3
4	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากบทละครนอกเรื่อง สังข์ทอง	3

จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผล เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ผลการประเมินต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงจะยอมรับได้

จากการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมโดยผู้เชี่ยวชาญปรากฏผลดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเรื่องสั้น เรื่องราตรีดาวกะพริบ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.70 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.36

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณนวนิยาย เรื่องหน้าต่างบานแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.75 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.36

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณนวนิยาย เรื่องความสุขของกะทิ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.73 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.30

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณบทละครนอก เรื่อง สังข์ทอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.81 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.12

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน สามารถนำไปใช้ในการสอนจริงได้

2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 แผน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการนำไปใช้ และพิจารณาข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. แบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณแบบอัตนัยเป็นแบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 1 ฉบับ และแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 1 ฉบับ แบบทดสอบทั้งสองฉบับเป็นแบบคู่ขนานในแบบทดสอบมีคำถามสำคัญ 1 ข้อ คือ แนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไร โดยผู้เรียนต้องแสดงกระบวนการแสวงหาคำตอบ โดยการตอบคำถามลงในข้อความ จำนวน 5 ข้อ ดังนี้ 1) จงเขียนแผนผังความคิด (Mind Mapping) แสดงการวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของวรรณคดี 2) จงระบุคำถามที่นำไปสู่การค้นหาแนวคิดสำคัญของเรื่อง 3) จงตอบคำถามในข้อที่ 2 4) จงบอกแนวคิดสำคัญของเรื่อง พร้อมบอกเหตุผลเป็นประเด็นให้ชัดเจน และ 5) จงบอกข้อคิดและการประยุกต์ใช้โดยแสดงในรูปแบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) แบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเอกสารเกี่ยวกับการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีค (Rubric Scoring)

3.2 กำหนดจุดมุ่งหมายและกรอบความคิดในการสร้างแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณฉบับร่าง

3.3 กำหนดเกณฑ์การประเมินการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อใช้ประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

3.4 คัดเลือกวรรณคดีเพื่อนำมาใช้เป็นบทอ่านสำหรับแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครูภาษาไทย เกณฑ์การคัดเลือกบทอ่านคือ องค์ประกอบของเรื่องช่วยสะท้อนแนวคิดสำคัญของเรื่อง เนื้อหาเป็นเรื่องที่สะท้อนสภาพสังคมหรือความคิดความรู้สึกของคนในสังคม เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ข้อคิดและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อได้ตัวบทแล้วจึงสร้างแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้สอดคล้องกับขั้นตอนการสอนตามรูปแบบการสอนวรรณคดี

3.5 สร้างแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นแบบอัตนัยที่มีโครงสร้างตามขั้นตอนของรูปแบบการสอน

3.6 สร้างเกณฑ์การให้คะแนนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีค

3.7 นำแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่พัฒนาขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.8 นำแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ บทอ่านที่ใช้ในแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมี
 วิจารณ์ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ผลการประเมินต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงจะยอมรับได้

จากการประเมินคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ปรากฏผลดังนี้

การประเมินคุณภาพแบบทดสอบก่อนเรียนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากเรื่องสั้นเรื่อง “ราตรีมีชีวิต” มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.50 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.50 แบบทดสอบหลังเรียนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากเรื่องสั้นเรื่อง “สายสัมพันธ์” มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ

4.50 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.40 อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน สามารถนำไปใช้เป็นแบบทดสอบได้จริง

การประเมินคุณภาพของบทอ่านในแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ เรื่องสั้นเรื่อง “ราตรีมีชีวิต” และเรื่องสั้นเรื่อง “สายสัมพันธ์” มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.70 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.42 อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นบทอ่านทั้งสองเรื่องมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้

การประเมินคุณภาพของเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.70 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.45 อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นเกณฑ์การประเมินที่ได้พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการวัดผลได้จริง

3.9 นำแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาศาสาวิชาภาษาไทยชั้นปีที่ 4 ที่เคยเรียนเรื่องนี้แล้วจำนวน 1 ห้อง จำนวนนักศึกษา 31 คน ทำแบบทดสอบก่อนเรียน 1 ข้อ และแบบทดสอบหลังเรียน 1 ข้อ หลังจากทดลองใช้นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนโดยผู้วิจัยกับผู้เชี่ยวชาญ คือ รองศาสตราจารย์ประพนธ์ เรืองณรงค์ เพื่อตรวจสอบว่าเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric) ที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ได้หรือไม่ โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) พบว่าเท่ากับ 0.93 แสดงว่าคะแนนที่ได้จากการตรวจของผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันสูง จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha efficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่าแบบทดสอบก่อนเรียนได้ค่าความเชื่อมั่น 0.88 ส่วนแบบทดสอบหลังเรียนได้ค่าความเชื่อมั่น 0.84 จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข และจัดทำแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณฉบับสมบูรณ์

3.10 นำแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณฉบับสมบูรณ์ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีในด้านเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ ประโยชน์ที่ได้รับ โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังนี้

4.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา

4.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาตามประเด็นที่กำหนดไว้

4.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

4.4 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากนั้นวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ผลการประเมินต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงจะยอมรับได้

ผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.80 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นแบบสอบถามความคิดเห็นสามารถนำไปใช้ได้จริง

ทั้งนี้ ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการสอนสามารถสรุปวิธีการดำเนินการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และการสร้างเครื่องมือได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 สรุปการศึกษาขั้นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน (Development : D1)

วัตถุประสงค์เฉพาะ	วิธีการ	กลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อร่างและหาคุณภาพของรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริม สร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย	เมื่อร่างรูปแบบการสอนเสร็จแล้ว นำรูปแบบการสอนไปหาคุณภาพ โดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมผลในเชิงทฤษฎีโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบวัดของลิเคอร์ท (Likert)	ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1.ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนารูปแบบการสอน 2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 3.ผู้เชี่ยวชาญด้านแนวความคิดการแก้ปัญหาของ Polya 4.ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล 5.ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดี	แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการสอนแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ(Rating scale)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบโดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ	ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน	แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. เพื่อสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การให้คะแนน	1. สร้างแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การให้คะแนนจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ	ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน	แบบประเมินแบบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การประเมินแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
	2. นำแบบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การให้คะแนนไปทดลองใช้	นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาไทย	แบบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การให้คะแนน	1. Cronbach's Alpha 2. Reliability

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (R2 : Implementation)

วัตถุประสงค์

เพื่อทดลองใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวรรณกรรมกับสังคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 68 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวรรณกรรมกับสังคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 38 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มด้วยการจับฉลาก จำนวน 1 ห้องเรียน จากห้องเรียนทั้งหมด 2 ห้อง

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ รูปแบบการสอนวรรณคดี
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนวรรณคดี

เนื้อหา

เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการทดลองเป็นไปตามโครงสร้างรายวิชาวรรณกรรมกับสังคม ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2559 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

วรรณคดีที่ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

1. เรื่องสั้นเรื่อง ราตรีดาวกะพริบ ของ วินทร์ เลียววาริณ
2. นวนิยายเรื่อง หน้าต่างบานแรก ของ กฤษณา อโศกสิน
3. นวนิยายเรื่อง ความสุขของกะทิ ของ งามพรรณ เวชชาชีวะ
4. บทละครนอกเรื่อง สังข์ทอง พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 2

แบบแผนการทดลอง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One-Group Pretest-Posttest Design) ดังนี้

T1	X	T2
----	---	----

T1	หมายถึง	การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้
X	หมายถึง	การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย
T2	หมายถึง	การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

หลังจากดำเนินการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนใช้รูปแบบการสอน โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. ชี้แจงรายละเอียดการใช้รูปแบบการเรียนการสอน หลักการ เหตุผลและประโยชน์ ให้กับผู้เรียนทราบและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน วิธีการเรียน การวัดประเมินผล และกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ
3. ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแผนที่กำหนด
4. ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน พร้อมทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน (pretest) และหลังเรียน (posttest) โดยการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

2. วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนชนิดมาตราส่วนประมาณค่า โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยระดับความคิดเห็นมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

3. ข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้จากการสังเกตขณะใช้รูปแบบการสอน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอด้วยการบรรยายความ

ทั้งนี้ ขั้นการนำรูปแบบแบบไปใช้สามารถสรุปวัตถุประสงค์เฉพาะ วิธีการ กลุ่มตัวอย่างหรือแหล่งข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ และการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 สรุปการศึกษาระดับการนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation : R2)

วัตถุประสงค์เฉพาะ	วิธีการ	กลุ่มตัวอย่าง/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
เพื่อนำรูปแบบการสอน วรรณคดีไปใช้ เสริมสร้าง	นำรูปแบบการ สอนและ เครื่องมือที่ พัฒนาขึ้นไปใช้	นักศึกษาสาขาวิชา ภาษาไทย หลักสูตรครุ- ศาสตรบัณฑิต	1.รูปแบบการสอน วรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อ เสริมสร้างทักษะ	1. t test – Dependent 2.ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
ทักษะการอ่าน อย่างมี วิจารณญาณ	กับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเป็น ผู้สอนด้วยตนเอง	คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี จำนวน 38 คน ที่กำลังศึกษาในภาค เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ที่ได้มาจากการสุ่ม อย่างง่าย	การอ่านอย่างมี วิจารณญาณ 2.แผนการจัดการ เรียนรู้ 3.แบบทดสอบ ทักษะการอ่าน อย่างมี วิจารณญาณ	4.วิเคราะห์ เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน (D2 : Evaluation)

วัตถุประสงค์

เพื่อปรับปรุงรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมี
วิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทยให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาที่เกิดจากการใช้รูปแบบการสอน
2. ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอน
3. ประมวลข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อปรับปรุงรายละเอียดของ
รูปแบบการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครูภาษาไทยให้มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้มากยิ่งขึ้นและ
พร้อมจะนำไปขยายผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

2. วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนชนิดมาตราส่วนประมาณค่า โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยระดับความคิดเห็นมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

การขยายผลการทดลอง

ผู้วิจัยนำรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทยที่ปรับปรุงแล้ว ไปขยายผลการศึกษาดังรายละเอียด ต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ นักศึกษาครูภาษาไทยชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 1/2561 วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random)

เนื้อหา ขยายผลในรายวิชาการวรรณกรรมกับสังคมและวัฒนธรรม โดยคำอธิบายในรายวิชาสามารถนำไปสู่การเรียนการสอนวรรณคดีให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งสอดคล้องกับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

คำอธิบายรายวิชาการวรรณกรรมกับสังคมและวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมและวัฒนธรรม โดยศึกษาครอบคลุมด้านอิทธิพลของสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อวรรณกรรม ด้านวรรณกรรมในฐานะภาพสะท้อนของชีวิต วัฒนธรรมและสังคม รวมทั้งอิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม ภาษาในวรรณกรรมที่สัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรม

ระยะเวลา ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2561 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองจำนวน 4 สัปดาห์ โดยให้อาจารย์ประจำวิชา ได้แก่ อาจารย์ปรัชญา ใจภักดี เป็นผู้สอนด้วยตนเอง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทยให้กับอาจารย์ประจำวิชาก่อนการสอนจริง โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการสอนในแต่ละครั้ง

ทั้งนี้ ขั้นการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน (D2 : Evaluation) สามารถสรุปวัตถุประสงค์เฉพาะ วิธีการ กลุ่มตัวอย่างหรือแหล่งข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ และการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 สรุปการศึกษาขั้นการประเมินผล (Evaluation : D2)

วัตถุประสงค์เฉพาะ	วิธีการ	กลุ่มตัวอย่าง/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
เพื่อปรับปรุงรูปแบบการสอนและนำไปขยายผลการศึกษาต่อไป	ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลหลังจากจบการสอนในแต่ละครั้ง	ผลการใช้รูปแบบการสอน นวัตกรรม คดี กับ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน	แบบวิเคราะห์เอกสาร	วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย 2) เพื่อพัฒนาารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย 3) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย โดย 3.1) เปรียบเทียบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวรรณคดีก่อนการทดลองและหลังการทดลอง และ 3.2) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบไปด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนาารูปแบบการสอน (R1 : Needs Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและการพัฒนาารูปแบบการสอน (D1 : Development)

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (R2 : Implementation)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน (D2 : Evaluation)

ขั้นตอนดังกล่าวมีผลต่อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนารูปแบบการสอน (R1 : Needs Analysis)

ขั้นที่ 1 เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็นเพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็น ดังนี้

1.1 วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวรรณคดีและการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

1.1.1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดี

จากการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดี ผู้วิจัยสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการสอนวรรณคดีสรุปได้ว่า วรรณคดีมีความสำคัญในทุกยุคทุกสมัย เพราะวรรณคดีเป็นสิ่งที่มีความค่าต่อชีวิตและสังคม เป็นทรัพย์สินทางปัญญา เป็นผลทางความคิด ความรู้ ประสบการณ์ของคนไทยที่สะท้อนลักษณะความเป็นไทยที่เด่นชัด สามารถเชื่อมโยงคนในโลก ในชาติต่าง ๆ ให้มีความเข้าใจที่ดีต่อกันซึ่งจะนำไปสู่ความสงบสุขหรือสันติภาพ (กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ, 2558: 93)

วรรณคดีเกิดจากประสบการณ์ทางอารมณ์ของผู้แต่ง การอ่านวรรณคดีจึงเป็นการสร้างหรือพัฒนาประสบการณ์ทางอารมณ์ของผู้อ่าน นอกจากสุนทรียภาพแล้ว วรรณคดีไทยยังทำให้ผู้อ่านรู้จักโลกและชีวิต แม้ว่าวรรณคดีไทยจะเป็นวรรณคดีแห่งอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าวรรณคดีแห่งความคิดและปรัชญา แต่วรรณคดีไทยแทบทุกเรื่องมีแง่มุมของปรัชญาชีวิตให้ผู้อ่านได้ใคร่ครวญและขบคิดอยู่เสมอ จึงกล่าวได้ว่าวรรณคดีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่าน (รินฤทัย สัจจพันธุ์, 2549: 116) การอ่านวรรณคดีต้องอ่านสารอย่างพินิจพิเคราะห์ ต้องอ่านให้แตกถึงขั้นรับรู้หรือสัญชาตญาณ (perception) อย่างแหลมคม ถ้ายังมีไม่พอต้องฝึกฝน ผู้อ่านต้องพบสิ่งที่ผู้เขียนต้องการเสนอด้วยการสังเกตและอ่านอย่างพินิจพิเคราะห์ (ดวงมน จิตรจำนง, 2556: 190-193)

จากที่กล่าวมาวรรณคดีมีความสำคัญต่อผู้เรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญา โดยเฉพาะทักษะการอ่าน ผู้สอนจึงมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนให้ “อ่านเป็น” คือการอ่านที่ประกอบด้วยการคิด ซึ่งเป็นการอ่านที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่ สุกัญญา ศรีสืบสาย (2557: 14) กล่าวว่า การอ่านที่มีประสิทธิภาพมิใช่การอ่านตรงตามตัวอักษร แต่เป็นการอ่านโดยใช้วิจารณญาณ สามารถประเมินค่าเรื่องที่อ่าน และใช้ประโยชน์จากการอ่านได้

1.1.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

จากการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการเรียนการสอนการอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณ ผู้วิจัยสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ว่า ทักษะการอ่าน
 อย่างมีวิจารณญาณ เป็นทักษะการอ่านขั้นสูง อ่านแล้วเข้าถึงสาระของเรื่อง รวมถึงเข้าใจสิ่งต่าง ๆ
 ที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อออกมา ผู้อ่านต้องวิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้เหตุผลประกอบการพิจารณาสิ่ง
 ที่ผู้เขียนเสนอไว้ในงานเขียน การตั้งคำถามจึงจำเป็นในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจาก
 เป็นการกระตุ้นหรือเป็นการท้าทายความคิดของนักเรียนให้ฝึกคิด พร้อมทั้งประมวลข้อมูลต่าง ๆ ที่จะ
 ตอบคำถามได้ถูกต้องและสมเหตุผล ผู้ประเมินต้องเลือกการประเมินให้เหมาะกับจุดประสงค์การเรียน
 การสอนเพื่อสามารถวัดและประเมินความสามารถของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ผู้ที่สนใจนำวิธีการในรูปแบบต่าง ๆ ไปทดลองใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนา
 ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ นิภาพรรณ พิศออน (2550: 119) ได้ศึกษาการพัฒนา
 แผนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้รูปแบบชิปปา และเทคนิค Jigsaw ส่วน ขวัญชนก นัย
 เจริญ (2551: 109) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนรู้วรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม และ วาริต
 เจริญราษฎร์ (2554: 30) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วย
 การนำตนเองในรายวิชาการอ่านเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม นอกจากนี้ ยุพรพรรณ ดันดีสัตยานนท์
 (2555: 228) ศึกษาเรื่องการพัฒนาโมดูลการอ่านภาษาอังกฤษธุรกิจที่เน้นจริยธรรมธุรกิจเพื่อส่งเสริม
 ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความตระหนักรู้ด้านจริยธรรมทางธุรกิจสำหรับนักศึกษา
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และ ชลธิชา หอมพุ่ม (2557: 170) ศึกษาเรื่องการพัฒนา
 รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้วิธีวิจัยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน
 อย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดและวิธีการต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าคำถามเป็นหัวใจสำคัญ
 จำเป็นต้องมีกระบวนการแสวงหาคำตอบที่เน้นการคิดอย่างเป็นระบบ หรือเรียกว่ากระบวนการ
 แก้ปัญหา ซึ่งเป็นกลไกการทำงานทางสมองที่สามารถพัฒนาได้ โดยเฉพาะการอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณที่ต้องใช้การคิดอย่างมีเหตุผล และเมื่อพิจารณาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า
 กิจกรรมกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น การให้ผู้เรียนร่วมกันระดมความคิด และเปิดโอกาส
 ให้คิดอย่างอิสระมีส่วนช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้มีความสนุกสนาน เป็นการสร้างแรงจูงใจในการ
 เรียน

1.1.3 ผลการศึกษาแนวคิดที่นำมาใช้ในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการอ่าน อย่างมีวิจารณญาณ

จากการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังที่วิจารณ์ พาณิช (2560) กล่าวถึงการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่าการเรียนต้องเปลี่ยนเป้าหมายจาก “ความรู้” ไปสู่ “ทักษะ” เมื่อนำแนวคิดนี้มาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนวิชาวรรณคดี สิ่งที่คุณเรียนจะได้รับจากการเรียนการสอนวรรณคดีคือ ทักษะการอ่าน โดยเฉพาะทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยแนวคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 กล่าวถึงการเรียนรู้ที่ไม่มีกรอบ คือ ผู้เรียนมีเสรีภาพทางปัญญา สนใจการแสวงหาคำตอบมากกว่าคำตอบ หรือวิธีการที่ผู้เรียนรวมกลุ่มกันในการแสวงหาคำตอบ

เนื่องด้วยการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสัมพันธ์กับกระบวนการแก้ปัญหา ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวคิดการแก้ปัญหา พบว่าแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญกับการทำให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะผู้เรียนให้สามารถต่อยอดความคิดที่ละขั้นไปจนสามารถแก้ปัญหาได้

จากการศึกษาแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแนวคิดของ Polya มีส่วนสำคัญที่สามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้เพราะการแก้ปัญหาเกิดขึ้นจากปฏิบัติการทางสมองทำให้เกิดการเรียนรู้ทางปัญญา ที่ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์จากการตั้งคำถาม การสนทนา การถกเถียง ในเรื่องที่อ่านร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนร่วมกับผู้เรียนจนสามารถค้นพบคำตอบในที่สุด

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya ให้ความสำคัญกับบทบาทของครูในการช่วยเหลือผู้เรียนระหว่างการแก้ปัญหา ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการช่วยเหลือทางการเรียนของ Vygotsky ที่ให้ความสำคัญของการสอนหรือการช่วยเหลือเด็กให้พัฒนาเขาวนปัญญาอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละคน ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดนี้เข้ามาใช้ในกระบวนการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน วิธีการนี้เรียกว่า Scaffolding โดยครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนของการเรียนการสอน และค่อย ๆ ลดบทบาทลงจนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

นอกจากการนำแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya และการสอนแบบ Scaffolding เครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการช่วยเหลือผู้เรียน คือ แผนที่ความคิด หรือ Mind Mapping เครื่องมือนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความคิดของตนเอง ช่วยจัดการกับข้อมูล เครื่องมือนี้จะช่วยชี้แนะและตีกรอบความคิดของผู้เรียนได้ดี ผู้เรียนส่วนมากจะได้ประโยชน์จากเครื่องมือนี้สำหรับการอ่านระดับสูง โดย Buzan (2013) ผู้เป็นต้นคิดเรื่อง Mind Mapping ได้กล่าวว่า Mind Mapping สามารถนำไปใช้กับแทบทุกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการคิด เพื่อให้สมองได้เห็นภาพรวมของข้อมูลทั้งหมด เป็นเทคนิคที่ช่วยวางแผนการคิด ทำให้ผู้สอนสามารถมองเห็นการคิดของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวทางการแก้ปัญหาของ Polya การสอนแบบ Scaffolding และเทคนิคแผนผังความคิดมาบูรณาการร่วมกันเป็นรูปแบบการสอนเรียกว่า ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

1.2 ศึกษาความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนด้านการสอนวรรณคดีและการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

1.2.1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 9 คน โดยการสัมภาษณ์ จำแนกเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดี 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 3 คน ผลการสัมภาษณ์ดังนี้

1.2.1.1 ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพบปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) ปัญหาด้านผู้สอน กล่าวคือ ผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในตัวบท ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาได้อย่างลึกซึ้ง ผู้สอนไม่มีทักษะด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จึงส่งผลให้ผู้เรียนไม่เกิดทักษะดังกล่าว ผู้สอนต้องบอกได้ว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอแนวคิดหรือสาระสำคัญอะไรกับผู้อ่าน ต้องสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดมุมมองต่าง ๆ หลังจากทีอ่านจบได้ ควรทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละคร แต่ผู้สอนไม่ควรใช้การบอกคำตอบโดยตรง ต้องใช้วิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมที่ทำให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบได้เอง ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวไว้ดังนี้

หากผู้สอนให้ความสำคัญกับเนื้อหาในเรื่องมากกว่าที่จะนำวรรณคดีนั้นมาวิเคราะห์ จะทำให้ผู้เรียนไม่คิดด้วยตนเอง เพราะการศึกษาวรรณคดีขึ้นอยู่กับ การตีความ ผู้เรียนอาจมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับการให้เหตุผลของแต่ละคน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนขยายขอบเขตของความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การสอนจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างเต็มที่ ไม่ใช่การบอกไปตรง ๆ

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1)

ปัญหาที่ผู้สอน คือเมื่ออ่านวรรณคดีแล้วไม่คิดวิเคราะห์ คิดไม่เป็น ไม่มี วิจารณญาณ ก็ไม่สามารถสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ ผู้สอนต้องสามารถบอกได้ว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอแนวคิดหรือสาระสำคัญอะไรกับผู้อ่าน ต้องสามารถทำให้ผู้เรียนเกิด มุมมองต่าง ๆ หลังจากทีอ่านจบได้ ควรทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละคร โดยใช้ วิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม แต่ไม่ใช้การเฉลยคำตอบทันที

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2)

2) ปัญหาด้านผู้เรียน กล่าวคือ ผู้เรียนไม่มีทักษะด้านการอ่าน อ่านแล้วไม่เข้าใจเรื่องไม่สามารถวิเคราะห์ได้ ไม่มีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ไม่สามารถบอกได้ว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอแนวคิดสำคัญอย่างไร ซึ่งแนวคิดสำคัญถือเป็นหัวใจสำคัญของเรื่อง ผู้เรียนส่วนใหญ่มักรอคำตอบจากผู้สอน ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อการศึกษาวรรณคดีเป็นอย่างมาก เนื่องจากการอ่านวรรณคดีทำให้ผู้อ่านเข้าใจโลกเข้าใจชีวิต แต่หากผู้เรียนไม่มีทักษะการอ่านก็ไม่สามารถเกิดคุณลักษณะดังกล่าวได้ ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวไว้ดังนี้

นักศึกษาส่วนมากมักรอคำตอบจากครู ถือคำตอบครูเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่สุด ไม่กล้าคิดเอง ถ้าตอบเองส่วนใหญ่มักบอกว่า เป็นความคิดเห็นส่วนตัวซึ่งไม่ได้แสดงเหตุผลของคำตอบ ไม่ได้ตอบจากการค้นหาข้อมูลเพื่อสนับสนุนหรือโต้แย้ง

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1)

นักศึกษาไม่ชอบการอ่าน ขาดความเข้าใจขาดการวิเคราะห์ ไตร่ตรอง ขาดวิจารณญาณ ไม่สามารถบอกแนวคิดสำคัญของเรื่องได้ มักค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นวิธีการที่ง่ายไป เพราะไม่ได้ฝึกฝนการอ่านและการคิดด้วยตนเอง ผู้สอนควรให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดของตนเองหลังจากการอ่านวรรณคดี โดยการตั้งคำถามเพื่อทดสอบความรู้ความคิดในระดับต่าง ๆ

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2)

อ่านแล้วบอกแนวคิดสำคัญของเรื่องไม่ได้ ดังนั้นการนำไปสู่การเข้าใจโลกและชีวิตจากการอ่านวรรณคดีจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก นักศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือใช้ความคิดและเหตุผลในการอ่าน เมื่อมีเหตุมีผลที่เพียงพอจึงจะนำไปสู่คำตอบที่ต้องการได้ อย่างน้อยก็จะทำให้ผู้สอนเห็นสิ่งที่ผู้เรียนคิดอย่างเป็นรูปธรรมผ่านการพูดหรือการเขียนสื่อความ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการออกแบบการสอนของผู้สอน

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3)

3) ปัญหาด้านบทอ่าน กล่าวคือ บทอ่านควรมีเนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในปัจจุบันหรือสะท้อนให้เห็นความจริงบางอย่างที่เกิดขึ้นในสังคม ตลอดจนสะท้อนความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในจิตใจมนุษย์ มีข้อคิดที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ ทำให้ผู้เรียนจะรู้สึกว่าการเรียนวรรณคดีมีคุณค่าต่อชีวิตของผู้เรียนเพื่อให้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองต่อสังคม และต่อการเป็นพลเมืองโลก ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวไว้ดังนี้

บทอ่านต้องเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ต้องใช้คำถามกระตุ้นให้คิด ต้องให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่อยู่ในวรรณคดีหรือวรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับชีวิตของคนในสังคมอย่างไร ตัวละครที่ปรากฏในเรื่องเป็นตัวแทนของคนเช่นไรในสังคม เช่น เรื่องความสุขของกะทิ หรือเรื่องหน้าต่างบานแรก มีเด็กจำนวนมากที่เป็นแบบกะทิและฉายา ผู้สอนต้องพยายามทำให้ผู้เรียนเห็นว่ากะทิและฉายาได้เรียนรู้อะไรจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ตัวละครสามารถผ่านวิกฤติการณ์ในชีวิตไปได้ได้อย่างไร จะทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบทอ่าน

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1)

ผู้เรียนมักคิดว่าวรรณคดีเป็นเรื่องที่ไม่ทันสมัย ไม่สัมพันธ์กับชีวิตของผู้เรียน แต่แท้จริงแล้วเป็นเพราะผู้เรียนไปยึดติดที่รูปแบบมากเกินไป พอเห็นว่าแต่งเป็นร้อยกรองก็มักคิดไปล่วงหน้าว่าเป็นเรื่องเก่าแก่ ซึ่งบางเรื่องมีแนวคิดเป็นสากล ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา ยังคงมีความทันสมัยอยู่เสมอ ปัญหาจึงมาจากผู้เรียนไม่สามารถอ่านเข้าใจถึงแก่นเรื่องหรือแนวคิดสำคัญ ผู้สอนอาจเลือกบทอ่านที่สามารถเข้าถึงใจของผู้เรียนได้ง่ายก่อน อาจเป็นวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย ที่มีเนื้อหาใกล้ตัวผู้เรียน เมื่อผู้เรียนสามารถบอกสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอได้ ก็จะเกิดแรงจูงใจในการอ่านมากขึ้น เมื่อฝึกฝนไปบ่อย ๆ จะทำให้เกิดทักษะในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เมื่อให้อ่านวรรณคดีมรดกก็สามารถที่จะใช้กระบวนการอ่านและการคิดที่เคยฝึกไปแล้วในค้นหาแนวคิดสำคัญของเรื่อง ตลอดจนสาระประโยชน์ต่าง ๆ ที่อยู่ในเนื้อเรื่องได้

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2)

บทอ่านควรมีเนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในปัจจุบันหรือสะท้อนให้เห็นความจริงบางอย่างที่เกิดขึ้นในสังคมเช่น เรื่องสั้นแนววิทยาศาสตร์ก็สามารถนำมาสอนเพื่อสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนในยุคนี้ได้ ให้นิยายยุคที่วิทยาศาสตร์ก้าวหน้า จิตใจมนุษย์เป็นอย่างไร หรือนวนิยายที่สะท้อนปัญหาของเด็กและเยาวชน หรือแม้แต่วรรณคดี เช่น เรื่องสังข์ทอง ก็สามารถนำมาสอนเรื่องของการตัดสินใจที่ถูกต้องมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ซึ่งเป็นการสอนที่ลงลึกตั้งแต่สภาพสังคมจนถึงจิตใจของคน ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นในบทอ่านก็ยังคงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในสังคมปัจจุบัน การเรียนการสอนจึงมีคุณค่าต่อการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสังคม และต่อการเป็นพลเมืองโลก

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3)

1.2.1.2 แนวทางในการแก้ปัญหาการสอนวรรณคดี จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาโดยให้ความสำคัญกับผู้สอนว่าควรเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่จะสอนเป็นอย่างดี สามารถจัดกิจกรรมการสอนที่สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดี โดยเริ่มปลูกฝังตั้งแต่การเรียนวรรณคดีในชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้มีพื้นฐานการอ่านที่ดีก่อนเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวไว้ดังนี้

หลักสูตรตั้งแต่ในระดับชั้นประถมและมัธยมควรมีชั่วโมงเรียนวิชาภาษาไทยมากขึ้น ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านก่อน ความยากง่ายของเนื้อหาให้เหมาะกับวัยของผู้เรียน ในปัจจุบันมีหนังสืออ่านนอกเวลาที่น่าสนใจหลายเล่มและเหมาะกับวัยผู้เรียน เมื่อสามารถอ่านได้เข้าใจ ก็จะเป็นการปูพื้นฐานในการอ่านและสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอ่านวรรณคดีที่มีรูปแบบที่ยากขึ้น ดังนั้นนักศึกษาครูภาษาไทยจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของตนเองในด้านความรู้และทักษะการอ่านเพื่อสามารถถ่ายทอดให้กับนักเรียนของตนเองในอนาคต

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1)

ผู้สอนพยายามนำวรรณคดีมาให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดีอย่างครอบคลุม การให้นักศึกษาอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ร่วมกันจะช่วยให้เกิดมุมมองที่แตกต่างและขยายความคิดออกไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2)

ใช้การตั้งคำถาม 6 ชนิดเบื้องต้น ได้แก่ 5 WH และ 1 H อาจเริ่มฝึกจากเรื่องสั้นก่อนแล้วจึงไปถึงการอ่านนวนิยาย เทคนิคการตั้งคำถามนี้สามารถนำไปใช้ได้กับบทอ่านทุกรูปแบบ ในเริ่มต้นครูอาจเป็นผู้ตั้งคำถามนำ แต่เมื่อฝึกฝนจนชำนาญผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ตั้งคำถามเอง ทักษะการตั้งคำถามเป็นทักษะที่สำคัญหากนักศึกษาครูมีทักษะในการตั้งคำถามก็จะสามารถนำไปใช้ในการสอนในอนาคตได้

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3)

การแก้ไขต้องสอนวิธีคิด ซึ่งใช้หลักการเดียวกับหลักการวิจัย คือ ตั้งข้อสงสัย ค้นข้อมูลสนับสนุน โต้แย้ง วิเคราะห์ข้อมูล หาคำตอบใหม่ ดังนั้นการตั้งคำถามจึงไม่มีคำตอบสำเร็จรูป ไม่ต้องตอบตามครู ครูต้องไม่เสนอความเห็นเลย เอาความเห็นของผู้เรียนเป็นตัวตั้งและขยายความเห็นโดยครูตั้งข้อสงสัยเพิ่มเติม

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4)

ผู้สอนควรถ่ายทอดทัศนคติให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของวรรณคดีซึ่งเป็นเรื่องราวของชีวิตคน การดำเนินชีวิตในสังคมไทยและวรรณคดีเป็นภาพแทนแสดงถึงวัฒนธรรมและวิถีคิดของคนไทยในยุคสมัยต่าง ๆ รวมถึงวรรณกรรมปัจจุบันที่ทำให้ผู้อ่านเห็นเหตุการณ์และความจริงที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งส่งผลต่อการตระหนักรู้ของผู้อ่าน นำมาสู่การตั้งคำถามกับตนเอง นำมาสู่ความเข้าใจโลกและชีวิต

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5)

ผู้สอนต้องตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรมต้องสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ เกิดความเข้าใจตัวละครและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร เกิดแนวทางการแก้ปัญหาในชีวิตจริง เกิดเป็นความเข้าใจชีวิต มนุษย์และสังคมของชีวิต เมื่อผู้สอนสามารถถ่ายทอดความประทับใจที่มีต่อวรรณคดีออกมาได้อย่างเป็นรูปธรรมผู้เรียนย่อมเกิดความซาบซึ้งในที่สุด

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6)

ผู้สอนต้องเป็นคนรู้จักสังเกตพฤติกรรมของคน นำความรู้ทางสังคมมาช่วยตีความให้เข้าใจความเป็นคน ความพินาศของตัวละครมาจากสังคม วันทองกับผู้คนทั้งหลายก็ยังไม่หมดไป ใช้การตั้งคำถามมาช่วยถ้านักศึกษาเป็นตัวละครนั้นรู้สึกอย่างไร

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7)

ผู้สอนควรเลือกบทอ่านให้เหมาะกับวัยของผู้เรียน อาจเริ่มจากเรื่องสั้นก่อน ใช้คำถามกระตุ้นความคิดเพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ การเรียนการสอนในระยะแรกอาจยังตอบไม่ได้ในทันที การอภิปรายเป็นกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ต้องฝึกฝนไปเรื่อย ๆ ต้องให้เวลาในการคิดอย่างเต็มที่ ทำให้อยากรู้ เมื่อรู้จริงจะนำไปใช้ประโยชน์ได้

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8)

ผู้สอนต้องรู้จักจริงเข้าใจและสามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระอยู่ในวรรณคดีและวรรณกรรมได้อย่างถูกต้อง เมื่อผู้สอนเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอ คือ การรู้ปลายทาง ก็จะสามารถจัดการเรียนรู้ให้ไปสู่ปลายทางนั้นได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9)

**1.2.1.3 แนวทางในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมี
วิจารณญาณ** จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการอ่าน
อย่างมีวิจารณญาณ แบ่งเป็นประเด็นต่าง ดังนี้

1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากผลการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าใน
ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนต้องเร้าความสนใจของผู้เรียนให้สนใจที่จะเรียนก่อน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น
ใช้การตั้งคำถาม ใช้สื่อวีดิทัศน์ ยกตัวอย่างเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในปัจจุบันที่สามารถเชื่อมโยงกับ
วรรณคดีที่จะศึกษา ฯลฯ ส่วนขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ควรมีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้
ผู้เรียนได้แสดงความคิดอย่างอิสระหลังจากการอ่านวรรณคดี โดยให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มเพื่อร่วมกัน
อภิปรายในประเด็นต่าง ๆ แต่ละกลุ่มอาจมีคำตอบที่ต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการให้เหตุผล โดย
ผู้สอนไม่ควรชี้แนะคำตอบ แต่สามารถใช้คำถามกระตุ้นความคิดได้ ลักษณะของคำถามต้องไม่ใช่
คำถามประเภทความจำ ต้องเป็นคำถามที่ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผู้เรียนควรฝึกตั้งคำถาม
ด้วยตนเอง และในขั้นสรุปควรให้ผู้เรียนได้อภิปรายว่าวรรณคดีที่ได้ศึกษานั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้
ได้อย่างไร ก็จะทำให้การเรียนนั้นเป็นการเรียนที่มีความหมาย ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวไว้ดังนี้

การจัดกิจกรรมอาจไม่เริ่มที่การอ่าน อาจเริ่มจากการกระตุ้นให้
ใคร่รู้ เช่น ยกตัวอย่างข่าวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันหลังจากจุด
ประเด็นจากสิ่งที่สนใจใกล้ตัวนำไปสู่การอ่านวรรณคดี จะทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะอ่าน หลังจาก
นั้นให้แลกเปลี่ยนความคิด ความเข้าใจ ช่วยกันค้นคว้าให้ละเอียด ข้อสำคัญคือครูต้องไม่แสดง
ความคิดเห็น ไม่เช่นนั้นผู้เรียนจะตอบตามครู ครูมีหน้าที่ตั้งคำถาม ไม่ต้องตอบ ให้
ความสำคัญกับครูน้อยลง เพียงแนะนำให้ไปอ่านเอง ตั้งคำถามให้ไปคิดเอง ให้ข้อเสนอแนะ
ถ้าให้ดีต้องให้ผู้เรียนตั้งคำถามเอง ต้องหัดให้ตั้งคำถามเองเพราะการถามนำของครูจะไปเป็น
กรอบความคิดของผู้เรียน เพราะไม่ใช่คำถามที่ผู้เรียนอยากรู้ มักจะหาคำตอบแทน ๆ รอครู
เฉลย ครูต้องใจกว้าง ยอมรับคำตอบที่ไม่เห็นด้วยแต่มีเหตุผล ให้คะแนนเหตุผลที่มาจากการ
ค้นคว้า วิเคราะห์ ไม่ใช่มาจากการเดา หรือกล่าวขึ้นลอย ๆ

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1)

ควรจัดกิจกรรมเสริมทักษะการอ่านให้มากขึ้น ให้นักเรียนอ่าน
หนังสือนอกเวลา นักเรียนต้องหาแนวคิดสำคัญของเรื่องได้โดยผู้สอนใช้กระบวนการตั้งคำถาม
และกระบวนการกลุ่มช่วยจะได้ผลดีกว่าการคิดเพียงคนเดียว

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2)

ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการคิด ครูต้องหัดคิดเองก่อน จึงจะสามารถจัดกิจกรรมหรือคิดแบบฝึกได้ ครูต้องเตรียมประเด็นคำถาม ต้องให้ผู้เรียนฝึกคิด ไม่ใช่คำถามความรู้ความจำ ใช้คำถามให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3)

ครูกระตุ้นประสบการณ์เดิมของนักศึกษา เพื่อให้เกิดความสนใจ เวลาครูตั้งคำถามอาจใช้การสุ่มแล้วเรียกตอบ แต่ครูต้องให้เวลาคิด อย่าบีบคั้นไม่พยายาม แสดงอาการขบขันในคำตอบที่อาจจะแตกต่างจากคำตอบของครู อาจทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจ เพราะนักศึกษาจะตอบตามประสบการณ์ของตนเอง

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4)

ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหลากหลาย อ่านด้วยกันช่วยกันคิด มีความเห็นอย่างไรแต่ต้องมีเหตุผล ใช้กิจกรรมอื่น ๆ เช่น บทบาทสมมุติ เป็นต้น ถ้ามีการตัดสินใจในอีกแบบ เหตุการณ์จะเป็นอย่างไร ถ้านางพิมไม่รับรักพลายแก้วหรือถ้าไม่มีลาวทอง จะเกิดอะไรขึ้น ให้พิจารณาการใช้เหตุผล

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5)

2. ด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญเสนอว่าควรเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน และสะท้อนให้เห็นความจริงที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจโลก เข้าใจชีวิต สามารถนำแนวคิดหรือข้อคิดได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการคิดเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ไม่ใช่สิ่งที่แบ่งแยกไปจากชีวิตของผู้เรียน และช่วยพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองโลกได้จะทำให้ผู้เรียนสนใจอ่าน นอกจากนี้บทอ่านที่เหมาะสมสำหรับการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือ เรื่องที่มีประเด็นน่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายแสดงเหตุผลร่วมกันได้กว้างขวาง และหลายแง่มุม ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้สัมภาษณ์ไว้ดังนี้

เนื้อหาต้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ให้ข้อคิดทางสังคม การดำเนินชีวิต แสดงให้เห็นการแก้ไขปัญหาของตัวละคร แสดงการปรับตัวของตัวละคร พิจารณาว่าตัวละครที่เปลี่ยนแปลงตนเองหรือไม่เปลี่ยนแปลงตนเองได้รับผลอย่างไร

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1)

เนื้อหาของวรรณคดีต้องเอื้อต่อการอ่านแบบมีวิจารณ์ญาณเช่น
ตัวละครชวนให้ผู้อ่านอยากทำความเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออก มีปมปัญหาชัดเจน ให้ข้อคิด
ที่เป็นประโยชน์ หลังจากอ่านจบว่าเรื่องนี้เป็นประโยชน์กับใครบ้าง ให้นักศึกษาได้
อภิปราย แสดงความคิดเห็น ใช้เหตุผลในการคิดหาคำตอบ

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2)

วรรณคดีที่นำมาใช้ในการสอนควรมีแนวคิดหรือข้อคิดที่สามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกว่าวรรณคดีเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ไม่ใช่สิ่งที่แบ่งแยกไปจาก
ชีวิตและช่วยพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองโลกได้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการอ่านวรรณคดียิ่งขึ้น

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3)

2) **ด้านสื่อการเรียนรู้** ผู้เชี่ยวชาญเสนอว่าสามารถใช้สื่อการ
เรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ตามความเหมาะสมของเนื้อหา เช่น ข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ สื่อวีดิ
ทัศน์ Youtube เป็นต้น สิ่งสำคัญคือสื่อที่จะนำมาใช้ต้องสามารถสร้างความสนใจผู้เรียน ทำให้ผู้เรียน
เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น หรือสามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ดังที่ผู้เชี่ยวชาญกล่าว
ไว้ดังนี้

สื่อการเรียนสามารถใช้ได้หลากหลาย อาจเป็น ข่าว เพลง
โฆษณา ละคร วิดีทัศน์ ไม่จำเป็นต้องเริ่มให้อ่านทันที ควรใช้สื่อเพื่อสร้างความสนใจ นำเข้าสู่
บทเรียนก่อน แต่ต้องจบด้วยการอ่านคือค้นคว้าให้ลึกซึ้ง เพื่อให้การคิดมาจากการใช้เหตุผล มี
ข้อมูล และตอบโต้แย้งหรือสนับสนุนก็อาจได้คะแนนทั้งสองด้าน อยู่ที่การใช้เหตุผลและการ
วิเคราะห์ การคิดจึงไม่เหมาะกับคำถามแบบปรนัย

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1)

เพลงสามารถนำมาเป็นสื่อการสอนได้ ผู้สอนสามารถเลือก
เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะสอน เช่น ถ้ามีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก ก็เลือก
เพลงที่มีความหมายเกี่ยวกับความรัก อาจเป็นความรักที่สมหวังหรือไม่สมหวังก็ได้ ก็จะมี
ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน จากนั้นจึงเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาวรรณคดีที่จะสอน จะทำให้
ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนเนื้อหาต่อไป

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2)

3) **ด้านการวัดและประเมินผล** ผู้เชี่ยวชาญเสนอว่าควรมีเกณฑ์การประเมินแบบรูปรีค ในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ต้องพิจารณาการให้ตอบคำถาม โดยมีคำตอบที่ตรงประเด็น มีการให้เหตุผลของคำตอบ ตลอดจนการประยุกต์ใช้ความรู้หรือการเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ ดังความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้

มีเกณฑ์การประเมินแบบรูปรีคผู้เรียนต้องตอบได้ตรงประเด็น พิจารณาจากการให้เหตุผล นอกจากนั้นควรพิจารณาการประยุกต์ใช้ความรู้ การเชื่อมโยงไปสู่ชีวิตจริง

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1)

การให้คะแนนควรให้น้ำหนักที่การให้เหตุผลที่มาจากคำค้นคว้า การวิเคราะห์ ไม่ใช่มาจากการเดาหรือการกล่าวขึ้นลอย ๆ เพราะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั้น การให้เหตุผลถือเป็นสิ่งสำคัญ

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2)

แบบทดสอบที่ใช้ต้องเป็นแบบอัตนัยจึงจะสามารถแสดงให้เห็นถึงกระบวนการคิดของผู้เรียนได้ ต้องให้ผู้เรียนได้แสดงเหตุผลของตนเอง ซึ่งแต่ละคนอาจมีเหตุผลที่แตกต่างกันไป

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3)

ใช้การทดสอบแบบอัตนัย นอกจากนี้ครูควรสังเกตการอภิปรายร่วมกันและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เพราะความคิดเห็นที่หลากหลายจะนำไปสู่การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ซึ่งเป็นจุดประสงค์ของการเรียนการสอนวรรณคดี

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4)

1.2.1.4 **การนำแนวคิดเรื่องการแก้ปัญหาของ poly, scaffolding และ Mind Mapping มาใช้ในการสอน** ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอว่าเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้ในการสอนวรรณคดีได้ โดยนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาคำตอบได้ ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวไว้ดังนี้

แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya สามารถนำมาใช้ในการสอนได้ เนื่องจากเป็นกระบวนการแก้ไขปัญหามาสู่การหาคำตอบ เป็นรูปแบบการสอนวรรณคดี โดยการประยุกต์แนวคิด จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาคูภาษาไทย ทำให้ปัญหาในการเรียนวรรณคดีลดลง ตัวบทที่ใช้ต้องมีกรณีความตัวละครแล้วนำไปสู่การวิเคราะห์

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1)

Scaffolding สามารถนำมาใช้ในการสอนแบบมุ่งเน้นสมรรถนะ ด้านทักษะปฏิบัติ สอนแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ สอนแบบช่วยให้เกิดการทดสอบปฏิบัติจริง ช่วยสร้างความเข้าใจและเกิดการคิดสร้างสรรค์ เน้นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาและเกิดปฏิกิริยาทางสังคมให้รู้จักแก้ปัญหาและทำงานร่วมกับเพื่อนได้

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2)

แผนผังความคิดเป็นเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ในการอ่านวิเคราะห์ เนื้อเรื่องได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสามารถใช้ในการสรุปบทเรียน เช่น ให้สรุปความคิดของตนเอง หรือให้บอกข้อคิดต่าง ๆ ที่ได้จากการอ่าน ให้ผู้เรียนแสดงการประยุกต์ใช้ข้อคิด

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3)

1.3 ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิภาค

ตะวันตก ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นอาจารย์ที่สอนรายวิชาด้านวรรณคดีและการอ่านอย่างมีวิจารณ์จำนวน 10 คน ผลการสัมภาษณ์ดังนี้

1.3.1 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิภาค

ตะวันตก ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ที่สอนรายวิชาด้านวรรณคดี ในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.3.1.1 ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา พบ

ปัญหาหลัก 2 ประการ ได้แก่ ปัญหาด้านผู้สอนและปัญหาด้านผู้เรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปัญหาด้านผู้สอน กล่าวคือ ผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจใน

เรื่องที่สอน ไม่รักในวรรณคดี ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนการสอนนิชาวรรณคดี ดังความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนดังนี้

ปัญหาที่เกิดจากผู้สอน คือ ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่สอน ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ไปสู่เด็กนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สามารถย่อยบทเรียนให้ ง่ายต่อการทำความเข้าใจของเด็กนักศึกษา ผู้สอนวรรณคดีไม่ได้เรียนจบสาขาที่เกี่ยวข้องและไม่ มีความรักในวรรณคดี

(ผู้สอนคนที่ 1)

2) **ปัญหาด้านผู้เรียน** กล่าวคือ ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนวรรณคดี มีความคิดว่าวรรณคดีไม่มีความสำคัญกับชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพราะเป็น เรื่องที่เกิดขึ้นจากจินตนาการ ไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ผู้เรียนไม่มีนิสัยรักการอ่าน ไม่ชอบ อ่านเรื่องที่มีขนาดยาว มักจะอ่านจากฉบับย่อที่มีผู้สรุปไว้ หรือไม่ก็อ่านจากฉบับการ์ตูน เมื่อไม่ได้อ่าน อย่างละเอียดทำให้ไม่เข้าใจวรรณคดีอย่างลึกซึ้ง ข้ามประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อมายังผู้อ่าน ในเรื่องของทักษะการอ่าน พบว่าผู้เรียนยังขาดทักษะการอ่านตั้งแต่ระดับเบื้องต้นจนถึงการอ่านใน ระดับสูงคือ อ่านจับใจความ อ่านเพื่อความเข้าใจ อ่านวิเคราะห์ อ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณไม่ได้ นอกจากนี้ยังเกิดจากทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวรรณคดีตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทำให้ไม่อยากเรียน ไม่อยากอ่านวรรณคดี ซึ่งทัศนคติที่ไม่ดีนี้ส่งผลมาถึงการเรียนวรรณคดีใน ระดับอุดมศึกษา ดังความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนดังนี้

ปัญหาที่เกิดกับนักศึกษา ได้แก่ นักศึกษามีความคิดว่าวรรณคดี และวรรณกรรมเป็นเรื่องไกลตัว เป็นเรื่องในจินตนาการ ไม่ได้พินิจไปถึงแนวคิดสำคัญซึ่งเป็น ความจริงที่แน่นอนซึ่งซ่อนอยู่ในเรื่อง นักศึกษารู้สึกว่าการเรียนวรรณคดีไม่สามารถนำไป ประกอบอาชีพได้ ไม่เห็นจุดหมายปลายทางในการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรม

(ผู้สอนคนที่ 2)

ปัญหาด้านผู้เรียนที่พบมาก ได้แก่ ปัญหาด้านความรู้และทักษะ พื้นฐานของผู้เรียนที่ไม่เพียงพอต่อการอ่านและศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรม ปัญหาด้านเจต คติทางลบที่มีต่อการเรียนวรรณคดี ขาดนิสัยรักการอ่าน ปัญหาด้านความรู้และทักษะพื้นฐาน ของผู้เรียนที่ไม่เพียงพอ ผู้เรียนนิชารวรรณคดีศึกษาซึ่งเป็นวิชาบังคับของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่าทางโรงเรียนไม่ค่อยสอน ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการสอนด้านวรรณคดี ส่วนใหญ่นำ ไปที่การสอนเพื่อสอบวัดความรู้ระดับชาติ สอบวัดความรู้ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีนักศึกษา จำนวนหนึ่งที่ไม่เคยเรียนวรรณคดีเรื่องที่กำหนดให้สอนในประกาศของกระทรวงศึกษาฯ มี นักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ครูผู้สอนไม่กำหนดหนังสืออ่านนอกเวลาให้อ่าน ทั้งที่มีประกาศของ กระทรวงศึกษาฯ เรื่อง รายชื่อหนังสืออ่านนอกเวลาฯ ก็ตาม และเป็นหนังสือที่ดี ได้รับการ คัดเลือกแล้วว่าเหมาะกับเยาวชนไทย เช่น ความสุขของกะทิ เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวทำให้

ผู้เรียนขาดความรู้พื้นฐาน หากเป็นวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย ก็ขาดทักษะในการอ่านในระดับพื้นฐาน และระดับสูง คือ ไม่สามารถอ่านแล้ววิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าได้ บอกแนวคิดสำคัญไม่ได้ ไม่สามารถบอกข้อคิดจากเรื่องเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

(ผู้สอนคนที่ 3)

3) ปัญหาด้านทรัพยากรในการเรียนรู้ กล่าวคือ ทรัพยากรในการเรียนรู้ประเภทหนังสือสำหรับศึกษาค้นคว้าด้านวรรณคดีและการสอนวรรณคดีมีจำนวนจำกัด ดั้งความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนดังนี้

จากประสบการณ์การสอนวรรณคดีที่ผ่านมา พบว่าแหล่งอ้างอิงด้านวรรณคดีมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับหนังสือ ตำราและสื่อทรัพยากรการเรียนรู้ด้านหลักภาษาและสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เมื่อพยายามจะสั่งซื้อหนังสือที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวรรณคดีโดยการติดต่อไปทางสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ก็พบว่าหนังสือด้านวรรณคดีและหนังสืออ้างอิงเกี่ยวกับวรรณคดีจำนวนหนึ่งไม่มีการตีพิมพ์จำหน่ายแล้ว

(ผู้สอนคนที่ 1)

ปัญหาที่พบในการเรียนการสอนวรรณคดีระดับอุดมศึกษา ประการที่หนึ่งคือความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน จากการเรียนการสอนในปัจจุบันพบว่าผู้เรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะความแตกต่างจากสถาบันการศึกษาหรือเป็นผลมาจากความแตกต่างของตัวผู้เรียนเอง ประการที่สอง คือ การเห็นคุณค่าและความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย ซึ่งผู้เรียนในปัจจุบันอาจศึกษาวรรณคดีไทยเพียงแค่การท่องจำ ไม่ว่าจะเป็นคำศัพท์ เนื้อเรื่อง หรือประวัติผู้แต่ง ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวอาจไม่เพียงพอต่อการเข้าถึงแก่นแท้ของวรรณคดีไทยอย่างลึกซึ้ง

(ผู้สอนคนที่ 2)

นักศึกษาไม่ให้ความสนใจในการอ่านตัวบทวรรณคดีฉบับเต็มและไม่สามารถจับใจความสำคัญเรื่องที่อ่านได้ เกิดเป็นปัญหาตามมาคือไม่มีองค์ความรู้ที่จะพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การวิจารณ์ และการนำประโยชน์จากวรรณคดีไปใช้อย่างมีวิจารณญาณ

(ผู้สอนคนที่ 3)

1.3.1.2 แนวทางการแก้ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี ดังที่ได้

กล่าวมา เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี ลำดับต่อไปเป็นการเสนอแนวทางต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวรรณคดี โดยผู้วิจัยสรุปได้เป็น 3 แนวทาง ดังนี้

1) ผู้สอนต้องสร้างทัศนคติที่ดีให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนวรรณคดี กล่าวคือ ผู้สอนมุ่งหลักให้ผู้เรียนเห็นว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในวรรณคดีแม้เป็นเรื่องในจินตนาการของผู้แต่ง แต่วรรณคดีเปรียบเสมือนเป็นภาพจำลองชีวิตมนุษย์ หากผู้อ่านทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้วย่อมเห็นว่าวรรณคดีมีความสัมพันธ์กับชีวิต พฤติกรรมของตัวละครก็มีเหตุผลให้ผู้อ่านสามารถพิจารณาใคร่ครวญได้ ดังความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนดังนี้

ครูต้องสร้างความรู้สึที่ดีในการเรียนวรรณคดีให้แก่เด็ก โดยมุ่งหลักที่ว่าวรรณคดีเป็นสิ่งที่สอนให้คนรู้สึกถึงความงาม ความประณีตบรรจงในชีวิต วรรณคดีแสดงความเป็นไปแห่งชีวิตในจินตนาการของผู้แต่ง โดยที่ชีวิตในวรรณคดีนั้นอาจไม่มีปรากฏอยู่ในชีวิตจริงแต่ก็เทียบเคียงได้กับชีวิตจริง เพราะความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นวรรณคดีนั้น ประกอบขึ้นด้วยความมีเหตุผล แม้ว่าในบางครั้งวรรณคดีอาจมองดูเป็นเรื่องเพื่อฝัน แต่ก็เพื่อความฝันที่มีพื้นฐานมาจากความเป็นจริง

(ผู้สอนคนที่ 1)

ไม่ใช่เฉพาะประเทศไทยที่มีการแต่งวรรณคดี ในมหาวิทยาลัยชั้นนำทั่วโลก ต่างก็มีการเรียนการสอนวรรณคดี ไม่ว่าจะในเอเชีย ยุโรป อเมริกา มีสาขาวิชาที่ศึกษาวรรณคดีไทยและวรรณคดีตะวันออก สิ่งที่นักศึกษาเรียนอยู่จึงมิได้ล้ำสมัยหรือน่าเบื่อหน่าย ถ้าคนทั่วโลกให้ความสนใจวรรณคดีไทยของเรา ย่อมแสดงว่าวรรณคดีไทยจะต้องมีอะไรบางอย่างหรือหลายอย่างที่มีคุณค่ามากพอที่ทำให้คนต่างชาติต่างภาษาสนใจเรียนและทุ่มเทที่จะศึกษา นักศึกษาในฐานะที่เป็นคนไทยจึงนับว่าโชคดีที่ได้เรียนวรรณคดีไทย

(ผู้สอนคนที่ 2)

2) ผู้สอนเตรียมความพร้อมด้านความรู้พื้นฐานทางวรรณคดีของผู้เรียนก่อนที่จะเข้าเรียนปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 กล่าวคือ ผู้สอนต้องสำรวจผู้เรียนว่ามีความรู้พื้นฐานด้านวรรณคดีเป็นอย่างไรหลังจากที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการเรียนวิชาวรรณคดีอย่างไร และสอบถามผู้เรียนว่าต้องการปรับพื้นฐานความรู้ในเรื่องใดบ้าง เพื่อให้

ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานพอที่จะศึกษาวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา ดังความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ดังนี้

จัดทำแบบสำรวจความต้องการในการเข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษา โดยกำหนดประเด็นสอบถามเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานด้านวรรณคดีที่นักศึกษาต้องการให้สอนปรับพื้นฐานโดยนำเนื้อหาจากข้อมูล 2 แหล่ง ได้แก่ ผลการตอบแบบสำรวจความต้องการฯ ของนักศึกษาและหลักสูตรชั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่จะมีการระบุตัวชี้วัดด้านวรรณคดีและวรรณกรรม และคุณภาพของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นอย่างชัดเจนว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้ว นักเรียนต้องมีความรู้และทักษะใดบ้าง นอกจากนี้ในการสอนวรรณคดีให้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 อาจารย์ผู้สอนจะมีการตรวจสอบความรู้ ทักษะ ประสบการณ์การอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม และทัศนคติของนักศึกษาเพื่อประเมินพื้นฐานและวางแนวทางการสอนให้เหมาะสมกับแนวโน้มของผู้เรียนในแต่ละปี

(ผู้สอนคนที่ 2)

แนวทางในการแก้ไขปัญหาประการที่หนึ่ง คือ ผู้สอนควรปรับพื้นฐานความรู้แก่ผู้เรียนในครั้งแรก ทั้งยังอาจแทรกแบบฝึกหัด กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นความรู้เสริมในแต่ละเนื้อหากการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้พื้นฐานความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนมีแนวโน้มการพัฒนาในทางที่ดีขึ้นและใกล้เคียงกันมากที่สุด

(ผู้สอนคนที่ 3)

3) ผู้สอนใช้กิจกรรมการสอนและสื่อการสอนที่น่าสนใจ

กล่าวคือ การใช้กิจกรรมการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน โดยเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานทั้งความรู้และความบันเทิง ในขณะเดียวกันต้องให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดไปพร้อมกัน จะช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนวรรณคดีให้มีความสุข ไม่ตึงเครียด ส่วนสื่อการสอนที่นำมาใช้ ผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อการสอนได้อย่างหลากหลาย เช่น ภาพ เพลง วิดิทัศน์ โปรแกรมประยุกต์ (application) ฯลฯ ตามความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะสอน ดังความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนดังนี้

ผู้สอนมีความพยายามในการสร้างประสบการณ์ใหม่ด้านบวกเพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติของผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้เห็นว่าการเรียนวรรณคดีไทยเป็นเรื่องสนุก ด้วยรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ยกตัวอย่าง การใช้เกม อาจให้เล่นเกมแบ่งฝ่ายแข่งกันตอบคำถามสะสมคะแนน หรือเล่นเกมเดี่ยวที่ต้องฝ่าด่านต่าง ๆ เพื่อสะสมตราประทับจากอาจารย์ให้ครบจึงจะชนะ ด่านต่าง ๆ เช่น ด้านเรียงเนื้อหาจากนิทานบทร้อยกรอง ด้านสำรวจและเดาความหมายของคำศัพท์ ด้านตอบคำถามจากเรื่อง เป็นต้น หรือการสร้าง

บทบาทให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ สืบค้น คิดและหาคำตอบ ได้แสดงบทบาท แสดงความเห็น สร้างและแสดงชิ้นงาน ผู้สอนใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ทันสมัยและเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียนเพื่อดึงดูดความสนใจ เช่น การใช้สื่อวีดิทัศน์ การใช้ภาพ การใช้เพลง การใช้การ์ตูน การใช้โปรแกรมประยุกต์ (application) นอกจากนี้ยังได้จัดหาหนังสือและตำราด้านวรรณคดี และวรรณกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการสืบค้นของนักศึกษา

(ผู้สอนคนที่ 2)

ผู้สอนควรมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการพัฒนาความคิดของผู้เรียนควบคู่ไปกับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ประกอบกับการใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสม

(ผู้สอนคนที่ 3)

1.3.1.3 การสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณควรมี

แนวทางในการสอนอย่างไร จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวรรณคดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิภาคตะวันตก ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เกี่ยวกับการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและการประเมินผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) **ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้** จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวรรณคดีสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรหาวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนมองเห็นแนวคิดที่กวีสะท้อนออกมาให้มากที่สุด ผู้สอนใช้วิธีการที่หลากหลายทั้งกิจกรรมกลุ่มและเดี่ยว เช่น การตั้งคำถาม บทบาทสมมุติ การโต้วาที เป็นต้น โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ ดังความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนดังนี้

ครูผู้สอนวรรณคดีไทย พึงระลึกถึงลักษณะสำคัญของวรรณคดี เอาไว้อยู่เสมอว่า วรรณคดีคือภาพสะท้อนสภาพสังคมแห่งยุคสมัย ผู้ประพันธ์ทุกคนจะสะท้อนแนวคิดและมุมมองของตนลงไปในเรื่อง ครูจึงต้องหาวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนมองเห็นและวิเคราะห์ภาพ ตลอดจนแนวคิดที่กวีสะท้อนออกมาให้ได้ใกล้เคียงที่สุด การนำเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์แห่งยุคสมัยมากล่าวถึงในการสอน จะเป็นเพียงฉากหลังที่จะช่วยส่งให้ภาพสะท้อนเด่นชัดขึ้นเท่านั้น แต่ไม่ใช่ประเด็นหลักที่จะต้องกล่าวถึงมากมายแต่อย่างใด

(ผู้สอนคนที่ 1)

ควรจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เน้นการให้อิสระทางความคิด แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้สอนควรมีบทบาทในฐานะผู้ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดควบคู่กันไป ด้วย

(ผู้สอนคนที่ 2)

ควรเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติจริง ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล ฝึกวิเคราะห์ วิจัย นำเสนอผลการศึกษา การตั้งคำถาม อภิปราย และสามารถสรุปผลการศึกษาได้

(ผู้สอนคนที่ 3)

2) **ด้านเนื้อหา** จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนสรุปได้ว่า เนื้อหาของบทอ่านควรเป็นเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์ ตัวละครในเรื่องแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นแง่มุมของชีวิตผู้คน ทำให้ผู้อ่านได้คิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องและสนใจที่จะติดตามเนื้อหาจนตลอดเรื่อง มีเนื้อหาที่สะท้อนคุณค่าของวรรณคดีในฐานะวัฒนธรรมประการสำคัญที่ดำรงอยู่คู่กับสังคมมาทุกยุคทุกสมัย ส่วนเนื้อหาในเรื่องของทักษะควรเริ่มตั้งแต่การอ่านจับใจความสำคัญ การวิเคราะห์ วิจัย การสังเคราะห์ ดึงความเห็นของอาจารย์ผู้สอนดังนี้

ครูผู้สอนวรรณคดีควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้ความคิดและสติปัญญาของตนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในเนื้อเรื่อง เพราะการอ่านงานวรรณคดีจะทำให้มองเห็นแง่มุมเรื่องราวชีวิตของผู้คน พฤติกรรมของตัวละครในวรรณคดีแต่ละเรื่องนั้น จะทำให้มองเห็นแง่มุมเรื่องราวชีวิตอันหลากหลายของผู้คนในยุคสมัยต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมของตัวละครที่เกิดขึ้นและโลดแล่นอยู่ในเนื้อเรื่องนี้เอง สามารถใช้เป็นบทเรียนชีวิตจำลองที่ทำทนายให้ผู้เรียนได้รู้จักขบคิดและติดตาม ครูจึงควรใช้ประโยชน์จากวรรณคดีเพื่อเป็นข้อมูลตัวอย่างในการฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักใช้สติปัญญา ที่สำคัญคือครูควรหยิบยกสถานการณ์ต่าง ๆ และพฤติกรรมของตัวละครที่เกิดขึ้นมาเป็นแบบฝึกประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียน ได้ทดลองใช้มุมมองและแนวความคิดของตนในการไตร่ตรอง ใคร่ครวญเพื่อเพิ่มพูนความเฉียบคมของสติปัญญาให้เพิ่มมากขึ้น

(ผู้สอนคนที่ 1)

ควรเน้นสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทในการอ่านหรือศึกษาเนื้อหา เช่น ถ้าเป็นวรรณคดีหรือวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีที่มีเรื่องราว มีตัวละคร ควรให้ผู้เรียนมีบทบาทในการสวมบทบาทเป็นตัวละครต่าง ๆ อ่านตีบท หมุนเวียนสลับสับเปลี่ยนผู้เรียน โดยพยายามให้ได้อ่านกันทุกคน อาจารย์ผู้สอนควรหยุดตั้งคำถามให้ผู้เรียนได้ตอบเพื่อวัดความ

เข้าใจ ถ้ามองเชิงวิเคราะห์ ให้ผู้เรียนได้ต่อบ้านเหตุผล ให้ได้แสดงความคิดเห็น หรือคาดคะเนว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไร ตัวละครน่าจะทำอย่างไรต่อไป เพื่อให้ผู้สอนพอจะประเมินทักษะการอ่านของผู้เรียนได้ ขณะเดียวกันก็เป็นการเร้าความใคร่รู้เรื่องของผู้เรียนให้อยากอ่านต่อไป

(ผู้สอนคนที่ 2)

ผู้สอนไม่ควรเน้นเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำ เนื้อเรื่องย่อ หรือประวัติผู้แต่งเพียงอย่างเดียว หากแต่ผู้สอนควรเพิ่มเติมเนื้อหาที่สะท้อนคุณค่าของวรรณคดีในฐานะวัฒนธรรมประการสำคัญที่ดำรงอยู่คู่กับสังคมมาทุกยุคทุกสมัย อาจเป็นรูปแบบการสนทนาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเพณีหรือวิถีชีวิตที่ปรากฏในสังคมจากตัวอย่างที่กำหนด เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจรายละเอียดต่าง ๆ ที่สะท้อนผ่านวรรณคดีได้อย่างชัดเจน

(ผู้สอนคนที่ 3)

เลือกเนื้อหาที่สามารถตีความได้หลายแง่มุม เป็นวรรณคดีที่สะท้อนค่านิยมของสังคม อาจเป็นวรรณกรรมปัจจุบัน วรรณกรรมร่วมสมัยก็ได้ แต่ควรมีเนื้อหาสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของมนุษย์ เพื่อให้นักศึกษาเกิดความสนใจที่จะอ่านมากขึ้น

(ผู้สอนคนที่ 4)

3) ด้านสื่อการเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวรรณคดีสรุปได้ว่า เหตุการณ์ในวรรณคดีสามารถนำมาเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน โดยผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นและช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระหายใฝ่รู้ เห็นความสำคัญของการค้นหาความรู้ด้านอื่น ๆ มาประกอบ หรือขยายความในใจงานวรรณคดีที่ตนกำลังอ่านอยู่เกิดความชัดเจน นอกจากนี้ยังมีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เหมาะกับความสนใจของผู้เรียน ได้แก่ สื่อประสม แบบบันทึกการอ่าน ตลอดจนบทความวิจัย โดยให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มลองอ่านแล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ดังความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนดังนี้

ครูผู้สอนวรรณคดีไทยควรใช้เนื้อหา เหตุการณ์ของวรรณคดีมาเป็นแรงจูงใจสำคัญในการที่จะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน และเป็นผู้ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ครูผู้สอนจะต้องพยายามใช้งานวรรณคดีที่ผู้เรียนกำลังอ่านอยู่ในชั้นเรียนนั้น เป็นตัวกระตุ้นและช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระหายใฝ่รู้ อยากจะติดตามอ่านเนื้อหาสืบเนื่องจากเรื่องที่กำลังอ่านอยู่เดิม หรือเห็นความสำคัญของการค้นหาความรู้ด้านอื่น ๆ มาประกอบ หรือขยายความในใจงานวรรณคดีที่ตนกำลังอ่านอยู่เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้เรียนอยากหาโอกาสในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นเรียนหรือคนอื่น ๆ ที่เคย

ได้มีโอกาสอ่านงานประพันธ์ขึ้นเดียวกันมาแล้ว เพื่อเป็นการขยายโลกทัศน์ของตนให้กว้างขวางออกไปยิ่งขึ้น

(ผู้สอนคนที่ 1)

ควรใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ทันสมัยและเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียนเพื่อดึงดูดความสนใจ เช่น การใช้คลิปวิดีโอ การใช้ภาพ การใช้เพลง การใช้การ์ตูน การใช้โปรแกรมประยุกต์ (application) ควรเป็นสื่อที่สามารถให้การตอบสนองได้ในทันทีในลักษณะ interactive

(ผู้สอนคนที่ 2)

สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมได้แก่ตัวอย่างวรรณคดีวรรณกรรมเรื่องสำคัญที่มีประเด็นน่าสนใจในการวิเคราะห์ ภาพหรือวีดิทัศน์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหา ได้แก่ สถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคมหรือบริบทแวดล้อมในแต่ละยุคสมัยที่ช่วยให้เข้าใจความเป็นมาเป็นไปของวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

(ผู้สอนคนที่ 3)

4) ด้านการวัดและการประเมินผล จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน สรุปได้ว่าการวัดและการประเมินผลควรคำนึงถึงความแตกต่างของความรู้ ความสามารถและเจตคติรวมถึงโลกทัศน์ของผู้เรียน เนื่องจากวรรณคดีเป็นงานศิลปะที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น มนุษย์แต่ละคนต่างหล่อหลอมความคิดจากสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งหนึ่งจึงแตกต่างกัน นอกจากนี้ควรมีการวัดและประเมินผลมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เน้นการวัดและประเมินผลด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากการคิดตั้งคำถาม การตอบคำถาม การอธิบาย การให้เหตุผลโดยผู้สอนพิจารณาการให้เหตุผล รวมทั้งสังเกตการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตั้งความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ต่อไปนี้

วรรณคดีวรรณกรรมเป็นงานศิลปะซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น มิใช่สิ่งที่มีเองตามธรรมชาติ มนุษย์แต่ละคนต่างก็ถูกหล่อหลอมความคิดจากสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน ความเข้าใจและความรู้สึกที่มีต่อสิ่งหนึ่งจึงอาจต่างกันไปด้วย การวัดและการประเมินผลจึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างของความรู้ความสามารถและเจตคติรวมถึงโลกทัศน์ของเด็ก

(ผู้สอนคนที่ 1)

ควรเน้นการวัดและประเมินผลด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากการคิดตั้งคำถาม การตอบคำถาม การอธิบายให้เหตุผล เพราะการเรียนการสอนวรรณคดี มุ่งพัฒนาความคิดของผู้เรียน สามารถแสดงความคิดหลังจากการอ่านได้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การให้เหตุผลของผู้เรียนแต่ละคน และการให้ผู้เรียนได้ร่วมกันระดมความคิด จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดที่หลากหลาย

(ผู้สอนคนที่ 2)

1.3.2 อาจารย์ที่สอนรายวิชาด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนด้านการอ่าน มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิภาคตะวันออก ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เกี่ยวกับการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ในประเด็นต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.2.1 ปัญหาการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณในระดับอุดมศึกษา

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนสรุปได้ว่า ปัญหาการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอนและด้านผู้เรียน ดังนี้

1) **ด้านผู้สอน** กล่าวคือผู้สอนไม่มีวิธีการที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกสนใจที่จะอ่านหนังสือหรือศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากการอ่าน ผู้เรียนมักสามารถสืบหาข้อมูลได้จากอินเทอร์เน็ต การจัดการเรียนการสอนไม่ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อไปนี้

ผู้สอนไม่มีวิธีการหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกอยากไปอ่านหนังสือหรือศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม การจัดการเรียนการสอนไม่ได้ส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองหรืองานที่มอบหมายให้สามารถสืบหาข้อมูลได้จากอินเทอร์เน็ต

(ผู้สอนคนที่ 1)

ผู้สอนไม่มีการนำเข้าสู่บทเรียนที่น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจที่จะอ่าน ขาดการเชื่อมโยงกับโลกความจริง และไม่มีวิธีสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนแสดงเหตุผลได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมักสืบหาข้อมูลได้จากอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้เป็นคำตอบของตนเอง

(ผู้สอนคนที่ 2)

2) **ด้านผู้เรียน** กล่าวคือ ผู้เรียนไม่มีนิสัยรักการอ่าน ขาดพื้นฐานอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมในระดับมัธยมศึกษา เมื่อเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาผู้เรียนอ่านหนังสือน้อย เลือกอ่านหนังสือเฉพาะที่ตนสนใจ โดยมีได้สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม ขาดทักษะการอ่านจับใจความ

ขาดทักษะการวิเคราะห์การตีความสาร และไม่สามารถประเมินค่าของเรื่องได้ ผู้เรียนไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทวรรณกรรมกับวิถีชีวิตของผู้เรียน ดังความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อไปนี้

ปัญหาเรื่องการอ่านในระดับอุดมศึกษา สามารถจำแนกได้ 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยแรกอยู่ที่นักศึกษา ปัจจัยที่สองอยู่ที่วิธีการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยแรกปัญหาที่พบคือ ผู้เรียนอ่านหนังสือน้อย เลือกอ่านหนังสือเฉพาะที่ตนสนใจ โดยมีได้สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม ขาดทักษะการอ่านจับใจความ หาใจความสำคัญไม่เป็น ขาดทักษะการวิเคราะห์และการตีความสาร ปัจจัยที่สองคือ ผู้สอนไม่มีวิธีการหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกอยากไปอ่านหนังสือหรือศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม การจัดการเรียนการสอนไม่ได้ส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง หรืองานที่มอบหมายให้สามารถสืบหาข้อมูลได้จากอินเทอร์เน็ต ทั้งหมดนี้เป็นปัญหาหลักด้านการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

(ผู้สอนคนที่ 1)

ประการที่หนึ่ง ผู้เรียนขาดทักษะการตีความ กล่าวคือ ผู้เรียนมักจะเข้าใจความหมายตามตัวอักษรที่ปรากฏในตัวบทอย่างตรงไปตรงมา มากกว่าจะเข้าใจนัยของสารที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อ ทำให้ไม่เข้าใจความหมายที่แฝงอยู่ ภายในตัวบทอันแสดงออกผ่านกลวิธีทางวรรณศิลป์ที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้ การเข้าใจความหมายตามตัวอักษรที่ปรากฏในตัวบทโดยตีความไม่สอดคล้องกับความเป็นวรรณกรรม ประการที่สอง ผู้เรียนมองไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทวรรณกรรมกับวิถีชีวิต มองว่าเป็นเรื่องไกลตัว บ้างก็เห็นเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นจากจินตนาการ ไม่สามารถเกิดขึ้นในชีวิตจริง

(ผู้สอนคนที่ 2)

ปัญหาด้านผู้เรียนที่พบ ได้แก่ ผู้เรียนไม่มีนิสัยรักการอ่าน ขาดความรู้พื้นฐานจากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมในระดับมัธยมศึกษา ทำให้เมื่อนักศึกษาเข้ามาศึกษาในระดับอุดมศึกษาต้องใช้เวลาในการปรับพื้นฐานให้เข้าใจเนื้อหา ใช้เวลาในการฝึกการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

(ผู้สอนคนที่ 3)

1.3.2.2 แนวทางการแก้ปัญหาการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนสรุปได้ว่า ผู้สอนต้องปลูกฝังนิสัยรักการอ่านผ่านรายวิชาวรรณคดี เนื่องจากการอ่านจะนำไปสู่การคิด การตีความเพื่อหาความหมายแฝง การวิเคราะห์ การวิจารณ์ และการประเมินค่าจากเรื่องที่ได้ ผู้สอนอาจใช้การตั้งคำถามจากวรรณคดีเพื่อให้ผู้เรียนแสดงผลตลอดจนนำแนวคิดในวรรณคดีมาเชื่อมโยงกับสภาพสังคมในปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้สอนควรรหาวิธีการ

สอนหรือเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เช่น เทคนิคหมวกหกใบ การอ่านแบบ (SQ3R), การอภิปราย ,การแสดงบทบาทสมมุติ ฯลฯ ดังความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อไปนี้

จากปัญหาการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีวิธีแก้ไขปัญหาดังนี้

1) ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดหรือการบ้านที่ผู้เรียนต้องสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม 2) ผู้สอนยกตัวอย่างบทวรรณคดีหรือวรรณกรรม แล้วลองตั้งข้อสังเกตหรือวิเคราะห์ แล้วให้ผู้เรียนตอบคำถามว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย เพราะอะไร 3) ผู้สอนนำภาพโฆษณาสินค้าหรือบริการที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต แล้วให้ผู้เรียนวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา ในเรื่องวิจน ภาษา และอวิจนภาษา และให้หาเจตนาของผู้ส่งสาร ตลอดจนตั้งข้อสังเกตสิ่งทีโฆษณาปิดบังอำพรางอยู่ และสอบถามว่าถ้าเป็นนักศึกษาจะเชื่อหรือไม่เชื่อ เชื่อหรือไม่เชื่อเพราะอะไร 4) ผู้สอนเลือกบทอ่านจาก วรรณคดี-วรรณกรรม ประเภทคำสอน แล้วลองให้ผู้เรียนวิเคราะห์ภาพแทนของสังคมในขณะนั้น และตั้งคำถามว่า การสอนในวรรณคดี-วรรณกรรม สามารถใช้ในสภาพสังคมปัจจุบันได้หรือไม่ อย่างไร

(ผู้สอนคนที่ 1)

ฝึกให้นักศึกษาอ่านหนังสือ โดยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านผ่านรายวิชา การอ่านเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านและการคิด ผลจากการสอนรายวิชานี้ทำให้นักศึกษารู้จักหนังสือหลายประเภทมากขึ้น สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าจากเรื่องที่อ่านได้

(ผู้สอนคนที่ 2)

วิธีแก้ปัญหามาจากการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือ การอธิบายตัวบทวรรณกรรมอย่างรอบด้านเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจนัยความหมายที่ซ่อนแฝงอยู่ภายใต้กลวิธีทางวรรณศิลป์ อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจประสบการณ์และวิถีคิดของผู้ประพันธ์ต่างยุคสมัย การอธิบายด้วยวิธีนี้ทำให้เข้าใจแง่มุมของวรรณกรรมและอ่านวรรณกรรมได้อย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

(ผู้สอนคนที่ 3)

สาขาวิชาภาษาไทยได้จัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษา มีการจัดกิจกรรมการสอนเพื่อปรับระดับความรู้พื้นฐานด้านวรรณคดีและวรรณกรรมมีการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนบันทึกการอ่าน จัดเวลาพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิด

ความรู้สึกร่วม และสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระภายในขอบเขตที่มีเหตุผล เมื่อผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านก็แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน หลังจากนั้นผู้สอนควรหาวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการอ่านอย่างมีวิจรรณญาณ เช่น เทคนิคหมวกหกใบ การอ่านแบบ (SQ3R) การอภิปราย และการแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อดึงดูดความสนใจ เช่น บทความวิจารณ์ เพลง การใช้การ์ตูน การใช้ภาพ E-BOOK เป็นต้น

(ผู้สอนคนที่ 4)

1) แนวทางการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะอ่านอย่างมีวิจรรณญาณ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนสรุปได้ว่า ผู้สอนควรหาวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนมองเห็นแนวคิดที่วิเศษที่นอกออกมาให้มากที่สุด ผู้สอนใช้วิธีการที่หลากหลายทั้งกิจกรรมกลุ่มและเดี่ยว เช่น การตั้งคำถาม บทบาทสมมติ การโต้วาที ฯลฯ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ ดึงความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อไป

แนวทางการสอนด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนไม่ควรเน้นการบรรยายภาคทฤษฎี แต่ควรเน้นการปฏิบัติแล้วนำไปสู่ทฤษฎี ให้ผู้เรียนเห็นปัญหา อุปสรรคจากการอ่าน แล้วค่อย ๆ อธิบายแนวคิดและทฤษฎี เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจด้วยตนเอง แนวทางต่อมา ผู้สอนควรมีกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมเดี่ยวช่วยฝึกความรับผิดชอบส่วนตัว ส่วนกิจกรรมกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม รวมถึงการมอบหมายงานให้ทำ และให้ผู้เรียนเข้าพบปรึกษาและรายงานความก้าวหน้าให้ผู้สอนทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อให้เห็นพัฒนาการ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและวิธีแก้ไข

(ผู้สอนคนที่ 1)

จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์วิจารณ์สิ่งที่อ่านอย่างมีเหตุผล เพิ่มกระบวนการคิดวิเคราะห์โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นมากขึ้น ฝึกเชื่อมโยงประสบการณ์จากการอ่านวรรณคดีมาใช้ในชีวิตจริง

(ผู้สอนคนที่ 2)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้แก่ผู้เรียนควรเป็นกิจกรรมที่ทำทลายความคิดโดยไม่ปิดกั้นด้วยกรอบแห่งบรรทัดฐานทางสังคม เพราะบ่อยครั้งวรรณกรรมก็นำเสนอเรื่องราวที่ผิดไปจากบรรทัดฐานเพื่อให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงแง่มุมทั้งที่ดีและไม่ดีของชีวิต และวิจรรณญาณจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการได้ตระหนักและประจักษ์ถึงแง่มุมต่าง ๆ ของชีวิต ส่วนวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นไปที่การอภิปรายและเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เรียนมากกว่าจะเน้นที่การบรรยายของผู้สอน

(ผู้สอนคนที่ 3)

ผู้สอนหาวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมในการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณอย่างหลากหลาย เช่น เทคนิคหมวกหกใบ การอ่านแบบ (SQ3R) การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น รวมไปถึงฝึกการตั้งคำถาม ทาคำตอบ อ่านเรียนรู้จากบทความวิจารณ์ และสามารถการเขียนบทปริทรรศน์หนังสือและเขียนวิจารณ์จากเรื่องที่ได้

(ผู้สอนคนที่ 4)

2) ด้านเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้สอน สรุปได้ว่าบทอ่านควรเป็นเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์ ตัวละครในเรื่องแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นแง่มุมของชีวิตผู้คน ทำให้ผู้อ่านได้คิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องและสนใจที่จะติดตามเนื้อหาตลอดทั้งเรื่อง ส่วนเนื้อหาในเรื่องของทักษะควรเริ่มตั้งแต่การอ่านจับใจความสำคัญ การวิเคราะห์วิจารณ์ การสังเคราะห์ ตั้งความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อไปนี้

แนวทางการสอนด้านเนื้อหา ผู้สอนควรเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน มีเนื้อเรื่องที่ผู้เรียนเข้าใจได้ไม่ยาก เช่น การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ความรัก ครอบครัว วัยรุ่น เพื่อน เป็นต้น ทั้งนี้หากเป็นไปได้ควรเลือกบทอ่านที่สัมพันธ์กับวิชาเอกที่นักศึกษาเรียน

(ผู้สอนคนที่ 1)

เนื้อหาของวรรณกรรมที่นำมาสอนให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจะเป็นเรื่องใดก็ได้ แต่ต้องไม่ถูกจำกัดด้วยกรอบวิธีคิดบางประการ เช่น ไม่ถูกจำกัดด้วยเนื้อหาอันหมิ่นเหม่ต่อศีลธรรมอันดีงามของบ้านเมือง ไม่ถูกจำกัดด้วยเนื้อหาที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศชาติ เป็นต้น

(ผู้สอนคนที่ 2)

ควรสอนให้ผู้เรียนมีความรู้เรื่องประวัติของผู้แต่ง ภูมิหลังที่สะท้อนสภาพสังคมในอดีต เข้าใจลักษณะวรรณคดี รู้จักศิลปะการแต่ง วิธีนำเสนอเรื่อง การใช้สำนวนโวหาร การใช้องค์ประกอบการแต่ง ตระหนักถึงคุณค่า รวมไปถึงต้องสามารถเล่าเรื่อง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความ ประเมินค่าวรรณคดีในเรื่องนั้น ๆ ได้

(ผู้สอนคนที่ 3)

3) ด้านสื่อการเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนสรุปได้ว่า เหตุการณ์ในวรรณคดีสามารถนำมาเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน โดยผู้สอนเป็นผู้กระตุ้น และช่วยผู้เรียนเกิดความกระหายใฝ่รู้ เห็นความสำคัญของการค้นหาความรู้ด้านอื่น ๆ มาประกอบ หรือขยายความให้งานวรรณคดีที่ตนกำลังอ่านอยู่เกิดความชัดเจน นอกจากนี้ยังมีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เหมาะกับความสนใจของผู้เรียน ได้แก่ สื่อประสม แบบบันทึกการอ่าน ตลอดจนบทความ วิจัย โดยให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอ่านแล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ

แนวทางการจัดสื่อการเรียนรู้ ผู้สอนต้องใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิดีโอ ภาพยนตร์ โฆษณา เป็นต้น

(ผู้สอนคนที่ 1)

วรรณกรรมที่นำมาให้ผู้เรียนศึกษาควรมีหลากหลายและเพียงพอ หนึ่งอาจใช้ตัวบทที่แปรรูปแล้ว เช่นละคร ภาพยนตร์ มาใช้ประกอบการสอนก็ได้ ทั้งนี้ ตัวบทวรรณกรรมหรือวรรณกรรมแปรรูปอาจเป็นรูปเล่มหนังสือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือโปรแกรมการเรียนรู้ออนไลน์ของระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยก็ได้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แต่ละแห่ง

(ผู้สอนคนที่ 2)

ผู้สอนควรใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย มีความทันสมัยเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียนเพื่อดึงดูดความสนใจ เช่น บทความวิจารณ์, ใช้เพลง การใช้การ์ตูน การใช้ภาพ, E-BOOK เป็นต้น

(ผู้สอนคนที่ 3)

4) ด้านการวัดและประเมินผล จากการสัมภาษณ์ผู้สอนสรุปได้ว่า การวัดและการประเมินผลควรคำนึงถึงความแตกต่างของความรู้ความสามารถและเจตคติ รวมถึงโลกทัศน์ของผู้เรียน เนื่องจากวรรณคดีเป็นงานศิลปะที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น มนุษย์แต่ละคนต่างหลอหลอมความคิดจากสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งหนึ่งจึงแตกต่างกัน นอกจากนี้ควรมีการวัดและประเมินผลการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เน้นการวัดและประเมินผลด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากการคิดตั้งคำถาม การตอบคำถาม การอธิบาย การให้เหตุผล โดยผู้สอน

พิจารณาการให้เหตุผล รวมทั้งสังเกตการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ดึงความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อไป

แนวทางการวัดและประเมินผล ผู้สอนควรวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา โดยแบ่งระดับคะแนนให้เท่า ๆ กันในแต่ละวัตถุประสงค์ ควรแบ่งเป็นการเก็บคะแนนระหว่างเรียน เช่น รายงานเดี่ยว รายงานกลุ่ม การนำเสนอ ความสนใจเรียน การเข้าเรียน และการสอบ ทั้งนี้การวัดและประเมินผลควรแจ้งให้ผู้เรียนทราบตามแนวการสอนที่แจก

(ผู้สอนคนที่ 1)

การวัดผลและประเมินผลควรเป็นการวัดแบบอ้อมๆ เพื่อประเมินว่าผู้เรียนแต่ละคนสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้จริง และสามารถอภิปรายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ด้วย การสอนอ่านวรรณกรรมอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้แบบทดสอบปรนัยเป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำ เพราะตัวเลือกในการทดสอบปิดกั้นวิจารณญาณและปิดกั้นความสามารถในการอภิปรายของผู้เรียน

(ผู้สอนคนที่ 2)

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ด้านวรรณคดี และด้านการอ่าน และจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนด้านวรรณคดี และด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิภาคตะวันตก สามารถสังเคราะห์ออกมาเป็นสาระสำคัญ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย ในประเด็นที่สำคัญได้แก่ คุณลักษณะของผู้สอนวรรณคดี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนวรรณคดี แหล่งเรียนรู้ แนวทางการแก้ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี การจัดการเรียนรู้ เนื้อหา สื่อการเรียนรู้อ่าน และการวัดและการประเมินผล รวมถึงแนวทางการสอนวรรณคดีโดยนำแนวคิดการแก้ปัญหาของ polya ร่วมกับการสอนด้วยวิธี Scaffolding และเทคนิค Mind Mapping รายละเอียดปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา

ปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา	ผลการสังเคราะห์ปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
<p>ปัญหาด้านผู้สอน</p> <p>ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>ผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในตัวบท ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาได้อย่างลึกซึ้ง ประเด็นคือผู้สอนต้องบอกได้ว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอแนวคิดหรือสาระ สำคัญอะไรแก่ผู้อ่าน ผู้สอนต้องทำให้ผู้เรียนเกิดมุมมองต่าง ๆ หลังจากที่อ่านจบได้ โดยเฉพาะพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละคร ควรทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจพฤติกรรมตัวละคร แต่ผู้สอนจะไม่ควรใช้การบอกตรง ๆ ต้องให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ได้เอง ดังนั้นถ้านักศึกษาครุภาษาไทย ไม่มีทักษะด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะดังกล่าว หรือหากผู้สอนไม่มีเทคนิควิธีการสอนที่ดี ก็อาจทำให้การสอนวรรณคดีไม่เป็นที่ได้รับความสนใจให้กับผู้เรียน ผู้เรียนก็อาจจะเบื่อหน่ายที่จะเรียนวรรณคดีได้</p> <p>ความคิดเห็นจากอาจารย์ผู้สอน</p> <p>ผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่สอน ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนการสอนนิเวศวรรณคดี</p>	<p>คุณลักษณะของผู้สอนวรรณคดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความรู้ความเข้าใจในตัวบท สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้ง 2. มีทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์และอ่านอย่างมีวิจารณญาณ บอกได้ว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอแนวคิดหรือสาระสำคัญอะไรกับผู้อ่าน ถ้าตัวผู้สอนไม่มีทักษะด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะดังกล่าว 3. ทำให้ผู้เรียนเกิดมุมมองต่าง ๆ หลังจากที่อ่านจบได้ โดยเฉพาะพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละคร 4. มีเทคนิควิธีการสอนที่ดี 5. สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนนิเวศวรรณคดี

ตารางที่ 8 สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

ปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา	ผลการสังเคราะห์ปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
<p>ปัญหาด้านผู้เรียน</p> <p>ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>ผู้เรียนไม่รักการอ่าน ไม่มีทักษะด้านการอ่าน อ่านแล้วไม่เข้าใจเรื่อง ตีความไม่ได้ ไม่สามารถคิดวิเคราะห์ได้ ไม่มีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ไม่สามารถบอกได้ว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอแนวคิดสำคัญอย่างไร ซึ่งแนวคิดสำคัญถือเป็นหัวใจสำคัญของเรื่อง ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อการศึกษาวรรณคดีเป็นอย่างมาก เนื่องจากการอ่านวรรณคดีทำให้ผู้อ่านเข้าใจโลก เข้าใจชีวิต แต่หากผู้เรียนไม่มีทักษะการอ่าน ก็ไม่สามารถเกิดคุณลักษณะ</p> <p>ความคิดเห็นจากอาจารย์ผู้สอน</p> <p>ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนวรรณคดี มีความคิดว่าวรรณคดีไม่มีความสำคัญกับชีวิตในปัจจุบันและอนาคตเพราะเป็นเรื่องจินตนาการ ไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ผู้เรียนไม่มีนิสัยรักการอ่าน ไม่ชอบอ่านเรื่องที่มีขนาดยาว มักจะอ่านจากฉบับย่อที่มีผู้สรุปไว้ เมื่อไม่ได้อ่านอย่างละเอียดแล้วทำให้ไม่เข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อมายังผู้อ่าน ในเรื่องของทักษะการอ่าน พบว่า ผู้เรียนยังขาดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนอกจากนี้ยังเกิดจากทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวรรณคดีตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่งผลมาถึงการเรียนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา</p>	<p>คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนศึกษาวรรณคดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีนิสัยรักการอ่าน 2. มีทักษะด้านการอ่าน ตั้งแต่ระดับเบื้องต้นจนถึงการอ่านในระดับสูงคืออ่านจับใจความ อ่านเพื่อความเข้าใจ อ่านวิเคราะห์ อ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ 3. เห็นความสำคัญของการเรียนวรรณคดี ในแง่ของการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิด การเข้าใจโลกและชีวิต 4. มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดีตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งจะส่งผลมาถึงการเรียนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา

ตารางที่ 8 สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

ปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา	ผลการสังเคราะห์ปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
<p>ปัญหาด้านแหล่งเรียนรู้</p> <p>ความคิดเห็นจากอาจารย์ผู้สอน</p> <p>1. บทอ่านไม่เร้าความสนใจของผู้เรียน โดยวรรณคดีที่นำมาสอนควรมีเนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในปัจจุบันหรือสะท้อนให้เห็นความจริงบางอย่างที่เกิดขึ้นในสังคม ตลอดจนสะท้อนความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในจิตใจมนุษย์ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่านวรรณคดี สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ ไม่เช่นนั้นผู้เรียนจะรู้สึกว่าการเรียนวรรณคดีไม่มีประโยชน์ต่อชีวิต</p> <p>2. ทรัพยากรในการเรียนรู้ประเภทหนังสือสำหรับศึกษาค้นคว้าด้านวรรณคดีมีและการสอนวรรณคดีจำนวนน้อย</p> <p>แนวทางในการแก้ปัญหาการสอนวรรณคดี</p> <p>ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>ผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีความรู้ในวรรณคดีที่จะสอนเป็นอย่างดี สามารถจัดกิจกรรมการสอนที่สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดี โดยควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่การเรียนวรรณคดีในชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้มีพื้นฐานการอ่านที่ดีเมื่อเรียนในระดับมหาวิทยาลัย</p>	<p>แหล่งเรียนรู้</p> <p>1. บทอ่านที่เหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน มีเนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในปัจจุบันหรือสะท้อนให้เห็นความจริงบางอย่างที่เกิดขึ้นในสังคม ตลอดจนสะท้อนความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในจิตใจมนุษย์</p> <p>2. บทอ่านมีข้อคิดที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้</p> <p>3. หนังสือสำหรับศึกษาค้นคว้าด้านวรรณคดีและการสอนวรรณคดีสำหรับนักศึกษาครุภาษาไทยมีจำนวนน้อย</p>

ตารางที่ 8 สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

ปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา	ผลการสังเคราะห์ปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
<p>ความคิดเห็นจากอาจารย์ผู้สอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนต้องสร้างทัศนคติที่ดีให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนวรรณคดีกล่าวคือ ผู้สอนมุ่งหลักให้ผู้เรียนเห็นว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในวรรณคดีแม้เป็นเรื่องในจินตนาการของผู้แต่ง แต่วรรณคดีเปรียบเสมือนเป็นภาพจำลองชีวิตมนุษย์ หากผู้อ่านทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้วย่อมเห็นว่าวรรณคดีมีความสัมพันธ์กับชีวิตพฤติกรรมของตัวละครก็มีเหตุผลให้ผู้อ่านสามารถพิจารณาใคร่ครวญได้ 2. ผู้สอนเตรียมความพร้อมด้านความรู้พื้นฐานการวิเคราะห์วิจารณ์ของผู้เรียนก่อนที่จะเข้าเรียนปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 กล่าวคือ ผู้สอนต้องสำรวจผู้เรียนว่ามีความรู้พื้นฐานด้านวรรณคดีเป็นอย่างไรหลังจากที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการเรียนวิชาวรรณคดีวิจักษ์อย่างไร และสอบถามผู้เรียนว่าต้องการปรับพื้นฐานความรู้ในเรื่องใดบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานพอที่จะศึกษาวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา 3. ผู้สอนใช้กิจกรรมการสอนและสื่อการสอนที่น่าสนใจ กล่าวคือ การใช้กิจกรรมการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน โดยเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ที่ให้ทั้งความรู้และความบันเทิง ในขณะเดียวกันก็ต้องให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดไปพร้อมกัน จะช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนวรรณคดีที่มีความสุข ไม่ตึงเครียด ส่วนสื่อการสอนที่นำมาใช้ ผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อการสอนได้อย่างหลากหลาย เช่น ภาพ เพลง วิดีทัศน์ โปรแกรมประยุกต์ (application) เป็นต้น ตามความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะสอน 	<p>แนวทางในการแก้ปัญหาการสอนวรรณคดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ในวรรณคดีที่จะสอนเป็นอย่างดี สามารถจัดกิจกรรมการสอนที่สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดี ปลูกฝังตั้งแต่การเรียนวรรณคดีในชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้มีพื้นฐานการอ่านที่ดีเมื่อเรียนในระดับมหาวิทยาลัย 2. ผู้สอนต้องสร้างทัศนคติที่ดีให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนวรรณคดี 3. ผู้สอนเตรียมความพร้อมด้านความรู้พื้นฐานการวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีของผู้เรียนก่อนที่จะเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา 4. ผู้สอนใช้กิจกรรมการสอนและสื่อการสอนที่น่าสนใจ

ตารางที่ 8 สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

ปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา	ผลการสังเคราะห์ปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
<p>แนวทางในการแก้ปัญหาการสอนวรรณคดี</p> <p>ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>ผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีความรู้ในวรรณคดีที่จะสอนเป็นอย่างดี สามารถจัดกิจกรรมการสอนที่สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดี โดยควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่การเรียนวรรณคดีในชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้มีพื้นฐานการอ่านที่ดีเมื่อเรียนในระดับมหาวิทยาลัย</p> <p>ความคิดเห็นจากอาจารย์ผู้สอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนต้องสร้างทัศนคติที่ดีให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนวรรณคดีกล่าวคือ ผู้สอนมุ่งหลักให้ผู้เรียนเห็นว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในวรรณคดีแม้เป็นเรื่องในจินตนาการของผู้แต่ง แต่วรรณคดีเปรียบเสมือนเป็นภาพจำลองชีวิตมนุษย์ หากผู้อ่านทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้วย่อมเห็นว่าวรรณคดีมีความสัมพันธ์กับชีวิต พฤติกรรมของตัวละครก็มีเหตุผลให้ผู้อ่านสามารถพิจารณาใคร่ครวญได้ 2. ผู้สอนเตรียมความพร้อมด้านความรู้พื้นฐานการวิเคราะห์วิจารณ์ของผู้เรียนก่อนที่จะเข้าเรียนปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 กล่าวคือ ผู้สอนต้องสำรวจผู้เรียนว่ามีความรู้พื้นฐานด้านวรรณคดีเป็นอย่างไรหลังจากที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการเรียนวิชาวรรณคดีวิจัจักษ์อย่างไร และสอบถามผู้เรียนว่าต้องการปรับพื้นฐานความรู้ในเรื่องใดบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานพอที่จะศึกษาวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา 	<p>แนวทางในการแก้ปัญหาการสอนวรรณคดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ในวรรณคดีที่จะสอนเป็นอย่างดี สามารถจัดกิจกรรมการสอนที่สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดี ปลูกฝังตั้งแต่การเรียนวรรณคดีในชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้มีพื้นฐานการอ่านที่ดีเมื่อเรียนในระดับมหาวิทยาลัย 2. ผู้สอนต้องสร้างทัศนคติที่ดีให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนวรรณคดี 3. ผู้สอนเตรียมความพร้อมด้านความรู้พื้นฐานการวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีของผู้เรียนก่อนที่จะเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา 4. ผู้สอนใช้กิจกรรมการสอนและสื่อการสอนที่น่าสนใจ

ตารางที่ 8 สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

ปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา	ผลการสังเคราะห์ปัญหาด้านการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
<p>3. ผู้สอนใช้กิจกรรมการสอนและสื่อการสอนที่น่าสนใจ กล่าวคือ การใช้กิจกรรมการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน โดยเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ที่ให้ทั้งความรู้และความบันเทิง ในขณะเดียวกันก็ต้องให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดไปพร้อมกัน จะช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนวรรณคดีที่มีความสุข ไม่ตึงเครียด ส่วนสื่อการสอนที่นำมาใช้ ผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อการสอนได้อย่างหลากหลาย เช่น ภาพ เพลง วิดีทัศน์ โปรแกรมประยุกต์ (application) เป็นต้น ตามความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะสอน</p>	

ตารางที่ 9 สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

แนวทางในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	ผลการสังเคราะห์แนวทางในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
<p>1.การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอนเร้าความสนใจของผู้เรียนให้สนใจที่จะเรียนก่อน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ใช้การตั้งคำถาม ใช้สื่อวีดิทัศน์ ยกตัวอย่างเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในปัจจุบันที่สามารถเชื่อมโยงกับวรรณคดีที่จะศึกษา ฯลฯ ส่วนขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ควรมีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระหลังจากการอ่านวรรณคดี โดยให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มเพื่อร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ แต่ละกลุ่มอาจมีคำตอบที่ต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การให้เหตุผล โดยผู้สอนไม่ควรชี้แนะคำตอบ แต่สามารถใช้คำถามกระตุ้นความคิดได้ ลักษณะของคำถามต้องไม่ใช่</p>	<p>การจัดการเรียนรู้ 1.ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน เร้าความสนใจของผู้เรียนด้วยคำถาม ยกตัวอย่างเหตุการณ์ปัจจุบันให้เชื่อมโยงกับเนื้อหาวรรณคดีที่จะสอน 2.ขั้นสอน 2.1 จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระหลังจากการอ่านวรรณคดี 2.2 ให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มเพื่อร่วมกันอภิปราย ให้ผู้เรียนใช้ความคิดเห็นอย่างอิสระ แต่ละกลุ่มอาจมีคำตอบที่ต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การให้เหตุผล 2.3 ใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง ผู้เรียนควรฝึกตั้งคำถามด้วยตนเอง</p>

ตารางที่ 9 สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมี
 วิจารณ์ญาณ (ต่อ)

แนวทางในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการ อ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ	ผลการสังเคราะห์แนวทางในการสอนวรรณคดีให้ เกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณเพื่อ นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
<p>คำถามประเภทความจำ ต้องเป็นคำถามที่ให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ผู้เรียนควรฝึกตั้งคำถามด้วยตนเอง และในขั้นสรุปควรให้ผู้เรียนได้อภิปรายว่าวรรณคดีที่ได้ศึกษานั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร</p> <p>ข้อเสนอแนะจากอาจารย์ผู้สอน</p> <p>การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรหาวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนมองเห็นแนวคิดที่กวีสะท้อนออกมาให้มากที่สุด ผู้สอนใช้วิธีการที่หลากหลายทั้งกิจกรรมกลุ่มและเดี่ยว เช่น การตั้งคำถาม บทบาทสมมติ การโต้วาที ฯลฯ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ</p>	<p>3.ขั้นสรุปบทเรียน</p> <p>-ร่วมกันอภิปรายว่าวรรณคดีที่ได้ศึกษานั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร</p>
<p>2.ด้านเนื้อหา</p> <p>ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>ควรเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สะท้อนให้เห็นความจริงที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจโลกเข้าใจชีวิต สามารถนำแนวคิดหรือข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกว่วรรณคดีเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ไม่ใช่สิ่งที่แปลกแยกไปจากชีวิตของผู้เรียน และช่วยพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองโลกได้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการอ่าน นอกจากนี้บทอ่านควรเหมาะสมที่จะนำมาสอนอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณโดยในเรื่องมีประเด็นที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปรายแสดงเหตุผลร่วมกันได้</p> <p>ข้อเสนอแนะจากอาจารย์ผู้สอน</p> <p>บทอ่านควรเป็นเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์ ตัวละครในเรื่องแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นแง่มุมของชีวิตผู้คน ทำให้ผู้อ่านได้คิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องและสนใจที่จะติดตามเนื้อหาตลอดทั้งเรื่อง ส่วนเนื้อหาในเรื่องทักษะควรเริ่มตั้งแต่การอ่านจับใจความสำคัญ การวิเคราะห์ วิจารณ์ และการสังเคราะห์</p>	<p>เนื้อหา</p> <p>วรรณคดีที่มีเนื้อหา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สะท้อนให้เห็นความจริงที่เกิดขึ้นในสังคม 2. มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ 3. สอนให้เข้าใจโลกและชีวิต 4. มีประเด็นที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปรายแสดงเหตุผลร่วมกันได้ 5. ตัวละครในเรื่องแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นแง่มุมของชีวิตผู้คน

ตารางที่ 9 สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณ (ต่อ)

แนวทางในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการ อ่านอย่างมีวิจารณญาณ	ผลการสังเคราะห์แนวทางในการสอนวรรณคดีให้ เกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อ นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
<p>3. ด้านสื่อการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ สามารถใช้สื่อการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ตามความเหมาะสมของเนื้อหา เช่น ข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ สื่อวีดิทัศน์ Youtube ฯลฯ สิ่งสำคัญคือสื่อที่นำมาใช้ต้องเร้าความสนใจผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นหรือเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ปัจจุบันได้เป็นอย่างดี</p> <p>ข้อเสนอแนะจากอาจารย์ผู้สอน เหตุการณ์ในวรรณคดีสามารถเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน โดยผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระหายใฝ่รู้และเห็นความสำคัญของการค้นหาความรู้ด้านอื่น ๆ มาประกอบ หรือขยายความให้วรรณคดีที่ตนกำลังอ่านเกิดความชัดเจนนอกจากนี้ยังมีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เหมาะกับความสนใจของผู้เรียน ได้แก่ สื่อประสม แบบบันทึกการอ่าน ตลอดจนบทความวิจัย โดยให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอ่านแล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ</p>	<p>สื่อการเรียนรู้ ใช้สื่อการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ตามความเหมาะสมของเนื้อหา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาหรือสามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ปัจจุบันได้ เช่น ข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ สื่อวีดิทัศน์ Youtube ฯลฯ หรือสื่อการสอนอื่น ๆ เช่น สื่อประสม แบบบันทึกการอ่าน ตลอดจนบทความวิจัย เป็นต้น</p>

ตารางที่ 9 สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมี
 วิจารณ์ญาณ (ต่อ)

แนวทางในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการ อ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ	ผลการสังเคราะห์แนวทางในการสอนวรรณคดีให้ เกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณเพื่อ นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
<p>4.ด้านการวัดและประเมินผล</p> <p>ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>ควรมีเกณฑ์การประเมินแบบบูรณาการ ในการสอนอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณ ต้องพิจารณาการตอบคำถาม โดยมีคำตอบที่ ตรงประเด็น มีการให้เหตุผลของคำตอบ ตลอดจนการ ประยุกต์ใช้ความรู้หรือการเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้</p> <p>ข้อเสนอแนะจากอาจารย์ผู้สอน</p> <p>การวัดและการประเมินผลควรคำนึงถึงความแตกต่างของ ความรู้ ความสามารถและเจตคติ รวมถึงโลกทัศน์ของผู้เรียน เนื่องจากวรรณคดีเป็นงานศิลปะที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น มนุษย์แต่ละคนต่างหล่อหลอมความคิดจากสิ่งแวดล้อมที่ ต่างกัน ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งหนึ่งจึงแตกต่างกัน นอกจากนี้ ควรมีการวัดและประเมินผลที่มีส่วนร่วมในการแสดงความ คิดเห็น เน้นการวัดและประเมินผลด้านการอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณ จากการศึกษาตั้งคำถาม การตอบคำถาม การ อธิบาย การให้เหตุผล โดยผู้สอนพิจารณาการให้เหตุผล รวมทั้งสังเกตการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม</p>	<p>การวัดและการประเมินผล</p> <p>1. การวัดและการประเมินผลควรคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล</p> <p>2. ใช้เกณฑ์การประเมินแบบบูรณาการ ประเด็นในการให้ คะแนน คือ</p> <p>2.1 การตอบคำถามที่ตรงประเด็น</p> <p>2.2 การให้เหตุผลของคำตอบ</p> <p>2.3 การประยุกต์ใช้ความรู้หรือการเชื่อมโยงกับชีวิตจริง</p> <p>3. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม</p>

ตารางที่ 9 สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมี
 วิจารณ์ญาณ (ต่อ)

แนวทางในการสอนวรรณคดีให้เกิดทักษะการ อ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ	ผลการสังเคราะห์แนวทางในการสอนวรรณคดีให้ เกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณเพื่อ นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
<p>5.แนวคิดที่นำมาใช้ ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>5.1 แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya สามารถนำมาใช้ ในการสอนได้ เนื่องจากเป็นกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อ นำไปสู่การหาคำตอบ เป็นรูปแบบการสอนวรรณคดีโดย การประยุกต์แนวคิด จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาคู ษาไทยทำให้ปัญหาในการเรียนวรรณคดีลดลง ตัวบทที่ ใช้ต้องมีการตีความตัวละครนำไปสู่การวิเคราะห์</p> <p>5.2 Scaffolding สามารถนำมาใช้ในการสอนแบบ มุ่งเน้นสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติ สอนแบบมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ สอนแบบช่วยให้เกิดการทดสอบการปฏิบัติ จริง ช่วยสร้างความเข้าใจและเกิดความคิดสร้างสรรค์ เน้นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาและเกิดปฏิกิริยา ทางสังคมให้รู้จักแก้ปัญหาและทำงานร่วมกับเพื่อนได้</p> <p>5.3 Mind Mapping เป็นเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ใ การอ่านวิเคราะห์เนื้อเรื่องได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยัง สามารถใช้เป็นการสรุปบทเรียน เช่น ให้สรุปความคิดของ ตนเอง หรือให้บอกข้อคิดต่าง ๆ ที่ได้จากการอ่าน ให้ ผู้เรียนแสดงการประยุกต์ใช้ข้อคิด</p>	<p>แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya นำมาใช้ในการสอนที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหามาไปสู่การ หาคำตอบ</p> <p>Scaffolding นำมาใช้ในการสอนแบบมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วย ตนเอง ช่วยสร้างความเข้าใจและเกิดความคิดสร้างสรรค์ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาและเกิดปฏิกิริยาทาง สังคม ให้รู้จักแก้ปัญหาและทำงานร่วมกับผู้อื่น</p> <p>Mind Mapping นำมาใช้ในการอ่านวิเคราะห์เนื้อเรื่อง ใช้เป็นการสรุป บทเรียน เช่น ให้สรุปความคิดของตนเอง หรือให้บอกข้อคิด ต่าง ๆ ที่ได้จากการอ่าน ให้ผู้เรียนแสดงการประยุกต์ใช้ ข้อคิด</p>

1.4ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการจำเป็นและข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำมาใช้พัฒนา
รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับ
นักศึกษาครุภาษาไทย

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นนักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยเขตภูมิภาคตะวันตก ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 63 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 29 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 57 คน และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำนวน 53 คน รวมทั้งสิ้น 202 คนเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีในปัจจุบัน ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นนักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยในเขตภูมิภาคตะวันตกเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดี

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
ปัญหาด้านผู้เรียน					
1	นักศึกษาไม่ชอบอ่านวรรณคดี	2.78	0.72	ปานกลาง	2
2	นักศึกษาอ่านแล้ววิเคราะห์เนื้อเรื่องไม่ได้	2.92	0.74	ปานกลาง	1
3	นักศึกษابอกแนวคิดสำคัญของเรื่องไม่ได้	2.75	0.79	ปานกลาง	3
4	นักศึกษาไม่สามารถนำข้อคิดไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	2.34	0.83	น้อย	5
5	นักศึกษาขาดแรงจูงใจในการเรียนวรรณคดี	2.68	1.02	ปานกลาง	4
รวมปัญหาด้านผู้เรียน		2.70	0.59	ปานกลาง	(1)
ปัญหาด้านผู้สอน					
1	วิธีการสอนไม่น่าสนใจ	2.20	0.89	น้อย	1
2	ไม่มีวิธีการสอนที่ทำให้เข้าใจเนื้อหา	2.15	0.89	น้อย	2
3	ขาดความรู้ในเรื่องที่สอน	1.75	0.86	น้อย	3

ตารางที่ 10 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยในเขตภูมิภาคตะวันตกเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดี (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
	ปัญหาด้านผู้สอน	2.04	0.76	น้อย	(4)
1	ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน การเรียนการสอนไม่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น	1.99	0.84	น้อย	3
2	บรรยากาศในการเรียนมีความตึงเครียด	2.23	0.94	น้อย	1
3	การเรียนการสอนไม่นำไปสู่การนำไปใช้ในชีวิตรจริง	2.22	0.93	น้อย	2
	รวมปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน	2.15	0.79	น้อย	(3)
	ปัญหาด้านเนื้อหาวรรณคดี				
1	เนื้อหาขาดความน่าสนใจ	2.16	0.89	น้อย	3
2	เนื้อหาเป็นเรื่องไกลตัว	2.34	0.91	น้อย	2
3	เนื้อหาไม่เหมาะกับวัยของผู้เรียน	2.36	0.78	น้อย	1
	รวมปัญหาด้านวรรณคดี	2.28	0.78	น้อย	(2)
	รวมทั้งหมด	2.36	0.59	น้อย	

จากตารางที่ 10 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยเกี่ยวกับการสอนวรรณคดี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.36$, S.D.= 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ปัญหาด้านผู้เรียน ($\bar{X}= 2.70$, S.D.= 0.59) ปัญหาด้านเนื้อหาวรรณคดี ($\bar{X}= 2.36$, S.D.= 0.78)ปัญหาด้านการเรียนการสอน ($\bar{X}= 2.15$, S.D.= 0.79) และปัญหาด้านผู้สอน ($\bar{X}= 2.04$, S.D.= 0.76) ตามลำดับ แต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

อันดับที่ 1 ปัญหาด้านผู้เรียน นักศึกษามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 2.70$, S.D.= 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษาอ่านแล้ววิเคราะห์เนื้อเรื่องไม่ได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}= 2.92$, S.D.= 0.74) รองลงมาคือนักศึกษาไม่ชอบอ่านวรรณคดี ($\bar{X}= 2.78$, S.D.= 0.72) นักศึกษาบอกแนวคิดสำคัญของเรื่องไม่ได้ ($\bar{X}= 2.75$, S.D.= 0.79) นักศึกษาขาดแรงจูงใจในการเรียนวรรณคดี ($\bar{X}= 2.68$, S.D.= 1.02) และนักศึกษาไม่สามารถนำข้อคิดไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X}= 2.34$, S.D.= 0.83) ตามลำดับ

อันดับที่ 2 ปัญหาด้านวรรณคดี นักศึกษามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}= 2.28$, S.D.= 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเนื้อหาไม่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย

สูงสุด ($\bar{X}$ = 2.36 , S.D. = 0.78) รองลงมาคือเนื้อหาเป็นเรื่องใกล้ตัว ($\bar{X}$ = 2.34 , S.D. = 0.91) และเนื้อหาขาดความน่าสนใจ ($\bar{X}$ = 2.16 , S.D. = 0.89) ตามลำดับ

อันดับที่ 3 ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน นักศึกษามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.15 , S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บรรยากาศในการเรียนมีความดีเยี่ยม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 2.23 , S.D. = 0.94) รองลงมาคือการเรียนการสอนไม่นำไปสู่การนำไปใช้ในชีวิตจริง ($\bar{X}$ = 2.22 , S.D. = 0.93) และการเรียนการสอนไม่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ($\bar{X}$ = 1.99 , S.D. = 0.84) ตามลำดับ

อันดับที่ 4 ปัญหาด้านผู้สอน นักศึกษามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.04 , S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า วิธีการสอนไม่น่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 2.20 , S.D. = 0.89) รองลงมาคือไม่มีวิธีการสอนที่ทำให้เข้าใจเนื้อหา ($\bar{X}$ = 2.15 , S.D. = 0.89) และขาดความรู้ในเรื่องที่สอน ($\bar{X}$ = 1.75 , S.D. = 0.86) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการสอน (D1 : Development)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการสอน ในขั้นนี้ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบร่างรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ดังนี้

2.1 ผลการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย จากการศึกษาเอกสารการสอนต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบร่างรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA โดยมีหลักการ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ และปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หลักการ การสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากปฏิบัติการทางสมอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ทางปัญญาที่ผ่านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์จากการสนทนา การอภิปรายในเรื่องที่อ่านร่วมกัน จนค้นพบคำตอบ มี Scaffolding หรือระบบให้ความช่วยเหลือคือผู้สอนมีบทบาทในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนของการเรียนการสอน และค่อยๆ ลดบทบาทลงจนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เครื่องมือหนึ่งที่น่ามาใช้ระบบของ Scaffolding คือ แผนผังความคิด หรือ Mind Mapping จะช่วยให้ผู้สอนเห็นปฏิบัติการทางสมองของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1) ปัจจัยด้านขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax) คือ การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และเป็นขั้นตอน ปัจจัยด้านขั้นตอนของรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย มีกระบวนการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 Analysis (อ่านวิเคราะห์) หลังจากที่ผู้เรียนอ่านวรรณคดีจบแล้ว ให้แบ่งกลุ่มระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดี โดยแสดงในรูปแบบของ Mind Mapping เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในภาพรวมและรายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง เขียน Mind mapping ลงในใบงาน ACDEA (Analysis, Condition, Data, Eureka, Apply) ช่อง Analysis

ขั้นที่ 2 Condition (หาเงื่อนไขที่ปรากฏในเรื่อง) ผู้สอนตั้งคำถามจากการอ่านเป็นคำถามย่อยที่จะนำไปสู่การค้นพบแนวคิดสำคัญของเรื่อง ผู้เรียนเขียนคำถามย่อยลงในใบงาน หากผู้เรียนตั้งคำถามเองสามารถบันทึกคำถามเพิ่มเติมได้ในใบงาน ACDEA ช่อง Condition

ขั้นที่ 3 Data (หาข้อมูลสำคัญ) ผู้เรียนช่วยกันตอบคำถามย่อยในขั้นที่ 2 โดยแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบ เขียนคำตอบที่ได้ลงในใบงาน ACDEA ช่อง Data

ขั้นที่ 4 Eureka (ค้นพบคำตอบ) ผู้เรียนค้นพบคำตอบว่าแนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไร โดยผู้เรียนต้องประมวลความคิดและข้อมูลทั้งหมดจากขั้นที่ 3 เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลนำมาสู่คำตอบที่ต้องการ ผู้เรียนบอกคำตอบและระบุเหตุผลได้ว่าสามารถพิจารณาได้จากข้อมูลใดบ้าง โดยเขียนสื่อความลงในใบงาน ACDEA ช่อง Eureka แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอคำตอบหน้าชั้นเรียน ผู้สอนและผู้เรียนกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันพิจารณาคำตอบ โดยกลุ่มอื่นสามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้ กลุ่มนำเสนอมีหน้าที่ชี้แจง

ขั้นที่ 5 Apply (บอกข้อคิดและการประยุกต์ใช้) ผู้เรียนบอกข้อคิดที่ได้และนำเสนอว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไรโดยนำเสนอในรูปแบบของ Mind Mapping เพื่อเป็นการต่อยอดความคิดหลังจากที่ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวคิดสำคัญของเรื่องที่อ่านได้แล้ว เขียน Mind Mapping ลงในใบงาน ACDEA ช่อง Apply

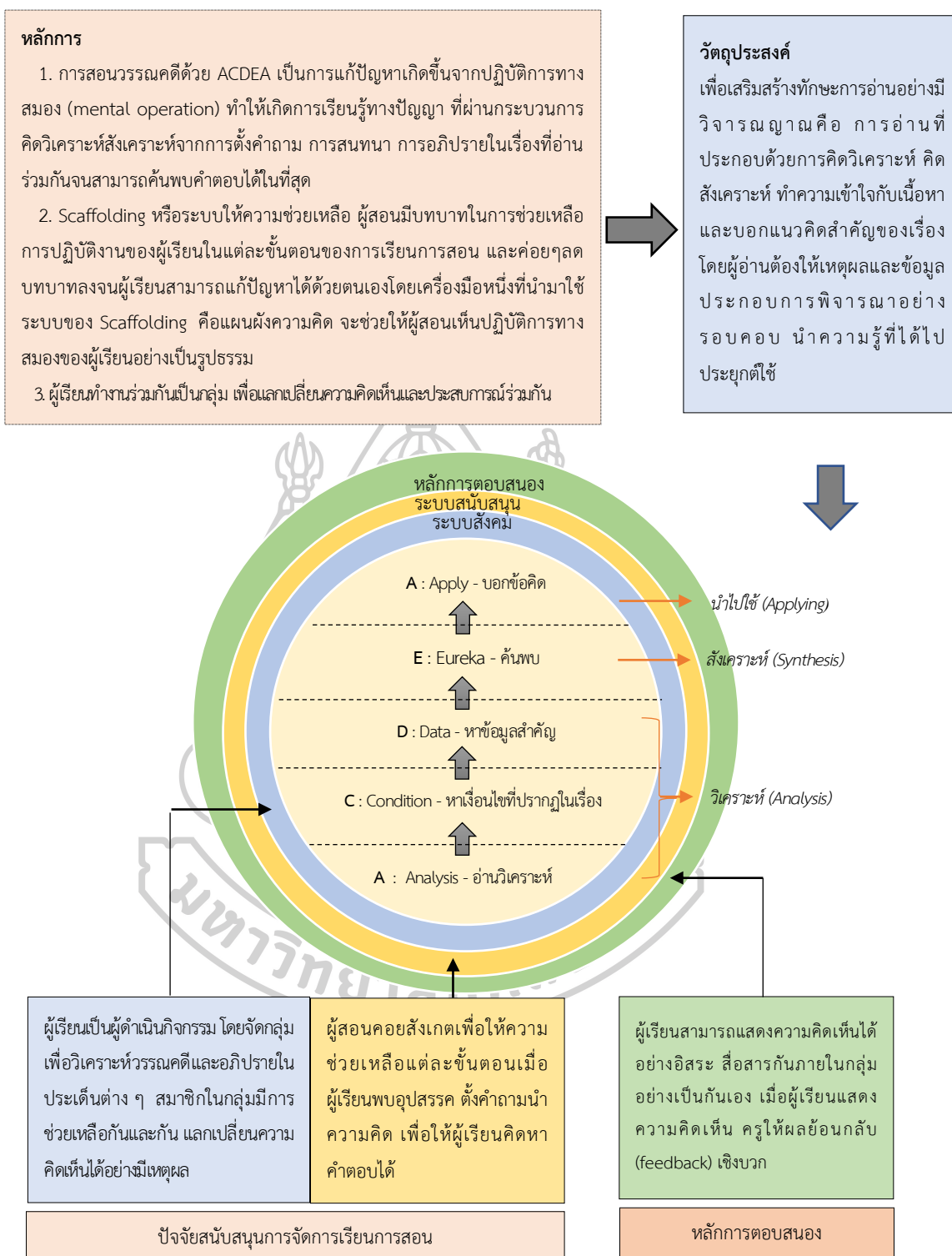
2) ปัจจัยด้านระบบสังคม (Social System) คือ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน กล่าวคือ ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม โดยจัดกลุ่มสมาชิกแต่ละคนให้มีบทบาทหน้าที่ของตนเอง ได้แก่ หัวหน้ากลุ่ม เลขานุการ ผู้ประสานงาน และผู้นำเสนอ สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดี และอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล ส่วนผู้สอนมี

หน้าที่เป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรม ให้กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เป็นผู้ตั้งคำถามกระตุ้นความคิด สรุปรประเด็นสำคัญในการนำเสนอผลการอภิปรายของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถขยายความคิดของตนได้มากขึ้น

3) ปัจจัยด้านหลักการตอบสนอง (Principle of Reaction) คือ วิธีการที่ผู้สอนใช้ตอบสนองต่อพฤติกรรมแสดงออกของผู้เรียน สำหรับรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย ใช้วิธีสอน 3 วิธี ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม การอภิปราย และแผนผังความคิด ซึ่งวิธีสอนเหล่านี้ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้มีความสุข คือ ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ สื่อสารกันภายในกลุ่มอย่างเป็นกันเอง เมื่อผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ครูให้ผลย้อนกลับ (feedback) เชิงบวก เช่น กล่าวชื่นชมปรบมือ ให้ความสำคัญกับทุก ๆ คำตอบ ไม่บอกว่าใครถูกหรือผิด ขึ้นอยู่กับทำให้เหตุผลของแต่ละกลุ่ม จะทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก เกิดความภูมิใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวรรณคดี

4) ปัจจัยด้านระบบสนับสนุน (Support System) คือ สิ่งจำเป็นอื่น ๆ ที่ทำให้การใช้รูปแบบการสอนประสบผลสำเร็จ สำหรับรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย ระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรม ผู้สอนจะคอยสังเกตเพื่อให้ความช่วยเหลือ เมื่อผู้เรียนพบอุปสรรค ผู้สอนจะตั้งคำถามนำความคิดเพื่อให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบได้อย่างมีทิศทางที่ถูกต้อง เนื่องจากการเรียนสิ่งที่ยากขึ้นจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ โดยครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้เรียนแต่ละขั้นตอนของการเรียนการสอน และคอย ๆ ลดบทบาทลง จนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

หลังจากเสนอรูปแบบการสอนต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนและได้ปรับแก้ วัตถุประสงค์รูปแบบการสอนให้มีความสมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากข้อความเดิมคือ “เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ” มาเป็น “เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณคือการอ่านที่ประกอบด้วยการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ทำความเข้าใจเนื้อหาและบอกแนวคิดสำคัญของเรื่อง โดยผู้อ่านต้องให้เหตุผลและข้อมูลประกอบการพิจารณาอย่างรอบคอบและสามารถนำความรู้ความคิดที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้” สามารถสรุปรายละเอียดของรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย ได้ดังภาพแผนภาพที่ 14 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 14 รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย

รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนั้นผ่านการหาคุณภาพโดยการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการสอน จำนวน 5 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นด้านการนำแนวคิดมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya ที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.80	0.45	มากที่สุด
2	แนวคิดเรื่องการสอนแบบ Scaffolding (ระบบการให้ความช่วยเหลือผู้เรียน) สามารถนำมาใช้ร่วมกับแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้	4.80	0.45	มากที่สุด
3	แนวคิดเรื่อง Mind Mapping (แผนผังความคิด) สามารถนำมาใช้ร่วมกับแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้	5.00	0.00	มากที่สุด
4	ความเหมาะสมในการเปลี่ยนจากแนวคิดเป็นกรอบแนวคิดของรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.80	0.45	มากที่สุด
5	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน มีความชัดเจน แสดงให้เห็นแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการสอน (ตัวแปรต้น) และผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบการสอน (ตัวแปรตาม)	5.00	0.26	มากที่สุด
	รวม	4.88	0.27	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นด้านการนำแนวคิดมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D.= 0.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya ที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$

, S.D.= 0.45) แนวคิดเรื่องการสอนแบบ Scaffolding (ระบบการให้ความช่วยเหลือผู้เรียน) สามารถนำมาใช้ร่วมกับแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.80 , S.D.= 0.45) แนวคิดเรื่อง Mind Mapping (แผนผังความคิด) สามารถนำมาใช้ร่วมกับแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ ($\bar{X}$ = 5.00 , S.D.= 0.00) ความเหมาะสมในการเปลี่ยนจากแนวคิดเป็นกรอบแนวคิดของรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.80 , S.D.= 0.45) และกรอบแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนมีความชัดเจน แสดงให้เห็นแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการสอน (ตัวแปรต้น) และผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบการสอน (ตัวแปรตาม) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.80 , S.D.= 0.45)

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ จากผู้เชี่ยวชาญ

เป็นแนวคิดที่สามารถนำมาสร้างรูปแบบการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวรรณคดี ทำให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาได้ชัดเจนและถูกต้อง ตารางที่ 12 ความคิดเห็นด้านความเหมาะสมของรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ขั้นตอนการเรียนการสอนสอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
2	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนมีลำดับขั้นตอนเป็นระบบชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
3	ขั้นตอนการสอนแต่ละขั้นช่วยฝึกให้ผู้เรียนได้อ่านวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการนำไปประยุกต์ใช้	4.80	0.45	มากที่สุด
4	แผนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนในรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA	4.80	0.45	มากที่สุด
5	เกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีความสอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
6	บทบาทสำคัญของผู้สอนคือเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ มีความสอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA	4.80	0.89	มากที่สุด

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นด้านความเหมาะสมของรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
7	Mind Mapping เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เห็นปฏิบัติการทางสมอง (mental operation) สอดคล้องกับแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya	5.00	0.00	มากที่สุด
8	บทบาทของผู้เรียนมีความสอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA	5.00	0.00	มากที่สุด
	รวม	4.85	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นด้านความเหมาะสมของรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ขั้นตอนการเรียนการสอนสอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนมีลำดับขั้นตอนเป็นระบบชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) ขั้นตอนการสอนแต่ละขั้นช่วยฝึกให้ผู้เรียนได้อ่านวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการนำไปประยุกต์ใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) แผนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนในรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) เกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีความสอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) บทบาทสำคัญของผู้สอนคือเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ มีความสอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) Mind Mapping เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เห็นปฏิบัติการทางสมอง (mental operation) สอดคล้องกับแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และบทบาทของผู้เรียนมีความสอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ จากผู้เชี่ยวชาญ

1. เป็นการสร้างแผนการสอนที่เป็นไปตามขั้นตอน สามารถประเมินทักษะการอ่านเพื่อนำมาใช้ให้เหมาะกับการสอนวรรณคดีและสอดคล้องกับแนวคิดที่นำมาใช้พัฒนารูปแบบการสอน
2. งานวิจัยนี้จะมีประโยชน์มากขึ้น หากให้นักศึกษาแสดงคุณค่าของตัวบท และจะทำให้ลำดับขั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นด้านประโยชน์ของรูปแบบการสอน

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาคูครูภาษาไทยในการฝึกฝนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.60	0.55	มากที่สุด
2	รูปแบบการสอนเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาคูครูภาษาไทยในการอ่านวรรณคดีอย่างลึกซึ้งสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการสอนในอนาคต	4.60	0.55	มากที่สุด
3	รูปแบบการสอนทำให้นักศึกษาได้รับความรู้จากการอ่านและฝึกทักษะควบคู่กันเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายไปสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21	4.80	0.45	มากที่สุด
	รวม	4.67	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นด้านประโยชน์ของรูปแบบการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาคูครูภาษาไทยในการฝึกฝนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) รูปแบบการสอนเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาคูครูภาษาไทยในการอ่านวรรณคดีอย่างลึกซึ้ง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการสอนในอนาคต อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) และรูปแบบการสอนทำให้นักศึกษาได้รับความรู้จากการอ่านและฝึกทักษะควบคู่กันเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายไปสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45)

ข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

1. รูปแบบการสอนแสดงถึงความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีแบบมีวิจารณญาณ สามารถนำไปสู่แนวคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

2. หากมีการปรับปรุงรูปแบบการสอนตามข้อเสนอแนะในตอนที 3 คือ ให้นักศึกษาแสดงคุณค่าของตัวเอง ย่อมจะทำให้รูปแบบการสอนเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาครูภาษาไทยในการวิจัยวรรณคดีมากยิ่งขึ้น

จากการหาคุณภาพของรูปแบบการสอนโดยการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการสอน ในด้านการนำแนวคิดมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA ด้านความเหมาะสมของรูปแบบการสอน และด้านประโยชน์ของรูปแบบการสอน พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่ารูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ พร้อมนำไปใช้ในการทดลองในขั้นต่อไปได้

3. ผลการวิเคราะห์ขั้นที่ 3 การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (R2 : Implementation)

ขั้นที่ 3 เป็นการนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 1/2560 จำนวน 38 คน ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาครูภาษาไทยที่สอนโดยรูปแบบการสอนวรรณคดีไทยด้วย ACDEA

ขั้นตอนการ สอน	รายการประเมินทักษะการ อ่านอย่างมีวิจารณญาณ	คะแนนก่อนเรียน		คะแนนหลังเรียน		T	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.Analysis - อ่านวิเคราะห์	การสร้างแผนผังแสดงการ วิเคราะห์องค์ประกอบของ วรรณคดี	1.52	0.56	2.42	0.55	-7.22	.000
2.Condition -หาเงื่อนไข	การตั้งคำถามย่อยเพื่อนำ ไปสู่การหาแนวคิดสำคัญ	0.79	0.58	2.74	0.45	-18.32	.000
3.Data-หา ข้อมูลสำคัญ	การตอบคำถามจากคำถาม ย่อย	0.78	0.58	2.74	0.45	-18.32	.000
4.Eureka -ค้นพบคำตอบ	การตอบคำถามหลักคือ แนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไร พร้อมบอกเหตุผล	1.07	0.54	2.02	0.49	-8.91	.000
5.Apply-บอก ข้อคิดและการ ประยุกต์ ใช้	การสร้างแผนผังความคิด นำเสนอข้อคิดและการนำไป ประยุกต์ใช้	1.23	0.43	1.63	0.59	-3.39	.002
	รวม	5.46	1.48	11.50	1.33	-20.56	.000

จากตารางที่ 14 พบว่าการประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างที่สอนโดยรูปแบบวรรณคดีด้วย ACDEA ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 5.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.48 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 11.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.33 โดยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

หลังเสร็จสิ้นการทดลองให้นักศึกษาทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของครูภาษาไทย นักศึกษามีข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการสอนดังนี้

ตารางที่ 16 ข้อเสนอแนะของนักศึกษาต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
ด้านบรรยากาศ					
1.	นักศึกษามีความสนุกและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอน	4.43	0.55	มาก	4
2.	นักศึกษามีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนและครู	4.64	0.54	มากที่สุด	2
3.	นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน	4.70	0.52	มากที่สุด	1
4.	นักศึกษามีความสุขในการทำงานร่วมกัน	4.54	0.61	มากที่สุด	3
รวมด้านบรรยากาศ		4.58	0.40	มากที่สุด	(2)
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1.	เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.76	0.49	มากที่สุด	2
2.	เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการคิดอย่างมีเหตุผล	4.76	0.49	มากที่สุด	2
3.	เป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนเป็นระบบ	4.84	0.37	มากที่สุด	1
4.	เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาระดมสมองในการคิด	4.64	0.48	มากที่สุด	4
รวมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้		4.75	0.31	มากที่สุด	(1)

ตารางที่ 15 ข้อเสนอแนะของนักศึกษาต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
1.	นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการอ่านขั้นคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์	4.59	0.55	มากที่สุด	2
2.	นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการอ่านวรรณคดี	3.97	0.64	มาก	6
3.	นักศึกษาเห็นคุณค่าของวรรณคดีต่อชีวิต	4.37	0.55	มาก	5
4.	นักศึกษามีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.40	0.72	มาก	4
5.	นักศึกษากล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์	4.57	0.50	มาก	3
6.	นักศึกษาสามารถนำกระบวนการนี้ไปประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ๆ และในชีวิตประจำวันได้	4.67	0.53	มากที่สุด	1
	รวมด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.43	0.36	มาก	(3)
	รวมทั้งหมด	4.57	0.30	มากที่สุด	

จากตารางที่ 15 พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาครูภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.75$, S.D.= 0.31) ด้านบรรยากาศ ($\bar{X} = 4.58$, S.D.= 0.40) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.43$, S.D.= 0.36) ตามลำดับ แต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

อันดับที่ 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักศึกษามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D.= 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.84$, S.D.= 0.37) รองลงมาคือเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{X} = 4.76$, S.D.= 0.49) เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการคิดอย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.76$, S.D.= 0.49) และเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาระดมสมองในการคิด ($\bar{X} = 4.64$, S.D.= 0.48) ตามลำดับ

อันดับที่ 2 ด้านบรรยากาศ นักศึกษามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D.= 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ($\bar{X} = 4.70$, S.D.= 0.52) รองลงมาคือนักศึกษามีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนและครู ($\bar{X} = 4.64$, S.D.= 0.54) นักศึกษามีความสุขในการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= 0.61) และนักศึกษามีความสนุกและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอน ($\bar{X} = 4.43$, S.D.= 0.55) ตามลำดับ

อันดับที่ 3 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ นักศึกษามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D.= 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษาสามารถนำกระบวนการนี้ไปประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ๆ และในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.67$, S.D.= 0.53) รองลงมาคือนักศึกษาได้พัฒนาทักษะการอ่านขั้นคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ($\bar{X} = 4.59$, S.D.= 0.55) นักศึกษากล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.50) นักศึกษามีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 0.72) นักศึกษาเห็นคุณค่าของวรรณคดีต่อชีวิต ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.55) และนักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการอ่านวรรณคดี ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.64)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนการสอนวรรณคดีตามความคิดของนักศึกษา

นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนการสอนวรรณคดีสรุปได้ว่า ทำให้นักศึกษาได้อ่านและคิดอย่างเป็นระบบการฝึกฝนบ่อย ๆ ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ดีขึ้นตามลำดับ สามารถบอกแนวคิดสำคัญของเรื่อง ตลอดจนข้อคิดที่นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ขั้นตอนต่าง ๆ มีความชัดเจน ใบงาน ACDEA ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามลำดับขั้นตอน จดจำได้ง่ายช่วยให้เกิดการทํางานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ ดังความคิดเห็นของนักศึกษาดังต่อไปนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนการสอนวรรณคดีทำให้เราได้คิดอย่างเป็นระบบ ทำให้ข้อมูลทีวิเคราะห์ออกมานั้นถูกต้องและได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และทำให้เราอยากจะศึกษาวรรณคดีและนำมาวิเคราะห์ได้ และทำให้เรานำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

(นักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3, 2560)

ทำให้มีการคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้น ได้เห็นถึงคุณค่าของวรรณคดีหรือวรรณกรรมมากขึ้นทำให้การอ่านหนังสือมีระบบมากขึ้นและเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีกว่าที่เคยอ่าน ทำให้เข้าใจความคิดเห็นของเพื่อนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

(นักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3, 2560)

ช่วยให้อ่านเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณ์ญาณมากยิ่งขึ้น ช่วยให้มีความคิดที่เป็นระบบส่งเสริมให้การทำงานมีระเบียบเป็นขั้นตอน ช่วยลำดับความคิดไม่ให้สับสน มีความชัดเจนในการคิดในประเด็นต่าง ๆ และช่วยให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

(นักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3, 2560)

ทำให้สามารถคิดวิเคราะห์จากการอ่านได้อย่างละเอียดและมีระบบมากขึ้น เข้าใจถึงแก่นเรื่องที่ผู้เขียนต้องการสะท้อนสังคมที่เราสามารถนำไปปฏิบัติตามได้ละเอียดและหลากหลายมุมมอง เข้าใจสภาพสังคมในการปฏิบัติงานกลุ่ม ทำให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างลุ่มลึกมากขึ้น มีความสามัคคีกันด้วยการร่วมมือ จนผลงานประสบความสำเร็จ

(นักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3, 2560)

ทำให้เกิดความคิดที่เป็นระบบ ตามขั้นตอน ทำให้เกิดการพัฒนาการทางด้านการอ่านที่ดียิ่งขึ้น ช่วยให้สามารถวิเคราะห์วรรณคดีได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ทำให้ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ

(นักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3, 2560)

ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบเป็นขั้นตอนมากยิ่งขึ้น เข้าใจปัญหาและหาวิธีการแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำแนวคิดและข้อคิดในวรรณคดีไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

(นักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3, 2560)

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

นักศึกษามีข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีสรุปได้ว่า นักศึกษาต้องการให้นำรูปแบบการสอนวรรณคดีตามแนวคิดด้วย ACDEA ไปใช้กับสื่อประเภทอื่น เช่น ภาพยนตร์ บทละคร โฆษณา ฯลฯ อยากให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มีการระดมสมอง นอกจากนี้ยังต้องการให้มีการจัดตั้งชมรมวรรณคดี เพราะรู้สึกมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวรรณคดีมากขึ้นดังต่อไปนี้

อยากให้วรรณคดีที่นำมาให้นักศึกษาวิเคราะห์มีหลากหลายรูปแบบมากกว่าเดิม จะทำให้การวิเคราะห์ความสนุกเพิ่มขึ้น เป็นวิธีที่ทำให้เข้าใจวรรณคดีได้มากขึ้น

(นักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3, 2560)

อยากให้อาจารย์จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่ระดมสมองแบบนี้อีกเพราะจะได้เห็น
ความคิดของเพื่อนในมุมมองต่าง ๆ และทำให้สามารถตอบแม่นยำยิ่งขึ้น

(นักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3, 2560)

ควรนำวิธีการสอนนี้ไปใช้กับชั้นอื่น ๆ เพื่อให้ให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี
ขึ้นและรู้จักการใช้กระบวนการคิดอย่างมีระบบในการแสวงหาคำตอบ

(นักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3, 2560)

จากการใช้รูปแบบการสอนผู้วิจัยได้ข้อค้นพบในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ชั้นอ่านวิเคราะห์

หลังจากอ่านวรรณคดีที่กำหนดให้ ผู้เรียนแสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของ
วรรณคดีในรูปของ Mind Mapping ในขั้นนี้พบว่านักศึกษาแต่ละกลุ่มช่วยกันระดมความคิดในการ
วิเคราะห์องค์ประกอบแต่ละด้าน จากการสังเกตพบว่าสมาชิกแต่ละคนนำเสนอความรู้ของตนเองต่อ
กลุ่ม ทำให้การวิเคราะห์ละเอียด สามารถให้รายละเอียดในประเด็นย่อยได้ และในแต่ละองค์ประกอบ
นักศึกษามองเห็นวรรณคดีในหลายมุมมองจากการร่วมกันคิด คำตอบที่ได้เป็นคำตอบของกลุ่ม เช่น
ลักษณะนิสัยตัวละคร หรือข้อขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่อง ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ได้ละเอียดและ
ครอบคลุม ในกลุ่มอาจมีสมาชิกบางคนที่ไม่เชี่ยวชาญ ทำให้ไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็น แต่การ
ช่วยเหลือกันภายในกลุ่มทำให้นักศึกษาที่ไม่เชี่ยวชาญกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นมากขึ้น สิ่งสำคัญคือ
การวิเคราะห์ในขั้นนี้เป็นพื้นฐานในการอ่านในขั้นต่อไป

2) ชั้นหาเงื่อนงำ

ในกระบวนการแสวงหาคำตอบของ Polya ถ้าคำถามสำคัญยังไม่สามารถแก้ได้ วิธีการที่
เหมาะสมคือการตั้งคำถามย่อยขึ้นมา ในระยะแรกผู้สอนจำเป็นต้องตั้งคำถามนำก่อน เพื่อให้ผู้เรียน
สังเกตวิธีการตั้งคำถามของครู เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบหรือแนวคิดสำคัญของเรื่อง ผู้เรียนจะ
สังเกตว่าผู้สอนต้องอาศัยข้อมูลจากแผนผังความคิด ในขั้นที่ 1 พิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนถึงเหตุผล
ของการกระทำของตัวละคร ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น จากนั้นนำมาตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบ
ปัญหาที่พบในระยะแรกคือผู้เรียนตั้งคำถามไม่สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง และชนิดของคำถามเป็นประเภท
ความรู้ความจำ จึงไม่นำไปสู่การวิเคราะห์คำตอบเรื่องแนวคิดสำคัญของเรื่อง ผู้สอนจึงต้องเข้าไปให้
ความช่วยเหลือโดยการชี้แนะให้ผู้เรียนตั้งข้อสังเกต

3) ชั้นข้อมูลสำคัญ

ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องตอบคำถามในชั้นเงื่อนงำ คำตอบที่ได้ไม่ได้มาจากสมาชิกคน
ใดคนหนึ่ง ต้องเกิดจากการร่วมกันระดมสมอง คำตอบที่ได้ต้องมีเหตุผล ความลึกซึ้งในตัวบทวรรณคดี

แสดงให้เห็นการเข้าใจพฤติกรรมตัวละคร หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่อง ซึ่งพบว่าผู้เรียนสามารถตอบคำถามได้ตรงประเด็นและชัดเจนดี มีการอ้างอิงตัวบทเพื่อเพิ่มข้อสนับสนุนให้ชัดเจน น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

4) ขั้นค้นพบคำตอบ

ในขั้นนี้เป็นขั้นที่สำคัญมาก เพราะเป็นการตอบคำถามหลักที่กำหนดไว้ตั้งแต่ตอนต้น คือแนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไร ผู้เรียนต้องประมวลข้อมูลสำคัญ (คำตอบที่ได้จากขั้นที่ 3) ทั้งนี้การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ได้แก่ คำตอบอันประกอบด้วยเหตุผล ดังนั้นเหตุผลที่นำมาเรียบเรียงคือคำตอบในขั้นที่ 3 ในขั้นนี้จึงเป็นการเขียนสื่อความหมาย ปัญหาคือการเรียบเรียงภาษาเพื่อให้เข้าใจ ผู้สอนจึงต้องเข้าไปให้ข้อเสนอแนะในการเขียนเพื่อเรียบเรียงเนื้อหา

5) ขั้นบอกข้อคิดและการนำไปประยุกต์ใช้

ในขั้นนี้ผู้เรียนช่วยกันบอกข้อคิดที่ได้ และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยให้แสดงในรูปแบบของแผนผังความคิด พบว่าแต่ละกลุ่มร่วมมือกันเป็นอย่างดี ข้อคิดของแต่ละกลุ่มเหมือนและแตกต่างกัน การให้ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียนโดยการพูด พบว่าผู้เรียนพยายามให้เหตุผลประกอบการคิดได้อย่างน่าสนใจ ทำให้เข้าใจการนำข้อคิดไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม

4. ผลการวิเคราะห์ขั้นที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน (D2 : Evaluation)

ขั้นที่ 4 เป็นการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน

ผู้วิจัยนำรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA ไปขยายผลการศึกษาดังรายละเอียด ต่อไปนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ นักศึกษาครุภาษาไทย วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 30 คน ปีการศึกษา 1/2561 ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ขยายผลในรายวิชา วรรณกรรมกับสังคมและวัฒนธรรม

คำอธิบายรายวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมและวัฒนธรรม โดยศึกษาครอบคลุมด้านอิทธิพลของสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อวรรณกรรม ด้านวรรณกรรมในฐานะภาพสะท้อนของชีวิต วัฒนธรรมและสังคม รวมทั้งอิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม ภาษาในวรรณกรรมที่สัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรม

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ขั้นตอนการ สอน	รายการประเมิน ทักษะการอ่านอย่างมี วิจารณญาณ	คะแนนก่อนเรียน		คะแนนหลังเรียน		t	P
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.Analysis - อ่านวิเคราะห์	การสร้างแผนผังแสดง การวิเคราะห์ องค์ประกอบของ วรรณคดี	1.40	0.50	2.43	0.50	-9.20	.000
2.Condition -หาเงื่อนไข	การตั้งคำถามย่อยเพื่อ นำไปสู่การหาแนวคิด สำคัญ	1.01	0.52	2.93	0.25	-17.90	.000
3.Data-หา ข้อมูลสำคัญ	การตอบคำถามจาก คำถามย่อย	1.03	0.49	2.90	0.31	-20.15	.000
4.Eureka- ค้นพบคำตอบ	การตอบคำถามหลัก คือแนวคิดสำคัญของ เรื่องคืออะไร พร้อม บอกเหตุผล	0.67	0.55	2.20	0.41	-12.32	.000
5.Apply-บอก ข้อคิดและการ ประยุกต์ใช้	การสร้างแผนผัง ความคิด นำเสนอ ข้อคิดและการนำไป ประยุกต์ใช้	0.73	0.58	1.93	0.45	-8.64	.000
	รวม	4.76	0.73	12.40	0.81	-39.21	.000

จากตารางที่ 16 พบว่าการประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างที่สอนโดยรูปแบบวรรณคดีด้วย ACDEA ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 4.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 12.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 โดยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

หลังเสร็จสิ้นการทดลองให้นักศึกษาทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของครูภาษาไทย นักศึกษามีข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการสอนดังนี้

ตารางที่ 18 ความคิดเห็นต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
ด้านบรรยากาศ					
1.	นักศึกษามีความสนุกและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอน	4.33	0.61	มาก	4
2.	นักศึกษามีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนและครู	4.63	0.56	มากที่สุด	1
3.	นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน	4.63	0.56	มากที่สุด	1
4.	นักศึกษามีความสุขในการทำงานร่วมกัน	4.60	0.56	มากที่สุด	3
รวมด้านบรรยากาศ		4.55	0.42	มากที่สุด	(2)
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1.	เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.60	0.62	มากที่สุด	4
2.	เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการคิดอย่างมีเหตุผล	4.63	0.56	มากที่สุด	3
3.	เป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนเป็นระบบ	4.73	0.52	มากที่สุด	1
4.	เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาระดมความคิด	4.66	0.48	มากที่สุด	2
รวมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้		4.66	0.40	มากที่สุด	(1)
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ					
1.	นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการอ่านขั้นคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์	4.66	0.55	มากที่สุด	2
2.	นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการอ่านวรรณคดี	4.13	0.73	มาก	6
3.	นักศึกษาเห็นคุณค่าของวรรณคดีต่อชีวิต	4.43	0.57	มาก	5
4.	นักศึกษามีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.46	0.63	มาก	4

ตารางที่ 17 ความคิดเห็นต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
5.	นักศึกษากล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์	4.60	0.50	มาก	3
6.	นักศึกษาสามารถนำกระบวนการนี้ไปประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ๆ และในชีวิตประจำวันได้	4.67	0.55	มากที่สุด	1
	รวมด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.49	0.41	มาก	(3)
	รวมทั้งหมด	4.56	0.32	มากที่สุด	

จากตารางที่ 17 พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.01) ด้านบรรยากาศ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.42) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.41) ตามลำดับ แต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

อันดับที่ 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักศึกษามีความคิดเห็นในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาระดมความคิด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48) เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการคิดอย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) และเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ

อันดับที่ 2 ด้านบรรยากาศ นักศึกษามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษามีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนและครู ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือนักศึกษามีความสุขในการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.56) และนักศึกษามีความสนุกและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.61) ตามลำดับ

อันดับที่ 3 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ นักศึกษามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษาสามารถนำกระบวนการนี้ไปประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ๆ และในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือนักศึกษาได้พัฒนาทักษะการอ่านขั้นคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.55) นักศึกษากล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50) นักศึกษามีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{X} = 4.46$,

S.D.= 0.63) นักศึกษาเห็นคุณค่าของวรรณคดีต่อชีวิต ($\bar{X} = 4.43$, S.D.= 0.57) และนักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการอ่านวรรณคดี ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.73) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

นักศึกษากลุ่มขยายผลได้แสดงความคิดเห็นในข้อเสนอแนะ สรุปได้ว่าได้รับประโยชน์จากการเรียนการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA ทำให้เราได้คิดแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่นำไปสู่การค้นพบคำตอบ เห็นความสำคัญของการตั้งคำถาม นอกจากนี้ยังทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวรรณคดี รู้สึกว่าเป็นวิชาที่สนุก ข้อคิดสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ทำให้มีการคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้น รู้สึกว่าถ้าสามารถตั้งคำถามย่อยได้ถูกต้องก็จะทำให้หาคำตอบได้อย่างถูกต้อง ผลพลอยได้จากการเรียนทำให้รู้จักตั้งคำถามได้ดี จะเป็นประโยชน์ในการเป็นครูในอนาคต เพราะครูที่ตั้งคำถามเก่ง จะทำให้นักเรียนคิดได้อย่างถูกต้อง

(นักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3, 2560)

ได้เห็นถึงคุณค่าของวรรณคดีมากขึ้น วิธีการ ACDEA ทำให้สามารถแนวคิดสำคัญของเรื่องได้ เมื่อฝึกฝนบ่อย ๆ ก็เกิดเป็นทักษะ โดยที่ครูผู้สอนไม่ต้องให้ความช่วยเหลือ

(นักศึกษาครุภาษาไทยชั้นปีที่ 3, 2560)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย 2) พัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย 3) ศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย โดย 3.1) เปรียบเทียบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวรรณคดี ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง และ 3.2) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวรรณกรรมกับสังคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนนักเรียน 38 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มด้วยการจับฉลาก จำนวน 1 ห้องเรียน จากห้องเรียนทั้งหมด 2 ห้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 4 แผน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณแบบอัตนัยโดยมีลักษณะเป็นข้อสอบคู่ขนาน ใช้ทดสอบก่อนเรียนจำนวน 1 ข้อ รวม 15 และทดสอบหลังเรียน 1 ข้อ รวม 15 คะแนน และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดี

การเปรียบเทียบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนวรรณคดี ใช้การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) สำหรับการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยพบว่า การสอนวรรณคดีควรสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือผู้เรียนต้องได้ความรู้และทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การสอนมุ่งที่วิธีการให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกันเพื่อแสวงหาคำตอบ ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนพบว่า การสอนจะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้สอนและผู้เรียน แหล่งเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีพบว่า มีปัญหาด้านผู้เรียนมากที่สุด คือ นักศึกษาอ่านแล้ววิเคราะห์เนื้อเรื่องไม่ได้ รองลงมาคือปัญหาด้านวรรณคดี ควรมีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ปัญหาด้านการเรียนการสอน เกี่ยวกับบรรยากาศในการเรียน และปัญหาด้านผู้สอน เกี่ยวกับวิธีการสอน ตามลำดับ

2. รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยสนับสนุน การจัดการเรียนการสอน คือ ระบบสังคม ระบบสนับสนุน และหลักการตอบสนอง และกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 Analysis (อ่านวิเคราะห์) เป็นขั้นที่ผู้เรียนแบ่งกลุ่มระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดีโดยแสดงในรูปแบบแผนผังความคิด เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในภาพรวมและรายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง เขียนแผนผังความคิดลงในใบงาน ACDEA (Analysis, Condition, Data, Eureka, Apply) ช่อง Analysis

ขั้นที่ 2 Condition (หาเงื่อนไขที่ปรากฏในเรื่อง) เป็นขั้นที่ผู้สอนตั้งคำถามจากการอ่าน เป็นคำถามย่อยที่จะนำไปสู่การค้นพบแนวคิดสำคัญของเรื่อง ผู้เรียนเขียนคำถามย่อยลงในใบงาน หากผู้เรียนตั้งคำถามเองสามารถบันทึกคำถามเพิ่มเติมได้ในใบงาน ACDEA ช่อง Condition

ขั้นที่ 3 Data (หาข้อมูลสำคัญ) เป็นขั้นที่ผู้เรียนช่วยกันตอบคำถามย่อยในขั้นที่ 2 โดยแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบ เขียนคำตอบที่ได้ลงในใบงาน ACDEA ช่อง Data

ขั้นที่ 4 Eureka (ค้นพบคำตอบ) เป็นขั้นที่ผู้เรียนค้นพบคำตอบว่าแนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไรโดยผู้เรียนต้องประมวลความคิดและข้อมูลทั้งหมดจากขั้นที่ 3 เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลนำมาสู่คำตอบที่ต้องการ ผู้เรียนบอกคำตอบและระบุเหตุผลได้ว่าสามารถพิจารณาได้จากข้อมูลใดบ้าง โดยเขียนสื่อความลงในใบงาน ACDEA ช่อง Eureka

ขั้นที่ 5 Apply (บอกข้อคิดและการประยุกต์ใช้) เป็นขั้นที่ผู้เรียนบอกข้อคิดที่ได้และนำเสนอว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไรโดยนำเสนอในรูปแบบแผนผังความคิด เพื่อเป็นการต่อ

ยอดความคิดหลังจากที่ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวคิดสำคัญของเรื่องได้อ่านได้แล้ว เขียนแผนผังความคิดลงในใบงาน ACDEA ช่อง Apply

3. ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย มีผลการวิจัยดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวรรณคดี ผลการทดลองพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สอนโดยรูปแบบวรรณคดี มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 5.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.48 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 11.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.33 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดเห็นของนักศึกษาครุภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.31) ด้านบรรยากาศ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.40) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.36) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปราย 2 ประเด็น คือ 1) การพัฒนาการเรียนการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และ 2) ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีดังนี้

1. การพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย เป็นรูปแบบการสอนที่ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างมีระบบและเป็นลำดับขั้นตอน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของนักการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย ได้แก่ แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya การ

สอนแบบ Scaffolding และเทคนิคแผนผังความคิด (Mind Mapping) นำมาสังเคราะห์ ประกอบกับ ปัจจัยสนับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya ให้ความสำคัญกับการทำให้ผู้เรียนรู้จักการ แก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเอง เป็นปฏิบัติการทางสมองทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาที่สามารถ แก้ไขปัญหาได้ ผู้สอนควรอยู่ในพื้นที่การเรียนรู้ พยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในความคิดของ ผู้เรียน และถามคำถามที่สามารถคาดเดาได้ว่าผู้เรียนนั้นอยู่ในระดับใดของการเรียนรู้มากกว่าแยกตัว ออกไปเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง (Polya, 2014: 5-16)

การเข้าใจปัญหาเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการแก้ปัญหาของ Polya และเป็นสิ่ง ที่มีความสำคัญ โดย Polya ตั้งคำถามสำคัญในขั้นนี้ไว้ว่า อะไรที่ผู้เรียนยังไม่มีรู้ (what is the unknown?) อะไรคือข้อมูล (what is the data?) และอะไรคือเงื่อนไข (what is the condition?) คำถามเหล่านี้จะกระตุ้นผู้เรียนเข้าใจปัญหา เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ในการวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดของ Polya มาสังเคราะห์ใหม่ โดยบูรณาการกับแนวคิดการสอนแบบ Scaffolding และเทคนิคแผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ใน รูปแบบการสอน

สาเหตุที่ผู้วิจัยนำแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya มาใช้นั้นเพราะแนวคิดการ แก้ไขปัญหาของ Polya ให้ความสำคัญกับกระบวนการแสวงหาคำตอบมากกว่าผลลัพธ์ โดยกระบวนการ แสวงหาคำตอบจำเป็นต้องอาศัยตรรกะหรือการให้เหตุผล ซึ่งเป็นหลักการของการอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณ โดยในขั้นตอนที่ 4 ของรูปแบบการสอน ACDEA คือขั้น Eureka (ค้นหาคำตอบ) เป็นขั้น ที่ผู้เรียนต้องบอกว่าแนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไร โดยทุกกลุ่มต้องแสดงเหตุผลว่าเหตุใดจึงตอบ เช่นนั้น พิจารณาจากสิ่งใดบ้าง ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วมีความสอดคล้องกับวิธีการทางคณิตศาสตร์ ที่มุ่ง ให้ผู้เรียนแสดงวิธีในการหาคำตอบ แสดงให้เห็นว่าแนวคิดการปัญหาทางคณิตศาสตร์สามารถนำมาใช้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณที่เน้นการให้เหตุผลได้ สอดคล้องกับที่ สถาบันส่งเสริม การสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2559ก: 225) ได้กล่าวถึงความสามารถพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ นั้นสัมพันธ์กับการสื่อสาร (communication) เพราะการอ่าน การทำความเข้าใจข้อความ และการ ตีความข้อความหรือคำถาม มีส่วนสำคัญในการเข้าใจปัญหาในระหว่างกระบวนการแก้ปัญหา ทำให้ สามารถสรุปและนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาได้ และบางครั้งต้องมีการอธิบาย และ ให้เหตุผลกับผู้อื่น ด้วย และยังสอดคล้องกับที่ มัณฑนา พรหมรักษ์ (2556: 161) วิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โมเดลการแก้ปัญหาที่เน้นกระบวนการกำกับทางปัญญาที่มีต่อความสามารถ ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยงานวิจัยนี้ใช้โมเดลการแก้ปัญหาที่เน้นกระบวนการกำกับทางปัญญาตาม รูปแบบของยิมเมอร์และแอลเลอร์ตัน ซึ่งพัฒนามาจากกระบวนการแก้ปัญหาของ Polya พบว่า

ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โมเดล การแก้ปัญหาที่เน้นกระบวนการกำกับทางปัญญาสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากกระบวนการหนึ่งในการ แก้ปัญหาของ Polya ผู้เรียนต้องตรวจสอบกระบวนการได้มาซึ่งคำตอบอย่างรอบคอบ เพื่อนำไปสู่ ข้อสรุปอย่างมีเหตุผล เนื่องด้วยการอ่านสัมพันธ์กับการคิด ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยนำแนวคิดการแก้ปัญหา ของ Polya มาใช้ในการเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผู้เรียนต้องคิดไตร่ตรอง กระบวนการได้มาซึ่งคำตอบ โดยผู้วิจัยสังเกตได้ว่าเมื่อผู้เรียนยังตอบคำถามในขั้นที่ 4 Eureka การ ค้นพบคำตอบไม่ได้ ผู้เรียนจะย้อนไปที่ขั้นที่ 3 Data ว่าข้อมูลสำคัญมีเพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่เพียงพอ ผู้เรียนจะย้อนกลับไปพิจารณาที่ขั้นที่ 2 ว่า ที่ข้อมูลไม่เพียงพอเพราะคำถามย่อยไม่ตรงประเด็น และถ้า คำย่อยไม่ตรงประเด็นก็จะกลับไปพิจารณาตั้งแต่ขั้นที่ 1 ว่าวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดีได้ ถูกต้องครอบคลุมสาระสำคัญของเรื่องหรือไม่ ถ้ายังไม่ถูกต้องเริ่มดำเนินการใหม่ตั้งแต่ขั้นแรก ซึ่งการ คิดไตร่ตรองในกระบวนการได้มาซึ่งคำตอบ ทำให้ได้คำตอบที่ถูกต้องในที่สุด

1.2 แนวคิดการสอนแบบ Scaffolding เป็นการช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเป็นระบบ มี เป้าหมายคือการช่วยเหลือผู้เรียนด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ในกระบวนการช่วยเหลือโดยผู้สอนมีบทบาทในการเป็นผู้ให้การช่วยเหลือ และเมื่อผู้เรียนสามารถ แก้ปัญหาได้แล้ว การช่วยเหลือจะค่อยๆลดลงจนกระทั่งหยุดให้การช่วยเหลือ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดการสอนแบบ Scaffolding มาใช้ในเกือบทุกขั้นตอน ของการจัดการเรียนรู้ เพราะในระยะแรกในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และ 2 ผู้เรียนยังไม่สามารถ ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เมื่อขั้นตอนแรกติดขัดก็ไม่สามารถไปสู่ขั้นตอนต่อไปได้ ผู้สอนจึงต้องเข้าไปให้ ความช่วยเหลือในทุกขั้นตอน แต่ในการสอนในระยะหลัง คือ แผนการเรียนรู้ที่ 3 และ 4 ผู้สอน ผู้สอนไม่ต้องให้ความช่วยเหลือทุกขั้นตอน เพราะผู้สอนสังเกตว่าผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถที่จะปฏิบัติ ด้วยตนเองได้แล้ว เนื่องจากผ่านการฝึกฝนมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในขั้นที่ 3 Data (ขั้นข้อมูล สำคัญ) เป็นขั้นที่ผู้สอนถอนตัวออกมาเพราะผู้เรียนสามารถตอบคำถามที่มาจากขั้นที่ 2 ได้แล้ว อย่างไรก็ตาม การให้ความช่วยเหลือกันยังคงมีอยู่ แต่มาจากการช่วยเหลือกันของสมาชิกภายในกลุ่ม ในการช่วยกันแสดงความคิดเห็นเพื่อนำมาซึ่งคำตอบในขั้นที่ 4 Eureka (ค้นพบคำตอบ) และขั้น สุดท้าย คือ Apply (บอกข้อคิดและการนำไปประยุกต์ใช้) และถ้าผู้สอนสังเกตว่ากลุ่มใดยังไม่สามารถ ไปถึงขั้นตอนดังกล่าวได้เนื่องจากผู้เรียนยังขาดความรู้และความสามารถ ผู้สอนยังคงต้องให้ความ ช่วยเหลือในทุกขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน

สาเหตุที่ผู้วิจัยนำแนวคิดการสอนแบบ Scaffolding มาใช้ประกอบการสอนในทุก ขั้นตอนนั้น เพราะการช่วยเหลือผู้เรียนในการวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ งานวิจัยของ บุชบา บัวสมบุรณ์ (2561: 132) วิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดี

โดยบูรณาการศิลปะของนักศึกษาระดับปริญญาโทมาบัณฑิต ซึ่งได้นำแนวคิดการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีและศิลปะต่างแขนงและแนวทางการสอนแบบ Scaffolding มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการสอน พบว่าการสอนตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดี ทั้งนี้เพราะแนวทางการสอนแบบ Scaffolding ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเอง คือ ผู้เรียนในกลุ่มที่คละความสามารถเกิดการช่วยเหลือกัน รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน คือ ผู้สอนให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนปฏิบัติไม่ได้โดยการตั้งคำถามกระตุ้นความคิด จนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วจึงนำไปสู่ขั้นต่อไป

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแนวทางการสอนแบบ Scaffolding ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ยังสอดคล้องกับแนวทางการแก้ปัญหาของ Polya ที่เน้นเรื่องการทำงานร่วมกันของผู้สอนและผู้เรียน มากกว่าแยกให้ผู้เรียนไปแก้ปัญหาด้วยตัวเองเป็นหลัก ผู้สอนจะต้องคอยติดตาม คอยตั้งคำถาม คอยชี้แนะผู้เรียนจนสามารถแก้ปัญหาได้ในที่สุด

1.3 เทคนิคแผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้สอนตรวจสอบความคิดของผู้เรียนได้ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดระเบียบความคิดที่เป็นนามธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรม

สาเหตุที่ผู้วิจัยนำเทคนิคแผนผังความคิด มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการตรวจสอบการคิดของผู้เรียนมีความสำคัญมาก เพราะหากผู้เรียนมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ผู้สอนจะทราบและเข้าไปให้ความช่วยเหลือได้ สอดคล้องกับที่ ธัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว (2552: 77-80) วิจัยเรื่องการเขียนสรุปความโดยวิธี KWL PLUS ซึ่งในขั้นหลังการอ่าน คือ ขั้นการสร้างแผนผังความคิด เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนต้องนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการอ่านมาจัดประเภทและแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูล ในรูปแบบของแผนผังความคิด ผลการศึกษาพบว่าแผนผังความคิดช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดระเบียบข้อมูลที่เป็นนามธรรม แล้วแสดงออกมาเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้สอนสามารถเห็นและตรวจสอบความคิดของผู้เรียนได้

การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอน ACDEA ในขั้นตอนที่ 1 Analysis เป็นขั้นของการอ่านวิเคราะห์ ผู้เรียนจะนำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดีในรูปแบบแผนผังความคิด ผู้วิจัยสังเกตว่า การจัดการเรียนรู้ด้วย ACDEA ทำให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลต่างๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการไปปฏิบัติงานในขั้นต่อไป และในขั้นสุดท้ายคือ ขั้น Apply เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องบอกข้อคิดและการนำไปประยุกต์ใช้ การนำเสนอในรูปแบบแผนผังความคิดทำให้ผู้เรียนสามารถขยายความคิดออกไปได้อย่างกว้างขวางขึ้น

1.4 รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมีปัจจัยด้านระบบสังคม ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน กล่าวคือ ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมโดยจัดเป็นกลุ่ม จากนั้นสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีบทบาทหน้าที่ของตนเอง ได้แก่ หัวหน้ากลุ่ม เลขานุการ ผู้ประสานงาน และผู้นำเสนอ ทำให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องร่วมกันวิเคราะห์วรรณคดีและอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ รู้จักช่วยเหลือกันและกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่าง ๆ และร่วมกันแสดงความคิดเห็นได้อย่างหลากหลายและมีเหตุผล แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าระบบสังคมในแง่ของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนทำให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเองอย่างแท้จริง สอดคล้องกับที่ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข (2556: 137) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนสรุปได้ว่า ผู้เรียนมีส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ผู้เรียนกับผู้เรียนจะได้ออกกำลังกายกัน เกิดความคุ้นเคยกัน มีความไว้วางใจกันและกัน ร่วมกันตั้งคำถามและตอบคำถามของผู้สอน ตลอดจนโต้แย้งกับผู้สอนและผู้เรียนอย่างมีเหตุผลและถูกต้องตามกาลเทศะ ซึ่งสัมพันธ์กับที่ ยุพรพรรณ ต้นดีสัตยานนท์ (2555: 237) กล่าวถึงการจัดการกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้การเรียนเป็นกลุ่มว่า ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเพื่อนที่มีความสามารถต่ำกว่า ส่วนระบบสังคมในแง่ของการมีส่วนร่วมของผู้สอนนั้น ผู้สอนจะมีหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมให้กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น แต่ในกิจกรรมต่าง ๆ ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกันทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้ความช่วยเหลือและให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความผ่อนคลายและสนุกสนาน แต่หากผู้สอนสังเกตเห็นว่าผู้เรียนมีปัญหาระหว่างดำเนินกิจกรรม ผู้สอนจะคอยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ การตั้งคำถามกระตุ้นความคิด การให้ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะ และการสรุปประเด็นสำคัญในการนำเสนอผลการอภิปรายของแต่ละกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถขยายความคิดของตนออกไปได้มากขึ้น

1.5 รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมีปัจจัยด้านหลักการตอบสนอง เป็นวิธีการที่ผู้สอนใช้ตอบสนองต่อพฤติกรรมแสดงออกของผู้เรียน สำหรับรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย ใช้วิธีสอน 3 วิธี ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม การอภิปราย และแผนผังความคิด นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.5.1 กระบวนการกลุ่ม จะทำให้ผู้เรียนได้ร่วมกันคิด เพื่อให้เกิดการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบที่สุดในระหว่างการแก้ปัญหา สัมพันธ์กับที่ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข (2556: 142) ได้กล่าวถึงการให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ประสานความคิดร่วมกัน ช่วยพัฒนาเจตคติที่ดีต่อวิชาหรือเรื่องที่เรียน อีกทั้งเป็นการพัฒนา

คุณลักษณะของนักคิด คือ มีใจกว้าง มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดมั่นความคิดของตนเป็นหลักอย่างเดียว ไม่ตัดสินเรื่องใดโดยปราศจากการคิดไตร่ตรอง

1.5.2 การอภิปราย ช่วยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้การอ่านวิเคราะห์เรื่องเกิดประเด็นที่หลากหลาย สอดคล้องกับที่ ทิศนา ขัมมณี (2550: 352) กล่าวถึงข้อดีของการสอนแบบอภิปรายสรุปได้ว่า เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนรู้ความคิดต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ทำให้เกิดมุมมองเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาได้อย่างกว้างขวางขึ้น

1.5.3 แผนผังความคิดเป็นเครื่องมือหนึ่งของวิธี Scaffolding ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้สมองทั้งสองซีกอย่างสมดุล เป็นผลให้ผู้เรียนมีความสุข ผ่อนคลาย มีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ และจากการที่ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนบางคนที่มีพฤติกรรมไม่ค่อยสนใจการเรียน ได้หันมาให้ความสนใจในการสร้างแผนผังความคิดโดยการวาดภาพ และการใช้เส้น สี ให้เกิดความสวยงาม จากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ พบว่าผู้เรียนมีความรู้สึกเหมือนได้เรียนวิชาภาษาไทยควบคู่ไปกับการทำงานศิลปะ ทำให้ไม่น่าเบื่อและรู้สึกชื่นชอบกับการทำกิจกรรมนี้ นอกจากนี้แผนผังความคิดยังช่วยให้นักเรียนมองเห็นภาพรวมของข้อมูลได้อย่างชัดเจนขึ้น ดังที่ วนิษา เรช (2551: 38) กล่าวถึงแผนผังความคิดสรุปได้ว่าเป็นการนำความรู้มาสรุปเป็นหมวดหมู่เพิ่มการใช้สี และรูปภาพประกอบ จึงช่วยให้มองเห็นภาพรวมของข้อมูลได้ชัดเจน ที่สำคัญคือแผนผังความคิดจะช่วยให้ฝึกคิดเป็นรูปภาพ จำเป็นภาพ เป็นสี ซึ่งตรงกับลักษณะการจำตามธรรมชาติของสมอง

1.5.4 การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ สื่อสารกันภายในกลุ่มอย่างเป็นกันเอง เมื่อผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ผู้สอนให้ผลย้อนกลับ (feedback) เชิงบวก เช่น กล่าวชื่นชม ปรบมือ ให้ความสำคัญกับทุก ๆ คำตอบ ไม่บอกว่าใครถูกหรือผิด ขึ้นอยู่กับการให้เหตุผลของแต่ละกลุ่ม จะทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก เกิดความภูมิใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวรรณคดี ซึ่งสอดคล้องกับ สุรพล พยอมแย้ม (2540: 20) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนที่ผู้เรียนได้รับผลย้อนกลับจะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้แก้ไขข้อบกพร่องได้ถูกต้อง และถ้าการรับรู้เป็นผลสำเร็จก็จะสามารถนำความสำเร็จหรือสิ่งที่ดีจากการเรียนครั้งก่อนไปใช้ในการเรียนครั้งต่อไป

1.6 รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น ส่วนปัจจัยด้านระบบสนับสนุน คือ สิ่งจำเป็นอื่น ๆ ที่ทำให้การใช้รูปแบบการสอนประสบผลสำเร็จ สำหรับรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ภาษาไทย ระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรม ผู้สอนจะคอยสังเกตเพื่อให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนพบอุปสรรค ตั้งคำถามนำความคิด เพื่อให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบได้อย่างมีทิศทางที่ถูกต้อง เนื่องจากการเรียนสิ่งที่ยากขึ้นจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ โดยผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้เรียนในแต่ละ

ละขั้นตอนของการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแสวงหาความรู้ การทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อแก้ปัญหา โดยผู้สอนจะค่อย ๆ ลดบทบาทลงจนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับที่ กาญจนา คุณารักษ์ (2558: 189) ได้กล่าวว่า การให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติด้วยความชำนาญ โดยการได้รับคำแนะนำจากครูจะช่วยพัฒนาทักษะต่าง ๆ ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยการสังเกต ควบคู่ไปกับกระบวนการทางสติปัญญา ซึ่งสัมพันธ์กับ วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์ (2559: 51) ได้กล่าวว่าการสอนโดยผู้สอนใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนแก้ปัญหา วิธีการนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกค้นคว้า คิด และเป็นผู้ตัดสินใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม และทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ในห้องเรียน

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่ารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นรูปแบบการสอนที่มีองค์ประกอบครบถ้วนชัดเจน ส่งเสริมการอ่านและการคิด โดยให้ผู้เรียนได้ช่วยกันแก้ปัญหาวิธีการที่เป็นระบบ เพื่อให้เกิดมุมมองทางความคิดที่กว้างขวางขึ้น และยังทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่เกิดขึ้นหลังการเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

2. อภิปรายผลการศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย ตามวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวรรณคดี ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจพิจารณาได้ว่าเป็นผลมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

2.1.1 การสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณในชั้น Analysis (อ่านวิเคราะห์) เป็นขั้นที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดีโดยแสดงในรูปแบบของแผนผังความคิด เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในภาพรวมและรายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง ดังนั้นในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะต้องช่วยกันระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดีแต่ในด้าน ดังนั้นในขั้นตอนนี้มีกระบวนการย่อยอยู่ 2 กระบวนการ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดี และ 2) การสร้างแผนผังความคิด ดังนี้

2.1.1.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดี จากการสังเกตพบว่า สมาชิกแต่ละคนมีการนำเสนอความรู้ของตนเองต่อกลุ่ม สามารถให้รายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบได้ ทำให้ผลการวิเคราะห์มีความละเอียด ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นวรรณคดีในหลายแง่มุม ซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดีจำเป็นต่อการเข้าใจวรรณคดีอย่างลึกซึ้งไม่ใช่ความเข้าใจแบบผิว

เฟิน อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการเข้าถึงสาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ สอดคล้องกับที่ ดวงมน จิตรจำนง (2556: 150) กล่าวถึงการพิจารณาองค์ประกอบของวรรณคดีว่า ผู้อ่านจำเป็นต้องพิจารณาทั้งองค์รวมของงาน โดยไม่อาจละเว้นที่จะแยกแยะส่วนประกอบแต่ละส่วน วรรณกรรมชิ้นหนึ่งใช้ถ้อยคำ รูปประโยคและข้อความอย่างไร ถ้ามีตัวละคร เรียงลำดับเหตุการณ์ในโครงเรื่องอย่างไร ตัวละครมีนิสัยใจคออย่างไร ตลอดจนมีบทสนทนา และฉากอย่างไร ฯลฯ แต่ละส่วนประกอบดังกล่าวนี้ ผู้สร้างกำหนดขึ้นเพื่อแนะให้คิดและรู้สึกถึงสิ่งใด

2.1.1.2 การสร้างแผนผังความคิด นำเสนอผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบของวรรณคดีเป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบของวรรณคดีย่อมประกอบด้วยประเด็นหลักและประเด็นย่อยมากมาย การสร้างแผนผังความคิดจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ เป็นภาพใหญ่ โดยข้อมูลจำนวนมากจะถูกบันทึกเป็นภาพในสมอง ช่วยให้ผู้เรียนสามารถกักเก็บและดึงข้อมูลมาใช้เพื่อทำความเข้าใจปัญหาและแก้ปัญหาได้ในขั้นตอนต่อไป สัมพันธ์กับที่ ทิศนา แคมมณี (2550: 232-236) กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนโดยแผนผังความคิดว่า สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียน สามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ดี โดยกล่าวถึงการศึกษาเรื่องความทรงจำระยะยาว (long-term memory) ว่าเป็นความทรงจำที่มีความคงทน มีความจุไม่จำกัดสามารถคงอยู่เป็นเวลานาน เมื่อต้องการใช้สามารถเรียกคืนได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับกระบวนการทางปัญญา (cognitive processes) ของบุคคลนั้น ได้แก่ การใส่ใจ (attention) การรับรู้ (perception) การทำซ้ำ (rehearsal) การเข้ารหัส (encoding) และการเรียกคืน (retrieval) โดยแผนผังความคิดจะช่วยให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมและสร้างความหมายและความเข้าใจเนื้อหาสาระหรือข้อมูลที่เรียนรู้ และจัดระเบียบข้อมูลที่เรียนรู้ด้วยแผนผังความคิดซึ่งช่วยให้ง่ายต่อการจดจำ

2.1.2 การสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณในชั้น Condition-หาเงื่อนไขที่ปรากฏในเรื่อง เงื่อนไขคือสิ่งที่นำไปสู่การแก้ปัญหา ได้แก่ คำถามย่อยต่าง ๆ ที่นำไปสู่คำถามใหญ่ (แนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไร) แต่เนื่องจากผู้เรียนจะยังไม่สามารถตั้งคำถามย่อยได้ทันที เนื่องจากขาดการฝึกฝน ผู้สอนจึงต้องให้ความช่วยเหลือโดยการตั้งคำถามย่อยที่จะนำไปสู่การค้นพบแนวคิดสำคัญของเรื่อง จากนั้นผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันตั้งคำถามเองแล้วบันทึกคำถามลงในใบงาน ในขั้นตอนนี้การร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนและการให้ความช่วยเหลือของผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญ โดยผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างเต็มที่ ให้ฝึกค้นหาปัญหาเองเพื่อให้เข้าใจปัญหาได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับที่ วัชรรา เล่าเรียนดี (2556: 34-35) กล่าวถึงการส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการฝึกคิดที่ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิดทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จิตใจ และอารมณ์ ผู้เรียนจะกล้าแสดงความคิดเห็นเมื่อมีบรรยากาศที่เป็นมิตร เป็นกันเอง เกิดความร่วมมือระหว่างเพื่อน ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้สอนเปรียบเสมือนเพื่อนร่วมคิด ร่วมปฏิบัติและยังสอดคล้องกับแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya ซึ่งได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม คือ การที่ผู้สอนกับผู้เรียนทำงานร่วมกันในการ

แก้ปัญหา โดยผู้สอนควรจะอยู่ในพื้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนควรพยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในความคิดของผู้เรียน และถามคำถามที่เกิดจากการคาดเดาว่าผู้เรียนอยู่ในระดับใดของการเรียนรู้ (Polya, 2014: 1) ซึ่งการตั้งคำถามและข้อเสนอแนะนั้นควรเป็นการทำงานร่วมกันของผู้สอนและผู้เรียนมากกว่าที่จะแยกให้ผู้เรียนไปแก้ปัญหาด้วยตัวเองเป็นหลัก ผู้สอนจะต้องคอยติดตาม คอยตั้งคำถาม คอยชี้แนะผู้เรียนให้สามารถต่อยอดความคิดที่ละขั้น ไปจนสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง (Polya, 2014: 4) โดยคำถามสำคัญสำหรับการแก้ไขปัญหานั้นเบื้องต้นคืออะไรที่ยังไม่รู้เกี่ยวกับคำถามที่ต้องแก้ไขบ้าง คำถามแบบนี้จะกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดปฏิบัติการทางสมองในการตั้งคำถามอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบการทำความเข้าใจปัญหาไปสู่หนทางการแก้ปัญหา (Polya, 2014: 33) ผู้วิจัยพบว่าในการสอนครั้งแรก ผู้สอนจะมีส่วนช่วยในการตั้งคำถามของผู้เรียน แต่ในการสอนระยะหลังสังเกตว่า ผู้เรียนสามารถตั้งคำถามย่อยเองได้ เนื่องจากผ่านการฝึกฝนและการสังเกต ผู้สอนจึงลดบทบาทการให้ความช่วยเหลือลง นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกทักษะการตั้งคำถามอีกด้วย เช่นเดียวกับที่ มกราพันธ์ จุฑะรสก (2556: 55) กล่าวว่า การค้นหาคำตอบต้องเกิดจากมีการตั้งคำถาม ผู้ตั้งคำถามจะต้องใส่ใจในเรื่องที่กำลังศึกษาและจับประเด็นได้เป็นอย่างดี มีความละเอียดอ่อนและไวต่อการรับรู้ สามารถตั้งคำถามที่จะนำไปสู่ความจริงที่ต้องการค้นหาได้

2.1.3 การสอนอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณในขั้น Data (หาข้อมูลสำคัญ) เป็นขั้นที่ผู้เรียนช่วยกันตอบคำถามย่อยในขั้นที่ 2 โดยแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบ เขียนคำตอบที่ได้ลงในใบงาน ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะต้องร่วมกันระดมความคิดเพื่อตอบคำถาม คำตอบที่ได้จึงเป็นคำตอบของกลุ่ม ผู้วิจัยพบว่าคำตอบที่ได้เป็นคำตอบที่แสดงเหตุผล แสดงถึงความลึกซึ้งในตัวบทวรรณคดี แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเข้าใจพฤติกรรมตัวละคร ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น ตลอดจนเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง มีการอ้างอิงตัวบทเพื่อเพิ่มข้อสนับสนุนให้ชัดเจนน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น สิ่งสำคัญคือแสดงให้เห็นว่าคำตอบที่ได้เกิดจากการสร้างความรู้ขึ้นมาจากผู้เรียนเองโดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivist Theory) โดยวัชรา เล่าเรียนดี (2556: 70-73) ได้กล่าวถึงแนวคิดของทฤษฎีการสร้างความรู้ว่า ความรู้และวิธีได้มาซึ่งความรู้ ได้มาจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง จากการได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม เป็นความรู้ที่เกิดจากกระบวนการคิดไตร่ตรองของตนเองกับเพื่อนในกลุ่ม ไม่ใช่ความรู้ที่มาจากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว จึงทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

2.1.4 การสอนอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณในขั้น Eureka (ค้นพบคำตอบ) เป็นขั้นที่ผู้เรียนค้นพบคำตอบว่าแนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไร ผู้เรียนต้องประมวลความคิดและข้อมูลทั้งหมดจากขั้นที่ 3 เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลนำมาสู่คำตอบที่ต้องการ ผู้เรียนบอกคำตอบและระบุเหตุผลได้ว่าสามารถพิจารณาได้จากข้อมูลใดบ้าง โดยเขียนสื่อความลงในใบงาน ดังนั้นในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะต้องบอกว่าแนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไร และพิจารณาจากอะไรได้บ้าง เป็นการบอกคำตอบ

พร้อมเหตุผล โดยเหตุผลจะแสดงให้เห็นถึงการคิดของผู้เรียน วิธีการนี้จะทำให้ผู้สอนสามารถตรวจสอบการคิดของผู้เรียนได้ ซึ่งการคิดเป็นทักษะสำคัญที่ต้องใช้ควบคู่ไปกับทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับที่ สุกัญญา ศรีสืบสาย (2557: 11-13) ได้กล่าวถึงการประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนาทักษะการคิด ซึ่งเป็นทักษะที่ซ่อนอยู่ในทุกสาระการเรียนรู้สรุปได้ว่าวิธีการที่จะช่วยให้ผู้สอนได้เรียนรู้ความก้าวหน้าทางการคิดของผู้เรียน สามารถใช้วิธีการให้ผู้เรียนเขียนหรือพูดแสดงความคิด โดยผู้สอนจะต้องออกแบบการสอนให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะพัฒนาด้วยกิจกรรมที่ทำทาย โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ ใช้แผนภาพกระตุ้นการคิดหรือใช้การทำแผนภาพการคิด ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดขั้นสูง

2.1.5 การสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณในขั้น Apply (บอกข้อคิดแล้วนำไปประยุกต์ใช้) เป็นขั้นที่ผู้เรียนบอกข้อคิดที่ได้และนำเสนอว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไรโดยนำเสนอในรูปแบบของแผนผังความคิด เพื่อเป็นการต่อยอดความคิดหลังจากที่ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวคิดสำคัญของเรื่องที่อ่านได้แล้ว ในขั้นตอนนี้เป็นกิจกรรมหลังการอ่านที่ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดด้านการประยุกต์ใช้ และยังทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่านวรรณคดีว่ามีความสัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์ ช่วยสะท้อนภาพสังคม และมีข้อคิดที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปในชีวิตประจำวันได้ ทำให้การเรียนรู้นั้นมีความหมาย สอดคล้องกับที่ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2553: 124) กล่าวถึงการสอนภาษาไทยให้นำไปใช้ว่า การสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่มีความหมาย การที่ผู้เรียนจะนำความรู้ไปใช้ ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน และตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสิ่งที่เรียนว่ามีประโยชน์สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จะทำให้ผู้เรียนจะเรียนด้วยใจไม่ใช่เพราะเป็นหน้าที่ที่ต้องเรียน

2.1.6 เมื่อพิจารณาด้านเนื้อหาของวรรณคดีที่นำมาเป็นบทอ่านสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ซึ่งมีบทอ่านหลากหลายประเภท ประเภทเรื่องสั้น ได้แก่ เรื่อง ราตรีดาวกะพริบ ของวินทร์ เลียววาริณ ประเภทนวนิยาย ได้แก่ ความสุขของกะทิ ของงามพรรณ เวชชาชีวะ และหน้าต่างบานแรก ของกฤษณา อโศกสิน ประเภทบทละครนอก ได้แก่ สังข์ทอง พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 2 บทอ่านที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็นงานเขียนที่มีองค์ประกอบของเรื่องช่วยสะท้อนแนวคิดสำคัญของเรื่อง เนื้อหาเป็นเรื่องที่สะท้อนสภาพสังคมหรือความคิดความรู้สึกของคนในสังคม โดยมีข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจึงรู้สึกววรรณคดีเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ไม่ใช่สิ่งที่แบ่งแยกไปจากชีวิตของผู้เรียน

2.1.7 ขณะที่สอนผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนฝึกอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากบทอ่านที่ง่ายไปยาก โดยเริ่มจากฝึกการอ่านเรื่องสั้นก่อน แล้วจึงฝึกอ่านนวนิยาย จากนั้นจึงเป็นการอ่านบทละครนอกตามลำดับ พบว่าผู้เรียนค่อย ๆ เกิดการเรียนรู้และรู้สึกว่าการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไม่ยากจนเกินไป สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ รวมทั้งครูได้ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียน

ได้แสดงความคิดภายในกลุ่ม โดยมีครูเป็นผู้แนะนำและให้ความรู้เพิ่มเติม และในขั้นการหาเงื่อนไขของเรื่อง ซึ่งเป็นการตั้งคำถามย่อย เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบ ครูจะเป็นผู้ตั้งคำถามพัฒนาความคิดซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดในการตั้งคำถามได้ดีขึ้น สอดคล้องกับความเห็นของ ชาตรี สำราญ (2545: 11) ที่กล่าวว่า การตั้งคำถามของครูจะมีส่วนช่วยนำพาความคิดของนักเรียนได้ดีมาก ถ้าครูตั้งคำถามตรงประเด็นที่ต้องการให้นักเรียนตอบโดยวิธีการคิดอย่างไร ครูก็ต้องใช้คำถามอย่างนั้น นอกจากนี้ขณะดำเนินการสอน ถ้านักเรียนแสดงพฤติกรรมไม่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ครูจะเสริมแรงทางบวกโดยการกล่าวคำชมเพื่อเป็นการสร้างกำลังใจและแรงจูงใจในการเรียน นอกจากนี้ใบงาน ACDEA (Analysis, Condition, Data, Eureka, Apply) ที่ผู้วิจัยได้ออกแบบขึ้น มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนสะดวกในการดำเนินกิจกรรมตามลำดับขั้นและสะดวกต่อการตรวจงานของครู หลังจากที่ผู้เรียนทำใบงานเสร็จแล้วผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานของกลุ่มหน้าชั้นเรียน จากนั้นผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเป็นการให้ผลย้อนกลับ (Feedback) จึงช่วยให้นักเรียนเห็นข้อผิดพลาดของตนเองเพื่อนำไปแก้ไขในการเรียนครั้งต่อไปให้ดีขึ้น

2.2 ความคิดเห็นของนักศึกษาครูภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนวรรณคดีในด้านต่าง ๆ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ อันดับ 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อันดับ 2 ด้านบรรยากาศ และอันดับ 3 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ทั้งนี้ อาจพิจารณาได้ว่าเป็นมาจากสาเหตุ ดังต่อไปนี้

2.2.1 นักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาผลการตอบแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก พบว่า เป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนเป็นระบบ เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการคิดอย่างมีเหตุผล สาเหตุเพราะที่ผ่านมาผู้เรียนไม่ได้ฝึกฝนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ แต่จากการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์องค์ประกอบวรรณคดีเพื่อให้เข้าใจเรื่องอย่างละเอียดรอบด้าน จากนั้นจึงตั้งคำถามย่อยเพื่อค้นหาคำตอบ ตามด้วยการตอบคำถามย่อย จากนั้นแสดงคำตอบของคำถามหลักโดยให้เหตุผลประกอบ และสิ้นสุดด้วยการบอกข้อคิดจากเรื่องและการนำไปประยุกต์ใช้ จะเห็นได้ว่าขั้นตอนดังกล่าวมีระบบชัดเจน แต่ละขั้นตอนผู้เรียนต้องใช้ทักษะการอ่านและการคิดในระดับสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประยุกต์ใช้ ส่วนผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นในข้ออื่น ๆ นักศึกษาก็มีความคิดเห็นในระดับมากเช่นกัน คือ นักศึกษาเห็นด้วยว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาระดมความคิด

2.2.2 นักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดด้านบรรยากาศการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาผลการตอบแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก พบว่า นักศึกษามีโอกาส

แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน นักศึกษามีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนและครู และนักศึกษามีความสุขในการทำงานร่วมกัน สาเหตุเพราะผู้สอนให้โอกาสผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ให้ความสำคัญแก่ปัญหา การเรียนแบบร่วมมือจะช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ทำให้ผู้เรียนรู้สึกกล้าแสดงความคิดเห็น และเกิดแรงจูงใจในการอ่านวรรณคดีมากขึ้น สอดคล้องกับที่ ปัทมา วิญญกุล (2551: 112-113) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในความคิดของตนเอง โดยการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปรายร่วมกันกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล ให้เพื่อน ๆ ได้วิพากษ์วิจารณ์ความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล แลกเปลี่ยนทรรศนะหรือความคิดที่แปลกใหม่ ผู้เรียนรู้สึกว่าตนเองได้มีโอกาสแสดงออก เพื่อน ๆ ได้แสดงความคิดเห็นวิพากษ์ความคิดของนักเรียน ทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนไม่เคร่งเครียด ประกอบกับได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบกลุ่ม โดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมและวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ มีการถ่ายทอดความรู้ ความคิดให้แก่กันและกัน และได้ช่วยเหลือกัน ร่วมมือกันทำกิจกรรม นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับ ปานจิต วัชรระงษ์ (2548: 105) ที่ได้กล่าวถึงวิธีการเรียนแบบร่วมมือว่าช่วยให้ผู้เรียนสื่อสารกันภายในกลุ่ม เมื่อบูรณาการแนวคิดของกลุ่ม ทำให้ได้แนวคิดในการแก้ปัญหาที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นในข้ออื่น ๆ นักศึกษาก็มีความคิดเห็นในระดับมาก คือ นักศึกษามีความสนุกและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอน

2.2.3 นักศึกษาเห็นด้วยมากด้านประโยชน์ที่ได้รับ เมื่อพิจารณาผลการตอบแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก พบว่า นักศึกษาสามารถนำกระบวนการนี้ไปประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ๆ และในชีวิตประจำวันได้ นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการอ่านขั้นคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ และนักศึกษากล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ สาเหตุเพราะผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากผู้เรียนจำเป็นต้องศึกษาเล่าเรียนวิชาการต่าง ๆ และรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับที่ ขวัญชนก นัยเจริญ (2551: 117) กล่าวถึงการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่าสามารถช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีทักษะในการคัดสรรข้อมูลที่น่าเชื่อถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกปัจจุบันที่มีข้อมูลข่าวสารมากมายและหลากหลาย การฝึกฝนให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดหาเหตุผล และยังเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิตอีกด้วย นอกจากนี้ยังกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียน ผู้เรียนยังได้ฝึกเพิ่มทักษะการอ่าน การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปประเด็น เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาหรือตอบประเด็นที่กำหนดไว้ ดังนั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงมีความสำคัญที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนรับสารโดยใช้ความคิดและเหตุผล อีกทั้งผู้เรียนต้องไปประกอบวิชาชีพครูภาษาไทยในอนาคต การอ่านวรรณคดีอย่างมีวิจารณญาณจะช่วย

ให้ผู้เรียนมีความลุ่มลึกในการอ่านวรรณคดี สามารถถ่ายทอดเนื้อหาในแง่มุมที่น่าสนใจ ไม่ละทิ้งแนวคิดสำคัญอันเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ อันจะเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยครูที่มีความรู้และทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ส่วนผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นในข้ออื่น ๆ นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก คือ นักศึกษามีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ นักศึกษาเห็นคุณค่าของวรรณคดีต่อชีวิต และนักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการอ่านวรรณคดี

จากที่ผู้วิจัยได้อภิปรายผลในประเด็น ๆ ต่างที่ได้กล่าวไปในข้างต้น จะเห็นได้ว่ารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ 3 ด้าน ได้แก่ 1. ได้ความรู้ จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2. ได้ฝึกฝนทักษะในศตวรรษที่ 21 และ 3. ได้บ่มเพาะอุปนิสัย และทัศนคติเพื่อเติบโตเป็นคนที่มีคุณภาพในสังคมโลก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการสอนภาษาไทย ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การเลือกบทอ่าน ผู้สอนควรเลือกบทอ่านที่สัมพันธ์กับโลกของความเป็นจริง มีแนวคิดที่สะท้อนสภาพสังคม ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในจิตใจมนุษย์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์เดิมของตนมาช่วยทำความเข้าใจหรือตีความบทอ่าน จะทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นเพื่อระดมความคิดร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ หากเลือกบทอ่านที่ยากหรือต้องใช้ทักษะการตีความที่มากเกินไป จะทำให้ผู้เรียนไม่ยกยอตั้งคำถาม ตอบคำถามและค้นหาแนวคิดสำคัญของเรื่อง

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรมีบทบาทในทุกขั้นตอน ไม่ควรปล่อยให้ นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยลำพัง ผู้สอนควรเริ่มตั้งแต่การฝึกให้นักเรียนบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ลงในตาราง ACDEA ให้ถูกต้องและเป็นระบบระเบียบตั้งแต่ครั้งแรก เพื่อให้ นำข้อมูลไปใช้ในการเขียนสรุปความได้ง่าย ทำให้ครูตรวจงานได้สะดวกขึ้น นอกจากนี้ครูควรแนะนำการสร้างแผนผังความคิดให้เหมาะสมกับข้อมูลในบทอ่าน ตลอดจนเน้นย้ำการเขียนสรุปใจความสำคัญ การใช้ภาษา และการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องด้วย

1.3 การทำกิจกรรมในชั้นตอนต่าง ๆ ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในการระดมความคิด ฝึกการตั้งคำถาม การสร้างแผนผังความคิดร่วมกับเพื่อน ๆ ให้มากที่สุด เพื่อให้ นักเรียนได้ใช้ความคิดและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดที่แปลกใหม่จากเพื่อน ๆ ในกลุ่ม

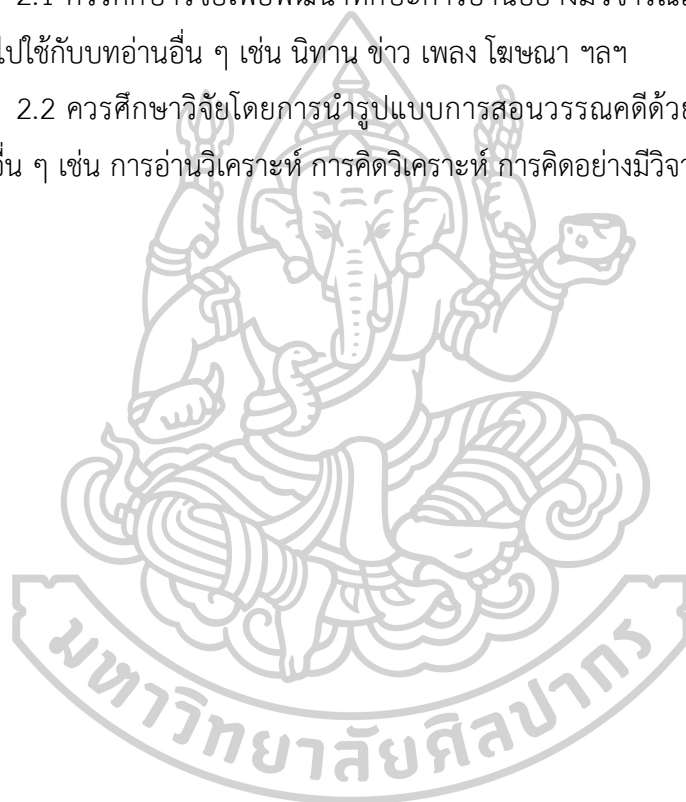
นอกจากจะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นสำคัญซึ่งทำให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและมีความสุขแล้ว ยังเป็นการฝึกทักษะทางสังคม ได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การตรงต่อเวลา ความเป็นมิตร ความมีน้ำใจ และความเสียสละอีกด้วย

1.4 การทำกิจกรรมในชั้นตอนต่าง ๆ ควรมีขั้นตอนที่ชัดเจน ดังนั้นผู้สอนจะต้องเตรียมตัวในการจัดกิจกรรม รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น จึงจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยนำรูปแบบการสอนวรรณคดีไปใช้กับบทอ่านอื่น ๆ เช่น นิทาน ชั่ว เพลง โฆษณา ฯลฯ

2.2 ควรศึกษาวิจัยโดยการนำรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA ไปใช้ในการพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่น การอ่านวิเคราะห์ การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ฯลฯ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล โพธิเย็น. (2547). “รูปแบบการพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างเสริมความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยใช้แนวคิดทฤษฎีไตรอาร์ชิกและวิธีการแบบสแกฟโฟลด์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กมลชนก เรียงเรียบ. (2558). นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤษณา อโศกสิน.(2538). **หน้าต่างบานแรก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2558ก). **การออกแบบการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- _____ . (2558ข). **พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร**. พิมพ์ครั้งที่ 5. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ, คุณหญิง. (2558). **ความรู้ชีวิต : รวมบทความทางวิชาการของคุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ** . กรุงเทพฯ: ครีเอชั่น.
- โกชัย สาริกบุตร. (2541). **การอ่านขั้นใช้วิจารณ์**. เชียงใหม่: วิทยาลัยครูเชียงใหม่.
- ขวัญชนก นัยเจริญ. (2551). “ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คชานนท์ สุวรรณพันธ์. (2543). “โครงสร้างและการเปลี่ยนมโนทัศน์เรื่องระบบนิเวศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคแผนผังมโนทัศน์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉันท ชาติทอง. (2554). **สอนคิด : การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด**. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมการพิมพ์.
- งามพรรณ เวชชาชีวะ. (2549). **ความสุขของกะทิ**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: แพร่พรสวรรค์พิมพ์.

- จรรยา บุญปล้อง. (2541). “การพัฒนารูปแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อสอนอ่าน วิจารณ์วรรณกรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขา การสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิระ ดีช่วย. (2554). “การพัฒนาแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกับการ คิดอย่างมีวิจารณ์วรรณกรรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสร้าง องค์ความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4”. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เจือจันทร์ไหวพริบ. (2542). **การใช้ภาษาไทย**. ภูเก็ต: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบัน ราชภัฏภูเก็ต.
- ชลธิชา หอมฟุ้ง. (2557). “การพัฒนาแบบการเรียนวรรณคดีโดยประยุกต์ใช้ร้อยสัจสี่เพื่อ ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์วรรณกรรมและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของ นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต.” ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชา หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาญชัย หมั่นประสงค์. (2556). “การศึกษผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณ์วรรณกรรมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีวิทยาศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2545). **เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาติรี สำราญ. (2545). **คิดและถาม : ศิลปะแห่งการเรียนรู้ระหว่างครูและนักเรียน**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สวัสดิวงศ์.
- ณัฐน แก้วกันจร. (2553). “ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านอย่างมี วิจารณ์วรรณกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ณัฐพร โพธิ์เอี่ยม. (2550). “การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือเป็นรายบุคคล (TAI) ร่วมกับกระบวนการ แก้ปัญหาของโพลยา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการ นิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดนยา วงศ์ณะชัย. (2542). **การอ่านเพื่อชีวิต**. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.

- ดวงมน จิตรจันทน์. (2556). **วรรณคดีวิจารณ์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.
- ทงศ์ จันทะมาตย์. (2558). อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน.
- ทีศนา แคมมณี และคนอื่น ๆ. (2544). **วิทยาการด้านการคิด**. กรุงเทพฯ: มาสเตอร์กรุ๊ป.
- ทีศนา แคมมณี. (2550). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศ เวศร์ภาดา (2543). **ทะเลแห่งปัญญา**. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- ธัญญา พลอนันต์, ผู้แปล. (2544). **ใช้หัวคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว'๙๔.
- ธัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว. (2552). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสรุปความของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยวิธี KWL PLUS กับวิธีอ่านแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นาฏกมล มหาทำนุโชค. (2558). นักศึกษาด้านวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน.
- นิตยา ศรีदारา. (2557). “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA
Model) ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาเรื่องอสมการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิภาพรรณ พิศอ่อน. (2550). “การพัฒนาแผนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้รูปแบบซิปปา
และเทคนิคแบบ Jigsaw วิชาทักษะภาษาไทยเพื่ออาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- นุชน้อย สตรีอังกูร. (2533). “การวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นเล่ม 1”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชลี อุภักย์. (2555). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- น้ำผึ้ง มีนิล. (2545). “ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการเรียนการสอนวิชาโครงการงาน
วิทยาศาสตร์กับคุณภาพชีวิตที่มีต่อการใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการ
ทำโครงการงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- บรรจง แสงนภาวรรณ. (2556). “การพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน KWL Plus.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บันลือ พุกกะวัน. (2543). **แนวทางการพัฒนาการอ่านเร็วคิดเป็น**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. (2539). **แวนวรรณกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
_____. (2544). **ภาษาไทยวิชาที่ถูกลืม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- บุษบา บัวสมบุรณ์. (2561). “รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดี โดยบูรณาการศิลปะของนักศึกษาระดับปริญญาามหาบัณฑิต.” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- แบเรลล์, จอห์น. (2556). “การเรียนรู้จากปัญหา : รากฐานสำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21.” **ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาในศตวรรษที่ 21**. แปลจาก 21st Century skills : Rethinking how students learn. Edited by James Bellance and Ron Brandt. แปลโดย วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์. กรุงเทพฯ: openworlds.
- ปรัชญา ปานเกตุ. (2558). อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน.
- ปัทมา วิญญูกุล. (2551). “การเปรียบเทียบด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนตามแนวคิดสเตอร์นเบอร์ก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปานจิต วัชรระรังษี. (2548). “การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เปลื้อง ณ นคร. (2542). **ศิลปะแห่งการอ่าน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอลโล่การพิมพ์.
- ผังก้างปลา**. (2560). เข้าถึงเมื่อ 12 กรกฎาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.biz-development.com/>.
- พวงเพ็ญ สว่างใจ. (2558). นักศึกษาศาษาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2558). **รู้เนื่อหาก่อน สอนเก่ง การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมคุณภาพใน**

- ศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียวาร์ ยินดีสุข. (2556). **ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนอิงมาตรฐาน.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภักจีรา รอดพัน (2553). “การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งที่มีฐานความช่วยเหลือทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์สุโขทัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภานุพงศ์ แสงดี. (2549). “ผลการใช้วิธีวิทยาศาสตร์พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภาวิตา ปลาทอง. (2558). **นักศึกษาศาสาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.** สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน.
- มกราพันธ์ จุฑะรสก. (2556). **การคิดอย่างเป็นระบบ : การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน.** นนทบุรี: โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก.
- มยุรา เมืองฮาม. (2556). “การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการสืบสอบร่วมกับเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2560). **รายงานผลการศึกษานักศึกษา รายวิชาวรรณกรรมกับสังคม ปีการศึกษา 2554-2558.** เข้าถึงเมื่อ 9 กรกฎาคม. เข้าถึงได้จาก <http://mis.pbpu.ac.th/service/main.jsp?menu=main>.
- มันทนา พรหมรักษ์. (2556). “ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โมเดลการแก้ปัญหาที่เน้นกระบวนการกำกับทางปัญญาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มุกดา สุกรินทร์. (2551). “การพัฒนาทักษะการอ่าน การคิด และการเขียน ด้วยรูปแบบ 4 MAT ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- แมคไท, เจย์ และ ซีฟ, เอลเลียตต์. (2556). “กรอบแนวคิดในการนำไปปฏิบัติเพื่อสนับสนุนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21.” **ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาในศตวรรษที่ 21**. แปลจาก 21st Century skills : Rethinking how students learn. Edited by James Bellance and Ron Brandt. แปลโดย วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์. กรุงเทพฯ: openworlds.
- ยุพรพรรณ ตันติสัตยานนท์. (2555). “การพัฒนาโมดูลการอ่านภาษาอังกฤษธุรกิจที่เน้นจริยธรรมธุรกิจเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความตระหนักด้านจริยธรรมทางธุรกิจสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รจนาชาติ โสม. (2554). “การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทยและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเฉพาะหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัชดาภรณ์ เอี่ยมเชย. (2558). นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน.
- รัตนภรณ์ คำมูล (2546). “การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สถาบันราชภัฏอุดรธานี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2549). **สุนทรียภาพแห่งชีวิต**. กรุงเทพฯ: ณ เพชร สำนักพิมพ์.
- วนิษา เรช. (2551). **อัจฉริยะเรียนสนุก**. ปทุมธานี: อัจฉริยะสร้างได้.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2549). **เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2556). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนา วิชิตชาญ. (2546). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดและวิธีสอนเพื่อการสื่อสาร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วันดี วิภาตนาวิน. (2559). “การพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดรวบยอดด้วยการสร้างแผนภูมิ

มโนทัศน์โดยใช้เทคนิคกลุ่มร่วมมือในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

วาริต เจริญราษฎร์. (2554) “รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในรายวิชาการอ่านเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม” สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์

_____. (2560). **ทักษะในศตวรรษที่ 21**. เข้าถึงเมื่อ 21 มิถุนายน. เข้าถึงได้จาก https://www.youtube.com/watch?v=6OpO_VTnC2M.

วิทยากร เชียงกุล. (2549). **การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: สายธาร.

วิภา กงกะนันทน์. (2533). **วรรณคดีศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์. (2559). **ห้องเรียนแห่งอนาคต**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

วิริยา วิริยารัมภะ. (2549). “ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและวิธีสอนแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์ และคนอื่น ๆ. (2542). **ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น**. กรุงเทพฯ: เจริญทรัพย์เอ็ดดูเคชั่น.

ศิริพร ศรีสุวรรณ. (2557). “การศึกษาความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิริมณฑา ขุนศิริ. (2547). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสารเคมีในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้แผนผังมโนทัศน์และวิธีสอนตามคู่มือครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศุภร จินดาเวชซ์. (2549). “การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2554). **ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และผลวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).
- _____. (2556). **ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร**. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).
- _____. (2558). **สรุปผลการวิจัย PISA 2015**. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).
- _____. (2559ก). **ผลการประเมินในโครงการ PISA 2015**. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).
- _____. (2559ข). **FOCUS ประเด็นจาก PISA 12 (ธันวาคม) : 1-4**.
- สนิท ตั้งทวี. (2529). **การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์. (2550). **หลักนักอ่าน**. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2544). **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุกัญญา ศรีสืบสาย. (2557). **การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการอ่านและการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: นานามีบุ๊กส์พับลิเคชันส์.
- สุกัญญา สุขสบาย. (2556). “ผลการใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยาพร้อมกับแผนผังรูปเพชรและมุมทั้งสี่ที่มีเจตคติและผลสัมฤทธิ์ต่อการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ : กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มรรย. (2539). **วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทัตตา ด้านสากล. (2558). **นักศึกษาศาษาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี**. สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน.
- สุเทพ อ่วมเจริญ. (2557). **การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีและการปฏิบัติ**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สุนันท์ ประสานสอน. (2544). “ผลของการใช้กลวิธีการอ่านและการคิดระดับสูงที่มีต่อความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2539). **การสอนอ่านวิชาภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุพรรณณี วราทร. (2545). **การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คณะ

อักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรพล พยอมแย้ม. (2540). **พื้นฐานทางจิตวิทยาเพื่อการศึกษา**. นครปฐม : โครงการส่งเสริม

การผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2541). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

อติติยา สุทธิ. (2558). นักศึกษานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์,

18 มิถุนายน.

อรอุมา ศรีลาศักดิ์. (2556). “การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมี

วิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด

อย่างมีวิจารณญาณร่วมกับเทคนิคการสอนอ่าน KWL Plus.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อัจฉรา ชิวพันธ์. (2553). **ภาษาพาสอน : เรื่องน่ารู้สำหรับครูภาษาไทย**. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อำพร วิจิตสูงเนิน. (2553). “ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้

กิจกรรมแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4MAT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญา

การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม.

ภาษาอังกฤษ

ภาษาไทย

กมล โพธิเย็น. (2547). “รูปแบบการพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างเสริมความสามารถ

ด้านทักษะการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยใช้แนวคิดทฤษฎี

ไตรอาร์ชิกและวิธีการแบบสแกฟโฟลด์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กมลชนก เรียงเรียบ. (2558). นักศึกษานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจิตร ชั้น**

มัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ.

กฤษณา อโศกสิน.(2538). **หน้าต่างบานแรก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

กาญจนา คุณารักษ์. (2558ก). **การออกแบบการเรียนรู้การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. นครปฐม:

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

_____. (2558ข). **พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร**. พิมพ์ครั้งที่ 5. นครปฐม: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ, คุณหญิง. (2558). **ความรู้ชีวิต : รวมบทความทางวิชาการของ**

คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ . กรุงเทพฯ: ศรีเอชเอ็น.

โกชัย สาริกบุตร. (2541). **การอ่านขั้นใช้วิจารณ์ญาณ**. เชียงใหม่: วิทยาลัยครูเชียงใหม่.

ขวัญชนก นัยเจริญ. (2551). “ผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้ด้วยวิธีวิจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คชานนท์ สุวรรณพันธ์. (2543). “โครงสร้างและการเปลี่ยนมโนทัศน์เรื่องระบบนิเวศของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคแผนผังมโนทัศน์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ฉันท ชาติทอง. (2554). **สอนคิด : การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด**. กรุงเทพฯ:

เพชรเกษมการพิมพ์.

งามพรรณ เวชชาชีวะ. (2549). **ความสุขของกะทิ**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: แพรวสำนักพิมพ์.

จรรยา บุญปล้อง. (2541). “การพัฒนารูปแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อสอนอ่าน

วิจารณ์ญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิระ ดีช่วย. (2554). “การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซิมร่วมกับการ

คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4”. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เจือจันทร์ไหวพริบ. (2542). **การใช้ภาษาไทย**. ภูเก็ต: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบัน

ราชภัฏภูเก็ต.

ชลธิชา หอมฟุ้ง. (2557). “การพัฒนาแบบการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์ใช้ร้อยสัจสี่เพื่อ

ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของ

- นักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต.” ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาญชัย หมั่นประสงค์. (2556). “การศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีวิทยาศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2545). **เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาติรี สำราญ. (2545). **คิดและถาม : ศิลปะแห่งการเรียนรู้ระหว่างครูและนักเรียน**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สวัสดิวงศ์.
- ณัฐน แก้วกันจร. (2553). “ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ณัฐพร โพธิ์เยี่ยม. (2550). “การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือเป็นรายบุคคล (TAI) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดนยา วงศ์ธนะชัย. (2542). **การอ่านเพื่อชีวิต**. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ดวงมน จิตรจ้านง. (2556). **วรรณคดีวิจารณ์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.
- ทงศ์ จันทะมาตย์. (2558). อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน.
- ทิตนา เขมมณี และคนอื่น ๆ. (2544). **วิทยาการด้านการคิด**. กรุงเทพฯ: มาสเตอร์กรุ๊ป.
- ทิตนา เขมมณี. (2550). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศ เวศร์ภาดา (2543). **ทะเลแห่งปัญญา**. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- ธัญญา พลอนันต์, ผู้แปล. (2544). **ใช้หัวคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว’๙๔.
- ธัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว. (2552). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยวิธี KWL PLUS กับวิธีอ่านแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นาฏกมล มหาทำนุโชค. (2558). นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน.

- นิตยา ศรีदारา. (2557). “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาเรื่องอสมการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิภาพรรณ พิศอ่อน. (2550). “การพัฒนาแผนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้รูปแบบซิปปา และเทคนิคแบบ Jigsaw วิชาทักษะภาษาไทยเพื่ออาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นุชน้อย สลธิ์อังกูร. (2533). “การวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเล่ม 1”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชลี อุภักย์. (2555). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- น้ำผึ้ง มีนิล. (2545). “ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการเรียนการสอนวิชาโครงการวิทยาศาสตร์กับคุณภาพชีวิตที่มีต่อการใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจง แสงนภาพรรณ. (2556). “การพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน KWL Plus.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บันลือ พฤษะวัน. (2543). **แนวการพัฒนาการอ่านเร็วคิดเป็น**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. (2539). **แวนวรรณกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
_____. (2544). **ภาษาไทยวิชาที่ถูกลืม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- บุษบา บัวสมบุรณ์. (2561). “รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดี โดยบูรณาการศิลปะของนักศึกษาระดับปริญญาามหาบัณฑิต.” คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ปรัชญา ปานเกตุ. (2558). อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน.

- ปัทมา วิญญูกุล. (2551). “การเปรียบเทียบด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนตามแนวคิดสเตอร์นเบอร์เกอร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปานจิต วัชรระรังษี. (2548). “การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหของโพลยา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เปลื้อง ณ นคร. (2542). **ศิลปะแห่งการอ่าน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอลโล่การพิมพ์.
- ผั่งก้างปลา. (2560). เข้าถึงเมื่อ 12 กรกฎาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.biz-development.com/>.
- พวงเพ็ญ สว่างใจ. (2558). นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2558). **รู้เนื่อหาก่อน สอนเก่ง การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมคุณภาพในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาร์ ยินดีสุข. (2556). **ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนอิงมาตรฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภักจีรา รอดพัน (2553). “การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ที่มีฐานความช่วยเหลือทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์สุโขทัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภานุพงศ์ แสงดี. (2549). “ผลการใช้วิธีวิทยาศาสตร์พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภาวิตา ปลาทอง. (2558). นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน.
- มกราพันธ์ จุฑะรสก. (2556). **การคิดอย่างเป็นระบบ : การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน**. นนทบุรี: โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก.
- มยุรา เมืองฮาม. (2556). “การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการสืบสอบร่วมกับเทคนิคการคิดแบบหมวก 6

ใบ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2560). **รายงานผลการศึกษานักศึกษา รายวิชา**

วรรณกรรมกับสังคม ปีการศึกษา 2554-2558. เข้าถึงเมื่อ 9 กรกฎาคม. เข้าถึงได้จาก <http://mis.pbru.ac.th/service/main.jsp?menu=main>.

มัทนา พรหมรักษ์. (2556). “ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โมเดลการแก้ปัญหาที่เน้นกระบวนการกำกับทางปัญญาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มุกดา สุกรินทร์. (2551). “การพัฒนาทักษะการอ่าน การคิด และการเขียน ด้วยรูปแบบ 4 MAT ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ยุพรพรรณ ดันดีสัตยานนท์. (2555). “การพัฒนาโมดูลการอ่านภาษาอังกฤษธุรกิจที่เน้นจริยธรรมธุรกิจเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความตระหนักด้านจริยธรรมทางธุรกิจสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รจนาชาติโสสม. (2554). “การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทยและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเฉพาะหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รัชดาภรณ์ เอี่ยมเชย. (2558). **นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.** สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน.

รัตนภรณ์ คำมูล (2546). “การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สถาบันราชภัฏอุดรธานี.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.** กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2549). **สุนทรียภาพแห่งชีวิต.** กรุงเทพฯ: ณ เพชร สำนักพิมพ์.

วนิษา เรช. (2551). **อัจฉริยะเรียนสนุก.** ปทุมธานี: อัจฉริยะสร้างได้.

วัชรรา เล่าเรียนดี. (2549). **เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ที่**

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

_____. (2556). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด.**

นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัฒนา วิชิตชาญ. (2546). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดและวิธีสอนเพื่อการสื่อสาร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วันดี วิภาตนาวิน. (2559). “การพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดรวบยอดด้วยการสร้างแผนภูมิ

มโนทัศน์โดยใช้เทคนิคกลุ่มร่วมมือในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

วาริต เจริญราษฎร์. (2554) “รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดย

ใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในรายวิชาการอ่านเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม” สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์

_____. (2560). **ทักษะในศตวรรษที่ 21.** เข้าถึงเมื่อ 21 มิถุนายน. เข้าถึงได้จาก

https://www.youtube.com/watch?v=6OpO_VTnC2M.

วิทยากร เชียงกุล. (2549). **การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ: สายธาร.

วิภา กงกะนันทน์. (2533). **วรรณคดีศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์. (2559). **ห้องเรียนแห่งอนาคต.** กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

วิริยา วิริยารัมภะ. (2549). “ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและวิธีสอนแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์ และคนอื่น ๆ. (2542). **ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น.**

กรุงเทพฯ: เจริญศึกษาเคชั่น.

ศิริพร ศรีสุวรรณ. (2557). “การศึกษาความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ

นักศึกษาปริญญาบัณฑิตที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา

ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิริมณฑา ขุนศิริ. (2547). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสารเคมีในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้แผนผังมโนทัศน์และวิธีสอนตามคู่มือครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศุภกร จินดาเวชช์. (2549). “การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2554). **ผลการประเมิน PISA 2009**

การอ่าน คณิตศาสตร์ และผลวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).

_____. (2556). **ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์**

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).

_____. (2558). **สรุปผลการวิจัย PISA 2015.** กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).

_____. (2559ก). **ผลการประเมินในโครงการ PISA 2015.** กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).

_____. (2559ข). **FOCUS ประเด็นจาก PISA 12 (ธันวาคม) : 1-4.**

สนิท ตั้งทวิ. (2529). **การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์. (2550). **หลักนักอ่าน.** กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2544). **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สุกัญญา ศรีสืบสาย. (2557). **การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการอ่านและการคิด.**

พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: นานามีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.

สุกัญญา สุขสบาย. (2556). “ผลการใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยาพร้อมกับแผนผังรูปเพชรและมุมทั้งสี่ที่มีเจตคติและผลสัมฤทธิ์ใจการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ : กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

สุจรีต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย. (2539). **วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา.**

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุทัตตา ต่านสากล. (2558). นักศึกษาศาษาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน.
- สุเทพ อ่วมเจริญ. (2557). **การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีและการปฏิบัติ**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สุนันท์ ประสานสอน. (2544). “ผลของการใช้กลวิธีการอ่านและการคิดระดับสูงที่มีต่อความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2539). **การสอนอ่านวิชาภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุพรรณณี วราทร. (2545). **การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล พยอมแย้ม. (2540). **พื้นฐานทางจิตวิทยาเพื่อการศึกษา**. นครปฐม : โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2541). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อติติยา สุทธิ. (2558). นักศึกษาศาษาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน.
- อรอุมา ศรีลาศักดิ์. (2556). “การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับเทคนิคการสอนอ่าน KWL Plus.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2553). **ภาษาพาสอน : เรื่องน่ารู้สำหรับครูภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำพร วิจิตสูงเนิน. (2553). “ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้กิจกรรมแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4MAT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภาษาอังกฤษ

Alber, Rebecca. (2014). **6 Scaffolding Strategies to Use with Your Students**.

- Accessed December 7. Available from
<https://www.edutopia.org/blog/scaffolding-lessons-six-strategies-rebecca-alber>.
- Barelle, J. (2556). “การเรียนรู้จากปัญหา : รากฐานสำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21.”
ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาในศตวรรษที่ 21. แปลจาก 21st Century skills :
 Rethinking how students learn. Edited by James Bellance and Ron Brandt. แปล
 โดย วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์. กรุงเทพฯ: openworlds.
- Bloom, B. S., et al. (1971). **Hand book on Formative and Summative Evaluation of Student Learning**. New York: Mc Graw-Hill Book Company.
- Bradley, G. (1995). **Problem Solving with Creative Mathematic**. California: Book/Cole Publishing.
- Buzan, T. (2013). “What is a Mind Map?.” **Mind Map Handbook The ultimate thinking tool**. London: Thorsons.
- _____. (2017). **Mind Mapping**. Accessed July 12. Available from
<http://www.tonybuzan.com/about/mind-Mapping/>.
- Chrysler, M. (2002). **The teaching of reading**. New York: Henry Holt.
- Cohen, A. D. (1998). **Strategies in Learning and Using a Second Language**. New York: Addison Wesley Longman.
- Deanne, M. S. (1999). **Improve reading skill**. New York: McGraw Hill.
- Derry, S. J. and Murphy, D. A. (1986). “Designing Systems that Train Learning ability : From Theory to Practice.” **Review of Educational Research** 56, 1: 1-39.
- Dixon K., L. (1996). **Vygotsky in the Classroom : Mediated Literacy Instruction and Assessment**. New York: Longman Publishers.
- Fisher, D. and Frey, N. (2010). **Enhancing RTI : How to Ensure Success with Effective Classroom Instruction and Intervention**. Virginia USA: Alexandria,
- Harris, L. A., and Carl B. S. (1986). **Reading instruction**. 4th ed. New York: Macmillan.
- Janette, H. (2000). **On the fringe Janette Harris**. New York: Department of Media and Design.
- Krulik, S., and Rudnick, J.A. (1993) “Reasoning and Problem Solving.” **A Handbook for Elementary School Teacher**. Boston: Allyn and Bacon.
- Larkin, M.J. (2001). “Providing Support for Student Independence through Scaffolded Instruction.” **Council for Exception Children** 31, 1: 30-34.

Lyle, L. M. (1977). **Increasing reading efficiency**. New Jersey: Holt, Rinehart and Wilson.

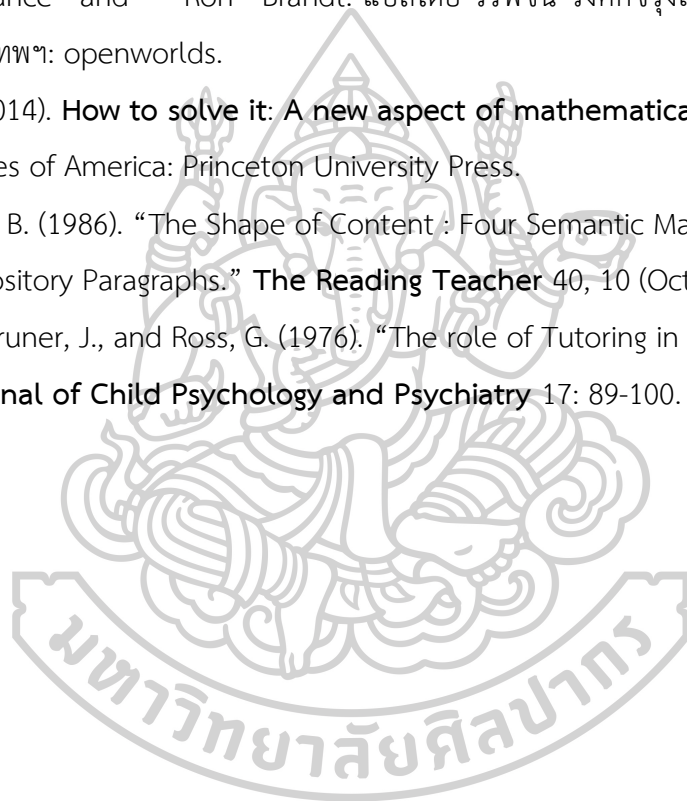
McCarthy, B. (1980). **4Mat System : Teaching to Learning Styles With Right-Left Mode Techniques**. Barrington: IL: Excel Inc.

Mctine, J. และ Sheef, E. (2556). “กรอบแนวคิดในการนำไปปฏิบัติเพื่อสนับสนุนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21.” **ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาในศตวรรษที่ 21**. แปลจาก 21st Century skills : Rethinking how students learn. Edited by James Bellance and Ron Brandt. แปลโดย วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์. กรุงเทพฯ: openworlds.

Polya, G. (2014). **How to solve it: A new aspect of mathematical method**. United States of America: Princeton University Press.

Schmidt, M. B. (1986). “The Shape of Content : Four Semantic Map Structure for Expository Paragraphs.” **The Reading Teacher** 40, 10 (October): 112-117.

Wood, D., Bruner, J., and Ross, G. (1976). “The role of Tutoring in Problem Solving.” **Journal of Child Psychology and Psychiatry** 17: 89-100.

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูล

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน

1. ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน
ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เขียนหนังสือเรื่อง “จิตวิทยาการอ่าน”
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ รัชภมณี
อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. อาจารย์ ดร.สุวิทย์ มูลคำ
อดีตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดี

1. ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมน จิตรจำนง
ข้าราชการบำนาญ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และปูชนียบุคคลด้านภาษาไทย ประจำปี 2553
2. รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณิต วิงวอน
ข้าราชการบำนาญ ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ สุนทรโรทก
อาจารย์ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

1. ศาสตราจารย์อัจฉรา ชิวพันธ์
ข้าราชการบำนาญคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น ประจำปี 2557
2. รองศาสตราจารย์ยุรฉัตร บุญสุนิต
ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยทักษิณ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก
หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รายนามคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิภาคตะวันตกที่ให้ข้อมูล

อาจารย์ผู้สอนรายวิชาวรรณคดี

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรัชญา ปานเกตุ
อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบุรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กษริน วงศ์กิตติขวลิต
อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง
3. อาจารย์ ดร.ปริญญา ปันสุวรรณ
อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
4. อาจารย์ปัทิตตา พุพะเนียด
อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
5. อาจารย์ขอบคุณ สมบูรณ์วงศ์
อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

อาจารย์ผู้สอนรายวิชาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

1. อาจารย์อรธวิทย์ รอดเจริญ
อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบุรี
2. อาจารย์ศิริพร ศรีสุวรรณ
อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง
3. อาจารย์วรรษมน เพียรเสมอ
อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
4. อาจารย์ธงชัย แซ่เจี๋ย
อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครปฐม
5. อาจารย์มธุรส คุ่มประสิทธิ์
อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมีอิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน

- อาจารย์สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
อาจารย์สาขาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียว
  3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชลินจ์ จินนุ่น
อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
  4. อาจารย์ ดร.ขจิตา ศรีพุ่ม
อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
  5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวรี ญาณปรีชาเศรษฐ์
อาจารย์ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการสอน

1. **ผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบการสอน**
อาจารย์ ดร.สุจิตรา คงจินดา
อดีตอาจารย์พิเศษ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. **ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดี**
รองศาสตราจารย์ประพนธ์ เรืองณรงค์
ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และครูภาษาไทยดีเด่นระดับอุดมศึกษา
พ.ศ. 2530
3. **ผู้เชี่ยวชาญด้านแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya**
อาจารย์ ดร.สุชาติ ชิวพันธ์
ข้าราชการบำนาญ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
4. **ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ**
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงเพ็ญ สว่างใจ
อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
5. **ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล**
ดร.ไพรัช มณีโชติ
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

คู่มือการใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย

รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษา ภาษาไทย

1. หลักการ

การเรียนการสอนวรรณคดีนั้นมีความสำคัญทุกยุคทุกสมัย เนื่องจากวรรณคดีเป็นสิ่งที่มีความคุณค่าต่อชีวิตและสังคม ดังที่ กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ (2558: 93) กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีสรุปได้ว่า วรรณคดีเป็นทรัพย์สินทางปัญญา เป็นผลทางความคิด ความรู้ ประสบการณ์ของคนไทย สะท้อนให้เห็นลักษณะความเป็นไทยอย่างเด่นชัด สามารถเชื่อมโยงคนในโลก ในชาติต่าง ๆ ให้มีความเข้าใจที่ดีต่อกันนำไปสู่ความสงบสุขหรือสันติภาพ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2549: 116) กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีสรุปได้ว่า วรรณคดีเกิดจากประสบการณ์ทางอารมณ์ของผู้แต่ง การอ่านวรรณคดีเป็นการสร้างหรือพัฒนาประสบการณ์ทางอารมณ์ของผู้อ่าน นอกจากสุนทรียภาพแล้ว วรรณคดีไทยยังทำให้ผู้อ่านรู้จักโลกและชีวิต แม้ว่าวรรณคดีไทยจะเป็นวรรณคดีแห่งอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าวรรณคดีแห่งความคิดและปรัชญา แต่วรรณคดีไทยแทบทุกเรื่องมีแง่มุมของปรัชญาชีวิตให้ผู้อ่านได้ใคร่ครวญและขบคิดอยู่เสมอ จึงกล่าวได้ว่าวรรณคดีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่าน

เนื่องด้วยวรรณคดีมีความสำคัญต่อผู้เรียนในด้านการเป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญา ดังนั้นทักษะที่สำคัญในการเรียนการสอนวรรณคดีคือทักษะการอ่าน ผู้สอนจึงมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนให้ “อ่านเป็น” คือการอ่านที่ประกอบด้วยความคิด ซึ่งเป็นการอ่านที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่ สุกัญญา ศรีสืบสาย (2557: 14) กล่าวถึงการอ่านที่มีประสิทธิภาพว่า มิใช่การอ่านตรงตามตัวอักษรแต่เป็นการอ่านโดยใช้วิจารณ์ญาณ สามารถประเมินค่าเรื่องที่อ่านและใช้ประโยชน์จากการอ่านได้ นอกจากนี้ ดวงมน จิตรจ้านง (2556: 190-193) ได้กล่าวถึงการอ่านวรรณคดีสรุปได้ว่า การอ่านวรรณคดีต้องอ่านสารอย่างพินิจพิเคราะห์ อ่านให้แตก และต้องมีการรับรู้หรือสัญชาตญาณ (perception) อย่างแหลมคม ถ้ายังมีไม่พอก็ต้องฝึกฝน ผู้อ่านต้องพบสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอด้วยการสังเกตและอ่านอย่างพินิจพิเคราะห์

จากแนวคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2560) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่าการเรียนต้องเปลี่ยนเป้าหมายจาก “ความรู้” ไปสู่ “ทักษะ” เมื่อนำแนวคิดนี้มาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนวิชาวรรณคดี สิ่งที่คุณเรียนจะได้รับจากการเรียนการสอนวรรณคดีคือ

ทักษะการอ่าน โดยเฉพาะทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะการอ่านขั้นสูงกล่าวคือเมื่ออ่านแล้วสามารถเข้าถึงสาระของเรื่อง รวมถึงการเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อมายังผู้อ่าน ผู้อ่านต้องวิเคราะห์ สังเคราะห์ ใช้เหตุผลพิจารณาสิ่งที่ผู้เขียนเสนอไว้ในงานเขียน ดังนั้นเมื่อเรียนวรรณคดีแล้ว นอกจากสามารถอ่านวรรณคดีได้อย่างมีวิจารณญาณ ยังสามารถนำทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนี้ไปใช้ประโยชน์ในวิชาอื่น หรือนำไปใช้ในการอ่านสารประเภทอื่น ในชีวิตประจำวันได้ เพราะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะสำคัญของคนในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้แนวคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ยังกล่าวถึงการเรียนรู้ที่ไม่มีกรอบ คือผู้เรียนมีเสรีภาพทางปัญญาตามสมควร ไม่สนใจที่คำตอบ แต่สนใจกระบวนการแสวงหาคำตอบ หรือวิธีการที่ผู้เรียนรวมกลุ่มกันแสวงหาคำตอบ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการแก้ปัญหาพบว่าแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดย Polya ให้ความสำคัญกับการทำให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง ผู้สอนกับผู้เรียนทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหา ผู้สอนควรอยู่ในพื้นที่การเรียนรู้ พยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในใจผู้เรียน และถามคำถามที่สามารถคาดเดาได้ว่าผู้เรียนนั้นอยู่ในระดับใดของการเรียนรู้มากกว่าแยกตัวออกไปเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง เพราะผู้สอนจะต้องคอยติดตาม คอยชี้แนะผู้เรียนให้สามารถต่อยอดความคิดไปที่ละขั้นจนสามารถแก้ไขปัญหาได้ หน้าที่สำคัญของผู้สอนในการสนทนาและสร้างข้อเสนอแนะกับผู้เรียนมี 2 ประการ คือ “ช่วยผู้เรียนแก้ปัญหา” และ “พัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการแก้ปัญหา” (Polya, 2014: 4-16)

จากการศึกษาแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya ที่ได้กล่าวไปข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแนวคิดของ Polya มีส่วนสำคัญที่สามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้เพราะการแก้ปัญหาเกิดขึ้นจากปฏิบัติการทางสมองทำให้เกิดการเรียนรู้ทางปัญญา ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์จากการตั้งคำถาม การสนทนา การถกเถียง ในเรื่องที่อ่านร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนร่วมกับผู้เรียน จนสามารถค้นพบคำตอบได้ในที่สุด

เนื่องด้วยแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya ให้ความสำคัญกับบทบาทของครูในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนระหว่างการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการช่วยเหลือทางการเรียนของ Vygotsky นักจิตวิทยาชาวรัสเซีย ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญา โดย Vygotsky เห็นความสำคัญของการสอนหรือการช่วยเหลือเด็กให้พัฒนาเขาวนปัญญาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละคน Vygotsky พบว่าเด็กบางคนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยที่ไม่ต้องมีผู้ใหญ่เข้ามาช่วย เด็กบางคนไม่สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ด้วยตนเอง แต่ถ้าผู้ใหญ่ช่วยเหลือเพียงเล็กน้อยก็สามารถทำได้ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541: 63) ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดนี้เข้ามาใช้ในกระบวนการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนโดยแนวคิดนี้เชื่อว่าการเรียนสิ่งที่ยากขึ้นจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ แล้วจึงค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนดีขึ้น Vygotsky เรียกวิธีการนี้เรียกว่า

“Scaffolding” โดยครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนของการเรียนการสอน และค่อย ๆ ลดบทบาทลงจนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

ดังนั้นผู้สอนจำเป็นต้องหาวิธีการที่เป็นรูปธรรมที่ทำให้สามารถมองเห็นสิ่งที่เกิดจากปฏิบัติการทางสมอง เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถใช้ปัญญาแก้ปัญหาหรือแสดงผล ซึ่งเป็นบทบาทของผู้สอน ที่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในระบบของ Scaffolding เพื่อแสวงหาเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียน ทั้งนี้ Alber (2014) ได้กล่าวถึงเรื่อง “graphic organizers” หรือแผนผังต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือของ Scaffolding ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเครื่องมือนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความคิดของตนเอง ช่วยจัดการกับข้อมูล และเห็น concept ต่าง ๆ อย่างเป็นลำดับตามเหตุและผล เครื่องมือเหล่านี้จะช่วยชี้แนะและตีกรอบความคิดของผู้เรียนได้ดี ผู้เรียนส่วนมากจะได้ประโยชน์จากเครื่องมือนี้สำหรับการอ่านระดับสูง นอกจากนี้ Buzan (2013: 117) ผู้เป็นต้นคิดเรื่อง “Mind Mapping” หรือ “แผนผังความคิด” ได้กล่าวว่า Mind Mapping นั้นสามารถนำไปใช้กับแทบทุกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการคิดเพื่อให้สมองได้เห็นภาพรวมของข้อมูลทั้งหมด เป็นเทคนิคที่ช่วยในการวางแผนการคิด ทำให้ผู้สอนสามารถมองเห็นการคิดของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครุภาษาไทย จึงเป็นรูปแบบการสอนที่ช่วยในการแสวงหาคำตอบที่หลากหลาย อาศัยการคิดอย่างมีเหตุผล อันจะส่งผลให้การศึกษาวรรณคดีเกิดประโยชน์เพื่อการพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่าน กล่าวคือทั้ง “ความรู้” และ “ทักษะ” สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริง ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย

2.กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya

เป็นกระบวนการแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์ โดยให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การแก้ปัญหาดังกล่าว เป็นการปฏิบัติการทางสมอง (mental operation) ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญา กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมาจากการที่ผู้สอนกับผู้เรียนทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหา ผู้สอนควรอยู่ในพื้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียน ควรพยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในใจผู้เรียน และถามคำถามที่สามารถคาดเดาได้ว่าผู้เรียนอยู่ในระดับใดของการเรียนรู้ การทำงานร่วมกันของผู้สอนและผู้เรียน มากกว่าแยกให้ผู้เรียนไปศึกษาแก้ปัญหาด้วยตัวเองเป็นหลัก เพราะผู้สอนจะต้องคอยติดตาม คอยตั้งคำถาม คอยชี้แนะผู้เรียนให้สามารถต่อยอดความคิดไปที่ละขั้น จนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง ผู้เรียนจะได้ค้นพบว่า คำถามและข้อเสนอแนะที่ถูกต้องในการฝึกแก้ปัญหานั้นสำคัญ และพบว่าคำตอบหรือความรู้ไม่ได้มีความสำคัญมากที่สุด แต่สิ่งที่สำคัญกว่านั้นก็คือกระบวนการที่จะนำไปสู่ความรู้หรือกระบวนการที่จะนำไปแก้ปัญหาที่ผ่านกระบวนการคิด การเลียนแบบ ผ่านการฝึกหัดตาม ผ่านการสรุปถกเถียงร่วมกับผู้สอน จนสามารถการแก้ไขปัญหาโดยไม่ต้องอาศัยผู้สอนในอนาคต (Polya, 2014)

Polya (2014) เสนอวิธีการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนได้แก่

1. ขั้นเข้าใจปัญหา (Understanding the problem) ในขั้นนี้ Polya เสนอว่า การแก้ปัญหา ผู้เรียนต้องเข้าใจตัวปัญหาหรือคำถามนั้นด้วยความใส่ใจ และสนใจที่จะแก้ไขปัญหาก่อน ผู้เรียนจะต้องนำเอาคำถามมาวิเคราะห์ ดีความ และสร้างความเข้าใจข้อคำถาม ผู้เรียนต้องสามารถแยกแยะได้ว่า ส่วนต่าง ๆ ของคำถามนั้น อะไรคือสิ่งที่เขาถาม อะไรคือข้อมูล อะไรคือบริบท โดยผู้สอนต้องใช้คำถามกระตุ้นความคิดว่าอะไรคือสิ่งที่ไม่รู้ (what is the unknown?) อะไรคือข้อมูล (What is the data?) อะไรคือเงื่อนไข (what is the condition?)

2. ขั้นวางแผน (Devising a plan) คือ การเข้าใจความคิดของแผนงานของเราอย่างถ่องแท้ ผู้สอนมีหน้าที่ช่วยขัดเกลาความคิดของผู้เรียนให้ไปถึงจุดสำคัญของการทำงานให้ได้ Polya ชี้ว่า การสร้างแผนงานที่ดีได้นั้น จะต้องมีการปรึกษาหารือและความรู้เดิมของผู้เรียนและผู้สอน นั้นหมายความว่า กระบวนการแก้ปัญหาที่เคยกระทำมาก่อนนั้น จะทำให้เกิดมุมมองต่อการแก้ปัญหาใหม่ได้ ซึ่งเมื่อถึงเวลาต้องแก้ปัญหา ความคิดใหม่ก็จะผุดขึ้นมาทำให้แก้ไขปัญหานั้นเฉพาะหน้าได้

3. ขั้นปฏิบัติตามแผน (Carrying out the plan) ในขั้นนี้ถ้าผู้เรียนสามารถจัดการทุกอย่างอย่างเป็นระบบใน 2 ขั้นตอนแรก ในขั้นตอนนี้จะง่ายมาก เพราะแผนการที่ได้กำหนดไว้นั้นจะช่วยเป็นกรอบการดำเนินงานแก้ปัญหา สิ่งที่สำคัญคือแผนการต่าง ๆ จะต้องสร้างขึ้นโดยตัวผู้เรียนเอง ไม่ใช่ผู้สอนเป็นผู้กำหนด

4. ขั้นตรวจสอบ (Looking back) ในขั้นตอนนี้คือขั้นของการตรวจสอบแผนการที่ได้ดำเนินการมาแล้วอย่างเป็นระบบทีละขั้นตอน เพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งที่ได้ทำมาทั้งหมดในกระบวนการแก้ไขปัญหานั้น ถูกต้องอย่างน้อยเพียงใด มีข้อผิดพลาดที่ส่วนใดหรือไม่ อย่างไร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการแก้ปัญหามาของ Polya เป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนา รูปแบบการสอนวรรณคดี โดยนำมาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนเพื่อนำมาใช้จัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

จากการพิจารณาแนวคิดการแก้ปัญหามาของ Polya แสดงให้เห็นว่าขั้นตอนแรกเป็นขั้นที่สำคัญ โดย Polya ใช้คำว่า “ขั้นเข้าใจปัญหา” (Understanding the problem) ดังนั้นผู้เรียนจำเป็นต้องทำความเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้ง โดย Polya (2014: 6-7) เสนอว่า ต้องทำความเข้าใจคำถามหรือปัญหาก่อนด้วยความใส่ใจ ผู้สอนต้องกระตุ้นด้วยคำถามว่าอะไรคือสิ่งที่ไม่รู้ (What is the unknown?) อะไรคือข้อมูล (What is the data?) อะไรคือเงื่อนไข (What is the condition?) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าคำถามสำคัญที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ เมื่อนำมาปรับใช้กับการอ่านวรรณคดีอย่างมีวิจารณญาณ สามารถนำมาใช้เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาหรือเป็นคำถามที่นำไปสู่การแสวงหาคำตอบที่หลากหลาย จนกระทั่ง

ค้นพบคำตอบของคำถามได้ในที่สุด โดยคำตอบนั้นไม่ได้เกิดจากการเฉลยคำตอบจากผู้สอน แต่ผู้เรียนต้องแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง และเป็นคำตอบที่แสดงการให้เหตุผล ทั้งนี้คำถามจากการอ่านวรรณคดีต้องเป็นคำถามระดับสูงที่ครอบคลุมเนื้อเรื่องทั้งหมด เช่น แนวคิดสำคัญของเรื่องนี้คืออะไร

2. การสอนแบบ Scaffolding (Scaffolding Instruction) เป็นแนวทางการช่วยเหลือทางการเรียนของนักการศึกษาชื่อ Vygotsky โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนโดยแนวคิดนี้เชื่อว่า การเรียนสิ่งที่ยากขึ้นจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ แล้วจึงค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนดีขึ้น วิธีการนี้เรียกว่า การสอนแบบ Scaffolding โดยครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้เรียน และครูค่อย ๆ ลดบทบาทของตนเองลงจนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Polya ที่ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้สอนมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในแต่ละขั้นของการสอน ดังนั้น การสอนแบบ Scaffolding จึงเป็นเครื่องประคองให้ขั้นตอนการสอนตามแนวคิดของ Polya เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เทคนิคแผนผังความคิด (Mind Mapping Technique) เป็นรูปแบบของการจัดระบบความคิดเพื่อแสดงให้เห็นกระบวนการคิดและความสัมพันธ์ของกระบวนการคิดตั้งต้นจนจบ ช่วยให้ผู้สอนเห็นการคิดและการให้เหตุผลของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม และยังเป็นเครื่องมือของการสอนแบบ Scaffolding ช่วยให้ผู้เรียนเห็นการปฏิบัติการทางสมอง (mental operation) ที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาที่สามารถแก้ปัญหาได้ โดยผู้วิจัยจะนำเทคนิคแผนผังความคิดเป็นเครื่องมือช่วยเหลือผู้เรียนวิเคราะห์เรื่องที่อ่านและการแสดงเหตุผลของคำตอบในขั้นตอนของการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

สรุปได้ว่าจากแนวทางการแก้ปัญหาของ Polya สามารถนำไปสู่ขั้นตอนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีการสอนแบบ Scaffolding เป็นเครื่องสนับสนุนให้แต่ละขั้นตอนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนเทคนิคแผนผังความคิดจะนำมาใช้เป็นเครื่องมือของการสอนแบบ Scaffolding เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนวิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้อย่างละเอียดและใช้แผนผังความคิดแสดงการให้เหตุผลของคำตอบ ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากแนวคิดทั้ง 3 ทฤษฎีนำมาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการเรียนการสอนวรรณคดีได้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) Analysis (อ่านวิเคราะห์) 2) Condition (หาเงื่อนไขที่ปรากฏในเรื่อง) 3) Data (หาข้อมูลสำคัญ) 4) Eureka (ค้นพบคำตอบ) และ 5) Apply (บอกข้อคิดและการประยุกต์ใช้)

3.วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การอ่านที่ประกอบด้วยความคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ ทำความเข้าใจเนื้อหาและบอกแนวคิดสำคัญของ

เรื่อง โดยผู้อ่านต้องให้เหตุผลและข้อมูลประกอบการพิจารณาอย่างรอบคอบและสามารถนำความรู้ ความคิดที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้

4. เนื้อหาที่ใช้

งานเขียนประเภทบันเทิงคดีที่มีองค์ประกอบของเรื่องช่วยสะท้อนแนวคิดสำคัญของเรื่อง เนื้อหาเป็นเรื่องที่สะท้อนสภาพสังคมหรือความคิดความรู้สึกของคนในสังคม และมีข้อคิดที่เป็น ประโยชน์สำหรับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5. วิธีสอนที่ใช้

5.1 กระบวนการกลุ่ม คือ การที่ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การเลือกสมาชิกในกลุ่มใช้ การเลือกตามความสมัครใจ จะช่วยให้ผู้เรียนช่วยเหลือกันและกัน ผู้เรียนบางคนอาจยังไม่สามารถ แสดงความคิดจากประเด็นที่กำหนดให้ได้ แต่เมื่อมีสมาชิกในกลุ่มที่เปิดประเด็นก็สามารถกระตุ้น ความคิดและประสบการณ์ต่าง ๆ ทำให้สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล

5.2 การอภิปราย คือ การให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีที่อ่าน โดย ให้ผู้เรียนจับกลุ่ม 5- 6 คน จากนั้นร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ชักถามความคิดเห็นกัน คำตอบ ที่ได้เป็นคำตอบของกลุ่ม หลังจากนั้นนำคำตอบที่ได้มาอภิปรายกันในระดับห้องเรียนเพื่อแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับกลุ่มอื่น ๆ คำตอบของแต่ละกลุ่มไม่มีการผูกขาดคำตอบว่ากลุ่มใดถูกหรือผิด เป็นการ ให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและกล้าแสดงความคิดเห็น ทั้งยังเป็นการเปิดมุมมองทางความคิดให้กว้างไกลขึ้น

5.3 การใช้แผนผังความคิด คือ การให้ผู้เรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของ วรรณคดีในรูปแบบแผนผังความคิด เพื่อให้เห็นภาพรวมความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ว่ามี ส่วนสนับสนุนแนวคิดสำคัญของเรื่องอย่างไร หรือช่วยให้เห็นจุดเด่นอื่น ๆ อย่างไร นอกจากนี้ยังใช้ แผนผังความคิดในการแสดงเหตุผลว่าคำตอบที่ผู้เรียนค้นพบนั้นมีที่มาอย่างไรผู้เรียนพิจารณาจาก อะไรบ้าง ซึ่งแผนผังความคิดจะช่วยให้ผู้สอนสามารถตรวจสอบความคิดของผู้เรียนได้อย่างเป็น รูปธรรม

6. ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

6.1 ปัจจัยด้านขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax) คือ การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และเป็นขั้นตอน ปัจจัยด้านขั้นตอนของรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยมีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วยระบบสังคม ระบบสนับสนุน และหลักการตอบสนอง และกระบวนการ เรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 Analysis (อ่านวิเคราะห์)

หลังจากที่ผู้เรียนอ่านวรรณคดีจบแล้ว ให้แบ่งกลุ่มระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดีโดยแสดงในรูปแบบ Mind Mapping เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในภาพรวมและรายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง เขียน Mind Mapping ลงในใบงาน ACDEA (Analysis , Condition , Data , Eureka , Apply) ช่อง Analysis

ขั้นที่ 2 Condition (หาเงื่อนไขที่ปรากฏในเรื่อง)

ผู้สอนตั้งคำถามจากการอ่าน เป็นคำถามย่อยที่จะนำไปสู่การค้นพบแนวคิดสำคัญของเรื่อง ผู้เรียนเขียนคำถามย่อยลงในใบงาน หากผู้เรียนตั้งคำถามเองสามารถบันทึกคำถามเพิ่มเติมได้ในใบงาน ACDEA ช่อง Condition

ขั้นที่ 3 Data (หาข้อมูลสำคัญ)

ผู้เรียนช่วยกันตอบคำถามย่อยในขั้นที่ 2 โดยแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบ เขียนคำตอบที่ได้ลงในใบงาน ACDEA ช่อง Data

ขั้นที่ 4 Eureka (ค้นพบคำตอบ)

ผู้เรียนค้นพบคำตอบว่าแนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไรโดยผู้เรียนต้องประมวลความคิดและข้อมูลทั้งหมดจากขั้นที่ 3 เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลนำมาสู่คำตอบที่ต้องการ ผู้เรียนบอกคำตอบและระบุเหตุผลได้ว่าสามารถพิจารณาได้จากข้อมูลใดบ้าง โดยเขียนสื่อความลงในใบงาน ACDEA ในช่อง Eureka แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอคำตอบหน้าชั้นเรียน ผู้สอนและผู้เรียนกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันพิจารณาคำตอบ ยอมรับคำตอบ โดยกลุ่มอื่นสามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้และกลุ่มนำเสนอมีหน้าที่ชี้แจง

ขั้นที่ 5 Apply (บอกข้อคิดและการประยุกต์ใช้)

ผู้เรียนบอกข้อคิดที่ได้และนำเสนอว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไรโดยนำเสนอในรูปแบบ Mind Mapping เพื่อเป็นการต่อยอดความคิดหลังจากที่ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวคิดสำคัญของเรื่องที่ได้แล้ว เขียน Mind Mapping ลงในใบงาน ACDEA ช่อง Apply จากขั้นตอนการเรียนการสอนทั้ง 5 ขั้นตอน ผู้สอนและผู้เรียนมีบทบาทดังนี้

ตารางที่ 19 ขั้นตอนการเรียนรู้การสอนทั้ง 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนการเรียนรู้ การสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
ขั้นที่ 1 Analysis (อ่านวิเคราะห์)	ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ตามความสมัครใจ มอบหมายให้แต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดี และช่วยตรวจสอบการวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดี	1. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม แต่ละกลุ่มกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิก ได้แก่ หัวหน้ากลุ่ม เลขานุการ ผู้นำเสนอ ผู้ประสานงาน 2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดี โดยนำเสนอในรูปแบบของ Mind Mapping
ขั้นที่ 2 Condition (หาเงื่อนไขที่ปรากฏในเรื่อง)	ผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นความคิดของผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การค้นหาแนวคิดสำคัญ	ผู้เรียนบันทึกคำถามลงในใบงาน หากมีคำถามเพิ่มเติมสามารถบันทึกเพิ่มลงไปได้
ขั้นที่ 3 Data (หาข้อมูลสำคัญ)	ผู้สอนช่วยตรวจสอบการตอบคำถามของผู้เรียน	ผู้เรียนช่วยกันคิดหาคำตอบ ตอบคำถามลงในใบงาน
ขั้นที่ 4 Eureka (ค้นพบคำตอบ)	ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบจากข้อมูลสำคัญ และช่วยตรวจสอบคำตอบ	1. ผู้เรียนค้นพบคำตอบ 2. ผู้เรียนบอกคำตอบและระบุเหตุผลได้ว่าสามารถพิจารณาได้จากข้อมูลใดบ้าง โดยเขียนข้อความลงในใบงาน 3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผู้เรียนกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันพิจารณาคำตอบ โดยกลุ่มอื่นสามารถวิพากษ์ได้ และกลุ่มนำเสนอมีหน้าที่ชี้แจง
ขั้นที่ 5 Apply (บอกข้อคิดและการนำไปประยุกต์ใช้)	ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มบอกข้อคิดที่ได้จากเรื่อง จากนั้นให้บอกว่าสามารถนำข้อคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร	1. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันระดมความคิดเพื่อบอกข้อคิดที่ได้ 2. นำเสนอว่าสามารถนำข้อคิดไปประยุกต์ใช้อย่างไร โดยนำเสนอในรูปแบบของ Mind Mapping

6.2 ปัจจัยด้านระบบสังคม (Social System) คือ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน กล่าวคือ ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม โดยจัดกลุ่มสมาชิกแต่ละคนให้มีบทบาทหน้าที่ของตนเอง ได้แก่ หัวหน้ากลุ่ม เลขานุการ ผู้ประสานงาน และผู้นำเสนอ สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบของวรรณคดีและอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกันและกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล ส่วนผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมให้กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เป็นผู้ตั้งคำถามกระตุ้นความคิด สรุปประเด็นสำคัญในการนำเสนอผลการอภิปรายของแต่ละกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถขยายความคิดของตนได้มากขึ้น

6.3 ปัจจัยด้านหลักการตอบสนอง (Principle of Reaction) คือ วิธีการที่ผู้สอนใช้ตอบสนองต่อพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน สำหรับรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย ใช้วิธีสอน 3 วิธี ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม การอภิปราย และแผนผังความคิด ซึ่งวิธีสอนเหล่านี้ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้มีความสุข คือ ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ สื่อสารกันภายในกลุ่มอย่างเป็นกันเอง เมื่อผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ครูให้ผลย้อนกลับ (feedback) เชิงบวก เช่น กล่าวชื่นชม ประทับใจ ให้ความสำคัญกับทุก ๆ คำตอบ ไม่บอกว่าใครถูกหรือผิด ขึ้นอยู่กับการให้เหตุผลของแต่ละกลุ่ม จะทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก เกิดความภูมิใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวรรณคดี

6.4 ปัจจัยด้านระบบสนับสนุน (Support System) คือ สิ่งจำเป็นอื่น ๆ ที่ทำให้การใช้รูปแบบการสอนประสบผลสำเร็จ สำหรับรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทย ระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรม ผู้สอนจะคอยสังเกตเพื่อให้ความช่วยเหลือ เมื่อผู้เรียนพบอุปสรรค ผู้สอนจะตั้งคำถามนำความคิดเพื่อให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบได้อย่างมีทิศทางที่ถูกต้อง เนื่องจากการเรียนสิ่งที่ยากขึ้นจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ โดยครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้เรียนแต่ละขั้นตอนของการเรียนการสอน และคอย ๆ ลดบทบาทลงจนผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

7. สื่อการเรียนรู้

วรรณคดีที่นำมาใช้ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกวรรณคดีที่มีแนวเรื่องสะท้อนสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับรายวิชาการวรรณกรรมกับสังคม ประกอบกับการเรียนการสอนวรรณคดีในปัจจุบันควรเป็นการสอนที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน 2 ประการ ประการแรกเรียนแล้วได้ทักษะ ในที่นี้คือ ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ประการที่ 2 เรียนแล้วสามารถเข้าใจโลก เข้าใจชีวิต สามารถนำแนวคิดหรือข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ เพื่อให้วรรณคดีเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ไม่ใช่สิ่งที่แบ่งแยกไปจากชีวิตของผู้เรียน ดังนั้นการนำวรรณคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิตและสังคม จะทำให้ผู้เรียนสนใจใน

การอ่าน โดยแนวคิดสำคัญของเรื่องมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ สะท้อนให้เห็นความจริงที่อยู่ในจิตใจของมนุษย์หรือสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นจริงในสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนการมองโลกและชีวิตอย่างเข้าใจ โดยคำว่า “วรรณคดี” ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง งานเขียนประเภทบันเทิงคดีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง โดยมีเนื้อหาที่สะท้อนความจริงในจิตใจของมนุษย์หรือสะท้อนสภาพความเป็นจริงในสังคม โดยวรรณคดีที่นำมาใช้ในการวิจัยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. วรรณคดีที่นำมาใช้ในการสอนมีทั้งหมด 4 เรื่อง ได้แก่

1.1 เรื่องสั้นเรื่อง ราตรีดาวกะพริบ กล่าวถึง การปฏิบัติภารกิจอภิปาปที่กำลังพุ่งชนโลก ซึ่งแลกด้วยชีวิต สะท้อนให้เห็นว่าในยุคที่วิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้า แต่จิตใจของมนุษย์ไม่ได้พัฒนาตาม

1.2 นวนิยายเรื่อง ความสุขของกะทิ กล่าวถึง กะทิ เด็กผู้หญิงวัย 9 ขวบ ที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ แต่กะทิสามารถผ่านจุดวิกฤติของชีวิตได้ด้วยความรักความอบอุ่นจากญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว

1.3 นวนิยายเรื่อง หน้าต่างบานแรก กล่าวถึง ฉายา เด็กวัยรุ่นที่ตัดสินใจเลือกเส้นทางชีวิตของตนเอง เนื่องด้วยประสบการณ์ชีวิตที่น้อยเส้นทางนั้นจึงไม่ได้เป็นไปดังที่ใจคิด

1.4 บทละครนอกเรื่อง สังข์ทอง สะท้อนเรื่อง รูปลักษณ์ภายนอกไม่สามารถตัดสินได้ว่า บุคคลนั้นเป็นคนอย่างไร

2. วรรณคดีที่นำมาใช้ในการทดสอบการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือ

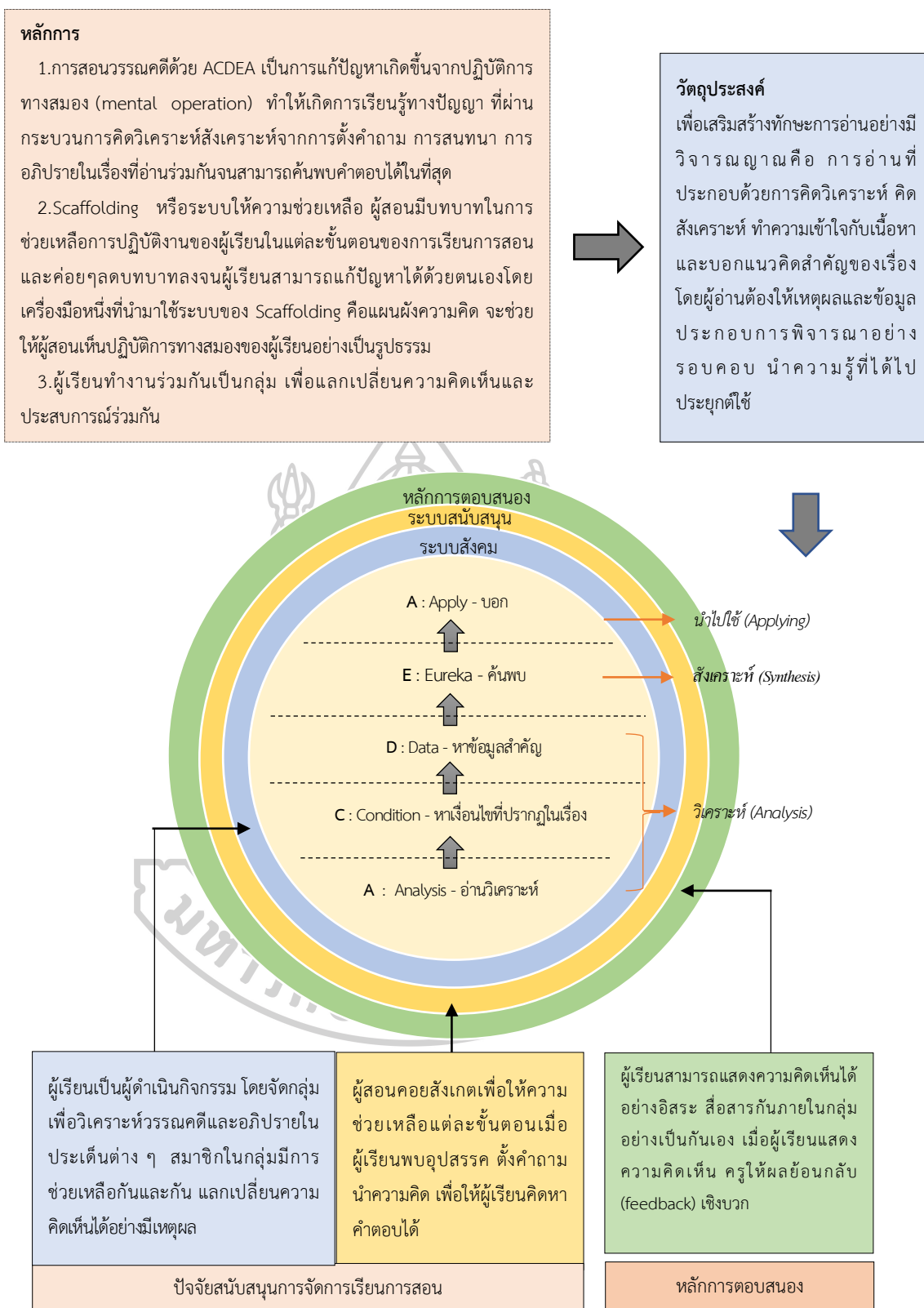
2.1 เรื่องสั้นที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน ได้แก่ เรื่องสั้นเรื่อง ราตรีมีชีวิต จากหนังสือรวมเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ เราหลงลืมอะไรบางอย่าง

2.2 เรื่องสั้นที่ใช้ในการทดสอบหลังเรียน ได้แก่ เรื่องสั้นเรื่อง สายสัมพันธ์ จากหนังสือรวมเรื่องสั้น ดอยรวก รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ปี 2551

8. การวัดและการประเมินผล

วัดและประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นแบบอัตนัย ทดสอบก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

จากรายละเอียดของรูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครุภาษาไทยที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปเป็นแผนภาพรูปแบบการสอนได้ดังนี้

แผนภาพที่ 15 รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ภาษาไทย

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากนวนิยายเรื่อง “ความสุขของกะทิ”

สำหรับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย

เวลา 3 ชั่วโมง

รายวิชา วรรณกรรมกับสังคม

ผู้สอน อาจารย์ธัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว

สาระสำคัญ

นวนิยายเรื่อง “ความสุขของกะทิ” เป็นการเล่าเรื่องราวของกะทิ เด็กหญิงวัย 9 ขวบที่อาศัยอยู่กับตาและยาย ผู้แต่งต้องการแสดงให้เห็นว่าแม้กะทิจะไม่ได้อยู่กับพ่อและแม่ แต่กะทิก็น่ามีความสุขได้เพราะบุคคลแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความคิดและจิตใจของเด็ก ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดสำคัญ คือ “ความสุขเป็นสิ่งใกล้ตัว” ดังนั้นหลังจากที่นักศึกษาครูอ่านนวนิยายเรื่อง “ความสุขของกะทิ” จะทำให้เกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถนำข้อคิดที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง ตลอดจนสามารถถ่ายทอดแก่นักเรียนของตนเองได้ในอนาคตอย่างผู้ที่มีความเข้าใจ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนสามารถอ่านนวนิยายที่กำหนดให้ได้อย่างมีวิจารณญาณ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องได้
2. ผู้เรียนพูดอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้
3. ผู้เรียนบอกแนวคิดสำคัญของเรื่องได้
4. ผู้เรียนบอกข้อคิดและนำไปประยุกต์ใช้ได้

เนื้อหา

ความสุขของกะทิ เป็นนวนิยายที่เล่าเรื่องราวของ “กะทิ” เด็กหญิงวัย 9 ขวบที่กำลังจะสูญเสียแม่ซึ่งป่วยเป็นโรคลำไส้เนื้ออ่อนแรง แม่รู้ตัวว่าไม่สามารถเลี้ยงดูกะทิได้ จึงฝากฝังกะทิไว้กับตาและยาย กะทิเติบโตมาด้วยความรักของตาและยาย มีชีวิตอย่างสุขสบายในบ้านหลังน้อยริมคลองอันอบอุ่น กะทิมิครอบครัวที่ให้ความรักและความดูแลเอาใจใส่ “คุณตา” ของกะทิเคยเป็นนายความเป็นคนอารมณ์ดี สามารถเรียกเสียงหัวเราะจากกะทิและครอบครัวได้อยู่เสมอ “คุณยาย” ของกะทิเป็นคนใจร้ายเย็บ เครื่องครัด แต่ถึงกระนั้นก็สอนกะทิเรื่องต่าง ๆ เช่น การทำอาหาร การอยู่ในสังคม เป็น

ต้น “พีทอง” เป็นคนที่เข้าอกเข้าใจกะทิเป็นอย่างดี เขาเป็นคนที่มิบุญคุณต่อกะทิ เพราะที่ทองเคยช่วยชีวิตกะทิไว้ตอนเป็นเด็กเล็ก “น้ำฉ่ำ” และ “น้ำก้นด” เป็นคนที่ห่วงใยกะทิ คอยหาสิ่งดี ๆ ใ้กะทิ เป็นคนที่พูดปลอบใจในยามที่กะทิเศร้าโศกเสียใจ และที่ขาดไม่ได้คือ แม่ของกะทิ ถึงแม้จะจากไปก่อนวัยอันควรแต่ก็จัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ ไว้ให้กะทิเพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อกะทิในอนาคต

แนวคิดสำคัญของเรื่องความสุขของกะทิ คือ “ความสุขเป็นสิ่งใกล้ตัว” จากการพิจารณาข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ พบว่าช่วยสนับสนุนแก่นเรื่องให้มีความชัดเจนขึ้นโดยพิจารณาได้จาก

1. **ตัวละคร** พบว่าผู้แต่งสร้างตัวละครโดยให้ตาและยาย เป็นตัวแทนของคนที่มีชื่อเสียง ประสบความสำเร็จในชีวิต เคยใช้ชีวิตในเมืองกรุง แต่รักที่จะมีชีวิตเรียบง่าย จึงหันหลังให้กรุงเทพฯ นอกจากนี้ พีทอง เป็นเด็กกวดอาศัยอยู่กับหลวงลุงที่วัด พีทองได้รับการดูแลเอาใจใส่จากหลวงลุงเป็นอย่างดี ทำให้พีทองเป็นคนที่คอยดูแลกะทิ คอยให้สติเวลากะทิเผชิญหน้ากับความทุกข์

2. **การใช้สิ่งของเป็นข้อบ่งชี้** แสดงให้เห็นว่า กะทิมีความรักความผูกพันกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เป็นความสุขแบบเรียบง่าย เช่น กะทิชอบเรืออีแปะเพราะตาใช้พาไปเที่ยว กะทิชอบปั่นโตเพราะด้านในจะมีอาหารเมนูไข่ที่ยายบรรจงทำไว้อย่างดีสำหรับรับประทานพร้อมเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน กะทิชอบเรือใบไม้เวลาไปเล่นที่ศาลาท่าน้ำ เป็นต้น

3. **เหตุการณ์สำคัญในเรื่อง** ช่วยสะท้อนให้เห็นลักษณะนิสัยของกะทิ เช่น กะทิเป็นเด็กที่มีนิสัยอ่อนโยน กะทิชอบไปนั่งริมระเบียงกับตาเวลากลางวันเพื่อมองดูดวงจันทร์ ตาบอกว่าอยู่ที่ไหนก็มองพระจันทร์ดวงเดียวกัน เป็นต้น

กะทิเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของเด็กในสังคมที่ขาดพ่อแม่ดูแล แต่นวนิยายนำเสนอว่าความสุขเป็นสิ่งใกล้ตัว ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้เด็กมีความอบอุ่น ไม่จำเป็นต้องแสวงหาความสุขที่ไกลตัว

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับ “ความสุขในชีวิต” ของแต่ละคน เพื่อเชื่อมโยงกับนวนิยายเรื่องความสุขของกะทิ

ขั้นสอน

เมื่อผู้เรียนอ่านนวนิยายเรื่องความสุขของกะทิแล้ว ผู้สอนตั้งคำถาม “แนวคิดสำคัญ” ของเรื่องความสุขของกะทิคืออะไร ใ้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ดำเนินกิจกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อค้นหาคำตอบอย่างมีเหตุผล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 Analysis (อ่านวิเคราะห์)

ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน หลังจากที่ได้ผู้เรียนอ่านนวนิยายเรื่อง “ความสุขของกะทิ” จบแล้ว ให้แบ่งกลุ่มระดมความคิด วิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดีโดยแสดงในรูปแบบของ Mind Mapping เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในภาพรวมและรายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง เขียน Mind Mapping ลงในใบงาน ACDEA ช่อง Analysis

ขั้นที่ 2 Condition (หาเงื่อนไขที่ปรากฏในเรื่อง)

ผู้สอนตั้งคำถามจากการอ่านเป็นคำถามย่อยที่จะนำไปสู่การค้นพบแนวคิดสำคัญของเรื่อง ผู้เรียนเขียนคำถามย่อยลงในใบงาน หากผู้เรียนตั้งคำถามเองได้ให้บันทึกคำถามเพิ่มเติมได้ในใบงานช่อง Condition

ตัวอย่างคำถามพัฒนาความคิด เช่น

- ตัวละครที่แวดล้อมกะทิมีลักษณะนิสัยเป็นอย่างไร?
- ตัวละครในเรื่องความสุขของกะทิ มีภูมิหลังชีวิตเป็นอย่างไร?
- สิ่งของที่ปรากฏในเรื่อง เช่น ปิ่นโต ศาลาท่าน้ำ เรือใบไม้ เป็นต้น มีความหมายต่อชีวิตของกะทิอย่างไร?
- เหตุใดผู้แต่งจึงใช้ “ชื่อสิ่งของ” เป็นชื่อบทต่าง ๆ ตลอดทั้งเรื่อง?

ขั้นที่ 3 Data (หาข้อมูลสำคัญ)

ผู้เรียนช่วยกันตอบคำถามย่อยในขั้นที่ 2 โดยแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบ เขียนคำตอบที่ได้ลงในใบงาน ACDEA ในช่อง Data

ขั้นที่ 4 Eureka (ค้นพบคำตอบ)

ผู้เรียนค้นพบคำตอบว่าแนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไร โดยผู้เรียนต้องประมวลความคิดและข้อมูลทั้งหมดจากขั้นที่ 3 เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลนำมาสู่คำตอบที่ต้องการ ผู้เรียนบอกคำตอบและระบุเหตุผลได้ว่าสามารถพิจารณาได้จากข้อมูลใดบ้าง โดยเขียนสื่อความลงในใบงาน ACDEA ในช่อง Eureka แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอคำตอบหน้าชั้นเรียน ผู้สอนและผู้เรียนกลุ่มอื่นร่วมกันพิจารณาคำตอบ โดยกลุ่มอื่นสามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้และกลุ่มนำเสนอมีหน้าที่ชี้แจง

ขั้นที่ 5 Apply (บอกข้อคิดและนำไปประยุกต์ใช้)

ผู้เรียนบอกข้อคิดที่ได้และนำเสนอว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร โดยนำเสนอในรูปแบบของ Mind Mapping เพื่อเป็นการต่อยอดความคิดหลังจากที่ผู้เรียนสามารถค้นหาแนวคิดสำคัญของเรื่องได้อ่านได้แล้ว เขียน Mind Mapping ลงในใบงาน ACDEA ช่อง Apply

ขั้นสรุป

นักศึกษาร่วมกันประเมินคุณค่าที่ได้จากการอ่าน และสรุปทบทเรียน ได้แก่ เนื้อหาสาระและทักษะที่ได้ฝึกฝนจากการอ่านนวนิยายเรื่อง “ความสุขของกะทิ”

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. นวนิยายเรื่องความสุขของกะทิ ของ งามพรรณ เวชชาชีวะ
2. ใบบันทึกผลการทำกิจกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
3. ใบงาน ACDEA

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตการมีส่วนร่วมระหว่างการทำกิจกรรมในชั้นเรียน
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม
3. ตรวจสอบผลงานการสร้างแผนผังความคิด
4. ตรวจสอบการตอบคำถาม

ตารางที่ 20 เกณฑ์การให้คะแนนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ขั้นตอนการ สอน	รายการ ประเมิน	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
Analysis -อ่าน วิเคราะห์	Mind Mapping แสดงการ วิเคราะห์ องค์ประกอบ ของวรรณคดี (คุณลักษณะที่ ประเมิน : การวิเคราะห์)	สร้าง Mind Mapping ได้ ครอบคลุมทุก ประเด็น ต่อไปนี่ 1.ตรงตาม เนื้อหาที่ กำหนด 2. มี รายละเอียด แต่ละ องค์ประกอบ ครบถ้วน 3.แสดง ความสัมพันธ์ ของข้อมูลได้ ชัดเจน	สร้าง Mind Mapping ไม่ ครอบคลุม 1 ใน 3 ประเด็น ต่อไปนี่ 1.ตรงตาม เนื้อหาที่ กำหนด 2. มี รายละเอียด แต่ละ องค์ประกอบ ครบถ้วน 3.แสดง ความสัมพันธ์ ของข้อมูลได้ ชัดเจน	สร้าง Mind Mapping ไม่ ครอบคลุม 2 ใน 3 ประเด็น ต่อไปนี่ 1.ตรงตาม เนื้อหาที่ กำหนด 2. มี รายละเอียด แต่ละ องค์ประกอบ ครบถ้วน 3.แสดง ความสัมพันธ์ ของข้อมูลได้ ชัดเจน	สร้าง Mind Mapping ไม่ ครอบคลุมทั้ง 3 ประเด็น ต่อไปนี่ 1.ตรงตาม เนื้อหาที่ กำหนด 2. มี รายละเอียด แต่ละ องค์ประกอบ ครบถ้วน 3.แสดง ความสัมพันธ์ ของข้อมูลได้ ชัดเจน
Condition -หาเงื่อนไข	ตั้งคำถามย่อย เพื่อนำไปสู่ การหา แนวคิดสำคัญ (คุณลักษณะที่ ประเมิน : การวิเคราะห์)	ระบุคำถาม ย่อยเพื่อ นำไปสู่การ ค้นหาคำตอบ ได้ถูกต้องทุก ข้อ	ระบุคำถาม ย่อยเพื่อ นำไปสู่การ ค้นหาคำตอบ ไม่ถูกต้อง 1 ข้อ	ระบุคำถาม ย่อยเพื่อ นำไปสู่การ ค้นหาคำตอบ ไม่ถูกต้อง 2 ข้อ	ระบุคำถาม ย่อยเพื่อ นำไปสู่การ ค้นหาคำตอบ ไม่ถูกต้อง มากกว่า 2 ข้อ

ตารางที่ 19 เกณฑ์การให้คะแนนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (ต่อ)

ขั้นตอนการ สอน	รายการ ประเมิน	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
Data -หาข้อมูล สำคัญ	ตอบคำถาม จากคำถาม ย่อย (คุณลักษณะ ที่ประเมิน : การ วิเคราะห์)	ตอบคำถาม ได้ถูกต้องทุก ข้อคำถาม	ตอบคำถาม ผิด 1 คำถาม	ตอบคำถาม ผิด 2 คำถาม	ตอบคำถาม ผิดมากกว่า 2 คำถาม
Eureka -ค้นพบ คำตอบ	ตอบคำถาม หลักคือ แนวคิด สำคัญคือ อะไรพร้อม บอกเหตุผล (คุณลักษณะ ที่ประเมิน : การ สังเคราะห์)	บอกแนวคิด สำคัญโดยให้ เหตุผลได้ สอดคล้อง หรือมีความ สมเหตุสมผล กับข้อมูล สำคัญที่ นำเสนอทุก ข้อ	บอกแนวคิด สำคัญโดยให้ เหตุผลไม่ สอดคล้อง หรือไม่ความ สมเหตุสมผล กับข้อมูล สำคัญที่ นำเสนอ 1 ประเด็น	บอกแนวคิด สำคัญโดยให้ เหตุผลไม่ สอดคล้อง หรือไม่ความ สมเหตุสมผล กับข้อมูล สำคัญที่ นำเสนอ 2 ประเด็น	ไม่บอก แนวคิดสำคัญ บอกแนวคิด สำคัญโดยให้ เหตุผลไม่ สอดคล้อง หรือไม่ความ สมเหตุสมผล กับข้อมูล สำคัญที่ นำเสนอ มากกว่า 2 ประเด็น

ตารางที่ 19 เกณฑ์การให้คะแนนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (ต่อ)

ขั้นตอนการ สอน	รายการ ประเมิน	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
Apply -บอกข้อคิด และการ ประยุกต์ใช้	Mind Mapping เสนอข้อคิดและ การประยุกต์ใช้ (คุณลักษณะ ประเมิน : การนำไปใช้)	สร้าง Mind Mapping ได้ ครอบคลุมทุก ประเด็น ต่อไปนี้ 1.นำเสนอ ข้อคิดได้ ถูกต้องชัดเจน 2.ข้อมูลที่ เสนอมี ความสัมพันธ์ กัน 3.แสดงให้เห็น ความ สามารถ ในการ เชื่อมโยง ความรู้สู่โลก แห่งความเป็น จริง	สร้าง Mind Mapping ไม่ ครอบคลุม 1 ใน 3 ประเด็น ต่อไปนี้ 1.นำเสนอ ข้อคิดได้ ถูกต้องชัดเจน 2.ข้อมูลที่ เสนอมี ความสัมพันธ์ กัน 3.แสดงให้เห็น ความ สามารถ ในการ เชื่อมโยง ความรู้สู่โลก แห่งความเป็น จริง	สร้าง Mind Mapping ไม่ ครอบคลุม 2 ใน 3 ประเด็น ต่อไปนี้ 1.นำเสนอ ข้อคิดได้ ถูกต้องชัดเจน 2.ข้อมูลที่ เสนอมี ความสัมพันธ์ กัน 3.แสดงให้เห็น ความ สามารถ ในการ เชื่อมโยง ความรู้สู่โลก แห่งความเป็น จริง	สร้าง Mind Mapping ไม่ ครอบคลุม 3 ประเด็น ต่อไปนี้ 1.นำเสนอ ข้อคิดได้ ถูกต้องชัดเจน 2.ข้อมูลที่ เสนอมี ความสัมพันธ์ กัน 3.แสดงให้เห็น ความ สามารถ ในการ เชื่อมโยง ความรู้สู่โลก แห่งความเป็น จริง

ระดับคุณภาพ

13 - 15	ดีมาก
11 - 12	ดี
9 - 10	ปานกลาง
7 - 8	พอใช้
ต่ำกว่า 7	ควรปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ถ้าผู้เรียนมีพฤติกรรมตามรายการสังเกต

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการสังเกต				สรุป	
		ตั้งใจ และ สนใจ เรียน	ปฏิบัติ หน้าที่ที่ ได้รับ มอบหมาย จากกลุ่ม	มีส่วนร่วม ใน กิจกรรม ต่าง ๆ	อภิปรายแสดง ความคิดเห็น	ผ่าน	ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

( )

ผู้สังเกต

ตนเอง

เพื่อน

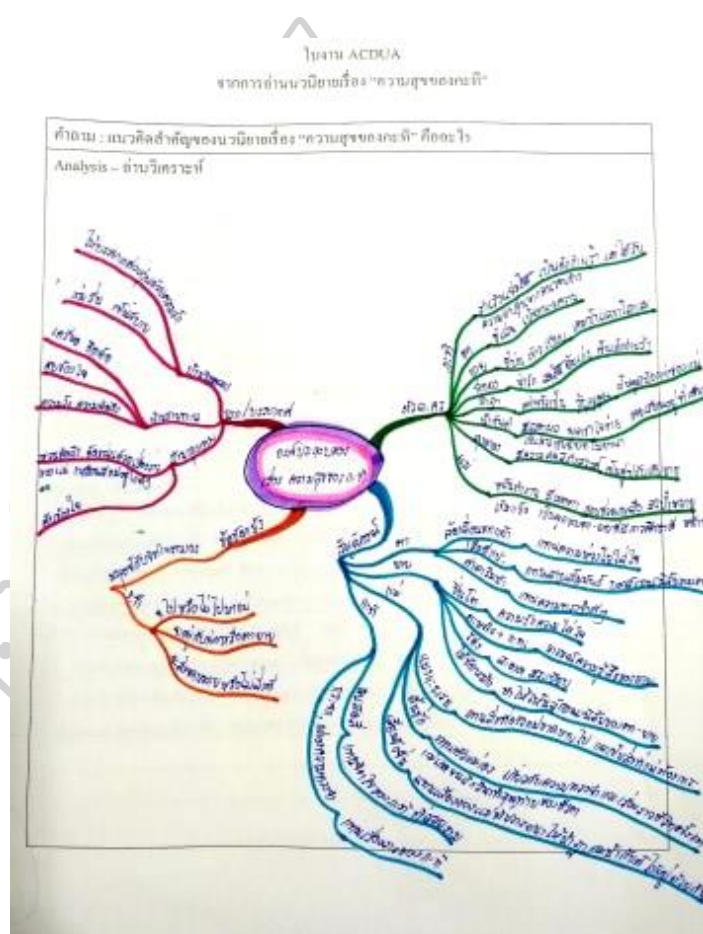
ครู

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บันทึกหลังสอน

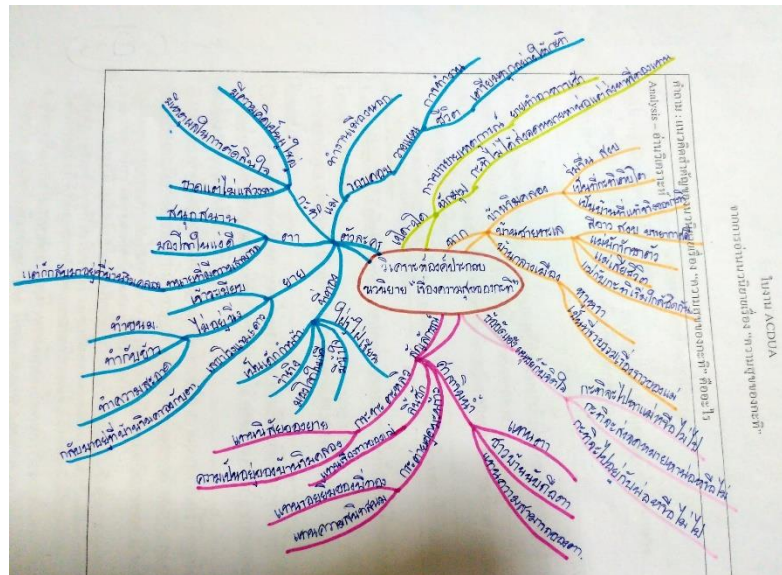
หลังจากการสอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จากนวนิยายเรื่อง “ความสุขของกะทิ” โดยใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA ผลของการจัดการเรียนรู้มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 A : Analysis (อ่านวิเคราะห์) หลังจากอ่านนวนิยายเรื่องความสุขของกะทิ ผู้เรียนแสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดีในรูปของ Mind Mapping ในขั้นนี้พบว่าผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันระดมความคิดในการวิเคราะห์องค์ประกอบแต่ละด้าน

ภาพที่ 1 การทำ Mind Mapping วิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยายเรื่องความสุขของกะทิ ของผู้เรียนกลุ่มที่ 1

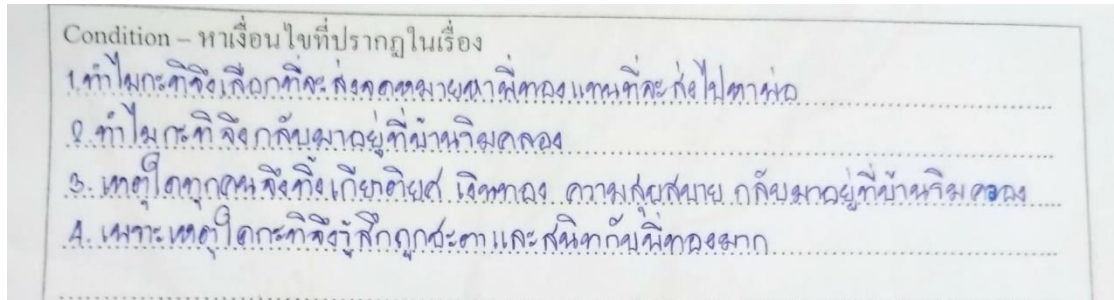

ภาพที่ 2 การทำ Mind Mapping วิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยายเรื่องความสุขของกะทิ
ของผู้เรียนกลุ่มที่ 2

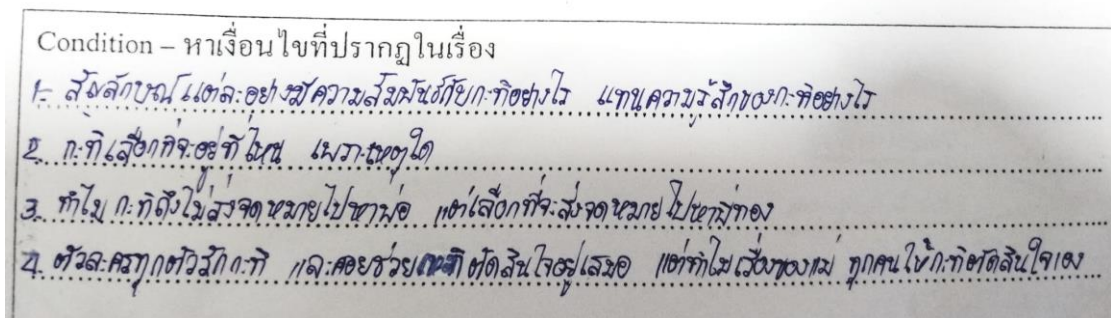
จากการสังเกตการทำงานเป็นกลุ่มพบว่า สมาชิกมีการนำเสนอความรู้ของตนเองต่อกลุ่ม ทำให้การวิเคราะห์มีความละเอียด สามารถให้รายละเอียดในประเด็นย่อยได้ ในแผนการสอนเรื่องความสุขของกะทิพบว่า การวิเคราะห์ข้อขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่อง นักศึกษายังไม่สามารถวิเคราะห์ได้ถูกต้อง ซึ่งข้อขัดแย้งในนวนิยายเรื่องนี้มีความสำคัญที่นำไปสู่แนวคิดสำคัญได้ ผู้สอนจึงเข้าไปให้ความช่วยเหลือโดยการให้ผู้เรียนสังเกตว่าอะไรคือข้อขัดแย้งของเรื่อง โดยเฉพาะข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในจิตใจของกะทิซึ่งเป็นตัวละครเอกของเรื่อง ผู้เรียนจึงนำประเด็นนี้มาช่วยกันวิเคราะห์กันต่อภายในกลุ่ม ทำให้สามารถบอกได้ว่าข้อขัดแย้งที่พบ คือ 1) ตอนต้นเรื่องกะทิต้องตัดสินใจระหว่างจะไปหาแม่หรือไม่ไป 2) ตอนกลางเรื่องกะทิตัดสินใจระหว่างจะส่งจดหมายไปหาพ่อหรือไม่ส่ง และ 3) ตอนท้ายเรื่องกะทิต้องตัดสินใจว่าควรจะไปอยู่กับพ่อหรือไม่ไป ซึ่งเมื่อผู้สอนเห็นผลลัพธ์การคิดของผู้เรียนที่เขียนใน Mind Mapping ทำให้มั่นใจว่าผู้เรียนวิเคราะห์ได้ถูกต้อง และผลการวิเคราะห์เป็นประโยชน์ต่อการค้นหาแนวคิดสำคัญของเรื่อง เพราะนวนิยายเรื่องนี้หัวใจสำคัญของเรื่องอยู่ที่การคิดตัดสินใจของกะทิ และถ้าผู้เรียนสามารถเข้าใจสิ่งที่อยู่ในใจของกะทิย่อมจะนำไปสู่หัวใจของเรื่องได้ในที่สุด

ขั้นที่ 2 C : Condition (หาเงื่อนไขที่ปรากฏในเรื่อง) ขั้นตอนนี้เป็นการตั้งคำถามย่อยเพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบหรือแนวคิดสำคัญของเรื่อง ผู้เรียนจะอาศัยข้อมูลจากขั้นที่ 1 จากนั้นนำมาตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบคือแนวคิดสำคัญของเรื่อง ในขั้นนี้ถ้าผู้เรียนตั้งคำถามได้

ถูกต้อง ตรงประเด็น คำตอบย่อมถูกต้องเช่นกัน จากการสอนพบว่าผู้เรียนสามารถตั้งคำถามได้ถูกต้อง โดยเฉพาะการตั้งคำถามที่มาจากทฤษฎีหรือข้อขัดแย้งของเรื่อง เช่น

ภาพที่ 3 การตั้งคำถามย่อยในชั้น Condition ของกลุ่มที่ 1

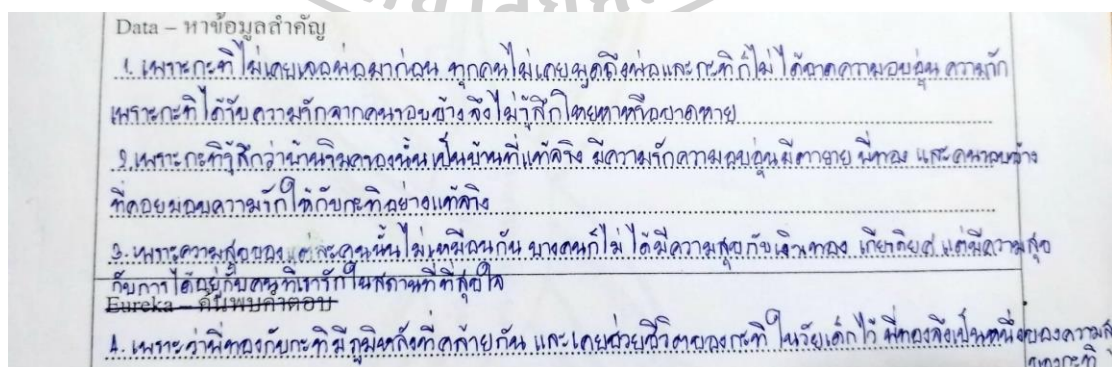
ภาพที่ 4 การตั้งคำถามย่อยในชั้น Condition ของกลุ่มที่ 2

แต่จากการพิจารณาการตั้งคำถามพบว่า หากผู้เรียนพิจารณาที่ตัวละครรองในเรื่อง ประกอบด้วยจะทำให้เข้าใจคำตอบมากยิ่งขึ้น ผู้สอนจึงเข้าไปให้ความช่วยเหลือโดยให้ผู้เรียนสังเกตภูมิหลังของตัวละครแต่ละตัวที่ผู้เรียนวิเคราะห์ไว้ในขั้นที่ 1 ผู้เรียนพบว่าตัวละครมีวิถีชีวิตตัดสินใจบนพื้นฐานเดียวกัน ซึ่งเป็นการเน้นย้ำต่อผู้อ่านถึงแนวคิดสำคัญของเรื่อง และไม่ใช่แค่ ตัวละครเอกอย่างกะทิที่พบว่าความสุขนั้นเป็นสิ่งใกล้ตัว แต่วิถีชีวิตของตัวละครรองตัวอื่น ๆ ก็เป็นไปในแนวทางเดียวกัน การจากตรวจสอบการตั้งคำถามในขั้นที่ 2 ของแต่ละกลุ่ม จะพบคำถามสำคัญตั้งตัวอย่างคำถาม ดังตารางต่อไปนี้

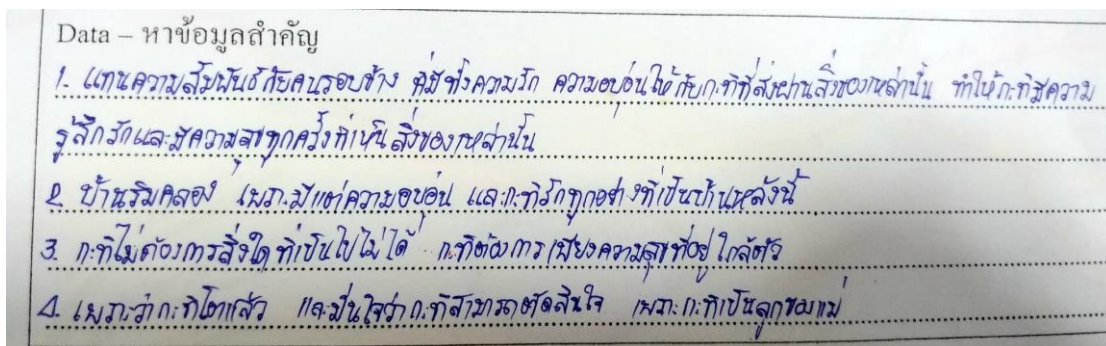
ตารางที่ 21 การตั้งคำถามองค์ประกอบวรรณคดี

การวิเคราะห์องค์ประกอบวรรณคดีในชั้นที่ 1	คำถามที่ได้ในชั้นที่ 2
1) ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในจิตใจตัวละครตอนต้นเรื่อง กะทิต้องตัดสินใจระหว่างจะไปหาแม่หรือไม่ไป	1) เหตุใดกะทิจึงตัดสินใจที่จะไปหาแม่
2) ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในจิตใจตัวละครตอนกลางเรื่อง กะทิตัดสินใจระหว่างจะส่งจดหมายไปหาพ่อหรือไม่ส่ง	2) เหตุใดกะทิจึงตัดสินใจที่จะส่งจดหมายไปหาพี่ทองแทนที่จะส่งจดหมายไปหาพ่อ
3) ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในจิตใจตัวละครตอนท้ายเรื่อง กะทิต้องตัดสินใจว่าจะไปอยู่กับพ่อหรือไม่ไป	3) เหตุใดกะทิจึงตัดสินใจไม่ไปหาพ่อแต่กลับมาอยู่กับตาและยายที่บ้านริมคลอง
4) ตัวละครในเรื่อง เช่น ตา ยาย เป็นต้น ต่างเป็นคนที่มีการศึกษาสูง ได้ทำงานที่มีเกียรติ เคยใช้ชีวิตในเมืองที่มีความเจริญมาก่อน แต่ในที่สุดต่างก็กลับมาใช้ชีวิตที่บ้านริมคลองในชนบทอย่างมีความสุข	4) เหตุใดตัวละครจึงทิ้งเกียรติยศ ชื่อเสียง เงินทอง แล้วกลับมาใช้ชีวิตที่บ้านริมคลอง

ชั้นที่ 3 D : Data (หาข้อมูลสำคัญ) ในชั้นนี้เป็นชั้นที่ผู้เรียนต้องตอบคำถามในชั้นที่ 2 C : Condition คำตอบแสดงให้เห็นการเข้าใจพฤติกรรมตัวละคร หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่อง พบว่าผู้เรียนสามารถตอบคำถามได้ตรงประเด็น มีความชัดเจนดี

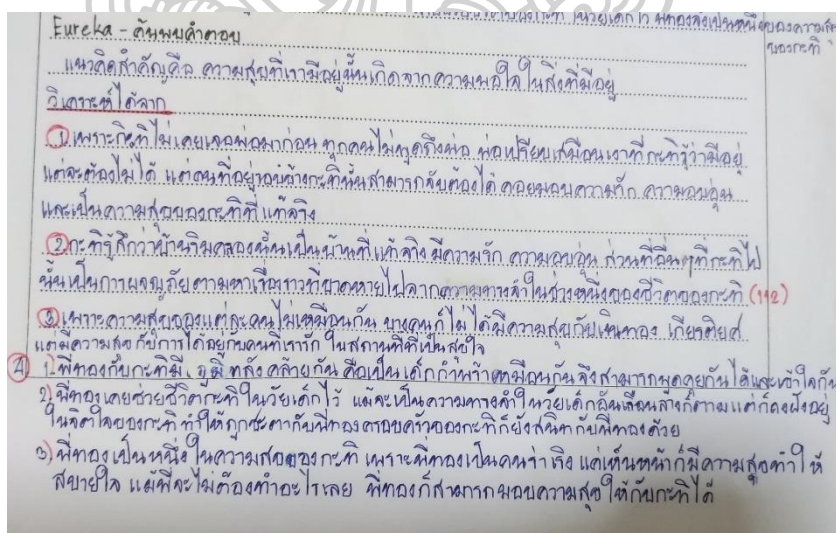

ภาพที่ 5 การตอบคำถามในชั้น Data ของกลุ่มที่ 1

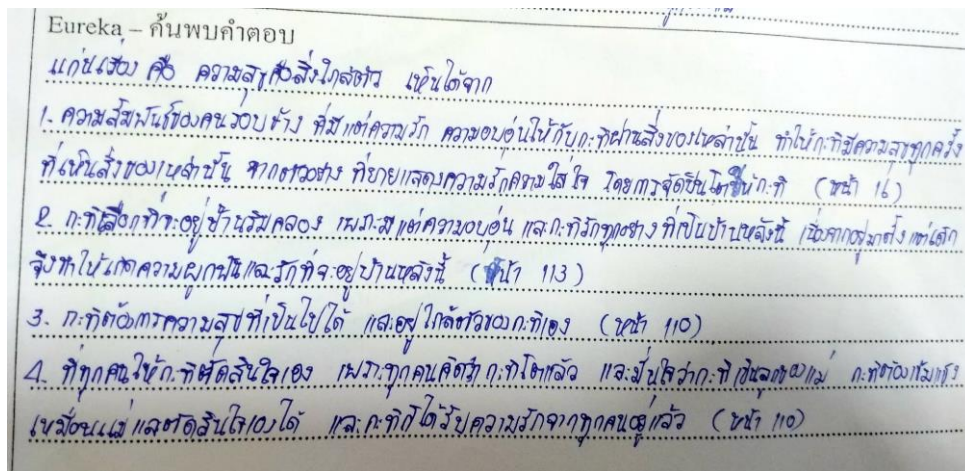

ภาพที่ 6 การตอบคำถามในขั้น Data ของกลุ่มที่ 2

ขั้นที่ 4 E : Eureka (ค้นพบคำตอบ) ในขั้นนี้เป็นการตอบคำถามที่กำหนดไว้ตั้งแต่ตอนต้น คือ แนวคิดสำคัญของเรื่องคืออะไร ผู้เรียนต้องประมวลผลข้อมูลสำคัญ (คำตอบที่ได้จากขั้นที่ 3) ทั้งนี้ เหตุผลเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แต่เนื่องจากขั้นตอนที่ 1-3 ในรูปแบบ การสอนเป็นกระบวนการแสวงหาคำตอบ ดังนั้นในขั้นตอนนี้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มย่อมมีคำตอบของตนเอง ผู้สอนพบว่าทุกกลุ่มสามารถตอบได้ว่าแนวคิดสำคัญของเรื่องความสุขของกะทิคืออะไร แต่การ ให้เหตุผลอาจมีความแตกต่างกันบ้าง เนื่องจากข้อมูลสำคัญที่นำมาพิจารณามีความแตกต่างกัน

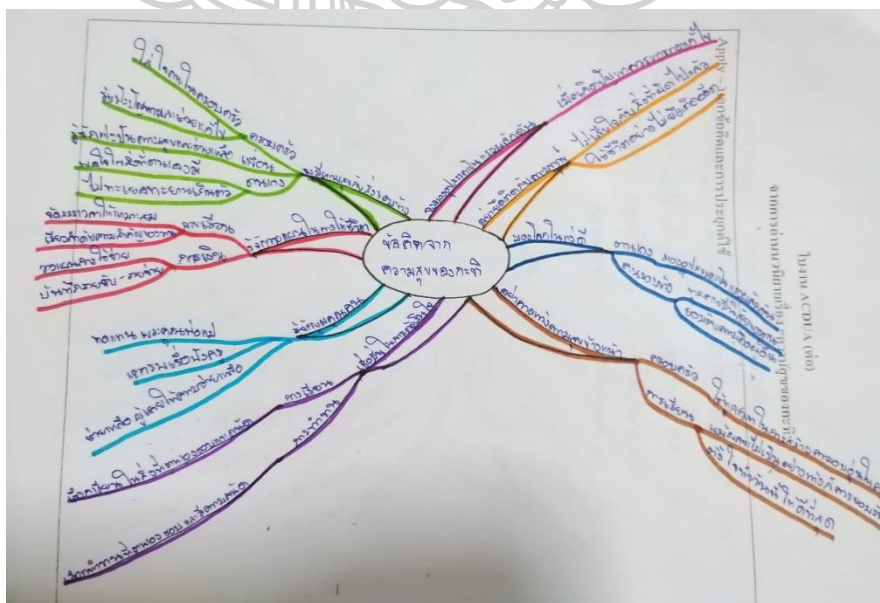

ภาพที่ 7 การค้นพบคำตอบในขั้น Eureka ของกลุ่มที่ 1 เป็นการบอกแนวคิดสำคัญของเรื่อง พร้อมบอกเหตุผลที่นำมาใช้ในการพิจารณา

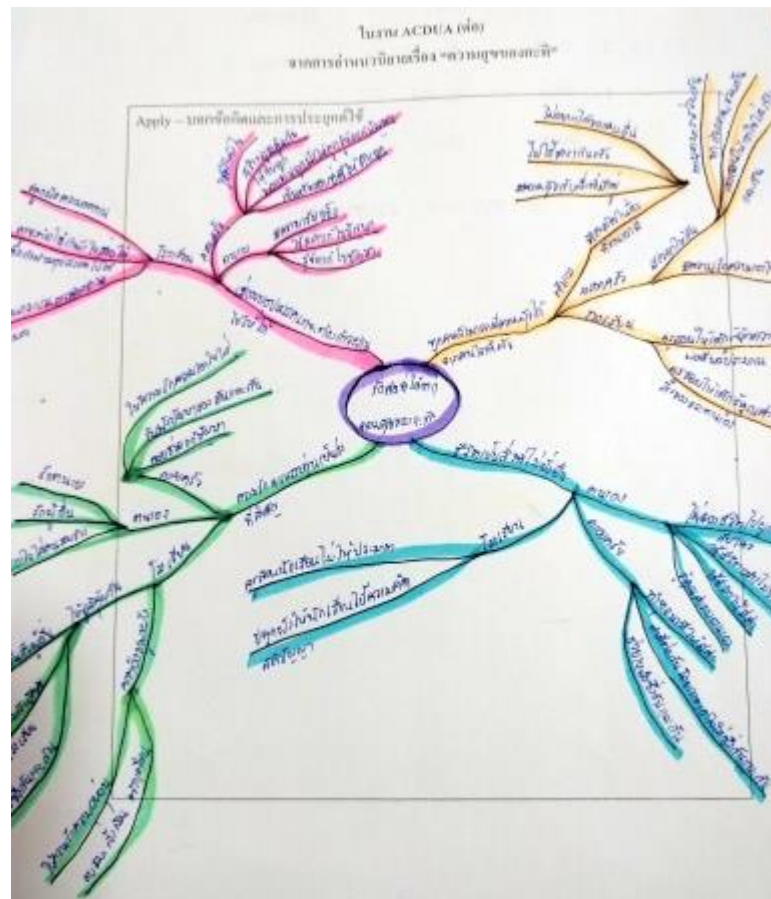

ภาพที่ 8 การค้นพบคำตอบในชั้น Eureka ของกลุ่มที่ 2 เป็นการบอกแนวคิดสำคัญของเรื่อง พร้อมบอกเหตุผลที่นำมาใช้ในการพิจารณา

ขั้นที่ 5 A : Apply (บอกข้อคิดและการประยุกต์ใช้) ในขั้นนี้ผู้เรียนช่วยกันบอกข้อคิดที่ได้ และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยให้แสดงในรูปแบบของ Mind Mapping พบว่าข้อคิดของแต่ละกลุ่มมีความเหมือนและความแตกต่าง การให้ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียนโดยการพูด พบว่าผู้เรียนพยายามให้เหตุผลได้น่าสนใจ ทำให้เข้าใจการนำข้อคิดไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม

ภาพที่ 9 การบอกข้อคิดพร้อมการนำไปประยุกต์ใช้ ในขั้น Apply ของกลุ่มที่ 1

ภาพที่ 10 การบอกข้อคิดพร้อมการนำไปประยุกต์ใช้ ในชั้น Apply ของกลุ่มที่ 2

หลังจากแต่ละกลุ่มนำเสนอเรียบเรียงเรียบร้อยแล้ว มีการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับแนวคิดสำคัญของเรื่อง สามารถสรุปได้ว่านวนิยายเรื่อง ความสุขของกะทิ มีแนวคิดสำคัญคือ ความสุขเป็นสิ่งใกล้ตัว กล่าวคือ หากคนเราสามารถเข้าใจว่าความสุขที่แท้จริงของชีวิตคืออะไร ก็ไม่จำเป็นต้องไปแสวงหาความสุขจากที่ไกลตัว ดังเช่นกะทิที่ผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ จนทำให้เข้าใจชีวิตว่าแท้จริงแล้วตนเองต้องการอะไร และตัดสินใจเลือกสิ่งที่ตนเองต้องการ คือ การอยู่กับสิ่งที่ตนเองรัก แม้ว่าแม่จะจากกะทิไปแล้ว แต่กะทิก็รู้สึกว่าคุณค่าความรัก เนื่องจากความรักของแม่อยู่ในคนที่แม่รัก และกะทิก็ไม่จำเป็นต้องไปแสวงหาที่ไหนอีกแล้ว เพราะครอบครัวที่บ้านริมคลองคือโลกแห่งความเป็นจริงที่กะทิสัมผัสได้

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มยังได้ร่วมกันประเมินคุณค่าของนวนิยายเรื่องความสุขของกะทิ สรุปได้ว่านวนิยายเรื่องความสุขของกะทิ เป็นนวนิยายที่มีคุณค่า มีข้อคิดที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นสำคัญ คือ

1. การนำมาใช้ประโยชน์กับตนเอง กล่าวคือ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความหมายของความสุขที่แท้จริง เพราะคนเรามักให้ความสำคัญกับปัจจัยภายนอกแล้วบอกว่าสิ่งเหล่านั้นคือความสุข เมื่อไม่มีก็เป็นทุกข์ เช่น ชื่อเสียง เงินทอง วัตถุราคาแพง ฯลฯ แต่หลังจากผู้เรียนได้อ่านนวนิยายเรื่องความสุขของกะทิทำให้ความคิดเปลี่ยนไป พบว่าความสุขที่แท้จริงนั้นอยู่ที่ใจ ซึ่งเป็นปัจจัยภายใน ไม่จำเป็นต้องไปแสวงหาที่ไหน ขอเพียงใจเป็นสุข ไม่ว่าจะสถานการณ์ภายนอกจะเป็นอย่างไร ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน ก็มีความสุขได้ เช่นเดียวกับตัวละครในเรื่อง ไม่ว่าจะ เป็นกะทิ ตา ยาย ลุงตอง น้าภู น้ากันต์ และพี่ทอง ต่างก็มีความสุขกับสิ่งใกล้ตัว

2. การนำมาใช้ประโยชน์ในการเป็นครู ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการเลี้ยงดูเด็กในอนาคต กล่าวคือ กะทิเป็นตัวละครที่สร้างขึ้นให้เป็นตัวแทนของเด็กที่เกิดมามีชีวิตที่ไม่สมบูรณ์แบบ กล่าวคือ ไม่ได้มีพ่อแม่เลี้ยงดู เด็กเหล่านี้โดยส่วนใหญ่เมื่อเข้าไปอยู่สังคม มักจะถูกมองว่าแตกต่างจากเพื่อนคนอื่นที่มีครอบครัวสมบูรณ์ ทำให้คิดว่าตนเองเป็นคนมีปมด้อย หากไม่มีภูมิคุ้มกันจากครอบครัว ขาดความรักความอบอุ่น เด็กเหล่านี้ก็มักจะกลายเป็นเด็กที่มีปัญหา ต้องการที่จะออกไปแสวงหาความสุขนอกบ้าน อาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมา ดังที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาวัยรุ่นนรกพวกตึกกัน ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ฯลฯ แต่ถ้าผู้ใหญ่ในครอบครัว อาจจะเป็นพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ในบ้าน ให้ความสำคัญกับเด็ก ดูแลเอาใจใส่ ให้ความรักความอบอุ่น อบรมสั่งสอนให้เป็นเด็กดี ก็จะทำให้เด็กเติบโตขึ้นมาเป็นเด็กที่ดีมีคุณภาพ เช่นเดียวกับกะทิ ที่ได้รับความรัก ความอบอุ่น และการเลี้ยงดูเป็นอย่างดีจากตาและยาย รวมถึงบุคคลแวดล้อม ทำให้กะทิไม่รู้สึกว่ตนเองขาดความรักหรือมีปมด้อย สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข

แบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (ก่อนเรียน)

คำชี้แจง อ่านเรื่องสั้นเรื่อง “ราตรีมีชีวิต” แล้วตอบคำถาม

ราตรีมีชีวิต...

จำเริญนั่งคุยกับลูกเมียสักพัก แล้วเดินออกจากบ้านเช่าโกโรโกโสหลังนั้น เวลาสองทุ่มครึ่ง ออกจะเร็วเกินไปสำหรับเขา ปกติเขาจะออกจากบ้านหลังสี่ทุ่มไปแล้ว แต่วันนี้รู้สึกครี้มอกครี้มใจ อยากหาอะไรเย็น ๆ ดื่มสักหน่อย

นั่งรถเมล์ไม่ถึงสิบนาที แล้วลงเดินต่อ ผ่านห้างสรรพสินค้าขนาดเล็กแห่งหนึ่ง ไฟประดับหน้า ห้างฯ ไม่สว่างไสวเหมือนก่อน ผู้คนห่างหายไม่พลุกพล่าน ใคร ๆ ก็บอกว่ามันกำลังจะเจ็ญอยู่รอบร่อ เขาไม่เคยคิดเลยว่าย่านนี้จะมีกิจการใดเจ็ญ หากเปรียบเทียบสองฟากถนนข้างต่างกันลิบลับ ฟากถนนที่ เขาจะข้ามไป เป็นได้แค่ที่ตั้งของร้านขายส้มตำ ข้าวราดแกง ก๋วยเตี๋ย และบรรดาอาหารราคาถูกอีก มากมาย แต่ฟากนี้สิ ผู้คนพลุกพล่านมากกว่า มีห้างสรรพสินค้า ด้านหลังเป็นตลาดสด ตลอดแนวเต็ม ไปด้วยร้านขายอาหารชื่อฝรั่ง เขาเองพอจะรู้ยู่บ้างว่าร้านหนึ่งขายไก่ทอดชื่อดัง ส่วนที่เหลือเขาไม่ แน่ใจว่าขายอะไร แต่ที่แน่ ๆ เขาไม่เคยเห็นคืนไหนวันไหนที่คนไม่เต็มร้าน

จำเริญเดินผ่านห้างฯ ครั้นเลยมาถึงร้านขายไก่ทอดยี่ห้อฝรั่ง เขาชะงักเท่า นี้ก็ไปถึงคำอ่อน วอนของลูกสาว หลายครั้งแล้วสินะ ที่ก่อนออกจากบ้าน ลูกเป็นต้องสั่งให้เขาซื้อไก่ทอดยี่ห้อนี้ไปฝาก หลายครั้งอีกเช่นกันที่เขาผลอลืมไป และอีกหลายครั้งที่เขานึกขึ้นมาได้ แต่ไม่กล้าเข้าไปซื้อ เขากลัว เหลือเกินว่าจะไปทำตัวเงอะงะสั่งอะไรไม่ถูก ไม่ต้อง จนครั้งหลังสุด เขาเลยซื้อไก่ทอดของป่าเฒ่าไปให้ โดยคิดว่ามันเป็นไก่ทอดเหมือนกัน ลูกสาวกลับปฏิเสธ แล้วอธิบายให้เขาฟังเสียยกใหญ่ว่ามันแตกต่างกันอย่างไร เขารู้สึกว่าลูกเขาฉลาดกว่าเขา เขาไม่เข้าใจเอาเสียเลยกับสิ่งที่ลูกอธิบาย มารู้ความจริง วันหลังจากนั้นน้อยว่า แกเอาไก่ทอดที่เขาซื้อมาโยนให้อีต้งหมาข้างบ้านกิน

แม้คำขอลูกสาวระงมก้องอยู่ในหัว ถึงกระนั้นก็ยังไม่เพียงพอต่อความกล้าให้เปิดประตูร้าน เข้าไป เขาตัดสินใจเสี่ยงเดินไปขึ้นสะพานลอยไปอีกฟากถนน

จำเริญเดินมานั่งร้านประจำหน้าปากซอยสำนักงาน บรรยากาศครึ้มครึ้มเหมือนทุก ๆ คำคืน เสียงเพลงลูกทุ่งจากตู้เพลงกระหึ่มลั่น ลูกค้าในร้านส่วนใหญ่หนีไม่พ้นคนเก็บขยะ

ยามนี้ถือเป็นช่วงเวลาเหมาะสมกับการมานั่งเฝ้าหัวด้วยเบียร์หรือไม่กี่เหล้า ก่อนที่จะเข้า ทำงานในช่วงหลังเที่ยงคืน

เขากวาดตามองหาเพื่อนร่วมงาน แต่กลับเจอเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกันที่ไม่สนิทนัก เขายิ้ม ทักทาย พวกเขาคว้ามือเรียกร่วมโต๊ะ เขาปฏิเสธเชิงสุภาพ เลี่ยงไปนั่งอีกโต๊ะ

“พรรคพวกพี่ยังไม่มาเลยหรือออร์” เขากลามเด็กเสิร์ฟประจำร้าน

“ไม่เห็นเลย” ออร์ตอบ “วันนี้มาเร็วเชียว จะกินอะไรล่ะพี่”

“เอาช่างมาชวดนึ่ง แล้วก็... ส้มตำไก่อ่าง แค่นี้ก่อนละกัน” เขาสั่งเสร็จล้วงเข้าไปในกระเป๋าเสื้อ

“ออร์ กรองทิพย์ซองนึ่งด้วย” เขาตะโกน ออร์หันมาพยักหน้า

จำเรียมองไปอีกฟาก ร้านไก่ทอดและร้านอาหารยี่ห้อฝรั่งยังไม่ปิด ผู้คนเริ่มประปราย เขาพยายามคิดหาทางที่จะไปซื้อไก่ทอดในร้านนั้น จริง ๆ แล้วมันง่ายนิดเดียว เขาเพียงอาศัยความกล้าเท่านั้นเอง ไซ้แล้ว เขาจะต้องกล้า มันคงไม่ยากหรือกับการซื้อไก่สักสองสามชิ้น เขาจะกลัวอะไรล่ะ ในเมื่อเงินเขาก็มีคิดเสียว่าเหมือนการซื้อขนมข้างถนนธรรมดา

“เอาบุหรี่ไปก่อนนะ เตี่ยวจะเอาเปียร์มาให้” เขารับบุหรี่มาถือไว้

“ไอ้เตี่ยวหายไปไหนล่ะ ไม่เห็นมาวิ่งเล่นแถวนี้เลย” เขากลามถึงลูกชายจอมซนของป้าสายเจ้าของร้าน

“เห็นอยู่เมื่อกี้นี่เอง วิ่งไปวิ่งมาอยู่แถวนี้แหละ” ออร์ตอบ

“เตี่ยวเจอช่วยบอกให้มาหาหน่อยนะ” ออร์พยักหน้า เขายิ้มแฉะบุหรี่ออกสูบ

เขาอัดบุหรี่แรง ๆ สองครั้งติด รู้สึกอะไร ๆ ดีขึ้น สมองปลอดโปร่ง อากาศอยากเปียร์ยิ่งทวี สักพักออร์กุ๊กจ๊อเอาเปียร์มาเสิร์ฟ

ความที่เป็นร้านง่าย ๆ ตติริมถนน อาหารอร่อยถูกปากบวกความเป็นกันเองของเจ้าของร้าน ลูกค้าประจำเลยเยอะเป็นพิเศษ ลูกค้ากับเจ้าของร้านสัมพันธ์กันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัย ยิ่งราคาถูกกว่าร้านอีกฟากเป็นเท่าตัว หากใครมีไม่พอจ่ายยังเช่นได้ตามเครดิตแต่ละคน แม้ลูกค้าหลายคนที่อยู่อีกฟากถนนรู้ดีในข้อได้เปรียบของร้านนี้ แต่ด้วยเขาประจำส่วนใหญ่เป็นคนเก็บขยะ เลยไม่มีใครอยากข้ามฟากมาสูงส่งด้วย ป้าสายรู้ดีถึงข้อรังเกียจดังกล่าว แต่แกยังทำสไตล์คนจนเช่นเดิม และคลุกคลีตีโมงกับพวกเก็บขยะเหมือนญาติพี่น้อง ปล่อยลูกชายวิ่งเล่นซุกซนตามโต๊ะอาหาร โดยมีได้สอนให้แกร่ง รังเกียจรังอนลูกค้าในร้าน หลายคนเลยเอ็นดูเหมือนลูกหลานคนหนึ่ง

“เอ็งช่วยซื้อไก่ให้น้าหน่อยสิ” เขาเอ่ยขึ้นเมื่อเรียกเตี่ยวมาที่โต๊ะ

“จะเอาไก่เพิ่มหรือน้ำ”

“ไม่ใช่อย่างงั้น” เขายกมือเกาหัว “ไม่ใช่ไก่ที่นี้ โน่น... ไก่ทอดร้านโน่น” เขาชี้ไปที่ร้านไก่ทอดยี่ห้อฝั่งตรงข้าม

“อ้อ ไก่เคเอฟซี”

“เออ นั่นแหละ” เขาเริ่มยิ้มออก “จริง ๆ น้าไม่อยากรบกวนเอ็งหรอก แต่น้าไม่รู้ว่าเขาซื้อยังไง”

“ตายแล้วน้า ทำไมเขยยังงี้” เตี่ยวหัวเราะลั่น เขารู้สึกอายที่โดนเด็กรุ่นลูกหัวเราะ

เขาควักแบงค์ร้อยออกมา เตี่ยวส่ายหน้า

“แค่นี้ไม่พอหรอก ถ้าน้าจะซื้อหลาย ๆ ชิ้น”

“ งั้นเอาไปอีกร้อย” เขายื่นแบงก์ร้อยให้อีก “อย่าลืมเอาตังค์ทอนมาคืนล่ะ”

“แล้วของหนูล่ะ” เตียร์อดอ้อน

“บ๊ะ- เอ็งนี่” เขาจำยอมโดยไม่มีข้อแม้ใด ๆ

ในเมื่อเขาไม่มีความกล้าพอ จะทำอะไรได้นอกจากวิธีนี้ เขามั่นแกล้งและเซยเกินไปอย่างที่ไอ้เตียร์ว่าจริง ๆ เขาพยายามเข้าใจมันแต่อีกด้านก็ยังตื้อตึงขัดขืน พาลทำให้ไม่เข้าใจอะไรง่าย ๆ อย่างที่เด็กต่อว่า หรือว่าเขาจมปลักอยู่กับตรงนี้นานเกินไป...

จำเริญไม่เคยรู้สึกโล่งใจเช่นนี้มาก่อน ความกังวลที่อัดอั้นในสมองมลายสิ้น เขายิ้มกระหม่อมองดูงูไก่ทอดที่เตียร์ซื้อมาให้ สิ้นสุดเสียทีกับสิ่งที่เกาะกุมใจมานาน พอทันทีกับคำบเร้าของลูกสาว

เขาสั่งเบียร์เพิ่มอีกขวด ตักส้มตำเข้าปาก ยัดผักบุ้งตามเข้าไป ยกปึกไก่อ่างขึ้นแทะ ทิ้งกระดูกไว้ขอบจาน เช็ดมือกับยีนส์ตัวเก่า แล้วชดเบียร์ค้ำแก้วจนหมด รู้สึกว่าส้มตำไก่อ่างรสชาติอร่อยเป็นพิเศษ แกรมเบียร์ยังลิ้นคอกว่าทุกวัน เขาจุดบุหรี่มวนใหม่สูบ ระบายควันอย่างสบายใจ ปล่อยให้ไปถึงเพื่อน ๆ

หลังขวดเบียร์ขวดใหม่มาถึงโต๊ะไม่นาน พรและดอนก็เผลอมาให้เห็น ทั้งสองหยุดคุยอยู่กับป้าสาย หันไปแซวเด็กเสิร์ฟในร้าน ตามมาด้วยเสียงหัวเราะครืนใหญ่ แล้วเดินผละมาทางเขา

“ไอ้हां! มึงสบายใจอะไรขึ้นมาวะ ถึงได้มาไวเซียว” พรทักขึ้น กลิ่นเบียร์เจือออกมาพร้อมคำพูด

“ไม่มีอะไรหรอก” เขาเลื่อนซองบุหรี่ไปให้

“จริง ๆ คุนจะออกจากบ้านมาตั้งนานแล้ว” พรเอ่ยขึ้น “แต่ไปนั่งล่อเบียร์กับไอ้ดอนอยู่หลังตลาดตั้งแต่เย็นนั้”

“วันนี้ล่อเบียร์เซียวหรือมึง” เขากระเซ้าเล่น พรยิ้มแล้วหันไปทางดอน

“ยั้งี้แหละ คนดวงมันจะเฮงขึ้น” ดอนเอ่ยขึ้น เขาตีหน้าฉงน “แม่ัง! มันได้หวยมาเกือบสองพัน ทั้งปีทั้งชาติ คุไม่เห็นมันถูกลักกะบาท”

“จริงเระอะ? เขาหันไปทางพร พรยักคิ้วข้างเดียวเหยย “ดีเลย คุไม่มีตังค์จ่ายค่าเบียร์อยู่พอดี”

“ไอ้สัตว์” พรสบถ “ทันทีเลยนะมึง”

“ก็จริงไหมล่ะ ถูกหวยมันก็ต้องเลี้ยงกันหน่อย” ดอนพยักหน้าเห็นด้วย “อีกอย่างคุเอาตังค์ไปซื้อไอ้นี้หมดแล้ว แพงฉิบหาย” เขาพูดแล้วชี้ไปที่งูไก่ทอด พรทำหน้างแล้วยกถุงขึ้นดู

“ไอ้โฮ...มึงดู...” พรหัวเราะหันไปทางดอน “เพื่อนคุเล่นเตาะไก่ทอดฝรั่งแกล้มเบียร์เลยไว้มึงเป็นเหยื่ออะไรขึ้นมาวะ” พรหัวเราะลั่นขึ้นอีก

“เปล่า” เขาปฏิเสธ “กูซื้อไปฝากลูกต่างหาก”

“ฝากลูก...แน่ะ” พรยังถามกวน ๆ “กว่ามึงแอบเอาไปกินเองมากกว่ามั้ง”

“กูจะทำยังไงได้ละ เห็นหน้าเป็นทองทุกที”

“เป็นกูก็จะให้แข่งทอดสักป้าสองป้า” พรว่า

“นั่นมันลูกมึง” เขาสวนกลับ

“แม่ง! พ่อมันจะอดตายอยู่แล้วเสือกอยากกินไก่ทอดฝรั่งแพง ๆ กินไก่ทอดธรรมดา มันจะตาย
ท่ากันหรือยัง โออย่างกูกินไก่ทอดไถ่อย่างข้างทางมาตั้งแต่เด็ก เห็นยังโตมาได้”

“เด็กก็ยังมีแหละ” เขาพยายามสรุปตัดบท ก่อนที่พรจะเสียงดังไปมากกว่านี้

“กูว่าไม่ใช่แต่เด็กหรอก” พรยังไม่หยุด เขาพยายามนิ่งฟัง

“มึงลองดูสิ ที่เต็มร้านนะ พวกหัวหงอกหัวดำทั้งนั้น”

เขาพยักหน้า ยกแก้วขึ้นชนกับพรและดอน เขาพยายามนิ่งเอาไว้ เพราะว่าพรจะได้เจียบสักที

“เราน่าจะสั่งส้มตำเพิ่มอีกจาน” พรหันไปทางตู้เพลง แล้วล้วงกระเป๋าหาเศษเหรียญ

“ว่าจะฟังน้ำตามตแดงสักหน่อย แม่ง! ไม่มีใครกดเลยวะ” พอลุกจากที่นั่ง

“กูฝากยาใจคนจนสักเพลงสิ” ดอนบอกหน้าเพื่อนยิ้ม

“มึงก็ฟังอยู่แต่เพลงนี้แหละทั้งปีทั้งชาติ เมื่อไหร่จะรวยขึ้นมาวะ” พรว่าแล้วเดินโงนเงนไป
ทางตู้เพลง

โตะเจียบไปชั่วขณะ จำเรียงเหลือวไปมองอีกฟาก ร้านรวงส่วนใหญ่ปิดหมดแล้ว บรรยากาศ
เจียบเหงาลงไปถนัดตา ป้ายรถเมล์ยังมีชีวิตอยู่บ้าง ด้วยเด็กในร้านค้ากลุ่มสุดท้ายทยอยถอยออก
รถเมล์กลับบ้าน และรถเข็นขยะของร้านรวงต่าง ๆ เข็นถุงดำออกมากองไว้ริมถนนรอคอยการเก็บ
ผิดกับฟากนี้ที่บรรยากาศยิ่งคึกคักขึ้นกว่าเดิม คนทำงานกลางคืนทยอยเข้ามาจับจองโตะไม่ขาดสาย บ้าง
แวะมานั่งชดเชยประเดี๋ยวประด๋าวแล้วกลับไปทำงานต่อ บ้างเริ่มงานดึกอาจนั่งยาวหน่อย

“มันได้อะไรดีมาวะ ถึงโชคได้ดีอย่างนั้น” เขาหันไปถาม

“เห็นมันบอกว่าฝันดี” ดอนบอกแล้วหันไปดูพรซึ่งกำลังกลับมา “ดีออกมาถูกเพลงเลย”

“เห็นมันบอกว่ามึงฝันดีอะไร” เขาถามขึ้นหลังพรนั่งลง

“กูตีเป็นเลขแม่นมากกว่า” พรว่า ตาชะเง้อดูเพลง พอเพลงที่กดดังขึ้น หน้าเพื่อนยิ้มขึ้นทันใด

“จันช่วยตีให้กูบ้างสิ เมื่อกกลางวันกูฝันแปลกฉิบหาย” เขาไม่ได้คาดหวังตัวเลขจากมันนัก แต่
อยากเล่าให้ฟังมากกว่า ไม่บ่อยนักที่เขาฝันแปลก ๆ เช่นนี้เขาเองไม่เข้าใจที่มาของมัน การเล่า
รายละเอียดให้เพื่อนฟังน่าจะทำให้เขาสบายใจขึ้น

“อยากรวยขึ้นมาบ้างละสิ ไอ้เวร!” พรว่า

“ร้อยวันพันปีไม่เห็นมึงจะมายุงด้วย”

“แต่คราวนี้กูฝันแปลกจริง ๆ” เขาย้ำอีกครั้งจนพรและดอนเริ่มสนใจนั่งเจียบบรอฟัง

“กูฝันเห็นขยะเต็มไปหมด” เขาหยุดชดเชย แต่ไม่ทันเล่าต่อ พรก็ขัดขึ้น

“ไอ้เวร! นี่นะหรือแปลกของมึง นั่นมันเรื่องจริงดังหากล่ะ พวกเราก็เห็นกันอยู่ทุกวันแล้วนี่”

“เดี๋ยวซี มึงฟังกูก่อน กูยังไม่หมดเลย ที่กูเห็นขยะนะมันไม่ใช่แค่กองขยะธรรมดาอย่างที่พวกเราเห็นกันอยู่ทุกวัน แต่กูหมายถึงว่าเมืองทั้งเมืองนะมีแต่ขยะเต็มไปหมด มองไปทางไหนก็เต็มไปด้วยขยะสุดหุสุดตา กลิ่นนี้เหม็นคละคลั่งไปหมด”

“แล้วยังไงอีกล่ะ” พรถาม

“มันก็แค่นี้แหละ ไม่มีเหตุการณ์อะไรมากมายหรอก แต่มันเป็นภาพที่น่ากลัววิบวาย กูถึงกลับสะดุ้งตื่น”

“มึงนะเพี้ยนแล้ว มันก็ขยะที่พวกเราเห็นกันอยู่นั้นแหละ”

“มันไม่ใช่อย่างมึงว่านะสิ ถ้าเป็นยังงั้นแล้วกูตกใจทำไมล่ะ แต่นี่มันเหมือนกับว่าเมืองที่มึงอยู่กันทุกวัน กลายเป็นถังขยะใบเบ้อเร่อ แล้วขยะทั่วโลกก็ถูกนำมาทิ้งไว้ที่นี่ โดยที่พวกเราที่ต้องจำยอมรับมัน และต้องทนกับกลิ่นเหม็นอย่างบรรลัย กูตกใจตื่นเสียก่อน เลยไม่รู้ว่าจะตายหากันทั้งเมืองหรือเปล่า”

“แม่ง! มึงนี่เพี้ยนบรรลัยจักรเลยวะ กูว่ามึงหยุดงานสักพักแล้วจิตใจน่าจะดีขึ้น” พรว่า ส่วนตอนหัวเราะออกมอลั่น

“มันก็แค่ความฝัน กูไม่ได้สนใจอะไรมากหรอก ไหนล่ะ มึงจะตีเป็นเลขให้กูไม่ใช่หรือ เมื่อกูจะรวยกับเขาบ้าง”

“ฝันระยำยังงั้น กูไม่ยุ่งด้วยหรอก”

จำเรารู้ดีว่าทุกคนต่างเหมายกันในระดับหนึ่ง ทว่าเมื่อเริ่มงาน มันหาได้เป็นอุปสรรคก่อความผิดพลาดใด ๆ ไม่กลับเหมือนหัวเชื้อก้อนโตที่ช่วยให้ทำงานกระฉับกระเฉงขึ้น

หลังลงเวลางาน เปลี่ยนเครื่องแต่งตัว ประมาณตีหนึ่ง รถขนขยะคันโตก็พาเขา พรและดอน ออกสู่ถนนใหญ่ งานไม่ถึงกับยุ่งยากจนวายนึก หน้าที่ถูกแบ่งชัดเจนโดยไม่มีใครบ่นข้อได้เปรียบเสียเปรียบ เขารับภาระหนักในการเข็นถังขยะไปโตมาเทใส่รถ จากนั้นขั้นตอนแยกขยะตกเป็นของพร ปิดท้ายด้วยเขาที่ต้องเข็นถังขยะกลับไปไว้ที่เดิม แล้วกวาดเคลียพื้นที่ให้เรียบร้อย ส่วนดอนมีหน้าที่ขับรถ

คืนนี้ ทุกคนต่างเริ่มงานกันอย่างเฉื่อยเนือย หลังผ่านงานไปสักพักความคึกคักเริ่มกลับมา เสียงตะโกนของพรให้รถเคลื่อนตัวคล้ายเครื่องยีนยัน มันจะดังขึ้นเรื่อย ๆ จนลั่นชอย แน่นอนว่าเสียงก่นดาของชาวบ้านที่ถูกปลุกขึ้นมาระงมลั่นเช่นกัน เขาไม่มีหระมันนั๊ก แท้จริงแล้ว มันน่าจะเป็นเสียงสวรรค์สำหรับคนในชอยมากกว่าจะตีค่าเป็นแค่เสียงซีเมาเป็นชอย

“มึงดูอะไรนี่สิ” เขาเรียกให้พรดูอะไรบางอย่างในกองขยะ

“อะไร” พรถามขณะง่วนอยู่กับการแยกขวดพลาสติก ขวดแก้วใส่ถุงดำที่ห้อยอยู่ท้ายรถ หลังโยนกระดาษลงขึ้นไปไว้บนหลังคารถ พรก็หันมา

“อะไรของมึงวะ” พรกัมเฟ่งมอง

“ไอ้สัตว์! ของเที้ย ๆ ทั้งนั้นเอามาให้กูดู” พรสบถลั่นเมื่อเห็นถุงยางอนามัยอัดแน่นอยู่ในกระดาษหนังสือพิมพ์ “ไม่เห็นแปลกตรงไหน กูเจอออกบ่อย”

“มันเยอะผิดปกตินี้หว่า” เขาเงยหน้ามองไปยังอพาร์ทเมนต์ใกล้เคียง ๆ

“ก็คนแม่่ง! เอากันทุกคืน” พรลั่นออกมา เขาหยุดยั้ง กัมทำงานต่อ

เป็นเช่นนี้เสมอละ เขาอาจจะเจออะไรก็ได้ในถังขยะ ของบางอย่างไม่สมควรมาเป็นขยะก็ยังคงกลายเป็นขยะ บางสิ่งมีคุณค่ายิ่งกว่าขยะก็ถูกทำให้ปะปนเข้ามาอยู่กับขยะ

เขาเคยประหลาดใจแถมดีใจ เมื่อเจอแบงค์ห้าร้อยพับนิ่งอยู่ในถุงพลาสติก และถึงกับอ้าปากค้าง เมื่อพบสร้อยคอทองคำหนึ่งบาทฝังตัวอยู่ในเนื้อแตงโม และเคยกับตะลึงพรึงเพริดเมื่อเจอเข้ากับก้อนเลือดทารกน้อยที่ถูกแม่ใจร้ายทำแท้งมาทิ้งไว้ เคยถึงกับขนหัวลุก ตาเบิกโพล่ง เมื่อเจอชิ้นส่วนมนุษย์ชำแหละทิ้งไว้ในขยะ

ใช้แล้วละ- ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนพร้อมที่จะเป็นขยะด้วยกันทั้งนั้น

บางคนเคยถามเขาว่า ขยะในบางที่บางแห่งแตกต่างกันไหม ขยะในสถานที่หรู ๆ สะอาด ๆ น่าจะเป็นขยะชั้นดีที่ไม่สกปรกมาก หรือขยะในสลัมน่าจะเป็นขยะชั้นต่ำที่ต้องเปื้อนหน้าหนี ช่างเป็นคำถามที่ตลกสิ้นดี เขาไม่เคยมีความคิดเช่นนั้นอยู่ในหัวสมองแม้แต่นิด

“แม่่งเอ๊ย! มันก็ขยะด้วยกันทั้งนั้นแหละ” พรมักสบถเช่นนั้นจนเขาจำได้ดี

จริงอย่างพรว่า เขาแทบไม่รู้สึกรู้สียงถึงความแตกต่างของขยะในสถานที่ต่าง ๆ เขาไม่เคยประทับใจขยะที่ไหนเป็นพิเศษ ไม่ว่าจะจากวัด โรงเรียน สถานที่ราชการ โรงแรม ห้างสรรพสินค้า ธนาคาร ตลาด อาบอบนวด โรงพยาบาล สวนสาธารณะ ร้านอาหารฝรั่ง หรือที่ไหนก็แล้วแต่ หากขยะเหล่านั้นมีประโยชน์และสร้างความกระตือรือร้นต่อเขาอยู่บ้าง เห็นจะเป็นกองขยะใดก็ตามที่บันดาลพวกขวดและกระดาษทิ้งให้เขาเยอะ ๆ เพราะนั่นหมายถึงรายได้เสริมพิเศษที่เขาจะได้รับนอกเหนือจากค่าจ้างประจำ

มีเรื่องติดตลกเรื่องหนึ่งที่เขาขำกลิ้ง เมื่อตาเฒ่าซึ่งเก็บขยะอยู่ในท้องที่อื่น มาแนะนำให้เขาใส่ใจขยะที่มาจากธนาคารและร้านทองเป็นพิเศษ แกบอกว่ เผื่อจะมีใครเผอเรอทำแบงค์หรือสร้อยคอทองคำตกไว้บ้าง เขาหัวเราะลั่น และยิ่งดั่งขึ้นไปอีก เมื่อรู้ว่าตลอดชีวิตการทำงานยี่สิบกว่าปี แกไม่เคยเจอทองแม้สลึงเดียว ในตอนนั้นเขาถึงกับหลุดประโยคหนึ่งออกมา

“เรามันคนเก็บขยะ ไม่ใช่ช่างเสี่ยงโชคหรือกลู่ง”

จำเรื่อกับเพื่อนตะลุมเก็บขยะอีกสองชอย แล้วหยุดพักสูบบุหรี่ในสวนสาธารณะเชิงสะพานข้ามแม่น้ำ งานใกล้จะเสร็จแล้วเหลือแต่ในชอยชุมชนริมแม่น้ำซึ่งมีขยะเยอะเอากการ ต่างคนต่างควักบุหรี่ออกมาจุดสูบ ไม่มีใครพูดอะไร เขาเดินไปดูแม่น้ำ อดบุหรี่สองสามครั้ง แล้วเดินกลับมาพร้อมลมแม่น้ำที่โชยตามมา ทุกคนห่อไหล่ อดบุหรี่หนักหน่วงขึ้น

“เดี๋ยวก็เสร็จแล้ว” เขากลาม

“อีกสักหน่อย คงสว่างพอดี”

งานเริ่มขึ้นอีกครั้ง รถขยะชอกแซกซ่อนไซเข้าไปในซอยแคบ ๆ สองฟากอัดแน่นไปด้วย บ้านเรือนสลัปพาร์ทเมนต์เล็ก ๆ ชั่วไม่นานก็ตะลุมมาจนถึงปลายซอย

“กูนี่แล้วจะต้องเจอยัยบ้านี่อีก” พรพุดขึ้น

พรหมายถึงยายแก่ที่มานั่งเฝ้ากองขยะของตัวเองอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน โดยมองว่าคนเก็บขยะคือ ศัตรูที่เข้ามาแย่งชิงขยะในส่วนของแก แกเป็นคนแปลกคนหนึ่งที่เขาเคยพบ พรฟันธงลงไปว่าแกบ้า ส่วนเขาไม่ได้มองเช่นนั้น เขาคิดว่าแกไม่ต่างอะไรจากเขานัก ต่างก็หากินอยู่กับขยะ ด้วยความที่ กระตือปณ์อัดซึ่งสมแน่นไปด้วยของเก่าสารพัดอยู่กับกองขยะ และการแต่งตัวที่สกปรกมอซอ ผมเฝ้า กระเซอะกระเซิงเหม็นสาบ หลายคนจึงมองว่าแกไม่ต่างอะไรกับขยะชิ้นหนึ่ง ชีวิตแกผูกพันอยู่กับขยะ ตลอดเวลา ดำรงชีพอยู่ได้ด้วยรายได้จากการขายเศษเหล็ก ขวด และกระดาษลัง

“ว่าไยยาย” เขาทักทายเมื่อเห็นแกนั่งชันเข่าจ้องนิ่งมายังรถขยะ แกไม่เคยตอบ แต่เขายังทักแกเรื่อยมา ไม่แน่ว่าวันใดวันหนึ่งแกอาจตอบกลับมาบ้างก็ได้ พรหารว่าเขาบ้าไปอีกคนที่ไปต่อแยกกับคนบ้า

แกยังจ้องนิ่งในทุกขั้นตอนของการทำงาน หลังเขากวาดเคลียพื้นที่เรียบร้อย แกเริ่มผุดขึ้นยืน พอรถเคลื่อนออก แกเดินกลับไปยังกระตือปณ์ ๆ แม้ประตูออก แล้วแทรกตัวเข้าไปในความมืดมืด เขามองจนลับตาแล้วคิด หรือว่าแกไม่ต่างอะไรกับขยะชิ้นอย่างหนึ่งที่ใคร ๆ ว่าเป็น

จำเรารู้สึกง่วงนอนเลยขอกลับก่อนตอนตีห้ากว่า ๆ ส่วนพรและตอนยังนั่งต่อ อาการคันยิก ๆ ตามเนื้อตัวยังเล่นงานเขาไม่เลิก เขาก็แค่ล้างหน้าล้างตา ปกติเสร็จงานเขาจะกลับบ้านอาบน้ำทันที แต่วันนี้พรชวนนั่งต่อ เลยต้องทรมาณกับอาการคันอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน

เมืองเริ่มตื่นแล้ว ถนนไม่โล่งเหมือนเมื่อก่อน ผู้คนยืนรอรถเมล์มากขึ้น เขาพยายามเลียยยืนห่างผู้คน รู้ดีว่ากลิ่นขยะยังติดตัวอยู่ เขาเลือกนั่งรถเมล์ตรงเบาะหลังชิดหน้าต่าง ลมตีเข้ามาเขารู้สึกสบายตัวขึ้น ลดอาการคันลงได้บ้าง

กลับถึงบ้าน ทุกอย่างยังคงเงียบเชียบ เขาไขกุญแจเข้าไปเปิดไฟดวงเล็กข้างประตู วางถุงไก่ทอดไว้ข้างเสา เริ่มแกะกระดุมเสื้อ ผุดยิมที่มุมปาก ลูกคงดีใจไม่น้อย ถ้ารู้ว่าเขาซื้อของโปรดมาฝาก หลังอาบน้ำเสร็จ เขาจะเอาไปวางไว้ข้างแก

โยนเสื้อกางเกงลงในตะกร้า ฉวยผ้าขาวม้า เดินไปอาบน้ำในโถหลังบ้าน อาบเสร็จเดินกลับมาที่เดิม เขาถึงกับตกใจเมื่อหนูตัวเหลืองขนชูชันเปียกปอนกำลังสาละวนอยู่ที่ถุงไก่ทอด เขา เขี่ยผ้าขาวม้าที่กำลังเช็ดตัวใส่มันทันที

“ไอ้พวกระยาเอ๊ย!” เขาสบถอย่างฉุน

มันหายวับไปอย่างรวดเร็ว เขารีบเข้าไปดู ปล่อยลมหายใจโล่งอกเมื่อทุกอย่างยังปกติ

เขาริบใส่เสื้อผ้า แล้วเขาไปในห้องลูก แกกำลังนอนหลับสบาย วางถุงไปทอดไว้ใกล้กระเป๋านักเรียน พุ่งนี้แกตื่นมาคงเห็นมัน เขารู้สึกอึดอัดใจที่ได้ทำอะไรให้ลูกสบายใจบ้าง

จำเรณูนอนยิ้มกริ่มในความมืด หันไปมองเมียที่นอนกรนลั่น นางคงยังไม่รู้ว่าเขากลับมาแล้ว คินนี้เขาคงหลับสบายกว่าทุกคืน และหวังว่า- คงไม่ฝันถึงขยะบ้าบอคอกแตกเหล่านั้นอีก

ที่มา: เรื่องราตรีมีชีวิต จาก เราหลงลืมอะไรบางอย่าง โดย วัชระ สัจจะสารสิน

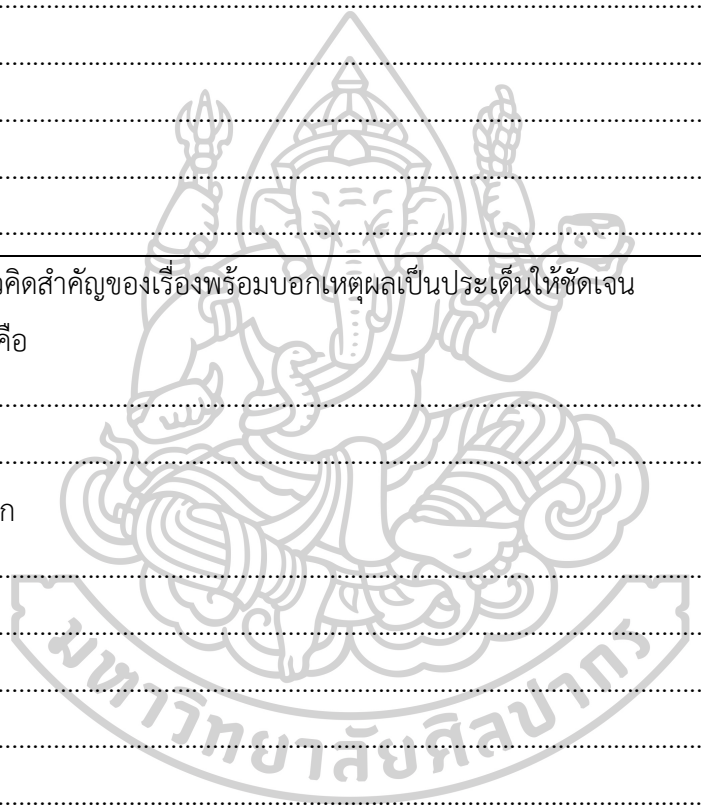
จากการอ่านเรื่องสั้นเรื่อง “ราตรีมีชีวิต” จงตอบคำถามลงในใบงาน

คำถาม : แนวคิดสำคัญของเรื่องสั้นเรื่อง “ราตรีมีชีวิต” คืออะไร

1. จงเขียนแผนผังความคิดหรือ Mind Mapping แสดงการวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของวรรณคดี

<p>2. จงระบุคำถามที่นำไปสู่การค้นหาแนวคิดสำคัญของเรื่อง</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>3. จงตอบคำถามในข้อที่ 2</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>4. จงบอกแนวคิดสำคัญของเรื่องพร้อมบอกเหตุผลเป็นประเด็นให้ชัดเจน</p> <p>แนวคิดสำคัญคือ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>พิจารณาได้จาก</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

5. จงบอกข้อคิดและการประยุกต์ใช้โดยแสดงในรูปแบบแผนผังความคิดหรือ Mind Mapping

ตารางที่ 22 เกณฑ์การให้คะแนนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ขั้นตอนการ สอน	รายการ ประเมิน	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
1. Analysis -อ่านวิเคราะห์	Mind Mapping แสดงการ วิเคราะห์ องค์ประกอบ ของวรรณคดี (คุณลักษณะที่ ประเมิน : การ วิเคราะห์)	สร้าง Mind Mapping ได้ ครอบคลุมทุก ประเด็น ต่อไปนี้ 1.ตรงตาม เนื้อหาที่ กำหนด 2. มี รายละเอียด แต่ละ องค์ประกอบ ครบถ้วน 3.แสดง ความสัมพันธ์ ของข้อมูลได้ ชัดเจน	สร้าง Mind Mapping ครอบคลุม 2 ใน 3 ประเด็น ต่อไปนี้ 1.ตรงตาม เนื้อหาที่ กำหนด 2. มี รายละเอียด แต่ละ องค์ประกอบ ครบถ้วน 3.แสดง ความสัมพันธ์ ของข้อมูลได้ ชัดเจน	สร้าง Mind Mapping ครอบคลุม 1 ใน 3 ประเด็น ต่อไปนี้ 1.ตรงตาม เนื้อหาที่ กำหนด 2. มี รายละเอียด แต่ละ องค์ประกอบ ครบถ้วน 3.แสดง ความสัมพันธ์ ของข้อมูลได้ ชัดเจน	สร้าง Mind Mapping ไม่ ครอบคลุมทั้ง 3 ประเด็น ต่อไปนี้ 1.ตรงตาม เนื้อหาที่ กำหนด 2. มี รายละเอียด แต่ละ องค์ประกอบ ครบถ้วน 3.แสดง ความสัมพันธ์ ของข้อมูลได้ ชัดเจน
2. Condition -หาเงื่อนไข	ตั้งคำถามย่อย เพื่อนำไปสู่ การหาแนวคิด สำคัญ (คุณลักษณะที่ ประเมิน : การ วิเคราะห์)	ระบุคำถาม ย่อยเพื่อ นำไปสู่การ ค้นหาคำตอบ ได้ถูกต้องทุก ข้อ	ระบุคำถาม ย่อยเพื่อ นำไปสู่การ ค้นหาคำตอบ ได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ข้อ	ระบุคำถาม ย่อยเพื่อ นำไปสู่การ ค้นหาคำตอบ ได้ถูกต้อง 1 ใน 3 ข้อ	ระบุคำถาม ย่อยเพื่อ นำไปสู่การ ค้นหาคำตอบ ไม่ถูกต้อง มากกว่า 2 ใน 3 ข้อ

ตารางที่ 21 เกณฑ์การให้คะแนนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (ต่อ)

ขั้นตอนการ สอน	รายการ ประเมิน	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
3.Data -หาข้อมูล สำคัญ	ตอบคำถาม จากคำถาม ย่อย (คุณลักษณะที่ ประเมิน : การ วิเคราะห์)	ตอบคำถามได้ ถูกต้องทุกข้อ คำถาม	ตอบคำถามได้ ถูกต้อง 2 ใน 3 ข้อ	ตอบคำถามได้ ถูกต้อง 1 ใน 3 ข้อ	ตอบคำถามไม่ ถูกต้อง มากกว่า 2 ใน 3 ข้อ
4.Eureka -ค้นพบ คำตอบ	ตอบคำถาม หลักคือ แนวคิดสำคัญ คืออะไรพร้อม บอกเหตุผล (คุณลักษณะที่ ประเมิน : การ สังเคราะห์)	บอกแนวคิด สำคัญโดยให้ เหตุผลได้ สอดคล้องหรือ มีความ สมเหตุสมผล กับข้อมูล สำคัญที่ นำเสนอทุกข้อ	บอกแนวคิด สำคัญโดยให้ เหตุผล สอดคล้องหรือ มีความ สมเหตุสมผล กับข้อมูล สำคัญที่ นำเสนอ 2 ใน 3 ประเด็น	บอกแนวคิด สำคัญโดยให้ เหตุผล สอดคล้องหรือ มีความ สมเหตุสมผล กับข้อมูล สำคัญที่ นำเสนอ 1 ใน 3 ประเด็น	ไม่บอกแนวคิด สำคัญ หรือบอก แนวคิดสำคัญ โดยให้เหตุผล ไม่สอดคล้อง หรือไม่ความ สมเหตุสมผล กับข้อมูล สำคัญที่ นำเสนอ มากกว่า 2 ใน 3 ประเด็น

ตารางที่ 21 เกณฑ์การให้คะแนนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (ต่อ)

ขั้นตอนการ สอน	รายการ ประเมิน	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
5.Apply -บอกข้อคิด และการ ประยุกต์ใช้	Mind Mapping นำเสนอข้อคิด และการ ประยุกต์ใช้ (คุณลักษณะ ประเมิน : การ นำไปใช้)	สร้าง Mind Mapping ได้ ครอบคลุมทุก ประเด็น ต่อไปนี้ 1.นำเสนอ ข้อคิดได้ ถูกต้องชัดเจน 2.ข้อมูลที่เสนอ มีความสัมพันธ์ กัน 3.แสดงให้เห็น ความสามารถ ในการเชื่อมโยง ความรู้สู่โลก แห่งความเป็น จริง	สร้าง Mind Mapping ได้ ครอบคลุม 1 ใน 3 ประเด็น ต่อไปนี้ 1.นำเสนอ ข้อคิดได้ ถูกต้องชัดเจน 2.ข้อมูลที่เสนอ มีความสัมพันธ์ กัน 3.แสดงให้เห็น ความสามารถ ในการเชื่อมโยง ความรู้สู่โลก แห่งความเป็น จริง	สร้าง Mind Mapping ได้ ครอบคลุม 2 ใน 3 ประเด็น ต่อไปนี้ 1.นำเสนอ ข้อคิดได้ ถูกต้องชัดเจน 2.ข้อมูลที่เสนอ มีความสัมพันธ์ กัน 3.แสดงให้เห็น ความสามารถ ในการเชื่อมโยง ความรู้สู่โลก แห่งความเป็น จริง	สร้าง Mind Mapping ไม่ ครอบคลุมทั้ง3 ประเด็น ต่อไปนี้ 1.นำเสนอ ข้อคิดได้ ถูกต้องชัดเจน 2.ข้อมูลที่เสนอ มีความสัมพันธ์ กัน 3.แสดงให้เห็น ความสามารถ ในการเชื่อมโยง ความรู้สู่โลก แห่งความเป็น จริง

ระดับคุณภาพ

13 - 15	ดีมาก
10 - 12	ดี
7 - 9	พอใช้
0 - 6	ควรปรับปรุง

การประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

ตารางที่ 23 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเรื่องสั้น เรื่องราตรีดาวกะพริบ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สาระสำคัญ			
1.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง			
2.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
3. จุดประสงค์การเรียนรู้			
3.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย	4.60	0.55	มากที่สุด
3.2 เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
3.3 เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	4.60	0.55	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้			มากที่สุด
4.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	
4.2 เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya	4.80	0.45	มากที่สุด
4.3 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการใช้เหตุผล	4.60	0.55	มากที่สุด
4.4 กิจกรรมสามารถนำไปสู่การอ่านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	5.00	0.00	มากที่สุด
4.5 เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	4.80	0.44	มากที่สุด
5. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้			
5.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
5.2 เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
6. การวัดและการประเมินผล			
6.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	0.55	มากที่สุด
6.2 เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.55	มากที่สุด
รวม	4.70	0.36	มากที่สุด

ตารางที่ 24 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณนวนิยายเรื่อง หน้าต่างบานแรก

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สาระสำคัญ			
1.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้	4.80	0.55	มากที่สุด
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง			
2.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
3. จุดประสงค์การเรียนรู้			
3.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย	4.60	0.55	มากที่สุด
3.2 เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	4.80	0.45	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้			มากที่สุด
4.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	0.45	
4.2 เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya	4.60	0.55	มากที่สุด
4.3 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการใช้ เหตุผล	4.60	0.55	มากที่สุด
4.4 กิจกรรมสามารถนำไปสู่การอ่านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิต จริง	4.80	0.45	มากที่สุด
4.5 เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	5.00	0.00	มากที่สุด
5. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
5.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้			
5.2 เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การวัดและการประเมินผล	4.80	0.45	มากที่สุด
6.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้			
6.2 เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม	4.75	0.36	มากที่สุด

ตารางที่ 25 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณนวนิยาย เรื่องความสุขของกะทิ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สาระสำคัญ			
1.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง			
2.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
3. จุดประสงค์การเรียนรู้			
3.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย	4.60	0.55	มากที่สุด
3.2 เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
3.3 เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	4.60	0.55	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้			
4.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
4.2 เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya	4.80	0.45	มากที่สุด
4.3 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการใช้ เหตุผล	4.60	0.55	มากที่สุด
4.4 กิจกรรมสามารถนำไปสู่การอ่านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิต จริง	4.80	0.45	มากที่สุด
4.5 เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	4.60	0.55	มากที่สุด
5. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้			
5.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
5.2 เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
6. การวัดและการประเมินผล			
6.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
6.2 เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.73	0.30	มากที่สุด

ตารางที่ 26 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณบทละครนอก เรื่อง สังข์ทอง

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สารสำคัญ			
1.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง			
2.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
3. จุดประสงค์การเรียนรู้			
3.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย	4.60	0.55	มากที่สุด
3.2 เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
3.3 เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	5.00	0.00	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้			
4.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya	4.80	0.45	มากที่สุด
4.3 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการใช้เหตุผล	5.00	0.00	มากที่สุด
4.4 กิจกรรมสามารถนำไปสู่การอ่านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิจริง	5.00	0.00	มากที่สุด
4.5 เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	4.80	0.45	มากที่สุด
5. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้			
5.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
5.2 เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การวัดและการประเมินผล			
6.1 เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
6.2 เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.81	0.12	มากที่สุด

การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 5 คน

ตารางที่ 27 การประเมินคุณภาพแบบทดสอบก่อนเรียน : การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากเรื่องสั้น
เรื่อง “ราตรีมีชีวิต”

ข้อ ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
1	เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา	4.60	0.55	มากที่สุด
2	เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
3	ข้อความเรียงลำดับเป็นขั้นตอนชัดเจน	4.40	0.55	มากที่สุด
4	ข้อความสามารถวัดทักษะด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการวัด ได้แก่ การวิเคราะห์ การ สังเคราะห์ และการนำไปประยุกต์ใช้	4.40	0.55	มากที่สุด
	รวม	4.50	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 28 การประเมินคุณภาพแบบทดสอบหลังเรียน : การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากเรื่องสั้น
เรื่อง “สายสัมพันธ์”

ข้อ ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
1	เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา	4.60	0.55	มากที่สุด
2	เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
3	ข้อความเรียงลำดับเป็นขั้นตอนชัดเจน	4.40	0.55	มากที่สุด
4	ข้อความสามารถวัดทักษะด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการวัด ได้แก่ การวิเคราะห์ การ สังเคราะห์ และการนำไปประยุกต์ใช้	4.40	0.55	มากที่สุด
	รวม	4.50	0.40	มากที่สุด

การประเมินคุณภาพของเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 5 คน

ตารางที่ 29 ผลการประเมินคุณภาพของเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	เกณฑ์การประเมินมีความถูกต้องเหมาะสม	4.60	0.55	มากที่สุด
2	เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
3	เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.80	0.45	มากที่สุด
4	เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดและการประเมินผล	4.80	0.45	มากที่สุด
5	เกณฑ์การประเมินครอบคลุมเนื้อหา	4.80	0.45	มากที่สุด
6	เกณฑ์การประเมินมีจำนวนเหมาะสม	4.60	0.55	มากที่สุด
	รวม	4.70	0.45	มากที่สุด

การประเมินคุณภาพของบทอ่านในการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

ตารางที่ 30 การประเมินคุณภาพของบทอ่านในการจัดการเรียนรู้

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. เรื่องสั้นเรื่อง ราตรีดาวกะพริบ			
1.1 เนื้อหาเหมาะกับวัยผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
1.2 ความยากง่ายเหมาะกับวัยผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
1.3 แนวคิดสำคัญสะท้อนให้เห็นสภาพสังคม	4.60	0.55	มากที่สุด
2. นวนายเรื่อง ความสุขของกะทิ			
2.1 เนื้อหาเหมาะกับวัยผู้เรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
2.2 ความยากง่ายเหมาะกับวัยผู้เรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
2.3 แนวคิดสำคัญสะท้อนให้เห็นความจริงในสังคม	4.60	0.55	มากที่สุด

ตารางที่ 29 การประเมินคุณภาพของบทอ่านในการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3. นวนิยายเรื่อง หน้าต่างบานแรก			
3.1 เนื้อหาเหมาะกับวัยผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
3.2 ความยากง่ายเหมาะกับวัยผู้เรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 แนวคิดสำคัญสะท้อนให้เห็นความจริงในสังคม	4.80	0.45	มากที่สุด
4. บทละครนอกเรื่อง สังข์ทอง			
4.1 เนื้อหาเหมาะกับวัยผู้เรียน	4.40	0.55	มาก
4.2 ความยากง่ายเหมาะกับวัยผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
4.3 แนวคิดสำคัญสะท้อนให้เห็นความจริงในสังคม	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม	4.67	0.41	มากที่สุด

การประเมินคุณภาพของบทอ่านในแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ตารางที่ 31 ผลการประเมินคุณภาพของบทอ่านในแบบทดสอบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. เรื่องสั้นเรื่อง ราตรีมิชีวิต			
1.1 เนื้อหาเหมาะกับวัยผู้เรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 ความยากง่ายเหมาะกับวัยผู้เรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 แนวคิดสำคัญสะท้อนให้เห็นสภาพสังคม	4.60	0.55	มากที่สุด
2. เรื่องสั้นเรื่อง สายสัมพันธ์			
2.1 เนื้อหาเหมาะกับวัยผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
2.2 ความยากง่ายเหมาะกับวัยผู้เรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
2.3 แนวคิดสำคัญสะท้อนให้เห็นความจริงในสังคม	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.70	0.42	มากที่สุด

การประเมินคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา

ตารางที่ 32 ผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ความถูกต้องของการใช้ภาษา	4.60	0.55	มากที่สุด
2	ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับระดับของนักศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด
3	ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด
4	เนื้อหาสาระละเอียดครอบคลุม	5.00	0.00	มากที่สุด
5	จำนวนข้อมีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
	รวม	4.80	0.18	มากที่สุด

คะแนนของนักศึกษาครุภาษาไทยกลุ่มทดลองและกลุ่มขยายผล

ตารางที่ 33 คะแนนก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

ลำดับที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนหลังเรียน
		เรื่องสั้น ราตรีดาว กระพริบ	นวนิยาย ความสุขของ กะทิ	นวนิยาย หน้าต่างบาน แรก	บทละครนอก สังข์ทอง	
1	6	13	14	11	13	11
2	4	8	10	10	13	13
3	3	8	10	10	13	13
4	4	10	10	11	11	11
5	9	13	14	11	13	12
6	6	7	9	12	11	10
7	5	12	10	11	12	12
8	5	8	10	13	11	9
9	5	10	10	11	11	11
10	4	8	10	13	11	9
11	5	14	12	13	12	11
12	4	13	14	10	14	12

ตารางที่ 32 คะแนนก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน ก่อนเรียน	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนหลัง เรียน
		เรื่องสั้น ราตรีดาว กระพริบ	นวนิยาย ความสุขของ กะทิ	นวนิยาย หน้าต่าง บานแรก	บทละคร นอก สังข์ทอง	
13	4	14	12	13	12	12
14	4	10	10	11	11	12
15	5	7	7	12	11	9
16	4	8	10	10	13	10
17	5	14	12	13	12	14
18	4	10	10	11	11	12
19	8	7	9	12	11	11
20	6	7	9	12	11	12
21	8	13	14	11	13	13
22	4	12	10	11	12	11
23	7	14	12	13	12	12
24	4	7	7	12	11	13
25	5	13	14	10	14	10
26	8	13	14	10	14	13
27	6	8	10	13	11	12
28	6	13	14	11	13	10
29	6	13	14	11	13	10
30	6	14	12	13	12	11
31	8	8	10	13	11	13
32	6	13	14	10	14	13
33	4	8	9	13	11	10
34	5	8	10	10	13	13
35	6	12	10	11	12	12
36	5	8	10	10	13	10
37	8	13	14	10	14	12
38	5	12	10	11	12	13

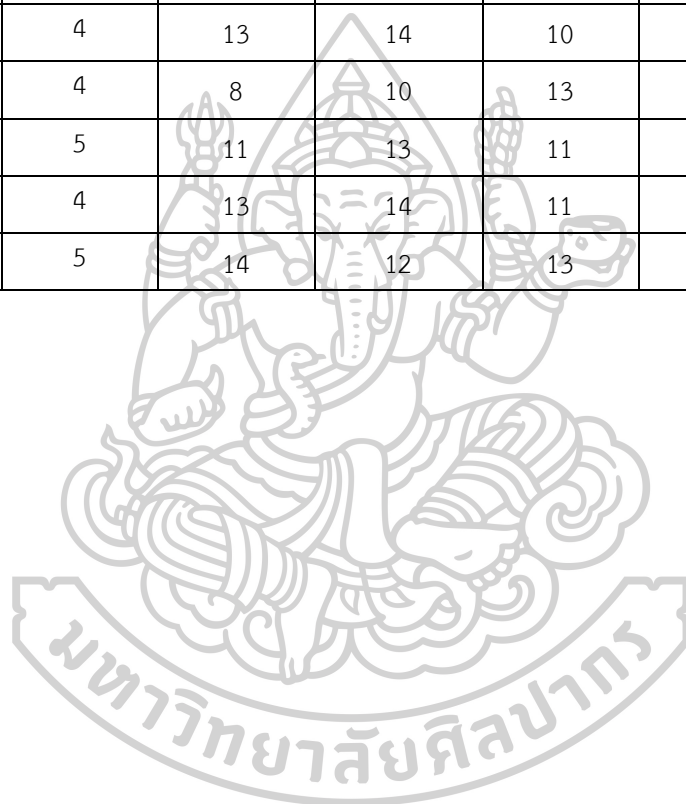
ตารางที่ 34 ตารางแสดงคะแนนก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ในชั้นขยาย

ผล

ลำดับที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนหลังเรียน
		เรื่องสั้น ราตรีดาว กระพริบ	นวนิยาย ความสุขของ กะทิ	นวนิยาย หน้าต่างบาน แรก	บทละครนอก สังข์ทอง	
1	5	8	12	11	13	11
2	5	10	10	10	13	12
3	5	12	10	10	13	12
4	6	10	10	11	11	13
5	6	13	14	11	13	14
6	4	7	9	12	11	13
7	4	12	10	11	12	14
8	4	8	10	13	11	11
9	5	10	10	11	11	12
10	5	11	10	12	11	13
11	4	14	12	13	12	12
12	6	13	14	10	14	12
13	6	14	12	13	12	11
14	5	10	10	11	11	13
15	4	7	10	12	11	13
16	5	8	10	10	13	12
17	4	14	12	13	12	11
18	5	10	10	11	12	12
19	5	7	9	11	12	13
20	4	7	9	12	11	13
21	4	13	14	11	13	12
22	5	12	10	11	12	12
23	4	12	13	13	14	13

ตารางที่ 33 ตารางแสดงคะแนนก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างในชั้นขยายผล
(ต่อ)

ลำดับที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนหลังเรียน
		เรื่องสั้น ราตรีดาว กระพริบ	นวนิยาย ความสุขของ กะทิ	นวนิยาย หน้าต่างบาน แรก	บทละครนอก สังข์ทอง	
24	5	7	7	12	11	12
25	6	11	14	10	14	13
26	4	13	14	10	14	12
27	4	8	10	13	11	13
28	5	11	13	11	13	13
29	4	13	14	11	13	12
30	5	14	12	13	12	13

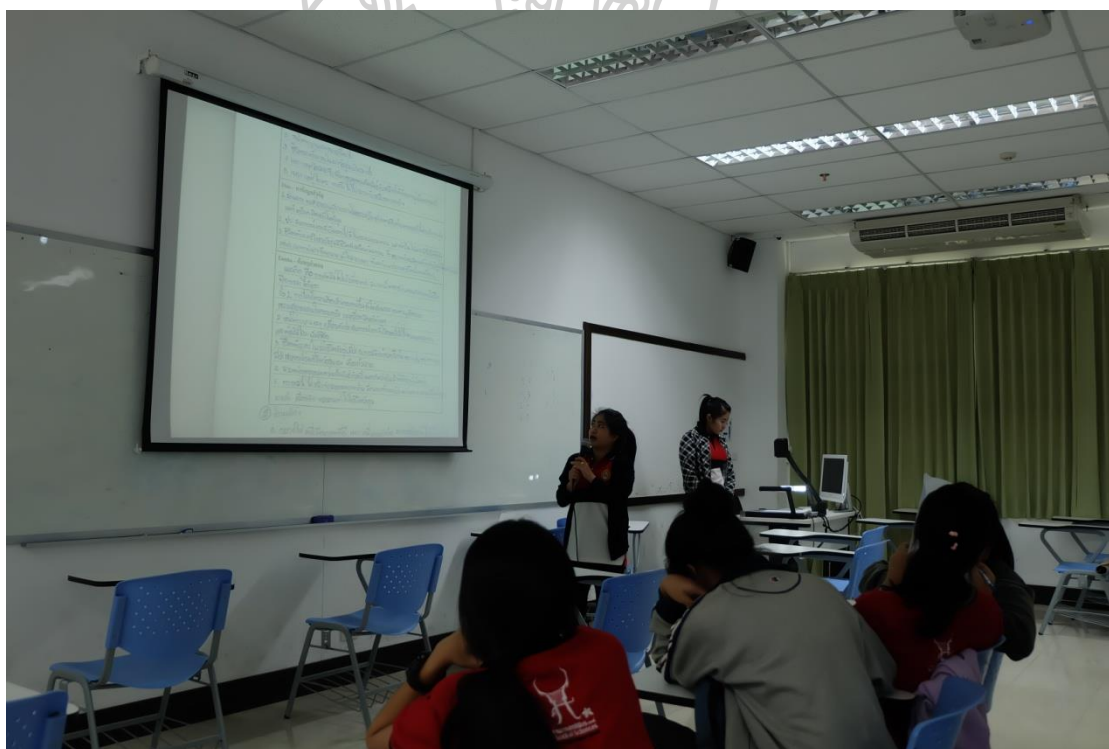

ภาคผนวก ฉ
ภาพบรรยากาศการจัดการเรียนรู้

ภาพที่ 11 นักศึกษาแต่ละกลุ่มระดมความคิดเพื่อแสวงหาคำตอบตามขั้นตอน ACDEA

ภาพที่ 12 นักศึกษาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอแนวคิดสำคัญของเรื่องพร้อมบอกเหตุผลในการพิจารณา

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวธัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว
วัน เดือน ปี เกิด	21 พฤษภาคม 2527
สถานที่เกิด	จ.ประจวบคีรีขันธ์
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2548 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) วิชาเอกภาษาไทย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2552 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2563 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การสอนภาษาไทย) จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	51 / 29 ถ.สุขสมบรมณ์ ต.ประจวบคีรีขันธ์ อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์

